

China's na⁵³ mzi⁵³ Tibetan Life, Language,
and Folklore: Volume One

ཀྲུང་གོའི་ཏ་ལུ་ཞིའི་བོད་གྱི་འཚོ་བ། སྐད་དང་དམངས་
ཁྱེད་རིག་གནས་ཁག་དང་པོ།

by
Libu Lakhi
with
Tseringbum and Charles Kevin Stuart

Asian Highlands Perspectives

This remarkable book is the product of fruitful collaboration between a native speaker of the na⁵³ mzi⁵³ language, Tibetan and Chinese consultants, and a dedicated group of Westerners resident in China. It affords the reader an intimate glimpse into traditional na⁵³ mzi⁵³ life, now well on its way to disappearing along with hundreds of similar minority cultures in the world. The authors are to be

congratulated for putting na⁵³ mzi⁵³ language and culture 'on the map' in such a clear and respectful fashion.

James A Matisoff

Asian Highlands Perspectives 2A

ISSN 1835-7741

5 800041 775036

China's na⁵³ mzi⁵³ Tibetans:
Life, Language and Folklore

Volume One

ཀྲུང་གོ་འུ་མུ་ནི་འོ་བོ་དྲུ་འཕྲོ་བ། ལྷན་དང་དམངས་ཁྱོད་རིག་གནས།

ཁག་དང་བོ།

中国纳木依藏族：生活，语言与民间文学
第一卷

by

Libu Lakhi (Li Jianfu 李建富, Dawa Tenzin ལྷ་བ་བསྟན་འཛིན།)

with

Tsering Bum ཚེ་རིང་འབུམ། and Charles Kevin Stuart

Dedicated to Andrew Sewell and Lorraine de Beaufort

ISSN: 1835-7741

Library of Congress Control Number: 2008944256

© 2009

Published by *Asian Highlands Perspectives*.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, translated, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without express prior written permission from the publisher.

Front Cover: Photo by Libu Lakhi. Libu Lakhi's home with rice field in the foreground, dzə¹¹ qu¹¹ (Dashui 大水) Village, Xichang 西昌 City, Liangshan 凉山 Yi Autonomous Prefecture, Sichuan 四川 Province.

Back Cover: Photo by Libu Lakhi. A valley in Mu'er 木耳 Village, Lianhe 联合 Township, Mianning 冕宁 County, Liangshan 凉山 Yi Autonomous Prefecture, Sichuan 四川 Province.

Citation: Libu Lakhi (Li Jianfu 李建富, Dawa Tenzin ལྷ་བ་བཟུན་འཛིན།) with Tsering Bum ཚེ་རིང་འབུམ། and Charles Kevin Stuart. 2009. *China's na⁵³ mzi⁵³ Tibetans: Life, Language and Folklore. Volume One. (Asian Highlands Perspectives Volume 2A).* Xining City: Plateau Publications.

CONTENTS

Acknowledgements <6>

Language Consultants <7-8>

Preface (James A Matisoff) <9-11>

Part One: Libu Lakhi <12-18>

Maternal Grandfather <12>

Libu Lakhi's Family <12>

Education <12-18>

- Village Primary School <12-13>
- Township Primary School <13>
- Middle School <13-14>
- Sichuan Tibetan Language School <14-15>
- Caring for Uncle Denzin <15-17>
- Success at School <17-18>

Part Two: Introduction <19-66>

The na⁵³ m̥zi⁵³ People <19-21>

Ethnonyms <21>

na⁵³ m̥zi⁵³ Origins <21-22>

The na⁵³ m̥zi⁵³ Language <22-24>

dzə¹¹ qu¹¹ Village na⁵³ m̥zi⁵³ Clans <24-25>

Clothing <25>

na⁵³ m̥zi⁵³ Religion <25-31>

- ɕi⁵³ vi⁵³ <25>
- p^ha⁵³ tsə⁵³ <26>
- An Exorcism Ritual <27-31>

Funerals <31-34>

The New Year in dzə¹¹ qu¹¹ Village <34-46>

- New Year Rules <34>
- k^hɣ⁴⁴ ʂə⁵⁵ a¹¹ p^hu⁴⁴ a⁴⁴ ɣ⁵⁵ (New Year Ancestors) <34-35>
- Shopping <35-36>
- The Twenty-sixth Day of the Twelfth Lunar Month: q^ho⁴⁴ ʂa⁵⁵ nga⁵³ <36-38>
- The Twenty-seventh Day of the Twelfth Lunar Month: Slaughtering Pigs <38-40>
- The Twenty-eighth day of the Twelfth Lunar Month: Making the sa⁴⁴ nda⁵⁵ <40>
- The Twenty-ninth Day of the Twelfth Lunar Month: Making Sausages <40>
- The Thirtieth Day of the Twelfth Lunar Month: k^hɣ⁴⁴ ʂə⁵⁵ (New Year) <40-42>
- The First Day of the First Lunar Month: Eating nɔ⁵³ bo¹¹ ly⁴⁴ ly¹¹ <43-44>
- The Second Day of the First Lunar Month: nɔ⁵³ zo¹¹ <44>
- The Third Day of the First Lunar Month: Eating nɔ⁴⁴ fu⁵³ <44-45>
- The Third to the Fifteenth Days of the First Lunar Month: Visiting <45-46>

na⁵³ mzi⁵³ Engagement and Marriage <47-61>

- Libu Lakhi's Engagement <47-51>
- Sanjin's Arranged Marriage <51-61>

Monster ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ <62>

Research in Xichang and Mianning <62-66>

Part Three: Texts <67-310>

Myths <67-165>

- Sky-na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ and Human-Son lɛ¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ (lu¹¹ tɕu⁵³ a⁵³ zo⁴⁴) <67-152>
- Family Clan (mbzɔ⁴⁴ m̥⁵⁵) <153-165>

People of Power <166-219>

- The Hero a⁵³ p^hi⁵³ ræ⁵³ nɣæ⁵³ (li⁴⁴ bu⁵⁵ ʂə¹¹ pə⁵³) <166-194>
- Religious Specialist li⁴⁴ bu⁵⁵ ta¹¹ ndi¹¹ (li⁴⁴ bu⁵⁵ ʂə¹¹ pə⁵³) <195-219>

Monsters and Human Relationships <220-310>

- The Seven Daughters (a⁴⁴ ma⁵⁵ do⁵³ dzɔ⁵³) <220-276>
- The Puppy (li⁴⁴ bu⁵⁵ ʂə¹¹ pə⁵³) <277-310>

ACKNOWLEDGEMENTS

We thank the following people for helping make this book possible:

Blo rtan rdo rje ལྷོ་རཏན་ར་ར་རྟེ་རྩེ།

Brook Hefright

Chen Qiang 陈 强

Gerald Roche

Jeff Green

Keith Dede

Keith Slater

Krisadawan Hongladarom

Mgon po tshe ring མགོན་པོ་ཚེ་རིང་།

Snying lcags rgyal སྟིང་ལཱ་གས་རྒྱལ།

Solomon Rino

Wen Xiangcheng 文祥呈

LANGUAGE CONSULTANTS

li⁴⁴ bu⁵⁵ ʂə¹¹ pə⁵³ (Li Caifu), male, b. 1945, Libu Lakhi's father, was born in a rich landlord family in li⁴⁴ bu⁵⁵ tɕu¹¹ Village, Minsheng Township, Lizhou Town, Xichang City, Liangshan Yi Autonomous Prefecture, Sichuan Province. He never attended school. He married at the age of sixteen and has spent his entire life hunting in nearby mountains in winter, farming and herding. He is fluent in Nuosu (Yi) and did not experience difficulty in communicating in Sichuan Chinese Dialect while visiting relatives in Muli Tibetan Autonomous County in 1965. His contributions to this volume were collected by Libu Lakhi at his pasture bungalow with Libu Lakhi's elder brother, Jiujin,^A present.^B

mbɕə⁴⁴ m̥⁵⁵, female, b. 1943, Libu Lakhi's mother, was born and lived in ka¹¹ pʰæ¹¹ tɕu¹¹ Village, near dzə¹¹ qu¹¹ Village until she married at about the age of eighteen. She attended a local primary school for two years. She confided, "My parents didn't give me permission to attend school so I told them that I was going to work in the field, then I hid my mattock behind a grave and went to register. Later, when they learned what I was doing, they allowed me to continue." She is fluent in Nuosu. She had some difficulty in communicating in Chinese when traveling to Xichang City. Her stories were recorded by Libu Lakhi at their home in dzə¹¹ qu¹¹ Village while his siblings watched TV in another room.

li⁴⁴ bu⁵⁵ ndzə⁵³ tʰɕu¹¹, male, b. 1938, li⁴⁴ bu⁵⁵ ʂə¹¹ pə⁵³'s elder brother, was born in li⁴⁴ bu⁵⁵ tɕu¹¹ Village, located on the upper area of a mountain slope, where the li⁴⁴ bu⁵⁵ Clan settled and dwelt for fifteen years before moving to today's dzə¹¹ qu¹¹ Village. He was the leader of dzə¹¹ qu¹¹ Village for almost fifteen years. He was unable to attend school after obediently marrying a⁴⁴ ma⁵⁵ do⁵³ dzə⁵³ as his parents requested and arranged, even though the government paid fifty RMB each year to students. His five sons and elder daughter are married and have their own homes in dzə¹¹ qu¹¹ Village. He is fluent in the Sichuan Chinese Dialect and in Nuosu. He speaks na⁵³ mzi⁵³ kʰa¹¹ tʰo¹¹ to fellow villagers who are classified by the government as Tibetan and, while at home, to his youngest daughter.

^A Jiujin = four and a half kilograms at birth. Many parents weigh a child when it is born and the child is given a name according to the weight.

^B All consultants are classified as Tibetan and all speak na⁵³ mzi⁵³ kʰa¹¹ tʰo¹¹ as their first language. 'na⁵³ mzi⁵³ kʰa¹¹ tʰo¹¹' is the term used by the na⁵³ mzi⁵³ for their own language. (People from Luoguodi County also say 'na⁵³ ʂa^{44r}.)

a⁴⁴ ma⁵⁵ do⁵³ dzə⁵³, female, b. 1941, mbzə⁴⁴ m̐⁵⁵'s elder sister, was born in ka¹¹ p^hæ¹¹ tɕu¹¹ Village. She never attended school. She herded livestock before marrying li⁴⁴ bu⁵⁵ ndzə⁵³ t^hbu¹¹ and moving to dzə¹¹ qu¹¹ Village. She is fluent in Nuosu and has some competency in Sichuan Chinese Dialect.

lu¹¹ tɕu⁵³ a⁵³ zo⁴⁴, male, b. 1936, Libu Lakhi's distant relative, was born in Mu'er Village and now lives in Zhuangzi Village, Lianhe Township, Mianning County. He is fluent in Nuosu and Sichuan Chinese Dialect.

PREFACE

James A Matisoff

This remarkable book is the product of a fruitful collaboration among a native speaker of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, Tibetan and Chinese consultants, and a dedicated group of Westerners resident in China. It affords the reader an intimate glimpse into traditional na⁵³ mzi⁵³ life, now well on its way to disappearing along with hundreds of similar minority cultures in the world.

In Part One we learn something about the extraordinary biography of the central character in this enterprise, a polyglot na⁵³ mzi⁵³ man called Libu Lakhi (also known as Li Jianfu in Chinese, Dawa Tenzin in Tibetan and Zachary in English), whose inspiring pursuit of education has involved the acquisition of four Sino-Tibetan languages (na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, Yi Nuosu, Tibetan, Chinese), as well as English.

Part Two of the volume (*Introduction*) contains short essays on aspects of na⁵³ mzi⁵³ life and culture. Especially interesting are accounts of the elaborate New Year's celebrations, and the section on Engagement and Marriage, where we hear the sad story of Libu Lakhi's sister Sanjin's attempts to avoid an arranged marriage.

The heart of the book is Part Three (*Texts*), which consists of eleven texts, presented in an ingenious format. Each na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ sentence is given word-by-word glosses in English, Tibetan and Chinese, with each word occupying a separate cell in a table; this is followed by connected translations in each of the three languages. These interlinear presentations are followed by separate fluent translations in each glossing language, with additional material inserted to clarify points omitted by the speaker since they were taken for granted by their original na⁵³ mzi⁵³ audience. These stories, with their often wild and fantastic narrative motifs, will be of great interest to folklorists. A couple of them are origin myths reminiscent of Rudyard Kipling's *Just So Stories*, where the purpose was to 'explain' why some phenomenon in the world is the way it is (e.g., how the leopard got his spots, how the camel got his hump, how the rhinoceros got his skin). Thus the story 'Two Sisters' offers an explanation for why our fingers are of uneven length. The story 'Rabbit Father-in-law' ends with a motif very much like the Abraham and Isaac story, where a man is asked to slaughter his own son to show his loyalty, but is stopped at the last minute once it is clear he is actually going to do the deed.

Finally, we have a *Glossary* of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ words, followed by such useful appendices as the Swadesh list in na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, charts of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ consonants and vowels, pronouns and numerals. Finally a table of resemblant words in na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ and Nuosu Yi is given, although no attempt is made to distinguish borrowings from genuine cognates.

Complementing this volume are a number of audiovisual materials available for free download, including 'photo albums' (<http://picasaweb.google.com/libulakhi>) with nearly 250 images of na⁵³ mzi⁵³ people, landscapes, crops, artifacts and crafts, as well as audio files of all eleven texts

- <http://www.archive.org/details/NamyiFolktales--audioFiles1-10OfElevenFolkloreAccounts>
- <http://www.archive.org/details/NamyiFolktales--audioFiles11OfElevenFolkloreAccounts>
- <http://www.digitalhimalaya.com/collections/music/namyi/>.

Given the phonetic complexity of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, the clear voice of the speaker in the audio files is a great help, particularly in the realm of intonation. Video materials on various aspects of na⁵³ mzi⁵³ culture (a ritual for calling the soul back, sacrificing to the ancestors and sacrificing to the deities) may also be viewed at <http://e-asia.uoregon.edu/easia/nufound.cfm>.

The number of speakers of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ has been estimated at about 5,000, which places it firmly in the category of endangered languages. The sociolinguistic situation in na⁵³ mzi⁵³ villages is rapidly changing, with code-switching and macaronic mixtures with Chinese now rampant among the younger generation. Traditional customs are in rapid decline. When Libu Lakhi returned to his home in January 2006 to celebrate New Year's with his family, he found his eldest brother sprawled in front of the TV watching sitcoms instead of supervising the complex ritual preparations for the holiday.

The death of a language is an immeasurable loss, much worse than the loss of an animal species. It is a loss, first and foremost, to the culture of its former speakers, but also, from the more selfish point of view of the linguist, language death puts the ultimate quietus on intellectual curiosity. Many languages with relatively tiny numbers of speakers have furnished precious evidence for the reconstruction of ancient phonological and grammatical features. Any dying language might take the answers to many questions with it to the grave. Yet we may well ask whether it is even advisable or beneficent to try to maintain non-viable languages artificially, such as by trying to educate a new generation of children in a minority language that their elders are already abandoning. Is that really more kind or humane than trying to keep a mortally ill patient alive by heroic surgical interventions or multiple organ transplants? From a practical economic point of view, it is much more advantageous for a young person who comes from an endangered speech community to acquire mastery of a more robust language as early as possible, preferably the language of the majority culture (Matisoff 1991).

Part of the answer might lie in the multilingual capacity of human beings, nowhere more in evidence than in Southeast Asia. Perhaps the decline of certain minority languages can be slowed by 'language revitalization' projects, involving the preparation of better learning materials, the creation of practical orthographies and the coining of technical neologisms needed to keep pace with the modern world. Under favorable circumstances such projects might result in the coexistence of minority and dominant languages for the foreseeable future, each operating in its own sociolinguistic sphere, e.g., na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ for use in the home and village, and Chinese, Tibetan or Yi in the wider world.

na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ seems definitely to be a Qiangic language, though its genetic affiliation is complicated by a fair amount of contact with Yi (Nuosu).^A To some extent, na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ shows the typical Qiangic development of Proto-Tibeto-Burman *-a to -i (Matisoff 2004):

^A A Naxi linguist of my acquaintance claims that na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ is mutually intelligible with Naxi, but this seems to be a wild exaggeration.

<i>PTB</i>	<i>na⁵³ m̥ɹi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹</i>
'child/son'	*za zɿ ⁵³
'hear'	*gla gi ⁵³
'mother'	*ma a ⁴⁴ mi ⁵⁵
'rain'	*rwa hi ⁵³ ⁴
'rightside'	*ra ≈ *ya ji ⁴⁴
'snow'	*wa vi ¹¹
'soul'	*hla rə ⁵³ hi ^{53A, B}

Sometimes, especially after a palatal glide, the na⁵³ m̥ɹi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ reflex of *-a is -ə:

	<i>PTB</i>	<i>na⁵³ m̥ɹi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹</i>
'eat'	*dzya	dzə ⁵³ ≈ ndzə ¹¹ (but also dza ¹¹ 'meal/food')
'field'	*hya	rə ⁵³
'meat'	*sya	sə ¹¹
'be many/propagate'	*mya	bzə ¹¹

There remain a few exceptions, where *-a remains na⁵³ m̥ɹi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ -a, but these seem all to be grammatical words (functors), which often display idiosyncratic phonological developments:^C

	<i>PTB</i>	<i>na⁵³ m̥ɹi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹</i>
'1st person pronoun'	*ŋa	ŋa ⁴⁴
'interrogative'	*ka	qha ⁵³
'negative'	*ma	ma ⁴⁴
'negative imperative'	*ta	t ^h a ⁴⁴

The authors of this book are to be congratulated for putting na⁵³ m̥ɹi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ and na⁵³ m̥ɹi⁵³ culture 'on the map' in such a clear and respectful fashion.

^A It is not clear which of the two na⁵³ m̥ɹi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ syllables descends from the PTB etymon.

^B Another possible example is 'God/supreme spirit': PTB *way-sya > N̄. ɕɹ⁵³ vi⁵³, with the order of the syllables reversed (see Matisoff 1985).

^C na⁵³ m̥ɹi⁵³ ja⁵³ 'tobacco' is a loan from Tai (probably via Yi); cf. Siamese jaa³³ 'medicine; tobacco'.

PART ONE: LIBU LAKHI

MATERNAL GRANDFATHER

Local custom dictated that Mother's father (b. 1917), the seventh of seven sons of a family living in Muli Tibetan Autonomous County, which currently borders Xichang City in southern Sichuan Province, was to be taken atop a mountain, killed, chopped into pieces and fed to vultures when he reached the age of twenty. To avoid this, he fled when he was about eighteen years old and came to the place where we live today—dzɿ¹¹ qu¹¹ Village. Grandmother's parents allowed her to marry him and he supported the family as a carpenter.

"He had to walk at night and he had to swim across big strong rivers. And he just walked, not knowing where he was going," Mother said.

"Why didn't he walk during the daytime?" I asked.

"It was dangerous. He was being followed," Mother explained.

Grandfather told me that returning to his original home would have been very difficult because it was far away and the path he had taken was not a direct one.

LIBU LAKHI'S FAMILY

I was born in a poor family of farmers in 1981. There are nine people in my family. I have three elder brothers, one elder sister, a younger sister and a younger brother.^A They are all farmers. We ate and worked together when I lived at home. It was the largest and happiest family in our village. Many admired the fact that our family had so many children.

Slowly my parents began arranging marriages for us. This went well, except for my younger sister and for me. I describe what happened to both of us in detail elsewhere in this book.

EDUCATION

VILLAGE PRIMARY SCHOOL. In early September 1988 I started my education at the three-grade dzɿ¹¹ qu¹¹ Primary School. Father took me to school with fifteen RMB on the first day. I was frightened to meet so many strangers.

Two men taught in that school. One Nuosu man taught math. The other was Han and taught the Chinese language. The Nuosu teacher called the students' names and gave them new books. The teacher and students were speaking in Nuosu. I understood nothing. The Nuosu teacher brought my new books to me because I had no Chinese name. He pointed at three Chinese characters on the first empty page of my new book and taught me how to pronounce them. I repeated slowly after him—Li Jianfu. Afterwards, that was my name—Li Jianfu—the name that all the students and teachers used for me.

^A Li Xiaolong (b. 1967), Li Bajin (b. 1973), Li Jiujin (b. 1978), Jabu (b. ~1984) and Sanjin (b. 1986).

There were twenty-five students, including five na⁵³ mzi⁵³ children, in that class. We studied math in Nuosu and Chinese in Sichuan Chinese Dialect. I learnt almost nothing at that time except fluent Nuosu from being with Nuosu classmates.

Sometimes, we dug a hole under the back door of the classroom and escaped while the teacher guarded the front door and forced us to memorize Chinese texts.

I quickly learned to communicate in Nuosu at school and did so, except when I was with the na⁵³ mzi⁵³ students. I also lost the idea that there was only one language that everybody spoke throughout the world.

One day, my Nuosu teacher told me to come to the blackboard and calculate the result of one plus one. I knew neither Chinese nor Nuosu well enough to be able to say, "One plus one equals two." The Nuosu teacher became enraged, grabbed me by the hair and beat my head against the blackboard. When I returned home with chalk dust in my hair, my parents calmly said, "It doesn't matter. The teacher did this because he is concerned about you and is trying to help you learn." I believed my parents and continued to attend school.

Several days later, I left school with some Nuosu students after classes were over. Not far from school they grabbed me, took off my hat with a long stick and threw it into the river. I cried and ran along the river but I could not get my hat out of the water.

Afterwards, whatever happiness that had come from attending school was clouded by scolding from the Nuosu teachers, being beaten by Nuosu students and being insulted because I was na⁵³ mzi⁵³. For these reasons, I stopped going to school for a year and helped my parents at home. Still, I was envious when I saw other children laughing and shouting as they headed for school. Finally, I asked my parents to let me return to school.

TOWNSHIP PRIMARY SCHOOL. After I finished Grade Three in the village school, I went to Grade Four in the Minsheng Township Primary School with my elder brother who is two years older than me. My parents soon stopped him from attending school however, because he gambled away his food tickets. This was a boarding school so I had to leave home and experienced homesickness for the first time.

Students exchanged rice and dried radish leaves for soup and food tickets for our two daily meals a day. Seven to ten students slept together on a single bamboo platform.

We learnt math and Chinese in the Han language, which was my biggest challenge. Twelve teachers taught five classes to a total of 200 students. Most students were Nuosu, except for fifteen Han students and five na⁵³ mzi⁵³ students.

MIDDLE SCHOOL. My parents encouraged me to go to middle school and in 1996, I graduated from Minsheng Primary School, passed the entrance examination and then attended Xichang Nationalities Middle School. This also marked the time when I began to speak Nuosu and Chinese as well as native speakers. This was one reason why I was happier than in primary school.

There were only three na⁵³ mzi⁵³ students in the school and we stayed together much of the time. As graduation approached, I registered for the entrance examination to the Sichuan Tibetan Language School in Kangding. My relatives were all infuriated by this. They argued that the school was far away, that I had no relatives there and that learning Tibetan was useless because it would not lead to a job. They also reminded me that I was engaged and that it was time for me to marry and establish a family like my elder brothers.

This was a difficult situation for me as an eighteen year old. If I had obeyed them, they would have been happier and had an easier life but I would have been tied down and forced to work hard, like my elder brothers. I also thought that my life would be as meaningless as that of my previous generations—poor education and no modern skills would lead to another generation of poverty and discrimination by those around us.

I repeatedly explained everything to my parents and finally they sadly agreed that I could attend the school in Kangding.

SICHUAN TIBETAN LANGUAGE SCHOOL. I entered the school in Kangding in June 1999. In my mind, I had conjured a mysterious, special school. Even though I had always been classified as, and imagined myself as belonging to the Tibetan ethnic group, I was surprised by everything, as I approached a culture that--despite being given the same official classification--was very different from my own. Reality proved to be very different from what I had imagined. The first night after I arrived at the welcome reception for new students, I was amazed when I heard a teacher, a monk and a school leader talking in Tibetan. I understood nothing they said. The monk wore a cassock and was bareheaded. This was my first encounter with anything Buddhist. I realized then that the religion of this culture was not about mountain deities or ci^{53} vi^{53} .^A

I was placed in a special class for ethnic Tibetans who did not speak, read or write Tibetan. On the second day a short, fat man entered our classroom, put a huge Tibetan robe around me, showed me how to wear it and said in Sichuan Chinese Dialect, "You must wear this and dance every day at noon like the other students." I was very nervous at that moment but never forgot the feeling of closeness as he helped me put on the Tibetan robe. It made me recall my mother helping me put on clothes when I was a little child. He was my Tibetan language teacher for the next four years.

My ideas began to change. Earlier I had thought that all Tibetans spoke the same language, wore the same type of clothes, ate the same foods and so on. I was very upset and disappointed with the real situation. Our special class was discriminated against by certain Tibetan students. One afternoon, I found a classmate from Shimian County sobbing when I entered the classroom.

"What happened?" I asked.

"They said I am not Tibetan," she replied, rubbing away tears from her cheeks with her right hand.

"Who are they?" I asked sadly.

"The students in the painting class. I heard them say that I looked like a Han when I passed by their classroom door," she said.

Later, some schoolmates asked me why I could not speak Tibetan. I replied I did speak Tibetan but it was different from their Tibetan. However, I wondered if I was Tibetan and where I belonged whenever I couldn't understand what my Tibetan teacher was saying in class. I did not know why I had such thoughts. I realized that many of my ideas were very childish and I knew that I must be strong. I also decided that I must take care of myself. The school tuition was 2,000 RMB a year. Each month I needed another 120 RMB for food. In total, I needed about 3,000 RMB yearly. At that time, our school had a rule that students could receive

^A For more on ci^{53} vi^{53} , see the section on na^{53} mzi^{53} religion.

one hundred to 2,000 RMB based on the final semester study results. I decided that I must study hard to receive the 2,000 RMB and that if I worked during the holidays, I would make enough to pay for my food.

During holidays, I telephoned my family and said, "Don't worry about me. All of my teachers and classmates are very kind to me. I will stay with my teachers and study. I don't need money now." My parents believed whatever I said. It was the first time I lied to them.

After classes stopped, I worked with Han people in Kangding digging foundations for new buildings. I worked eight hours and was paid twenty RMB each day. During work time, I did not dare raise my head to look around. If I did, then I would hear, "Get away! You! Such a little student! You don't know how to work..." from the boss, who constantly watched us. I was worried I would lose my job and then lack money for my food when school started. I was always patient and careful about everything in the work place, even when the supervisor was absent.

Everyday, I brought *rtsam pa* 'roasted barley flour', which was given to me by one of my Tibetan teachers and a bowl so I could have a cheap lunch during the noon to two-thirty p.m. break time. I went to the site watchman's hut, kneaded *rtsam pa* with his hot tea, ate and then napped on a long bench nearby. Sometimes, if he got angry or if there were too many workers in his hut, I had no choice but to find another place where there were no people to have lunch. Cold water did not melt the butter that was mixed with the barley flour and I could not swallow much *rtsam pa* without butter, but I still had to work, regardless of how little I ate.

I returned to school after two months and learned that I had earned the highest marks in my class.

CARING FOR UNCLE DENZIN. At the end of the following semester, I worked again as before. This time, I stayed with an old Tibetan man I called Uncle Denzin in our school's small, cheap hotel, which had twelve rooms and two floors. It was mainly for students' parents occasional visits. Uncle Denzin cared for the hotel at that time. My stay with him was arranged by a teacher who said, "You can stay with him and take care of him." Of course, I was very happy that I had a free place to stay during the summer holiday. I nodded in agreement and carried my belongings to the hotel after classes stopped.

At first, I knew nothing about him and tried my best to care for him, in addition to working full-time. He panted when he walked or worked for a couple of minutes. I started work at eight o'clock every morning. I got up at six, cooked and put the food in an electric warmer because he could not cook for himself, for I did not return until the curtain of dark night fell. I finished work at six p.m. and it was seven p.m. by the time I walked back to our school from downtown Kangding.

I saw him sitting by the door, waiting for me when I returned from work. I started cooking as soon as I arrived. I was sympathetic and treated him as well as I could. Fortunately, he could relieve himself, but I always went with him at night if I woke up.

Day after day, I went to work in the morning and returned late in the evening. He stayed at home and waited for my return. I do not know what he did during the daytime. We only had time to chat a little at night, but I was tired; every part of my body ached. I usually went to bed as soon as I got out of my dirty work clothes and washed.

"Why are you so late!" he demanded one evening when I returned. "I'm hungry and I can't do anything!" he said, angrily banging the cleaver into the chopping board with his right

hand. I was afraid he would throw the cleaver at me. I explained that the boss did not let me go until late. He calmed down after some minutes of complaining.

Later, he told me that he had returned to China from Nepal and had come to live in the school according to the local government's arrangement. He also told me he had no relatives except for a brother in Switzerland. Every day, I was exhausted after returning from work and I didn't ask questions. That is all I know about him.

One night, he came to the room I stayed in. He said his illness was worse. I suggested that we call the school headmaster but he refused.

I did what I had to do. I brought his bed into my room, and helped him get in. At midnight I was awakened by "*A-yo—! A-yo—!*" I was frightened, got up and turned on the light. His upper body was on the floor. His lower body was on the bed. I hurriedly picked him up and put him back in bed. I asked what had happened. He said he had wanted to go relieve himself and had tried to get up but he was too weak and had fallen. He said he had called to me for half an hour but there was no reply. I apologized. I explained that I had been too tired to wake up.

I helped him relieve himself and then put him back in bed. I lay down and tried to sleep again, but I could not. The image of what had just happened stayed in my head. I wondered what would happen if I did not wake up again in the night. I was afraid. I worriedly listened to his breathing. Sometimes, I stopped breathing for I heard a strange sound from under my bed. Maybe it was mice. I was truly afraid. I did not fall asleep again that night. Then at six a.m. I got up, cooked breakfast for both of us and then went to work as usual.

His eyes were set deep in a very swollen face when I returned. I went to the home of the teacher who had introduced me to Uncle Denzin. I described Uncle Denzin's swollen face and everything that had happened the night before. The teacher came over, spent some times with us and then left. Uncle Denzin's illness steadily worsened. I had to spoon-feed him and assist him in relieving himself. He could only eat barley soup and drink butter tea.

The school headmaster came in his private black car with the teacher one afternoon. The school headmaster asked me to continue to care for Uncle Denzin in the hospital. Though sympathetic, I refused because I thought of him falling out of bed and I understood how ill he was.

"It is not the hard and heavy work you did before. You can also study. We can't find a suitable person to do this job now because it is during the vacation," the school headmaster said, looking at me. I thought that since he was the leader of the teachers, I should obey. Finally, I agreed and went to hospital with them.

I still had 200 RMB that I had earned from working and I used this to buy our food, though he could only eat a little.

Our room had eight patients. Eight people took care of them. There were only eight beds for the patients and only eight chairs. At night, I sat in a chair and tried to sleep, as did the others, but I never really slept deeply.

My tired eyes seemed only to see white. Gradually, I came to hate white—the white clothes of the hospital workers. I hated the hospital smell.

Time passed and Uncle Denzin and I became closer and friendlier—an arrangement dictated by the special environment of the white hospital.

I helped him urinate in a bucket. Assisting him defecate was difficult. I supported him with one hand while holding the drip bottle above his head. He could not stand or sit by himself.

I was unhappy. Where were his relatives? Why had no one come to care for him? How wonderful if he could be cured and then he would not say "This devil illness," again and again everyday.

"Our school is going to start again tomorrow. They said they would find someone else to care for you. Don't worry, your illness will be cured soon," I said politely, sitting by his bed one night.

"No. Who will come to care for me as you have?" he said in a worried, disappointed tone.

I tried my best to comfort him and made more conversation that night. "Oh— Oh— I need to relieve myself..." It was five a.m. I got up, rubbed my eyes with my left hand and turned the light on as usual. He did not move when I touched him. I did not understand. I called his name repeatedly. I went to the nurses' room and knocked on the door as hard as possible with my fists. A nurse angrily opened the door. I did not know what to say, I just pulled her into our ward.

"Your patient is hopeless. Is he your father? Quickly, telephone your relatives!" she said after checking his pulse. She pulled the white quilt over him and left immediately.

Onlookers in the ward moved away. I could not believe what had just happened. I stared at the white bed. I pulled back the white quilt again and patted his cheeks. I thought he was still alive and called his name again and again, but there was no answer.

What was the difference between life and death? I did not understand how quickly a person died.

I rushed out of the hospital to dial our school headmaster's number, but no shops were yet open. I had no idea what to do. I went back and sat beside him in silence. I pitied him. I did not feel frightened, maybe because of the friendship that we had built up over two months, but I was uncomfortable.

I went out again and beat on a shop door loudly. The shopkeeper angrily opened the door. I dialed the headmaster and told him the old one was gone. He said he was very sorry to hear this and that he would come soon. I returned and waited by the corpse. I felt there was no meaning for a person to live in the world.

After thirty minutes, our school headmaster arrived with some other teachers and a monk. I undressed the corpse and wrapped it in white fabric after the monk chanted scriptures. They carried the corpse back to the small hotel to do more religious activities. I moved back to my dorm room that morning.

I was in the classroom with my classmates the first day of the new semester. The school headmaster's black car rolled by the window of our classroom. I knew the old one was being taken to the crematorium. Craning my neck out the window, I saw the black car pass through the school gate under the gray sky. I believed that Uncle Denzin was leaving for another world.

SUCCESS AT SCHOOL. I learned that my taking care of Uncle Denzin had been reported in our school newspaper under the title "A Great Model for Students." I did not know this until a classmate handed me a newspaper and said, "Look! You did a great job." I had matured in the course of experiencing all these hardships.

As time passed, I learned to read, write and speak Tibetan well. Our class subjects included painting, logic, Buddhist studies, Tibetan poetry, Chinese, Tibetan calligraphy, Tibetan and Chinese translation, Tibetan music and Tibetan dance. All these subjects were taught in

Tibetan. In addition to study, I continued loading trucks, digging building foundations, hauling sand, mixing concrete and so on during holidays. I was comfortable with being exhausted at each day's end, despite the boss' scolding, fellow workers' insults and homesickness.

My study results were excellent and for three out of the four years, my tuition was paid by the school.

I will never forget some of my Tibetan teachers and schoolmates who were very helpful and compassionate, especially the one who first taught me the Tibetan alphabet and the ones who helped and encouraged me to study Tibetan.

In September 2003, I was chosen to come to Xining City, the capital of Qinghai Province, to study English in the English Training Program (ETP), Qinghai Normal University by ETP representatives.

PART TWO: INTRODUCTION

THE na⁵³ mzi⁵³ PEOPLE

The na⁵³ mzi^{53A} are a little-studied group of people who reside in Liangshan Yi Autonomous Prefecture in the southern part of Sichuan Province, the People's Republic of China.^B The na⁵³ mzi⁵³ have a reported population of 5,000 (Gordon 2005, Sun 2001:160). Linguists have generally classified the na⁵³ mzi⁵³ language into the Qiangic branch of the Tibeto-Burman language family (Gordon 2005). This book focuses on the na⁵³ mzi⁵³ who live in the communities of dzə¹¹ qu¹¹ and dza⁵³ qa⁵³ tɕu¹¹ in Xichang City, and ʂa⁴⁴ pa⁵³ and ɕa¹¹ ma¹¹ k^hu⁵³ in Mianning County. These communities also have significant Han and Nuosu populations. Figure One provides geographic and approximate population information for each community.^C

Figure 1. na⁵³ mzi⁵³ population in selected communities.

Community	Jurisdiction	Township or Town	City or County	na ⁵³ mzi ⁵³ Pop.	Total Pop.
dzə ¹¹ qu ¹¹	Dashui Village	Minsheng Township	Xichang City	80	600
dza ⁵³ qa ⁵³ tɕu ¹¹	Xiangshui Village	Xiangshui Township	Xichang City	800	9,000
ɕa ¹¹ ma ¹¹ k ^h u ⁵³	Dongfeng Village	Zeyuan Township	Mianning County	560	1,100
ʂa ⁴⁴ pa ⁵³	Laoya Village	Shaba Town	Mianning County	290	1,600
Totals				1,740	22,200

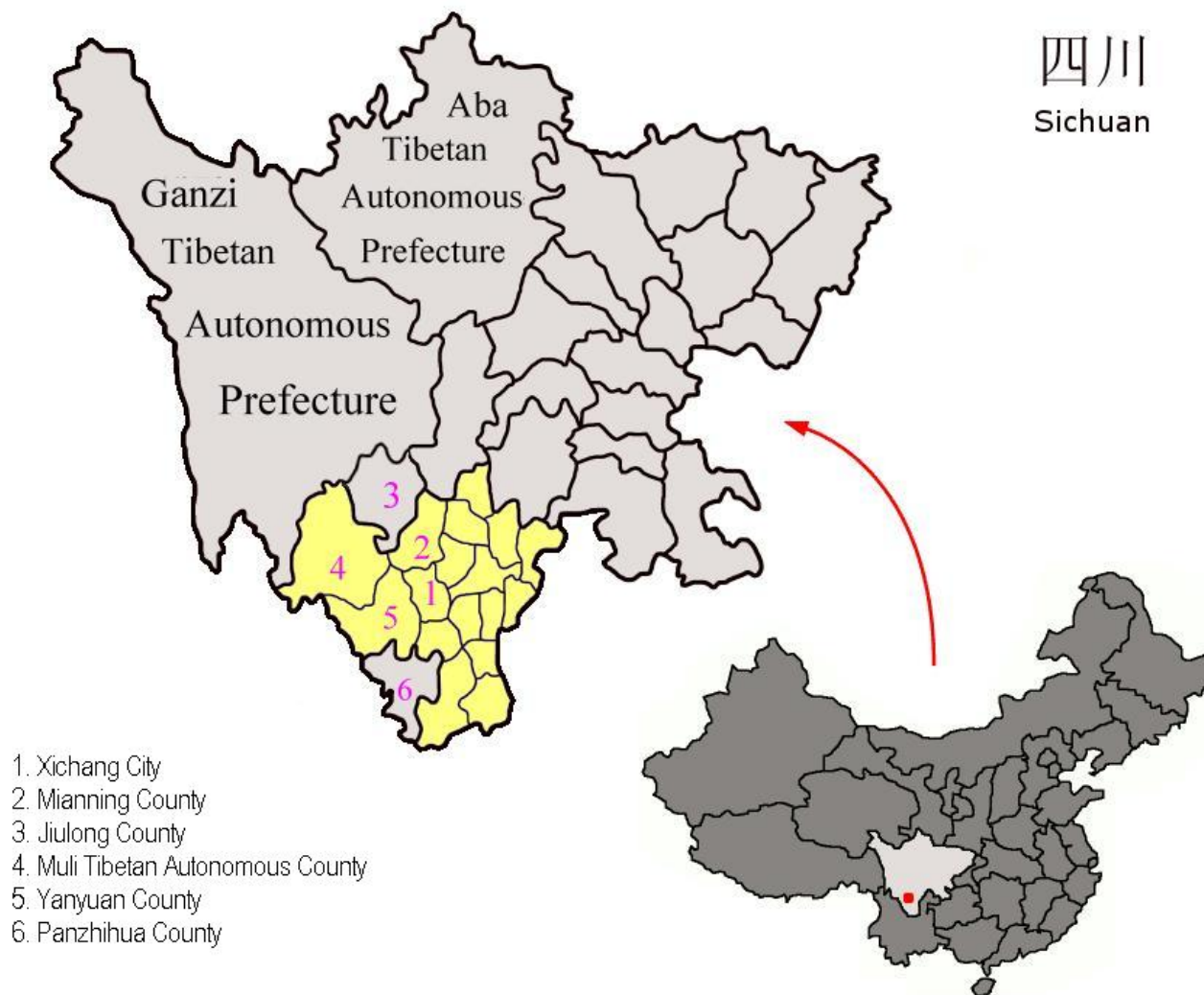
Libu Lakhi's father states that family relatives live in Jianmei Township (na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹: dza¹¹ mi⁴⁴) and Xinxing Township (na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹: ɕi⁵³ ɕi⁵³) in Mianning County.

^A 'Namuyi' and 'Namizi' are transliterations of Chinese-character renderings of the word 'na⁵³ mzi⁵³'. Both capture the phonological details of the ethnonym poorly, despite being established in the cosmopolitan literature (Matisoff 1991; Gordon 2005).

^B See <http://picasaweb.google.com/libulakhi> for photographs by Libu Lakhi of na⁵³ mzi⁵³ life and culture.

^C Much of this introduction is taken from Libu Lakhi, Hefright and Stuart (2007).

Figure 2.^A Location of selected na⁵³ mzi⁵³ areas in Liangshan Yi Autonomous Prefecture and Jiulong County, Ganzi Tibetan Autonomous Prefecture (1:1,400,000).

The communities listed in Figure 1 are situated in valleys between mountains. Travel from dza⁵³ qa⁵³ tɕu¹¹ to dzə¹¹ qu¹¹ takes about one day on foot, dzə¹¹ qu¹¹ to ʃa⁴⁴ pa⁵³ takes about a half day on foot and dzə¹¹ qu¹¹ to Lizhou takes about forty minutes by motorcycle. The weather is warm with a long growing season; it snows only once or twice a year. The na⁵³ mzi⁵³ raise yaks, cows, goats, water buffalo, horses, pigs, chickens, ducks, geese, mules and donkeys. Rice, wheat, corn, barley, tobacco and beans are cultivated. Villagers derive cash income by selling livestock, small amounts of grain and tobacco and wild mushrooms that they collect in nearby forests from June through August. Increasing numbers of na⁵³ mzi⁵³ leave the area to earn cash by working on construction crews organized by Han Chinese in Xichang City; but

^A Figure 2 was adapted from a map created by the Wikipedia user Croquant (<http://fr.wikipedia.org/wiki/Utilisateur:Croquant>) and distributed under a Creative Commons Attribution 3.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>).

some na⁵³ mzi⁵³ also find work in Beijing and Guangdong. In 2005, the average annual cash income per family was 500-800 RMB^A (li⁴⁴ bu⁵⁵ ʂə¹¹ pə⁵³, interview data).

ETHNONYMS

Although the na⁵³ mzi⁵³ speak what is likely a Qiangic language, they form part of China's officially recognized Tibetan ethnic group. The ethnonym 'na⁵³ mzi⁵³' denotes not only speakers of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, but all Tibetans. Similarly, Nuosu people refer to the na⁵³ mzi⁵³ as 'ozzu' 'Tibetan' or 'Prmi/Pumi', a term that may have originally meant 'aborigine' (Huang 2004:16). However, local Han use the term Xifan 'Western Barbarian', a traditional Chinese designation for many of the Qiangic-speaking peoples of western Sichuan (Sun 2001), and reportedly the term the na⁵³ mzi⁵³ used for themselves when speaking Chinese until their classification as part of the Tibetan ethnic group in 1984 (Huang 1991:153). na⁵³ mzi⁵³ refer to Nuosu people as 'gy¹¹ ɕy⁴⁴' and Han people as 'va⁵³'.

In the Chinese literature on na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, the Chinese-character rendering of the first syllable of na⁵³ mzi⁵³ as na⁵³ 纳 has prompted suggestions that the group is related to the Naxi ethnic group of Lijiang Naxi Autonomous Prefecture, Yunnan Province (Yang 2006). In linguistic works that use the International Phonetic Alphabet (IPA), authors have rendered the second syllable as /mu⁵⁵/, with a full vowel (Huang 1991:153, 1992:212; Liu 1996:185). However, as Liu notes, /m/ can appear both syllabically and as the first element of initial consonant clusters (1996:185,187). The practice of writing the final syllable as yi 依 or yi 义 has apparently contributed to a misimpression among certain speakers of Chinese that the na⁵³ mzi⁵³ are a subgroup of the Yi ethnic group. However, as Huang and Liu indicate, the value of this syllable ranges from /ji/ to /zi/ to /zə/ in different varieties of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ (Huang 1992:212; Liu 1996:185). Huang and Sun have used 'Namuzi'/na⁵¹ mu⁵¹ dzə⁵⁵/ to represent the ethnonym as pronounced by speakers in Muli County (Huang 1991:153; Sun 2001:159). Libu Lakhi prefers the IPA rendering na⁵³ mzi⁵³ for the ethnonym as it is pronounced in the dzə¹¹ qu¹¹ variety.

na⁵³ mzi⁵³ ORIGINS

na⁵³ mzi⁵³ tell variations of the following origin story. li⁴⁴ bu⁵⁵ ʂə¹¹ pə⁵³ provided this version:

Long ago, grasslands and thick forests abounded in what is now Xichang City. Livestock and wild animals lived together peacefully. The melodious sound of birdsong filled the air. In na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, that place was called o⁵³ ndzo⁵³—a word people cannot explain today, other than to say it is the name of that place. One day a bird appeared and started calling "a⁴⁴ zə⁵⁵ do¹¹ bi⁴⁴." In na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, a⁴⁴ zə⁵⁵ means 'grandmother' and do¹¹ bi⁴⁴ means 'buttock'. The bird continued to call this day after day. When na⁵³ mzi⁵³ parents, sisters, brothers, the older generations and young people were working and chatting

^A Approximately sixty to one hundred USD. In 2005, one US dollar was worth 8.23 Chinese RMB.

together, they were very embarrassed to hear this sound. Finally, all the na⁵³ mzi⁵³ decided to leave this hateful bird and find a new place to live. They left o⁵³ ndzo⁵³ with their livestock and their tools for farming and herding. Finally, they reached the place where they now live and settled.

THE na⁵³ mzi⁵³ LANGUAGE

k^ha¹¹ t^ho¹¹ means 'language', and the na⁵³ mzi⁵³ call their language na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹. To date, there have appeared only preliminary linguistic analyses of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹. Disagreement continues among linguists over the genetic affiliation of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ within the Tibeto-Burman family. Sun argues that na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ is a Qiangic language that has been strongly influenced by the Yi languages with which it is in contact (2001:178). This influence may be primarily structural rather than lexical: of the approximately 900 words of dzə¹¹ qu¹¹ na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ that Libu Lakhi has collected, only three percent appear to be loanwords from the local variety of Nuosu.

Huang (1991) and Liu (1996) provide preliminary linguistic analyses of varieties of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ spoken in Muli County and Luoguodi, respectively. There are strong grammatical similarities between the Luoguodi variety and Libu Lakhi's dzə¹¹ qu¹¹ variety. However, there are also phonological and lexical differences, as demonstrated in Figure Three (Liu 1996):

Figure 3. A comparison of selected lexical items in dzə¹¹ qu¹¹ and Luoguodi na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹.

	dzə ¹¹ qu ¹¹	Luoguodi	Gloss
Identical cognates	<i>fɯ⁵³</i>	<i>fɯ⁵³</i>	'to blow' (as wind)
	<i>dzə⁵³</i> (apical vowel)	<i>dzɿ⁵³</i> (apical vowel)	'to eat'
Non-identical cognates	<i>ndza¹¹</i>	<i>dza³¹</i>	'thin'
	<i>qæ¹¹</i>	<i>ɢæ¹³</i>	'to dig'
Non-cognates	<i>ɕə¹¹ ts^hə⁴⁴</i>	<i>p^hsɿ</i>	'leaf'
	<i>do⁴⁴ bu⁵³ ly⁵³</i>	<i>bu⁵³</i>	'mountain'

As the table suggests, certain near-cognates differ in the occurrence of prenasalized stops (present in dzə¹¹qu¹¹, absent in Luoguodi) and voicing (relative voice onset time). There is a more systematic difference in tonal categories. Liu describes four categories: 55, 53, 31 and 13 for the Luoguodi variety. However, Libu Lakhi produces lexical items cognate to those Liu describes as 55, slightly lower than the top of his voice range, a tone we represent as 44. Furthermore, he produces items cognate to those in 31 and 13 as a single low level tone, which we represent as 11. Due to this merger (or non-split), we describe five tonal categories for the Xichang variety as high (55), middle-high (44), high-falling (53), low-rising (14) and low (11). For purposes of comparison, we provide a complete Swadesh list of 207 English words with their dzə¹¹ qu¹¹ na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ equivalents, as pronounced by Libu Lakhi, in Figure Five.

na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ possesses no orthography, and in dzə¹¹ qu¹¹ only about ten percent of the population reads Chinese, two percent reads Nuosu and only Libu Lakhi reads Tibetan. However, the language is well preserved in the communities of dza⁵³ qa⁵³ tɕu¹¹, dzə¹¹ qu¹¹ and

ʂa⁴⁴ pa⁵³—particularly so in dʒa⁵³ qa⁵³ tʃu¹¹, where only residents under the age of twenty who have attended primary school can speak Chinese. In dʒə¹¹ qu¹¹ and ʂa⁴⁴ pa⁵³, na⁵³ mʒi⁵³ residents speak na⁵³ mʒi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ among themselves, and fluent Nuosu and passable Chinese to people who prefer to speak those languages. na⁵³ mʒi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ is less well preserved in ɕa¹¹ ma¹¹ k^hu⁵³, where almost all na⁵³ mʒi⁵³ people speak Nuosu and Chinese. Residents born before 1955 speak na⁵³ mʒi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ to each other, but while younger people understand a great deal of na⁵³ mʒi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, they prefer to converse in Nuosu or Chinese. Very few Nuosu or Han residents of these communities speak or understand na⁵³ mʒi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹.

The sociolinguistic situation is changing rapidly. During the New Year Festival in January-February 2005, Libu Lakhi's elder sister and sister-in-law came from ɕa¹¹ ma¹¹ k^hu⁵³ to visit the family home in dʒə¹¹ qu¹¹. Asked why they insisted on speaking Nuosu to family members, they replied, "It is stupid to speak such a useless language as na⁵³ mʒi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ these days. We have to communicate with our Nuosu friends in Nuosu. There are only a very few people who speak na⁵³ mʒi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹. It's just like walking off a cliff with your eyes closed if you only speak na⁵³ mʒi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ and refuse to speak Nuosu."

When the author asked why their two seven-year old children only spoke and understood Chinese, they replied, "Who doesn't want their kids to find a good job, settle down and have a comfortable home? We should have our kids learn Chinese to help them find a job, shouldn't we?"

Libu Lakhi has also noticed that code-switching among na⁵³ mʒi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, Nuosu and Chinese is on the rise among the youngest generation in dʒə¹¹ qu¹¹. When Libu Lakhi visited his home in January-February 2005, he noted the following exchange with his niece (b. 1994), who attended the village primary school where Nuosu children comprise the majority of the student body:

A. Libu Lakhi:

	no ⁵³	t ^h i ⁴⁴	pæ ⁴⁴	ko ⁵³	pi ¹¹ ʒi ¹¹	q ^h a ⁴⁴ ni ⁵³ ky ¹¹	dʒo ⁴⁴
Language	na ⁵³ mʒi ⁵³ k ^h a ¹¹ t ^h o ¹¹						
Gloss	you	DET	class	LOC	student	how many	there is/are
Translation	'How many students are in there in your class?'						

B. Niece:

	ɕɔ ³¹ si ³³	san ³³ ʂə ³¹ vu ⁴⁵	gɔ	dʒo ⁴⁴
Characters	学生	三十五	个	
Languages	Xichang Chinese			na ⁵³ mʒi ⁵³ k ^h a ¹¹ t ^h o ¹¹
Gloss	students	thirty-five	CL	there is/are
Translation	'There are thirty-five students.'			

In her response, Libu Lakhi's niece combines a Xichang Chinese noun phrase with a na⁵³ mʒi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ existential verb.^A Interestingly, however, she uses na⁵³ mʒi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ noun-phrase

^A The IPA transcription of the Xichang Chinese phrase reproduces Libu Lakhi's pronunciation.

constituent order, in which numeral-classifier constructions follow their noun heads, instead of the usual Chinese word order.

Noticing a cat dragging away his niece's handkerchief, Libu Lakhi initiated the following exchange:

A. Libu Lakhi:

	ha ¹¹ lɛ ⁴⁴	nu ⁵³	ba ¹¹ ts ^h ə ⁴⁴	tɕə ¹¹
Language	na ⁵³ mzi ⁵³ k ^h a ¹¹ t ^h o ¹¹			
Gloss	cat	your	clothes	pull
Translation	'The cat is pulling your clothes.'			

B. Niece:

	ji ⁵⁵ a ¹¹ dzu ⁵⁵	t ^h o ⁵³	tɕə ¹¹	ɕy ⁵³	hĩ ¹¹
Languages	Nuosu	na ⁵³ mzi ⁵³ k ^h a ¹¹ t ^h o ¹¹			
Gloss	it doesn't matter	let	pull	go away	let
Translation	'It doesn't matter, let it pull it away and go.'				

In this exchange, Libu Lakhi's niece begins with a phrase in Nuosu, *ji⁵⁵ a¹¹ dzu⁵⁵* 'it doesn't matter', then finishes her utterance in na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹.^A

dzə¹¹ qu¹¹ VILLAGE na⁵³ mzi⁵³ CLANS

There are three na⁵³ mzi⁵³ clans in dzə¹¹ qu¹¹ Village:

- li⁴⁴ bu⁵⁵ = ten households
- ka¹¹ p^hæ¹¹ = ten households
- ga⁵³ p^hu⁵³ = two households

Many older people can recite their ancestors' names. It is considered shameful to be unable to recite your ancestors' names because this indicates you are ignorant of whom you are descended from.

ni¹¹ ma¹¹ ts^hu¹¹ had three sons^B:

- a⁵³ xɛ⁴⁴
- to¹¹ k^ha¹¹
- lu¹¹ kɿ⁵³

a⁵³ xɛ⁴⁴'s descendants are unknown.

^A The IPA transcription of the Nuosu phrase reproduces Libu Lakhi's pronunciation.

^B The clan he and others listed here are not known to us, other than the li⁴⁴ bu⁵⁵ Clan.

Six clans are descended from to¹¹ k^ha¹¹:

- dʒe¹¹ wu⁴⁴
- gɤ¹¹ ʂu⁴⁴
- na⁵³ k^hu⁴⁴
- na¹¹
- ja¹¹ dzə⁴⁴
- a¹¹ pu⁴⁴

lu¹¹ ky⁵³ had two sons:

- tʂ^hu¹¹ ga¹¹
- li⁴⁴ mə⁵⁵

Five clans are descended from tʂu¹¹ ga¹¹:

- a¹¹ tʂ^ha⁴⁴
- lu¹¹ tʂ^hu⁴⁴
- a⁴⁴ dzə⁵⁵
- m̐⁵³ k^ha⁵³
- a⁴⁴ tBu⁵⁵

Seven clans are descended from li⁴⁴ mə⁵⁵ and li⁴⁴ bu⁵⁵ is the oldest son:

- li⁴⁴ bu⁵⁵
- ha¹¹ sa¹¹
- ha¹¹ ja¹¹
- ha¹¹ p^hæ¹¹
- ka¹¹ p^hæ¹¹
- ka¹¹ ja⁴⁴
- pa⁵³ dʒa⁴⁴

CLOTHING

People born before 1965 often wear a *hũ⁵³ ndzə⁵³ ba¹¹ ts^hə⁴⁴* 'knee-length white robe made from the skin of thin hemp plants' (*sa¹¹ q^hæ¹¹*) that grow as tall as a person. When the plant turns yellow in summer, people cut the plant, remove the skin and roll it on their thigh until it forms a string about one meter long. They then weave the strings into a fabric (*hũ⁵³ ndzə⁵³*) from which they make the robes. Old people wrap a long strip of black cloth around their heads to make a *bu⁵³ jy⁴⁴* 'turban'. Today, most young people wear traditional clothing only during festivals.

na⁵³ mʒi⁵³ RELIGION

ɕĩ⁵³ vĩ⁵³. na⁵³ mʒi⁵³ elders teach that na⁵³ mʒi⁵³ are descended from gods (who have no gender). On special days such as the New Year and during weddings, ɕi⁵³ vi⁵³ must be respected and offered the freshest and tastiest food, such as rice and animal blood. People believe if they do not offer these sacrifices, people and livestock may become ill and there will be no harvest or

the harvest will be very limited. A few old men pray to ɕi⁵³ vi⁵³ during such times as when children become ill and when livestock sicken and die. They might say, "Protect all the members of our family and let our livestock increase in number."

p^ha⁵³ tsə⁵³. Religious practitioners known as *p^ha⁵³ tsə⁵³* hear what ɕi⁵³ vi⁵³ have to tell family members during rituals. The sole *p^ha⁵³ tsə⁵³* in dzə¹¹ qu¹¹ in 2007 was born around 1945.

The *p^ha⁵³ tsə⁵³* is a highly respected religious specialist who performs religious activities in na⁵³ mzi⁵³ daily life, for example, during death rituals, sickness and such times of misfortune as when livestock become ill or when a family has a poor harvest. Villagers frequently invite him into their homes to perform religious activities when family members are sick or when they encounter trouble.

I often followed the *p^ha⁵³ tsə⁵³* to homes where he was to perform rituals. I was excited and interested when I saw the *p^ha⁵³ tsə⁵³*'s implements—the two-sided round drum covered with goatskin, the animals made from wheat flour and the ghosts made of rice straw.

Father sent for the *p^ha⁵³ tsə⁵³* once when I was ill. Father is the most sincere believer in ɕi⁵³ vi⁵³ in my family. Sometimes he argues with my second elder brother, who does not really believe in ɕi⁵³ vi⁵³. The *p^ha⁵³ tsə⁵³* brought his drum and other implements and made three lines in the courtyard with green tree branches. He put a one meter high effigy made of rice straw on the left side of the door and then placed a large blanket near the fireplace. The blanket was full of frogs, snakes and birds made of flour. He sat by the fireplace with a box of uncooked rice beside him and began chanting. Sometimes, he beat the drum with a stick and at other times, he beat the drum with a small ring.

Every now and then the *p^ha⁵³ tsə⁵³* ordered all my family members to sit together by the fireplace and then he told other na⁵³ mzi⁵³ attendants who were not my family members^A to take the effigy and circle it around our collective head three times. Finally, he told us to go out on the left path made by the tree branches and return along the right path made by the branches. Next, he ordered other people who were not family members to hold the flour animals and circumambulate seven times around each of my female family member's heads and nine times around each male member's head. Then he told the non-relatives to go outside into the courtyard and throw the flour animal images in different directions, one by one. Before they left to go into the courtyard, the *p^ha⁵³ tsə⁵³* gave instructions as to the directions.

I was incredibly curious after this activity and bombarded my parents with questions—"What does the rice effigy mean? What do the roads of green tree branches mean?" ...and so on.

The only answer I received was, "You little child! Don't ask so many questions!" I then decided to become a *p^ha⁵³ tsə⁵³* and learn more about ɕi⁵³ vi⁵³.

^A In this particular case, they were neighbors. Only men can assist the *p^ha⁵³ tsə⁵³*.

AN EXORCISM RITUAL

My father performed the *ka¹¹ ju¹¹ bu⁴⁴* ritual for me many times during my childhood. The last time I remember him performing it was in the summer of 2002. One afternoon, after returning from working in the rice field, we were about to have supper, but I felt like vomiting and lay on the sofa by the hearth..

"Come eat supper," Mother called from the kitchen. I could smell the food cooking and I knew that supper was nearly ready without her telling me, but I didn't have much appetite.

After I failed to reply to Mother, Father came and said, "Didn't you hear? Come eat."

"I don't want to eat anything. I feel like vomiting," I murmured.

"When did you start to feel unwell?" he asked.

"Just a couple of minutes ago," I said.

"It must be those hateful *ka¹¹ ju¹¹* (ghosts). Quickly go get a bowl, put a little water inside along with a few grains of cooked rice and bring it here," he ordered my mother.

I didn't have supper that night. Father beat the bowl with a pair of chopsticks above my head and chanted loudly as I lay on the sofa. After he finished chanting, he walked to the courtyard door and threw the water and rice grains outside. Next, my younger sister cleaned the floor with a broom, closed the door and threw what she had swept up out through the courtyard door. This was meant to further discourage the ghosts from returning. Then I went to sleep. I felt normal as usual when I woke up the next morning.

During the New Year festival in January-February of 2005, I was sitting on the sofa and reading a book when I suddenly heard chanting. I rushed out and saw Father doing the *ka¹¹ ju¹¹ bu⁴⁴* ritual. I realized that my younger brother must be ill. He was sitting on a bag of grain. Father held a half-full bowl of water containing a few rice grains above his head and beat it with chopsticks. Father chanted things like, "Please return to where you are from, there is nothing here to eat and drink..."

People believe that the ghosts of people who have died from starvation or poisoning are prone to approach people and create sudden illness, causing dizziness, nausea and lack of appetite. The *ka¹¹ ju¹¹ bu⁴⁴* ritual exorcises these ghosts. Both men and women who know the chant frequently perform the *ka¹¹ ju¹¹ bu⁴⁴* ritual because it is informal and does not require the services of a *p^ha⁵³ tsə⁵³*. In most cases, elder siblings perform it for whomever is ill. The only implements practitioners need are a bowl and a pair of chopsticks. They add water and a few grains of cooked rice to the bowl. It is considered best if all the family members are present at the time of the ritual and say things that will please the ghosts. After the ritual's completion, they clean the room and throw out garbage.

A transcription of the *ka¹¹ ju¹¹ bu⁴⁴* ritual chant performed by li⁴⁴ bu⁵⁵ ʃə¹¹ pə⁵³, described in the account above, is given below. Libu Lakhi recorded the chant on video at his home in dzə¹¹ qu¹¹ during the New Year period, January-February 2005.

THE RITUAL CHANT

1. *ho:¹¹ tɕ^hiŋ⁴⁴ tɕ^hiŋ⁴⁴ tɕ^hiŋ⁴⁴ tɕ^hiŋ⁴⁴...*
[Untranslated material here and below, both entire lines and line parts, consist of vocables.]
2. *tɪ¹¹ tɕo⁴⁴ ŋa¹¹ tɕo¹¹ q^hɣ¹¹ tɕo¹¹ ʂə¹¹ tɕo¹¹ ŋɣɣ¹¹ tɕo¹¹*
First circle, fifth circle, sixth circle, seventh circle, ninth circle
[Refers to circles made around the patient's head with a bowl and chopsticks.]
3. *tɪ¹¹ tɕo⁴⁴ ŋa¹¹ tɕo¹¹ q^hɣ¹¹ tɕo¹¹ ʂə¹¹ tɕo¹¹ ŋɣɣ¹¹ tɕo¹¹*
First circle, fifth circle, sixth circle, seventh circle, ninth circle
4. *ho:¹¹ da¹¹ te¹¹ tɕɛ¹¹ bu⁵³ da¹¹ te¹¹*
ho:¹¹ da¹¹ te¹¹ for tɕɛ¹¹ bu⁵³
[Refers to Libu Lakhi's younger brother, li⁴⁴ bu⁵⁵ tɕɛ¹¹ bu⁵³. He is identified in line thirty below as pa⁴⁴ ŋɣi⁵⁵.]
5. *rə¹¹ zə⁵³ ma⁵³ qɣ¹¹ tɕu¹¹ pe¹¹ ma¹¹ qɣ¹¹ le¹¹*
Because he doesn't know how to act
6. *va⁵³ ræ⁵³ tɕa⁴⁴ lo¹¹ ku⁵³ pɕu¹¹ su⁴⁴*
Met Han ghosts
['Ghosts' are the spirits of people who have died by drowning, poisoning, murder or falling from a cliff.]
7. *na⁵³ ræ⁵³ tɕa⁴⁴ lo¹¹ ku⁵³ pɕu¹¹ su⁴⁴*
Met na⁵³ mɕi⁵³ ghosts
8. *hũ⁵³ ʂə⁵³ ræ⁵³ tɕa⁴⁴ da⁴⁴ lo¹¹ ku⁵³ pɕu¹¹ su⁴⁴*
Met hũ⁵³ ʂə⁵³ ghosts
9. *ho:¹¹ da¹¹ te¹¹*
10. *hũ¹¹ mbɕi¹¹ ræ⁵³ tɕa⁴⁴ da⁴⁴ lo¹¹ ku⁵³ pɕu¹¹ su⁴⁴*
Met hũ¹¹ mbɕi¹¹ ghosts
11. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
12. *a¹¹ mɪ⁴⁴ gɣ¹¹ nu¹¹*
13. *səŋ¹¹ ndza⁴⁴ ɕɛ⁴⁴ ræ⁵³ tɕa⁴⁴ da⁴⁴ lo¹¹ ku⁵³ pɕu¹¹ su⁴⁴*
Met Song family's ghosts
14. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
15. *a¹¹ mɪ⁴⁴ gɣ¹¹ nu¹¹*
16. *xua¹¹ ndza⁴⁴ ɕɛ⁴⁴ ræ⁵³ tɕa⁴⁴*
Huang family's ghosts
17. *ho:¹¹ da¹¹ te¹¹*
18. *ka¹¹ p^hæ¹¹ ɕɛ⁴⁴ ræ⁵³ tɕa⁴⁴ da⁴⁴ lo¹¹ ku⁵³ pɕu¹¹ su⁴⁴*
Met ka¹¹ p^hæ¹¹ family's ghosts
19. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
20. *li⁴⁴ bu⁵⁵ ɕɛ⁴⁴ ræ⁵³ tɕa⁴⁴ da⁴⁴ lo¹¹ ku⁵³ pɕu¹¹ su⁴⁴*
Met li⁴⁴ bu⁵⁵ family's ghosts
21. *ho:¹¹ da¹¹ te¹¹*
22. *hũ⁵³ ʂə⁵³ ræ⁵³ tɕa¹¹ hũ¹¹ mbɕi¹¹ ræ⁵³ tɕa¹¹*
hũ⁵³ ʂə⁵³ ghosts and hũ¹¹ mbɕi¹¹ ghosts
23. *ho:¹¹ da¹¹ te¹¹*

24. *mi¹¹ ma¹¹ t^hBu¹¹ su¹¹ ræ⁵³ t̂sa¹¹*
Ghosts without given names
25. *lu⁵³ ma⁴⁴ t^hBu¹¹ su⁴⁴ ræ⁵³ t̂sa¹¹*
Ghosts without zodiac names
26. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
27. *dẑo¹¹ ræ⁵³ t̂sa¹¹ yi¹¹ ræ⁵³ t̂sa¹¹*
dẑo¹¹ ghosts and livestock ghosts,
28. *ho:¹¹ da¹¹ te¹¹*
29. *a¹¹ mi⁴⁴ gɣ¹¹ nu¹¹*
30. *pa⁴⁴ NGi⁵⁵ da⁴⁴ lo¹¹ mi¹¹ do⁴⁴ su⁴⁴ da⁴⁴ te⁵³*
Ghosts who asked pa⁴⁴ NGi⁵⁵
31. *n̄i⁵³ t̂e^ho⁵³ li⁴⁴ dẑy¹¹ su⁴⁴ ji¹¹ ly¹¹*
Ghosts from the west
32. *sa¹¹ t̂e^ho¹¹ li⁴⁴ dẑy¹¹ su⁴⁴ ji¹¹ ly¹¹*
Ghosts from the east
33. *a¹¹ mi⁴⁴ gɣ¹¹ nu¹¹*
34. *ndẑo⁴⁴ ko⁵³ ndẑo⁴⁴ mæ¹¹ li⁴⁴ dẑy¹¹ su⁴⁴ ræ⁵³ t̂sa¹¹*
Ghosts who come from north and south
35. *hũ⁵³ ŝe⁵³ ræ⁵³ t̂sa¹¹ te⁴⁴ hũ¹¹ mb̂zi¹¹ ræ⁵³ t̂sa¹¹ te⁴⁴*
hũ⁵³ ŝe⁵³ ghosts and *hũ¹¹ mb̂zi¹¹* ghosts
36. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
37. *mi¹¹ ma¹¹ t^hBu¹¹ su¹¹ ræ⁵³ t̂sa¹¹*
Ghosts without given names
38. *lu⁵³ ma⁴⁴ t^hBu¹¹ su⁴⁴ ræ⁵³ t̂sa¹¹*
Ghosts without zodiac names
39. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
40. *pa⁴⁴ NGi⁴⁴ da⁴⁴ te⁴⁴ r̂o¹¹ ẑe⁵³ ma⁵³ q̂y¹¹ t̂Bu¹¹ pe¹¹ ma¹¹ q̂y¹¹ le¹¹*
Because pa⁴⁴ NGi⁴⁴ doesn't know how to act
41. *a¹¹ mi⁴⁴ gɣ¹¹ nu¹¹*
42. *hũ⁵³ ŝe⁵³ ræ⁵³ t̂sa¹¹*
hũ⁵³ ŝe⁴⁴ ghosts
43. *ka¹¹ ju¹¹ da¹¹ va⁵³ ka¹¹ ju¹¹ da¹¹ lo¹¹ ku⁵³ p̂Bu¹¹ su⁴⁴*
Met Han ghosts
44. *na⁵³ ka¹¹ ju¹¹ da¹¹ lo¹¹ ku⁵³ p̂Bu¹¹ su⁴⁴*
Met na⁵³ m̂zi⁵³ ghosts
45. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
46. *a¹¹ mi⁴⁴ gɣ¹¹ nu¹¹*
47. *ho:¹¹ da¹¹ te¹¹*
48. *ti¹¹ t̂o⁴⁴ ŋa¹¹ t̂o¹¹ q^hɣ¹¹ t̂o¹¹ ŝe¹¹ t̂o¹¹ NGɣ¹¹ t̂o¹¹*
First circle, fifth circle, sixth circle, seventh circle, ninth circle
49. *ho:¹¹ da¹¹ te¹¹*
50. *hũ⁵³ ŝe⁵³ ræ⁵³ t̂sa¹¹*
hũ⁵³ ŝe⁴⁴ ghosts
51. *n̄i⁴⁴ a⁴⁴ te⁴⁴ zo¹¹ mi¹¹ t̂e¹¹ te¹¹ zo¹¹ gɣ¹¹ li¹¹ hũ¹¹*
If you are hungry, return after I offer food

52. *fā⁴⁴ a⁴⁴ tē⁴⁴ zō¹¹ mī¹¹ tɕə¹¹ tē¹¹ zō¹¹ gɣ¹¹ li¹¹ hũ¹¹*
If you are thirsty, return after I offer food
53. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ tē¹¹*
54. *ha¹¹ da¹¹ tē¹¹*
55. *ka¹¹ ju¹¹ da¹¹ lo¹¹ ku⁵³ pBu¹¹ su⁴⁴*
Met ghosts
56. *va⁵³ ka¹¹ ju¹¹ da¹¹ lo¹¹ ku⁵³ pBu¹¹ su⁴⁴*
Met Han ghosts
57. *na⁵³ ka¹¹ ju¹¹ da¹¹ lo¹¹ ku⁵³ pBu¹¹ su⁴⁴*
Met na⁵³ mzi⁵³ ghosts
58. *ka¹¹ p^hæ¹¹ ɕɛ⁴⁴ ka¹¹ ju¹¹ da⁴⁴ lo¹¹ ku⁵³ pBu¹¹ su⁴⁴*
Met ka¹¹ p^hæ¹¹ family's ghosts
59. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ tē¹¹*
60. *li⁴⁴ bu⁵⁵ ɕɛ⁴⁴ ka¹¹ ju¹¹*
li⁴⁴ bu⁵⁵ family's ghosts
61. *sɔŋ¹¹ ndza⁴⁴ ɕɛ⁴⁴ ka¹¹ ju¹¹*
Song family's ghosts,
62. *ho¹¹ da¹¹ tē¹¹*
63. *va⁵³ tɕa⁴⁴ va⁵³ bæ⁴⁴*
va⁵³ tɕa⁴⁴ va⁵³ bæ⁴⁴ ghosts
64. *gɣ¹¹ ly⁴⁴ gɣ¹¹ ɕy⁴⁴*
Nuosu ghosts
65. *va⁵³ la⁴⁴ hɛ⁴⁴ le⁴⁴*
Han ghosts
66. *he¹¹ da¹¹ tē¹¹*
67. *ka¹¹ ju¹¹ da¹¹ tē¹¹ lo¹¹ ku⁵³ pBu¹¹ su⁴⁴*
Met ghosts
68. *gɣ¹¹ ly⁴⁴ gɣ¹¹ ɕy⁴⁴ zɿ⁵⁵*
Nuosu people's ghosts
69. *t^hæ⁵³ t^ha¹¹ pæ⁴⁴ dʒæ¹¹ ʂa⁴⁴ ræ⁵³ tɕa⁴⁴ da⁴⁴ lo¹¹ ku⁵³ pBu¹¹ su⁴⁴*
Met t^hæ⁵³ t^ha¹¹ pæ⁴⁴ dʒæ¹¹ ʂa⁴⁴ ghosts
70. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ tē¹¹*
71. *ŋi⁴⁴ a⁴⁴ tē⁴⁴ zō¹¹ mī¹¹ tɕə¹¹ tē¹¹ zō¹¹ gɣ¹¹ li¹¹ hũ¹¹*
If you are hungry, return after I offer food
72. *fā⁴⁴ a⁴⁴ tē⁴⁴ zō¹¹ mī¹¹ tɕə¹¹ tē¹¹ zō¹¹ gɣ¹¹ li¹¹ hũ¹¹*
If you are thirsty, return after I offer food
73. *ho¹¹ da¹¹ tē¹¹*
74. *hũ⁵³ ʂə⁵³ ræ⁵³ tɕa¹¹ tē⁴⁴ hũ¹¹ mbʒi¹¹ ræ⁵³ tɕa¹¹ tē⁴⁴*
hũ⁵³ ʂə⁵³ ghosts and hũ¹¹ mbʒi¹¹ ghosts
75. *NGɣ¹¹ ŋi¹¹ rə¹¹ gɣ¹¹ tē¹¹ ti¹¹ ŋi¹¹ m¹¹ nu¹¹ li⁴⁴ pBu¹¹*
I command you back in one day if you came here in nine days
76. *NGɣ¹¹ ha⁴⁴ rə¹¹ gɣ⁴⁴ tē¹¹ ti¹¹ ha¹¹ m¹¹ nu¹¹ li⁴⁴ pBu¹¹*
I command you back in one night if you came here in nine nights
77. *ho¹¹ da¹¹ tē¹¹*

78. *ɣ¹¹ tɕu¹¹ li⁴⁴ dzy¹¹ su⁴⁴ te⁴⁴ ɣ¹¹ tɕu¹¹ li⁴⁴ pɕu¹¹*
I command ghosts from the maternal side to return to the maternal side
79. *ʒi⁴⁴ tɕu¹¹ li⁴⁴ dzy¹¹ su⁴⁴ da⁴⁴ te⁴⁴ ʒi⁴⁴ tɕu¹¹ li⁴⁴ pɕu¹¹*
I command ghosts from the paternal side to return to the paternal side
80. *ɲɿ⁵³ tɕ^ho⁵³ li⁴⁴ dzy¹¹ su⁴⁴ ræ⁵³ tɕa¹¹ da⁴⁴ te⁴⁴ ɲɿ⁵³ tɕ^ho⁵³ nu⁴⁴ li⁴⁴ pɕu¹¹*
I command ghosts from the west to return to the west
81. *ʂa¹¹ tɕ^ho¹¹ li⁴⁴ dzy¹¹ su⁴⁴ ræ⁵³ tɕa¹¹ da⁴⁴ te⁴⁴ ʂa¹¹ tɕ^ho¹¹ nu⁴⁴ li⁴⁴ pɕu¹¹*
I command ghosts from the east to return to the east
82. *ho¹¹ da¹¹ te¹¹*
83. *ndzə⁴⁴ ɛo⁵³ ndzə⁴⁴ mæ¹¹ li⁴⁴ dzy¹¹ su⁴⁴ ræ⁵³ tɕa¹¹*
Ghosts who come from north and south
84. *tɕu¹¹ ræ⁵³ tɕa¹¹ yi¹¹ ræ⁵³ tɕa¹¹*
Wild animal ghosts and livestock ghosts
85. *ɣ¹¹ ræ⁵³ tɕa¹¹ ʒi⁴⁴ ræ⁵³ tɕa¹¹*
Maternal ghosts and paternal ghosts
86. *tɕa⁵³ ndza⁴⁴ li⁴⁴ dzy¹¹ su⁴⁴ ræ⁵³ tɕa¹¹*
Zhang family ghosts
87. *ho¹¹ jy¹¹ ma¹¹ sa¹¹ su¹¹ rə¹¹ zə⁴⁴ ma¹¹ zə⁴⁴ su⁴⁴ ræ⁵³ tɕa¹¹ da⁴⁴ te⁴⁴*
Ghosts who wander at night
89. *ho¹¹ ʂa⁵³ tɕo¹¹ tɕo¹¹, sa⁵³ ho¹¹ ho¹¹, sa⁵³ ho¹¹ ho¹¹*

FUNERALS

November 5, 2004 (Friday), eight a.m. Two men from dza⁵³ qa⁵³ tɕu¹¹ Village, Xiangshui Township arrived in dzə¹¹ qu¹¹ Village on motorcycle when my mother and I were talking with some neighbors in front of our gate. They came with bad news—my sister-in-law's mother had died. "a⁴⁴ wa⁵³,^A she was only fifty. Why wasn't it her crazy old man (the dead woman's husband), rather than her?" Mother said. We were surprised by this unexpected bad news.

The surviving husband often behaved badly. His face was dark and he wore ragged clothing. I used to be very afraid of him. Nevertheless, I felt sympathy when others beat him when he said unacceptable and profane words in public. He went here and there and did not return home for many days. Sometimes he was gone for a month. He played with kids at weddings and funerals. Sometimes he grabbed someone's hat or a girl's scarf and vanished from the crowd. Later, the only way to get the 'stolen' item back was to offer him pieces of meat or a bottle of liquor. I do not know what he did when he was away from home but his neighbors kindly gave him food.

"I'm leaving for dza⁵³ qa⁵³ tɕu¹¹. I'll buy a cow there. It is very slow and difficult to drive a cow from here to dza⁵³ qa⁵³ tɕu¹¹. I'll also have to kill and butcher cows for the funeral," my younger brother said and left immediately. We started to prepare for our journey from dzə¹¹ qu¹¹ Village to dza⁵³ qa⁵³ tɕu¹¹ with seven people, one from each na⁵³ mzi⁵³ family in my village, except for some families who were really busy with their farmwork. We collected ten to fifteen RMB from each family and bought fifteen kilograms of liquor and firecrackers at bi¹¹ ji⁵³

^A An expression of surprise.

li⁵³ xo¹¹, where the local township government is located. We divided the liquor into three containers so three people could carry it easily and thus better deal with the steep path while climbing the mountain on our way to dza⁵³ qa⁵³ tBu¹¹.

Around 300 na⁵³ mzi⁵³ live in dza⁵³ qa⁵³ tBu¹¹. The sound of wailing and the rattle-tattle of firecrackers greeted us when we reached the home at six in the evening. We then set off our own firecrackers. Some people in our group wailed and went into the room where the corpse lay on a bed made of sandalwood.^A

According to na⁵³ mzi⁵³ custom, the family must invite p^ha⁵³ tsə⁵³ to chant and do many complicated rituals. Chanting is needed for at least three days and then the corpse is cremated. p^ha⁵³ tsə⁵³ also decide when, where and how far from the home the corpse should be taken. Moreover, only adults (those more than twenty years old) can participate in cremation.

A big fire was made in the courtyard center in front of the house after we finished dinner. People could clearly see everyone's face by the firelight. The p^ha⁵³ tsə⁵³ led fifteen young people in a dance around the corpse. He sang words (that I could not understand) that all the dancers repeated in a high-pitched voice. After the p^ha⁵³ tsə⁵³ led us singing and dancing for one circumambulation, he returned beside the corpse.

"Oh, it is you young ones' turn now. Tonight is the time we send her; it's not a time to chat and sleep. Continue and don't stop," he instructed as he settled back into his seat. At this moment, I remembered what Father had told me, "We cannot dance sə¹¹ ts^ho¹¹ without the p^ha⁵³ tsə⁵³'s permission." The dead person hears the villagers singing and is pleased. Thus the dance allows villagers to express their sadness and respect for the dead person and the dead person's relatives.

"OK, come, everyone, let's dance..." the young ones called to each other after the p^ha⁵³ tsə⁵³ said so. I joined them and felt great sadness in my heart when I sang with the villagers:

ho⁴⁴——— sə¹¹ ts^ho¹¹ ——

¹m⁵³ je⁴⁴ a⁴⁴ zə⁵⁵ nu⁴⁴ ha¹¹ dzo⁴⁴ sə¹¹

²nu¹¹ je⁴⁴ mi⁴⁴ lo¹¹ tɕə⁵³ ha¹¹ dzo⁴⁴ sə¹¹

³qa¹¹ lu⁴⁴ va¹¹ mi¹¹ nu⁴⁴ li⁴⁴ pBu¹¹ ha¹¹ dzo⁴⁴ sə¹¹

⁴qa¹¹ tBu⁴⁴ qa¹¹ pæ¹¹ nu⁴⁴ li⁴⁴ pBu¹¹ ha¹¹ dzo⁴⁴ sə¹¹

⁵q^ho¹¹ bo¹¹ q^ho¹¹ ndzə¹¹ nu⁴⁴ li⁴⁴ pBu¹¹ ha¹¹ dzo⁴⁴ sə¹¹

⁶dza¹¹ k^hy⁴⁴ tʂ^ha⁴⁴ pa¹¹ nu⁴⁴ li⁴⁴ pBu¹¹ ha¹¹ dzo⁴⁴ sə¹¹

⁷nu⁵³ je⁴⁴ zə¹¹ mi¹¹ nu⁴⁴ li⁴⁴ pBu¹¹ ha¹¹ dzo⁴⁴ sə¹¹

⁸nu¹¹ je⁴⁴ zɿ⁵³ ho⁵³ nu⁴⁴ li⁴⁴ pBu¹¹ ha¹¹ dzo⁴⁴ sə¹¹

⁹jo⁵³ tʂa⁴⁴ jo¹¹ tʂ^hu¹¹ nu⁴⁴ li⁴⁴ pBu¹¹ ha¹¹ dzo⁴⁴ sə¹¹

¹⁰bo¹¹ ka¹¹ bo¹¹ lo¹¹ nu⁴⁴ li⁴⁴ pBu⁴⁴ ha¹¹ dzo⁴⁴ sə¹¹

Oh——— sə¹¹ ts^ho¹¹ ——

¹You, a⁴⁴ zə^{55B}

²You, get up

³qa¹¹ lu⁴⁴ va¹¹ mi^{11C} is sending you back

⁴The hearth is sending you back

⁵The door threshold is sending you back

⁶The yard outside is sending you back

⁷Your daughters are sending you back

⁸Your sons are sending you back

⁹Relatives are sending you back

¹⁰Villagers are sending you back

^A The sandalwood bed is made for the corpse to lie on. It is later taken with the corpse and used as fuel for cremation.

^B a⁴⁴ zə⁵⁵ generally means 'mother-in-law' but may also be used as a respectful term of address used by young people when addressing older women.

^C qa¹¹ lu⁴⁴ va¹¹ mi¹¹ 'three stones by the hearth' are used to support pots when they are heated by a fire underneath.

The words may be improvised. People took turns leading the circle to sing and dance until dawn. Many people danced near the corpse. A person sang out a line of song first, which others repeated. I saw some people were also dancing and singing in the courtyard outside because the room was very crowded. However, at midnight, only three to five men continued to dance and sing. The *p^ha⁵³ tsə⁵³* was upset because only a few people continued to dance and sing for the last two hours. Five o'clock in the morning is the best time for the soul to leave for it is then that the cocks crow at dawn before many people have risen. At this time, the *p^ha⁵³ tsə⁵³* stopped the dancing and did the soul-sending ritual by saying the name of each place, in order, where our ancestors had lived in the past. Around eleven o'clock, the *p^ha⁵³ tsə⁵³* chanted and people danced *ʂə¹¹ ts^ho¹¹* around the corpse for the last time. Then strong young men carried the corpse away to be cremated, as the home overflowed with wailing.

On the way home, my younger brother and I met his father-in-law. His face was covered with dirt and he carried a broom on his shoulder. "Mother-in-law passed away," I said.

"No, no, it is not true. I'm going to beat Han Chinese in the market," he said and walked away from us. Soon we couldn't see him anymore.

"It's better to not tell him. He's always like this," my younger brother sighed.

The deceased's relatives should visit with a gift of liquor soon after a death. Daughters and sons of the deceased must bring a goat, sheep, pig or cow. These animals are believed to accompany the dead person's soul. A relative of the dead person (most commonly a brother and the deceased's children) must offer a goat or sheep. Villagers also visit. If *na⁵³ mzi⁵³* in the village do not visit the deceased's family during the funeral, others believe they lack a sense of community spirit. Nuosu who have close relationships with the deceased's family also visit and bring one or two bottles of liquor.

The *p^ha⁵³ tsə⁵³* is the funeral director. He divines how long the corpse should be kept in the house, which is usually not longer than three days. He also chooses cremation or earth burial.

An exceptional situation occurs when the deceased has no sons or only daughters, in which case the religious activity is *ʂə¹¹ ts^ho¹¹* and chanting. The purpose of both is to send the dead person's soul back to *p^hu⁵³ ji⁴⁴ la¹¹ dzy¹¹ k^hy¹¹*, the place where ancient *na⁵³ mzi⁵³* originated. *ʂə¹¹ ts^ho¹¹*—'entertain the dead person'—is a crucial activity because it sends the soul of the deceased back to *p^hu⁵³ ji⁴⁴ la¹¹ dzy¹¹ k^hy¹¹*. It is a simple circle dance comprised of a few dance movements that match the rhythm of what is sung. People only dance when the *p^ha⁵³ tsə⁵³* begins. He sings a few lines, which the others repeat. He may then stop singing and dancing, while others continue. *ʂə¹¹ ts^ho¹¹* continues in the room where the corpse lies throughout the night, though some villagers may return home to rest.

A bed, similar to a normal wooden bed, is made for the corpse, which is covered with white fabric. Adults never let children get near the corpse. Furthermore, cats and mice must not jump over the corpse. If they do, the corpse will wake up and frighten everyone.

Two to four *p^ha⁵³ tsə⁵³* work together chanting for the corpse during the daytime, which leads the soul back to *p^hu⁵³ ji⁴⁴ la¹¹ dzy¹¹ k^hy¹¹*. If this is not done, the soul becomes a ghost and will do bad things. During the night, young people dance *ʂə¹¹ ts^ho¹¹* for the dead person and a

person in the circle sings loudly and sadly, which is repeated by the other dancers in the circle. Meanwhile, relatives are near the corpse, keeping children, cats and mice away.

The above describes the proceedings for old people when they die. The $p^{h_2^{53}} ts\dot{\sigma}^{53}$ comes and divines the direction the corpse should be taken when people die from disease, are killed in fights and who commit suicide. In such cases, the corpse is generally cremated; the corpse is placed on a stack of wood, which is set on fire. The exact location of the stack of wood is determined by the $p^{h_2^{53}} ts\dot{\sigma}^{53}$.

The family must clean the house after the corpse is removed.

THE NEW YEAR IN $dz\dot{\sigma}^{11}$ qu^{11} VILLAGE

NEW YEAR RULES. The New Year period (according to the Chinese lunar calendar) lasts fifteen days for the na^{53} mzi^{53} and Han living in the village and is marked by the gathering of family members, visiting, sacrificing to dead relatives and ancestors, cleaning graves and village gatherings. The end of New Year is marked by removing $k^h\gamma^{44}$ $\S\dot{\sigma}^{55}$ $t^h\sigma^{11}$ po^{11} or the New Year pine trees. $dz\dot{\sigma}^{11}$ qu^{11} Nuosu villagers celebrate the New Year about one month earlier.

na^{53} mzi^{53} observe the following New Year rules:

Rule	Day	Reason
do not eat meat or oil	1	unknown
do not eat rice	1	unknown
do not blow on fires	1-3	causes wind
do not visit other homes	1-3	unknown
one's animals should stay at their own home	1-3	unknown
do not pour water	1-3	disturbs life-forms in water
do not fetch water	1-3	disturbs life-forms in water
do not cut trees	1-15	disturbs life-forms in forests
do not cultivate fields	1-15	disturbs life-forms in the earth

$k^h\gamma^{44}$ $\S\dot{\sigma}^{55}$ a^{11} $p^h\sigma^{44}$ a^{44} γ^{55} 'NEW YEAR ANCESTORS'. Younger na^{53} mzi^{53} family members return from helping relatives and friends' families build houses and doing housework in other villages, and working to earn cash income, e.g., doing construction work in such cities as Chengdu and Xichang. Children do not need to watch the livestock because the crops have been harvested and thus there are no crops for the livestock to damage and students are not in school. The family's attention turns to preparing for and then celebrating the annual $k^h\gamma^{44}$ $\S\dot{\sigma}^{55}$.

Children excitedly wait for the $k^h\gamma^{44}$ $\S\dot{\sigma}^{55}$ a^{11} $p^h\sigma^{44}$ a^{44} γ^{55} , who return to celebrate $k^h\gamma^{44}$ $\S\dot{\sigma}^{55}$ with their descendants and relatives. Libu Lakhi's father typically gave this account when Libu Lakhi was a child:

My dear child, don't be naughty and misbehave, then you will get new clothes, new shoes and a new hat to wear and your dearest father will cut a very big pig foot for you to carry when the $k^h\gamma^{44}$ $\S\dot{\sigma}^{55}$ a^{11} $p^h\sigma^{44}$ a^{44} γ^{55} arrive. $k^h\gamma^{44}$ $\S\dot{\sigma}^{55}$ is coming! And the $k^h\gamma^{44}$ $\S\dot{\sigma}^{55}$ a^{11} $p^h\sigma^{44}$ a^{44} γ^{55} will not like you if you misbehave and cry all the time. If the $k^h\gamma^{44}$ $\S\dot{\sigma}^{55}$ a^{11} $p^h\sigma^{44}$ a^{44} γ^{55} are

unhappy, then we will have poor harvests, our livestock will get sick and we will also become ill. Then our family will not have a happy life next year.

If Libu Lakhi curiously asked for more information about the $k^h\gamma \text{ } \text{ṣə}^{55} a^{11} p^h u^{44} a^{44} \gamma^{55}$, his father further explained:

$k^h\gamma^{44} \text{ } \text{ṣə}^{55} a^{11} p^h u^{44} a^{44} \gamma^{55}$ are all our ancestors who have died and do not live with us today. They are in m^{53} 'the sky'. They return to our home to celebrate New Year with us every year. Of course we cannot see anything like bodies or hear any sounds from them, but their $r\text{ṣ}^{53} h\text{r}^{53}$ 'spirits' are here with us. Everyone likes that. After we die, we become spirits. Spirits can see what we are doing, hear what we say and smell what we offer them when they return to our home. That's why we always offer fresh meat (raw and cooked), rice and liquor to them before we eat. That shows we respect and are devoted to them. We should respect our ancestors.

SHOPPING. $na^{53} m\text{zi}^{53}$ and Han $dzə^{11} qu^{11}$ villagers prepare for the New Year by slaughtering pigs; making $k^h\gamma^{44} \text{ } \text{ṣə}^{55} q^h \text{ṣ}^{44}$ 'New Year purchases' (usually from $lu^{11} ma^{44}$ /Lizhou) of vegetables, fireworks, liquor, candy, bowls, spatulas, new pots if the old ones need replacing, etc. on the twenty-fourth and twenty-fifth days of the twelfth lunar month and by cleaning the home. In Libu Lakhi's home, his eldest brother or father usually went shopping on foot with a $k^h a^{11}$ 'large bamboo back-basket', along a narrow path running from $dzə^{11} qu^{11}$ Village to $lu^{11} ma^{44}$. An entire day was required to go and return. If Libu Lakhi's father went, Libu Lakhi and his elder brother went out on the path to wait for his return and greet him in the evening.^A

The sun gleamed gently above the western mountain as my elder brother (Jiujin) and I started our greeting journey.

"Did you see our brother returning?" we asked every passerby returning from shopping in $lu^{11} ma^{44}$.

"Who is your brother? What's his name?" replied many Nuosu. We were then silent as we sat on a boulder by the path, looking into the distance, hoping to see someone resembling Xiaolong. As we waited patiently and the light dimmed, the end of the path came nearer to us as the density of fog and murkiness increased.

"What are you two doing here?" came a voice some minutes later from the darkness.

"Did you buy new clothes for us? We have been waiting for you to return!" Jiujin blurted out.

"Did you get many firecrackers for the New Year?" I asked in extreme excitement.

"Can we both have a look, dear brother?" we both begged, eager to see our new clothes and the firecrackers, which have a very distinctive odor.

^A In 2007, this had changed with most $dzə^{11} qu^{11}$ Village families owning a motorcycle. In 2007, there were three taxi vans that went from $dzə^{11} qu^{11}$ Village to $lu^{11} ma^{44}$ (four to five RMB one-way).

"Quickly! Quickly! What are you two talking about? We cannot find our way back home in the darkness if you continue talking like this. You'll have a chance to see and enjoy your new clothes after we get home," Xiaolong said in such a mature, confident tone that we shut up and obediently followed him home.

Back home, Brother Xiaolong took out two jackets and two black hats from his basket. Jiujin and I then ran to our parents and showed them our new clothes. Meanwhile, Mother was sorting out the vegetables and new bowls and chopsticks that Xiaolong had bought beside the hearth. It was the happiest time when our parents said "Wow! My son is really good-looking today!"

Father often reminded us to keep the firecrackers far from the hearth. He never let us kids touch them out of concern for our safety.

When we asked why only Han people were able to make firecrackers, he would tell us the following story.

Long ago, our li⁴⁴ bu⁵⁵ Clan had a special gun an armspan long called *sa⁵³ ja⁵³ p^ho¹¹*. It had three barrels and we could shoot them all at the same time. They didn't use firecrackers like today. Now it is very different. We just buy firecrackers from the market and use them to sacrifice with instead of the *sa⁵³ ja⁵³ p^ho¹¹* because it is so convenient. No families have a *sa⁵³ ja⁵³ p^ho¹¹* today."

THE TWENTY-SIXTH DAY OF THE TWELFTH LUNAR MONTH: q^ho⁴⁴ sa⁵⁵ nga⁵³. On the twenty-sixth day of the eleventh lunar month, every household does *q^ho⁴⁴ sa⁵⁵ nga⁵³* 'soot clean'.^A Cleaning involves cleaning inside and outside of the house (the house courtyard and outside the courtyard). The home interior is cleaned first. The walls, pillars, sacrifice place, kitchen and ceiling are dark and dirty because smoke from the hearth fire has coated them with soot. A long bamboo pole with a bunch of leaves at the top is prepared. *ga⁵³ ha⁵³* 'sacrifice box'^B (Figure 17), beds, quilts, clothes and so on are moved outside into the courtyard.

Father cut and trimmed a long bamboo pole and began cleaning the ceiling while Mother and I were cleaning the things we had moved into the courtyard.

"Liujin,^C don't come in until I tell you, OK? The air is full of swirling dust!" Father yelled from inside the house.

"Yes, don't go inside, otherwise you'll get sick from the dust," Mother added.

"OK! Mother, why do we have to clean like this?" I asked.

"We do so every year in order to greet our ancestors when they return to celebrate the New Year with us. And we also have more time now to clean the house than at any other time," Mother explained while stuffing dirty clothing into a bag. "Go out and see if your elder sister

^A *q^ho⁴⁴ sa⁵⁵* = soot on the walls and ceiling of a home that has accumulated from burning a fire in the hearth.

^B The *ga⁵³ ha⁵³* is made of wood boards and is on the left side of the hearth.

^C Liujin = six *jin* or three kilograms; his weight at birth.

and elder brother have finished cleaning *ji⁴⁴ dɒu⁵⁵ q^hæ⁵³* 'around the house', and then tell them to take these clothes to the river and wash them."

My brother and sister were making a big pile of tree leaves on the right side of our house when I reached them. "Wow! It's extremely clean. You two did a good job," I said, looking around.

"We must, otherwise our ancestors will be unhappy when they visit us during the New Year time," Elder Sister said seriously.

Elder Brother said, "You're so lucky not to have to do the work we are doing. You don't have to do as much work as us! I'll tell Mother and Father that you also should do the same work as us next year."

"Sure! I can do everything you are doing now but later, after I grow up. Mother said you should wash these clothes in the river," I said and then got ready to run back to Mother.

"Yes, but wait a minute, Younger Brother. We also must help Father clean the house and carry the dirt here," Elder Sister said, pointing to a nearby pile of dirt.

"OK, I'll tell Mother. Why must we add the dirt from the house on this same pile?" I asked.

"In order to do better *ka¹¹ mɛ⁵³ qo⁵³ ka¹¹ ɕa¹¹ pi⁵³* activity,"^A Elder Sister replied gently.

"What is *ka¹¹ mɛ⁵³ qo⁵³ ka¹¹ ɕa¹¹ pi⁵³*?" I asked.

"Ask Mother what we should do next. We'll tell you later," Elder Sister said.

I went back, asked Mother, returned and said, "Mother said you two come help Father and she'll wash the clothes. Tell me what *ka¹¹ mɛ⁵³ qo⁵³ ka¹¹ ɕa¹¹ pi⁵³* is now," I said.

"Dear Younger Brother, go back and ask Mother because we must help Father, otherwise we will have no time. Tomorrow, we have to kill the *ky⁴⁴ ʂə⁵⁵ va¹¹ k^ho¹¹* 'New Year pig'," Elder Sister said patiently.

When I got back to the doorway, I could hear Father coughing. "My throat is coated with dust," he said. "I finished cleaning the ceiling, wall and pillars. You two please clean the floor and carry the dirt out for *ka¹¹ mɛ⁵³ qo⁵³ ka¹¹ ɕa¹¹ pi⁵³* during New Year," Father said to my brother and sister, then slapped his clothes, sending out new clouds of dust.

Elder Sister and Elder Brother went into the house with brooms. I followed and saw the floor was covered with a thin layer of soot. The ceiling, walls and pillars looked new, as though the house had been built recently.

I went outside. Mother had gone to wash the clothes. Father was resting, sitting on the courtyard floor, leaning against a wall.

"Liujin bring me a basin of water. I want to wash my face," he said. I saw his nose was covered with soot and I wanted to laugh, but then I quickly hurried away.

"Come out quickly, Liujin. The house is full of soot. You'll get sick from it," Father added as I scurried away.

When I came back, I asked, "Father, what is *ka¹¹ mɛ⁵³ qo⁵³ ka¹¹ ɕa¹¹ pi⁵³*?" I couldn't get those words out of my head.

"You do *ka¹¹ mɛ⁵³ qo⁵³ ka¹¹ ɕa¹¹ pi⁵³* during the New Year time," he said, as he washed his face with the towel I had brought.

"But I don't know what is it!" I said.

^A *ka¹¹* = eagle; *mɛ⁵³ qo⁵³* = to not look at someone directly because you are displeased with them; *ɕa¹¹ pi⁵³* = blind.

"The *ka'*¹¹ is a very huge, powerful bird with sharp talons. At the beginning of every year, they come to catch chickens. They like to eat chickens and it is very easy for them to catch and carry away small chickens. The trees are bare at the beginning of every year so it is a perfect time for them to catch chickens. At other times of the year, it is harder for them to catch chickens because the chickens can run into bushes or under trees with thick leaves. In order to prevent the chickens from being caught by *ka'*¹¹—since long ago, I don't know when exactly—our ancestors believed *ka'*¹¹ *mɛ*⁵³ *qo*⁵³ *ka'*¹¹ *ɕa'*¹¹ *pi*⁵³ was very effective. Years ago, the activity was performed by adults, the *sa*⁴⁴ *ja*⁴⁴ *p'o*¹¹ was shot and everyone repeated '*ka'*¹¹ *mɛ*⁵³ *qo*⁵³ *ka'*¹¹ *ɕa'*¹¹ *pi*⁵³'. In time however, adults lost interest in doing this so now only children do it with firecrackers. People clean their houses and use the garbage and dirt to make smoke around their houses and say '*ka'*¹¹ *mɛ*⁵³ *qo*⁵³ *ka'*¹¹ *ɕa'*¹¹ *pi*⁵³,' but not many people remain interested in doing such things," Father sadly concluded.

THE TWENTY-SEVENTH DAY OF THE TWELFTH LUNAR MONTH: SLAUGHTERING PIGS. "Get up and help me make a fire," Father urged while I still was in bed.

"O... OK," I said, sat up and got dressed quickly, which was unusual for me. I rushed out and saw smoke coming from every home's courtyard, sending thick clouds above the village.

"Bring some fuel and let's make a fire," Father said, while digging a hole in the ground. When he finished, he placed a cauldron atop it, brought water in a bucket from the river and filled it. Meanwhile, I made a fire under the cauldron.

All the young *na*⁵³ *mzi*⁵³ men gather and kill New Year pigs in the order of oldest^A to youngest families. About twelve young men came to our home after we had breakfast.

"Oh, please sit first. Please sit," Mother said and asked me to bring some bowls for liquor.

"First pour a cup and put it on the sacrifice place, then offer each person a bowl of liquor," Father said as I cut *ɕy*¹¹ *ɕy*⁴⁴,^B put it in the *ɕy*¹¹ *ɕy*⁴⁴ *q'a*¹¹,^C added glowing charcoal from the hearth and then placed it on the sacrifice place.

"Whose New Year pig is the biggest this year?" Qijin,^D a villager in his thirties asked curiously, holding a cup of liquor in his right hand.

"Bajin's^E family," Father replied, taking a sip of his own liquor.

"No, I think your family's is biggest, Qijin. Yesterday, I saw your family's pig," Mother commented.

"OK, is everyone at home? We still have to go to other homes to kill pigs," Father said.

"Yes, all the family members are at home," Mother replied from the kitchen.

When New Year pigs are slaughtered, everyone must be at home. Traditionally, people believe that if someone is missing from the family at this time, a family member might become ill, the family's livestock might not grow well and such disasters as floods might harm the family.

^A Here 'oldest' refers to the family that has the oldest person (either male or female).

^B *ɕy*¹¹ *ɕy*⁴⁴ is sandalwood cut from the mountain, which has a pleasing odor when burnt as a sacrifice to the ancestors. *p'a*⁵³ *tsə*⁵³ burn *ɕy*¹¹ *ɕy*⁴⁴ during such rituals as funerals and exorcisms.

^C *ɕy*¹¹ *ɕy*⁴⁴ *q'a*¹¹ = container in which *ɕy*¹¹ *ɕy*⁴⁴ is burnt.

^D Qijin = seven *jin*, or three and a half kilograms.

^E Bajin = eight *jin*, or four kilograms

My elder brother set off firecrackers and their explosions briefly deafened me as the men slaughtered my family's New Year pig.

"Quickly, put the blood on the sacrifice place while it is warm and toss ash on the ground to cover the blood," Father said to Mother and my elder brother in a hurried tone. Then he left with the other men to help them do the same thing at other homes.

"Why can't we let our dog lick the blood on the ground, Mother?" I asked.

"Our ancestors will be upset if we let the dog lick the blood before we offer it to them," Mother answered calmly, putting the basin of blood on the sacrifice place.

"Mother, I want to go see the pigs slaughtered at the other homes!" I said.

"All right, but be careful and come back quickly with your father," Mother said as I left.

It was about noon. Elder Brother and Mother were almost finished scalding and scraping the pig carcass. It was time for Father to return because only he knows how to butcher the pig correctly in order to offer sacrifices to the ancestors of the New Year.

"Wow! We don't have to worry about anything this year. Oh, wait a moment... here, there is a little bit of the *va'' pi''* 'spleen' rolled outside, but I think it is still fine. The spleen is generally as flat as a board,"^A Father said, holding the spleen in his hands, turning it over and over, examining it carefully.

"Oh... quickly cut out the *tsə''* 'bladder' and have a look," Mother said, looking both happy and worried.

"There isn't too much *mbæ''* 'urine' in the bladder. It will be a little dry this year, but don't worry. It should be OK," Father comforted us and himself.

"Liujin, go stretch the bladder for the ancestors," Father said, handing me the bladder.

I ran out excitedly with it and tried my best to stretch it by rubbing it on the ground and blowing it up and rubbing it on the ground again because when our ancestors come to celebrate New Year, they receive many offerings and they use the bladder to store the offerings when they leave.

sə'' y'' kɛ'' tɕʰəʔ^{3B} 'sacrificing roasted pork',^C is an important part of New Year rituals. The spleen is roasted and placed on the sacrifice place before people or animals have a chance to eat any part of the New Year pork.

"Quickly, let's offer the spleen and then we can roast lean pork to eat," Father urged while cutting up the pig carcass.

That evening, Mother used the New Year pig's large intestines to make *ɕɛ'' y'' ni''* 'blood-sausage' for dinner. Fresh intestines are turned inside-out by inserting the end of a chopstick in one end and then pulling the intestine over the chopstick, which provides something to grip. Then they are washed. Bamboo strips are cut, bent into a circle the same diameter as the

^A If the edge of the spleen is rolled slightly inwards, this is seen as a good omen—the family will make money and the family will be lucky. If the edge of the spleen is rolled slightly outwards, then it is seen as a bad omen—the family may lose money and experience bad luck. A flat spleen is seen as neither a good nor bad omen. The bladder foretells the weather. If it is full, it suggests that there will be too much precipitation and there may be flooding. Conversely, if the bladder is empty or nearly so, it will be a dry year. A half-full bladder is considered best.

^B *sə'' y''* = roasted lean pork; *kɛ'' tɕʰəʔ³* = to sacrifice.

^C Pieces of lean pork are placed directly on coals in the hearth.

intestines and tied at the ends to keep them circular; the rings are put at the mouth of an intestine and the end of the intestine is pulled over the ring so that the sausage filling (leftover cooked rice mixed with pig blood, ginger, salt, prickly ash and garlic) may be easily placed into the intestines using the hands. The filled intestines are tied at either end and boiled for about half an hour. Periodically, a chopstick or bamboo strip is used to puncture a sausage to see if red blood comes out. Cooking continues until there is no red color. Usually, this is the only time stuffed sausages are made and eaten in the home.

THE TWENTY-EIGHTH DAY OF THE TWELFTH LUNAR MONTH: MAKING THE sa^{44} nda^{55} . The twenty-eighth day has no certain activities other than young men building the sa^{44} nda^{55} that consists of two wood poles taken from a nearby forest. One pole is about three meters long and the other is about ten meters long. A hole is dug and the shorter pole is stood upright and its base is buried. This shorter pole is sharpened at the end and then stuck through a hole made in the center of the longer pole. This is used for entertainment by two people—one person sits on each end of the pole and then they run and swing counterclockwise. People are busy during this time and the sa^{44} nda^{55} is not used much until the first day of the first lunar month.

THE TWENTY-NINTH DAY OF THE TWELFTH LUNAR MONTH: MAKING SAUSAGE. No special activities are done on the twenty-ninth day. A family might ask someone to go shopping for needed items. Pork sausage is made using the small intestines.

THE THIRTIETH DAY OF THE TWELFTH LUNAR MONTH. The thirtieth day of the twelfth lunar month until the third day of the first lunar month are the most important days of the entire New Year period. All family members should be at home during this time. Most families invite a $p^h a^{53}$ $tsə^{53}$ to hold the mbo^{53} $k^h o^{53}$ pBu^{11} ritual in the morning.^A This ritual expels disease and evil and is held at around five a.m., which is considered the best time to do the ritual before sentient creatures^B awaken. The ritual continues until dawn or a cock crows.

The first thing to do on this morning is to cut $k^h y^{44}$ $sə^{55}$ $t^h o^{11}$ po^{11} or pine trees of the New Year. Such trees are considered a very pure greeting to the ancestors of the New Year. Usually, it requires five small green pine trees with three whorls that should be as tall as a person. Two are tied on both sides of the ga^{53} ha^{53} 'sacrifice place' and two are leaned against both sides of the door. The fifth one is inserted into the courtyard center in front of the door.

After breakfast, as Father instructed, I went looking for small pine trees in the forest on a high mountain. It was challenging for me because the trees were very tall and it was difficult to find trees with three whorls. My parents were waiting for me to have lunch with them when I returned with five small trees. I placed them all in their proper places as soon as I finished

^A During mbo^{53} $k^h o^{53}$ pBu^{11} , the $p^h a^{53}$ $tsə^{53}$ chants to dispel such evil things as illness and curses put on family members by others.

^B Misfortune is caused by evils, which can easily hear the $p^h a^{53}$ $tsə^{53}$'s chants before people and such other life-forms as frogs and birds awaken and begin making noise.

lunch. Father began collecting needles to build the *ky⁴⁴ sə⁵⁵ a¹¹ p^hu⁴⁴ a⁴⁴ y⁵⁵ rə⁴⁴ gy^{53A}* 'path of the ancestors of the New Year' from under the *ga⁵³ ha⁵³* to the doorway. We completed a green, eight-centimeter wide path in about ten minutes.

Around two p.m., the sound of conches being blown suddenly broke the silence of the quiet valley, followed by the rattle-tattle of firecrackers. I felt anxious because Mother had told me that if we sacrificed very late on New Year's Eve, the clan's dead relatives and ancestors would become enraged and then crops mature late. This is why families compete to be the first to sacrifice to their ancestors.

I ran back into our house and saw Father cutting sandalwood. Mother and my sisters were busy cooking in the kitchen while Elder Brother was preparing the firecrackers. This is the most ceremonious part of the New Year. However, I was a child and only interested in firecrackers and watching them explode.

"Go with your elder brother and bring back a big dead tree trunk for a fire," Father commanded.

"No! Father I want to see the firecrackers," I objected.

"Quickly! Otherwise, we won't have a big New Year pig next year," Father said.

"Let's go far away and find the biggest one," Elder Brother suggested.

"Can you carry it if it is really big?" I worried.

"I have a rope. I can carry it on my back with the rope. Our New Year's pig will be very big next year if we can bring back the biggest one," he said and showed me the rope that he had already prepared.

"Yeah, let's go find the biggest one. I'm sorry I'm too small to help very much, Brother," I apologized.

We did bring a big trunk back home finally, but we were not sure if it was the biggest.

"May I play with one please, Brother?" I asked, squatting in front of him. I wanted to touch some of those attractive red bunches of firecrackers.

"No! Father will scold you if you do. Father said it is very dangerous for kids to play with them," he said sternly.

"OK! Everyone come prostrate to our ancestors," Father said, standing in front of the *ga⁵³ ha⁵³*. The sacred sound of the conch echoed in my ears and then all of us prostrated in front of the ancestors while Father chanted:

ho⁵³ da¹¹ te¹¹, ta¹¹ hũ¹¹ da¹¹ te¹¹
 la⁴⁴ lu⁵³ ti¹¹ k^hy⁵³ ru¹¹ dja⁴⁴
 la⁴⁴ lu⁵³ ti¹¹ k^hy⁵³ ru¹¹ k^hy⁴⁴ sə⁵⁵ su⁴⁴
 sə¹¹ na¹¹ y⁵³ na⁵³ no⁵³ ke¹¹ tɕ^hə⁵³

Oh da te, tonight is
 The night of the Tiger Year
 The New Year of the Tiger Year
 We offer you meat and liquor...

I rushed out as soon as I received the *y⁵³ dzu^{53B}* from Father to see my elder brother setting off firecrackers.

^A The pine needles are used to build a road for the ancestors when they join their living descendants during the New Year .

^B *y⁵³ dzu⁵³* = liquor elders offered younger generations to drink after finishing the sacrifice just described was believed to be a lucky medicine with blessings from the ancestors.

"OK, tonight is the only chance we can all be together in the whole busy year. Our crops were very good last year, our livestock didn't get sick and none of our family members were ill. Everything has gone very well. From examining the pig's bladder of our New Year pig, our crops next year will grow well with enough water. The only thing that's a little unsure is that the spleen was..." Father continued while everyone else ate, enjoying the food.

"Don't talk so loud, your father is talking," Mother said.

"It's normal for siblings to disagree with each other and with us—your parents. We should care for and forgive each other. Especially, elders should be more patient with the younger ones," Father said, paused and took a sip of liquor.

"I want to go to visit our aunt's home in şa⁴⁴ pa⁵³ Village and..." said Younger Sister, seizing the chance when Father paused.

"Let your father finish first, kid," Mother said.

"Next year, your younger sister is going to marry. After that, we won't have much chance to celebrate the New Year together like tonight," Father said.

"Please eat, Father, you have been drinking a long time without eating very much," Elder Sister said in concern that Father would become badly drunk quickly.

"OK, I will. OK! Now everyone please say whatever you want to say," Father said and began eating.

"Right. Your elder sister is also going to marry and leave our home. Next year, if we care about each other and help each other, then there is nothing that can stop us, even though the spleen of the New Year is not as good as we wished," Mother said, taking over the speaking role Father had relinquished.

It was almost midnight and the candles on the sacrifice place gleamed in a dim, sacred way. We had earlier put the large end of the trunk in the hearth and, as it burned, we continued to push it back into the hearth. By the time we had finished the New Year meal, only a bit of the trunk had burnt.

"Oh, we haven't washed our legs," Elder Sister remembered.

"Yeah, I almost forgot. The big wooden basin is behind the door, and also we have to go to the stream and take enough water^A for three days," Mother said, pointing to the door.

We nine family members washed our legs together in the big wooden basin because it encourages family unity and it brings good luck. Then my elder sister and brother went to fetch water and filled our home's water containers.

"I feel dizzy from drinking. You all please protect the ridges of the rice fields,"^B Father said and then went to bed.

"Tonight, we should stay up all night to protect the edges of our rice fields edges, but please go to bed when you feel real sleepy," Mother encouraged.

"Mother, why should we stay up the whole night?" I asked.

^A During the first, second and third days of the New Year, sentient creatures are believed to be resting. It is taboo for people to take water from a stream or even touch water in a stream. To do so is to destroy such life-forms in the water as frogs, fish and dragons.

^B All family members are expected to stay at home through the night. One significance of doing this is that it protects the rice fields' edges from collapsing, in which case the fields drain and produce no crops.

"If we all sleep, nobody will keep our ancestors company and then the edges of the rice fields will surely collapse," Mother explained.

THE FIRST DAY OF THE FIRST LUNAR MONTH: EATING *nɔ⁵³ bo¹¹ ly⁴⁴ ly¹¹*.^A Prolonged blares from the sacred conch woke me the next morning as I lay in bed. I realized Father was sacrificing to the ancestors again. The aromatic odor of smoldering *ɛy¹¹ ɛy⁴⁴* and Father's chanting made me so energetic that I leapt out of bed.

"Please take this and sacrifice it before it gets cold,"^B Father said, handing me a big bowl with three *nɔ⁵³ bo¹¹ ly⁴⁴ ly¹¹* as large as fists from the *ga⁵³ ha⁵³*. I took the bowl and placed it for a moment besides each of the following places: the *qa¹¹ pæ¹¹* 'by the hearth', *q^ho¹¹ bo¹¹ pæ¹¹* 'by the doorway', *ka⁴⁴ dBy⁵⁵ pæ¹¹* 'by the kitchen' and the *t^ho¹¹ po¹¹ ʒi¹¹ pæ¹¹* 'by the New Year pine tree' in the courtyard. Each time I placed the bowl in these locations, I bowed to show respect to the spirits that dwell there.

"Please have some *nɔ⁵³ bo¹¹ ly⁴⁴ ly¹¹*, then help your father *t^ho¹¹ ka¹¹ tɕ^hy⁵³* 'stick pine needles'," Mother said, offering me a bowl of *nɔ⁵³ bo¹¹ ly⁴⁴ ly¹¹*.

"Now, don't blow on the fire. And be sure you don't pour water out today," she said as I was about to blow on the fire in the hearth to make myself warmer, holding the bowl of *bo¹¹*

^A *nɔ⁵³ po¹¹* is a type of rice plant that is twice as tall as ordinary rice plants or *dʒi⁴⁴ po¹¹*. *nɔ⁵³ po¹¹* grains are bigger and longer than *dʒi⁴⁴ po¹¹* grains. *nɔ⁵³* 'grains of *nɔ⁵³ po¹¹*' are steamed and then the resulting sticky substance is beaten with the blunt side of an ax, a mallet or a big hammer. It is then eaten with honey. Uncooked *nɔ⁵³* is called *nɔ⁵³ ʒo¹¹ tɕ^ho¹¹*. After the boiled *nɔ⁵³ ʒo¹¹ tɕ^ho¹¹* is removed from the same large pot it was boiled in, the pot is cleaned, dried and then oil is added. After the oil is hot, *nɔ⁵³ ʒo¹¹ tɕ^ho¹¹* is added and the fire is reduced. The pot is covered and the *nɔ⁵³ ʒo¹¹ tɕ^ho¹¹* cooks for ten to twenty minutes. After *nɔ⁵³ ʒo¹¹ tɕ^ho¹¹* is cooked it becomes *nɔ⁵³ ʒo¹¹*. Next, the *nɔ⁵³ ʒo¹¹* is served and eaten in bowls. Salt may be added. Another food is made from *nɔ⁵³*: rice is soaked in water for several hours and then the grains are ground in a hand millstone in the home. The resulting thick white liquid (resembling yogurt) flows through a clean cloth into a *mo⁴⁴ ts^hə⁴⁴* 'large bamboo container'. After the grinding is finished, a second clean cloth is put atop the first cloth and a thick layer of ash from the hearth is put atop the cloth to dry the mixture. The next morning, the mixture inside the *mo⁴⁴ ts^hə⁴⁴* has solidified, is cut into pieces, dried under the sunshine and rolled in the hands. It easily breaks and becomes as fine as flour, which is put in a container. Water is then added and the mixture is kneaded into dough. Pinches of dough are rolled into balls and the balls are put in boiling water. The balls first sink to the bottom, but rise to the top when cooked. These balls '*nɔ⁵³ bo¹¹ ly⁴⁴ ly¹¹*' are served in bowls and eaten with honey. Few families made this at home in 2006. Instead, wet *nɔ⁵³* was taken to one of two homes in the village with a machine that ground it into the thick, yogurt-like liquid described above for a nominal fee. This was attractive because it was convenient. However, there was a consensus that *nɔ⁵³ bo¹¹ ly⁴⁴ ly¹¹* made in this way was not as tasty as *nɔ⁵³ bo¹¹ ly⁴⁴ ly¹¹* made from hand-milled paste.

^B Cold and odorless offerings do not please deities and ancestors. They delight in odors in the same way living humans enjoy drinking and eating.

*Iy*⁴⁴ *Iy*¹¹ in my right hand. "Please eat more. There's a lot left. It's not tasty after it's cold," Mother urged.

After I finished eating the *bo*¹¹ *Iy*⁴⁴ *Iy*¹¹ I took a knife and cut carefully under the bark of the pine tree branches. This gave me strips of pine needles still attached to the bark. I then took bits of *bo*¹¹ *Iy*⁴⁴ *Iy*¹¹ and coated the inside of the bark with it. I stuck the short strips of pine needles to the top edge of the *ga*⁵³ *ha*⁵³, one or two strips on the *ze*¹¹ *bu*¹¹ 'pillars', several strips on the *nde*¹¹ *pe*¹¹ 'both sides of the room', a neat row of strips above the *q*^h*o*¹¹ *bo*¹¹ 'door', a neat row of strips above the door of our home's three livestock (pigs, water buffalo, goats) rooms, a tidy row of strips above the *ka*⁴⁴ *db**y*⁵⁵ 'kitchen' door, a tidy row of strips above the tobacco-drying room, and a tidy row of strips above the courtyard gate. And I did it in that order.

Father then drove our goats and water buffalo to the mountains to graze.

Later, I went to the *sa*⁴⁴ *nda*⁵⁵ where villagers had gathered. This meeting demonstrates traditional village leadership. Elders talk about what we have done that is good for our village and what should continue; they also discuss what has been detrimental for our village. Younger generations listen and often change their behavior accordingly, e.g., people should help families that request help in planting and harvesting crops.

It is also an opportunity for young villagers to enjoy themselves. Many young women in traditional clothing form a circle and dance. They are led by a man playing a *ka*⁴⁴ *qy*⁵³ 'short flute' until late at night. Others enjoy swinging and seesawing on the *sa*⁴⁴ *nda*⁵⁵ while yelling *a*⁵³ *xo*⁵³ *xo*⁵³ and *a*⁵³ *hr*⁵³ *hr*⁵³.^A

This gathering encourages a sense of unity among *na*⁵³ *mzi*⁵³ villagers and a sense of wanting to help each other. Each family brings firewood, a piece of pork, a bottle of liquor and bowls, pots and wooden basins. Villagers cook and eat together.

Children are not very interested in cooking but are keen to compare their cooked pig feet. Children dressed in their *ba*¹¹ *ts*^h*a*⁴⁴ *se*⁵³ *tsa*¹¹ 'new clothes' carry a pig foot in a fabric bag, gather in a children's group and compare their pig feet to see whose is biggest. Parents comfort children who are disappointed that their pig foot was not the largest by saying, "Oh, don't cry, don't cry, we will raise a very big New Year pig next year and you will surely win the competition." Children sit down together and happily gnaw their pig feet.

Elders return home in the evening. Young people make a huge bonfire and sing and dance until late at night from the first to third days of the New Year.

THE SECOND DAY OF THE FIRST LUNAR MONTH: EATING *no*⁵³ *zo*¹¹. On the second day of the New Year people can only eat *no*⁵³ *zo*¹¹. They do not eat meat and soup. As was the case the previous day, people continue to gather in the village, dance, sing and enjoy themselves on the *sa*⁴⁴ *nda*⁵⁵.

THE THIRD DAY OF THE FIRST LUNAR MONTH: EATING *no*⁴⁴ *fu*⁵³.^B The ancestors leave the home on the third day of the New Year. Sacrifices are made to the ancestors at home

^A People yell to express excitement and happiness while playing on the *sa*⁴⁴ *nda*⁴⁴.

^B *no*⁴⁴ *fu*⁵³ is made from *no*⁵³ flour. This is made into dough and pieces of the dough are formed into round flat pieces, put into a pot with hot melted lard in the bottom and then the dough pieces are mashed and beaten until they become larger and larger. The dough pieces are turned over repeatedly until they are cooked.

and in front of the graves; water is fetched from the stream and relatives begin visiting each other. People start sacrificing to the ancestors when the rooster crows at around five in the morning. *no*⁴⁴ *fū*⁵³ is the main food that is offered to the ancestors in the morning.

"Why must we always get up so early to sacrifice?" I asked Mother.

"Our ancestors will complain that they cannot return with their friends if they must wait a long time for *no*⁴⁴ *fū*⁵³," she explained gently.

Every year, I was awakened by "*dong dong dong*..." the sound of Father beating^A the *no*⁵³ cake in the kitchen. Everyone gets up and shows respect to the ancestors by prostrating to them, which also brings good luck. Simultaneously, the village is full of the sounds of conch horns being blown and the popping of firecrackers as *no*⁴⁴ *fū*⁵³ is offered to the ancestors. In addition to sacrificing, the ancestors' graves are visited and offered *no*⁴⁴ *fū*⁵³ after daybreak.

Some families invite others and especially children, for *q^ho*¹¹ *bo*¹¹ *ngæ*⁵³ 'Jump Through the Door'. It is taboo for people to visit each other or for domestic animals to leave one's own home until this simple ritual is performed. A child's zodiac year and the zodiac symbol associated with the New Year determine which children are invited.^B

"Liujin, come jump through our door. Your zodiac year is the chicken," Qijin, a neighbor standing outside our courtyard door, called on the second day of the New Year.

"Yeah, sure, I'll be there soon," I said excitedly because I knew I would be given candy and money from *çi*⁵³ *vi*⁵³ and the family's ancestors.

"*k^hy*⁴⁴ *ṣə*⁵⁵ *a*¹¹ *su*⁴⁴ *su*⁴⁴ *o*¹¹ 'Is the New Year happy'?" I said, holding three sticks of smoldering Chinese incense in my right hand and standing outside the door of Qijin's home.

"*k^hy*⁴⁴ *ṣə*⁴⁴ *su*⁴⁴ *su*⁴⁴ *o*¹¹ 'The New Year is very happy', please come in quickly'," Qijin said, waiting for me inside his house.

I entered, put the three sticks of incense on their *ga*⁵³ *ha*⁵³ and prostrated three times in front of the *ga*⁵³ *ha*⁵³. Qijin began chanting and beating a drum. Then he gave me a cup of liquor, which was a gift from *çi*⁵³ *vi*⁵³ and his family's ancestors. I drank it and was very happy to receive half a RMB after having breakfast at their home.

Relatives visit each other, bringing half a pig head and liquor, and also set off firecrackers. Commonly understood rules determine which pieces of pork to take when visiting. For example,

^A *no*⁴⁴ *fū*⁵³ is a *no*⁵³ cake that is made by mixing and adding flour to cold water until it becomes thick, kneading it, taking a fist-size piece of dough, which is put it into a large pot containing hot oil on the kitchen stove. The dough is then beaten with a large heavy spatula until it becomes thin and wide. Salt is sprinkled on top.

^B We are unsure of the rules that determine this.

when visiting parents and grandparents, half a pig head or a pig tongue is a suitable gift. Other families, including those of siblings, receive *la¹¹ zu⁴⁴*.^A

THE THIRD TO THE FIFTEENTH DAYS OF THE FIRST LUNAR MONTH: RELATIVES VISIT EACH OTHER. People continue to visit and relax until the fifteenth day of the New Year. A local saying goes 'The fifteenth day of the New Year is far more important than the first day of the New Year', On the night of the fifteenth, the family cooks half a pig head and offers it to the ancestors, who return to the home, after having left on the morning of the third day.

Family members took the small, dry pine trees and circled the home, for the ancestors would be back to take them away the next morning. "The ancestors of the New Year will take away all the bad things of the last year," Father told me when I asked him why we did such things. The small pine trees cannot be removed from the home until the next New Year if any family members are absent (not at home at that moment, or those who did not return for the New Year rituals) because family members will fall ill.

On the fifteenth day of the New Year, Father walked through the rooms of our home, collecting the New Year pines and then circled the outside of the courtyard counterclockwise.

I returned to my home in January 2006 to celebrate the New Year with my family. I noticed traditions were changing fast. "Just put the pork on the *ga⁵³ ha⁵³*, I feel lazy," Eldest Brother said to his son, Guoqiang (b. 1988), from where he was sprawled on the sofa watching TV.

"Wait a moment and I'll do it after this sitcom ends," Guoqiang said.

I said nothing but my heart felt heavy.

^A Strips of pork are hung from the ceiling and over time, they become dry. However, during this time of visiting and presenting gifts, the pork (*la¹¹ zu⁴⁴*) is fresh—not dry.

LIBU LAKHI'S ENGAGEMENT

1993

"Do you think you're very handsome? Do you think I cannot get another one? Do you..."

I ran and ran and dared not look back. The more I ran, the rougher and louder the voice became. There were four girls—Bu⁴⁴ ve⁵⁵ (the one engaged to me) and three other girls—her friends—whose names I didn't know. Finally I slowed and saw that they had stopped chasing me.

The mountain, scattered with green trees, had taken on a yellowish twinge in the gleaming, diminishing sun. Boy shepherds drove their goats and sheep back to their households, hidden from view by the branches of trees growing on the mountain slope. Smoke rose straight into the blue sky from Bu⁴⁴ ve⁵⁵'s home. The outer yard was full of villagers. Suddenly, a gentle breeze sprang up, bringing the disagreeable odor of burning goat hair; a smell and sight I had seen many times before during weddings, funerals and engagement parties.

Father remained behind. I wanted to return and see him but I recalled the scolding and yelling I had received from the four girls and what Father had just said to me: "Son, go back home quickly and secretly. They seemed very angry. They won't do anything to an old man. I'll deal with everything."

I immediately did what he said, even though I was extremely interested in the children playing a wolf and sheep game. Father is the person I admire and respect the most. I never dared disobey him. He taught me how to use a gun on the mountain during hunting times, educated me about how to be brave and how to behave properly in daily life.

Hunger, exhaustion and the fact that it was getting dark urged me home. I recalled Mother's upset face and Brother's angry scolding, the result of my opposing the marriage they had arranged for me.

1988

"Liujin, quickly put these on," Father said, pushing a ball of a ragged shirt and a pair of trousers into my chest. I realized the black trousers were my elder brother's and the red shirt was my elder sister's. Both were covered with patches.

"Why?" I asked in confusion. I rarely wore clothes, even underwear—except during the several months of winter each year.

"We are going to dza⁵³ qa⁵³ tbu¹¹ to visit your aunt, uncle and cousins," he replied while changing his own clothes.

"OK," I replied, quickly donning the trousers and shirt.

I was extremely excited because I had never before left the village where I was born.

The sky was bright and clean above the green mountain ridges. The rice plants in the rice fields near the winding river were vibrantly green. Farmers walked along the irrigation ditches between the fields, ensuring that water diverted from the river was properly irrigating

the fields. They did this as carefully as parents rear their children. Children swam in the pools in the river with the water buffaloes they were tending. The sounds of birds twittering in the trees beside the river and the laughter of children playing and splashing water at each other vibrated in a gentle breeze laden with the perfume of countless flowers. On the way, as we left the fields and climbed into the mountains, we heard various birds sing. I gazed in the direction of this music but I could not see any birds. Instead, some goat-like animals rushed into the thick forest, disturbed by the sounds of our arrival. Father carried two and half kilograms of liquor in a white plastic container. I followed energetically, delighted with my 'new' clothes.

"Father, what happened in Aunt's home?" I asked.

"Nothing special. We just want to visit. You can make friends and play with your cousins," he replied.

As soon as we reached Aunt's home, Father talked to their family members. I was very excited to meet them for the first time.

Slowly as darkness descended, more village kids gathered and we played wolf and sheep.^A That was the happiest night of my childhood. We shouted and squealed as we escaped from the wolf. Finally, I was out of breath. When I felt my bare feet getting hot, I sat on the ground to watch the others play. Gradually, they came and sat around me, wearing curious expressions.

"Are you a girl or a boy?" Bu⁴⁴ ve⁵⁵, the one I was engaged to, asked curiously.

"Of course, I am a boy," I replied in irritation.

"No, you're wearing girl's clothes. You're a girl," another boy insisted. They all burst into laughter simultaneously.

My face seemed to burn. I called to Father but I got no reply.

"Oh, let's see," one said and then they all took turns putting their hands on my chest.

I was frightened by this bullying and ran back into the house, intent on telling Father about these kids' bad behavior. I was surprised as soon as I entered the room. Under the dim light of resin,^B Father held the end of a small pig's gall bladder and was intoning loudly to the people who filled the room:

Tonight, we two families gather here
Tonight, Liujin and Bu⁴⁴ ve⁵⁵ meet here
Like two bright stars meeting each other
Like the sun and the moon meeting each other
Like...

As soon as Father finished, ndza⁴⁴ ha⁵⁵, Bu⁴⁴ ve⁵⁵'s father, took the gallbladder from Father's hands and repeated what Father had said, but in a slightly altered way.

"Father, what's this about?" I asked curiously, unable to control myself.

"Shut up! What does a seven year-old kid know?" he answered smiling, and resumed listening to ndza⁴⁴ ha⁵⁵'s speech.

^A A group of children make a line, each holding the child in front of them. The child at the front of the line is the 'ewe' and seeks to protect/block the children from being caught by the 'wolf' who is another child who faces the 'ewe'.

^B Pinewood containing much resin is burned at night for lighting.

I found myself at the foot of a huge tree trunk by the path that zigzagged up the mountain slope. I realized I had slipped and fallen in the darkness. Suddenly, everything was deadly quiet. It was hard to see the path at night. Everything I had just recalled was now utterly forgotten. My hair stood on end as a dark human-like figure loomed in front of me. I could hardly breathe. The figure became steadily larger. Fortunately, a dog's bark from far away encouraged me to look more carefully. It was only a tree trunk. Night birds began chirping and I started to sing loudly, quickening the speed of my steps without looking back.

All my family members were sleeping. Father's obedient hunting dog jumped up on me, wagging its tail at the door. After I ate some leftovers in the kitchen, I lay in bed, took a deep breath and tried to sleep.

I was afraid of Mother and Elder Brother's reaction the next day. The argument from the night before replayed: "Liujin, you will marry BU⁴⁴ VE⁵⁵ after you graduate from middle school in a year," Father said, sitting by the hearth after finishing dinner.

"What about my study? You mean I should just stop?" I demanded, continuing to eat my bowl of noodles.

"What you have learned in middle school is good enough. Think about us, your parents. We never went to school for even a day, but have almost finished dealing with our lives," Mother added.

"I want to continue studying in college after I graduate because I'll then be able to find a job and have a better life," I said, suddenly losing my appetite.

"From the days of our ancestors to our current generation, nobody has ever had an official job. Farming and herding are our fate. We depend on our land and livestock," Elder Brother said.

"Yes. Furthermore, our LI⁴⁴ BU⁵⁵ Clan has no connections with important people, as do some families. It would be very hard to get an official job, even if you got more education and a diploma," Father said.

"I can find a job," I said. I wondered why not even one person from our LI⁴⁴ BU⁵⁵ Clan had an official job. I made a strong decision that I would continue studying until I got an official job.

"I think it's better to return home, marry early and form your own family. We won't waste much money on that," Father said.

"Yes, don't go to school anymore. We know you have tried very hard at school. But for a poor family with seven kids, this is the best way to..." Mother started.

"Yes, it's the best way. We can marry her into our home this winter," Father said.

"Then there'll be another family," Mother said.

"No, no, no, I won't. I won't. I want to continue to go to school and find a job," I said.

Elder Brother Bajin had come to our home that night to help convince me to stay at home and marry, rather than studying Tibetan in Kangding. "It's useless to study Tibetan. You won't find a job in the future," he said.

"Yes, but Liujin won't listen to us," Mother said.

"I have always listened to you. But this is so significant that I can't consent. I want to study and I especially want to learn Tibetan because I am Tibetan," I said and started packing in preparation for leaving the next day. A heavy stone lay on my heart.

"Don't be silly. Listening to your parents is always right. You're still young. You don't know many things. Listen to us," Father said, taking out his pipe, getting ready to smoke.

"It's so stupid that you want to study Tibetan. This is China. It's better to get married and make a family of your own rather than wasting four years in that Tibetan school," Bajin said.

"I want to learn Tibetan. I just want to, I don't know why, Brother," I said.

"Where will the money come from? It doesn't grow on trees. I have no money to support your study," Bajin said angrily.

"I don't need even one *yuan* from you for my school fees," I said, pointing the index finger of my right hand at him suddenly, a very rude gesture in na⁵³ mzi⁵³ culture.

He stared at me for a long time in surprise. Later I regretted and felt guilty for having behaved that way. He bought gifts for me when I got the top score in my class. And he was the one who always encouraged me to study hard in both primary and middle school. Every time his family cooked some special food he invited me to his home to eat. He always supported me. I didn't understand why he had changed his mind.

"Shut up! You don't know how hard it was to raise you guys from infants to this stage and now you behave like this," Mother continued.

"Please inform them that I will never marry her until I finish my study and find a job," I said.

"How can we just go there and say that? If we do, our families will become enemies," Brother said.

"No, no!" I shouted and ran outside.

I found myself in the water buffalo stable in the darkness. Tears streamed down my face and drenched my sleeves.

"Liujin, Liujin, where are you?" Father called.

"Brother, Brother..." my younger sister called.

I knew all of my family members were looking for me. They soon came to me, holding torches of wheat stalks.

"My dear son, come back and sleep. You must get up early tomorrow and go to school," Father said gently.

"No, I won't until you all agree that I don't have to marry her," I said. Father then promised that whatever happened he would help me continue to attend school.

"Come back and sleep. I promise you will go to school as long as you want. We will try our best to support you, even though our family condition is not very good," he said, holding my right hand. Then I followed him.

That night I slept with Father and it was one the most comfortable and unforgettable nights of my childhood.

The cackling of our neighbor's rooster awakened me the next morning. I got up and decided to stay at home another day. The next day, Father returned with the outcome of the consultation with my bride-to-be—we paid 700 RMB, a goat and five kilos of liquor. None of us went to the field to work that day, although Younger Brother went to herd on the mountaintop. A goat, five kilos of liquor and 700 RMB were worth about 1,000 RMB—an astronomical sum at that time for a poor family of ordinary farmers.

I arrived in dʒa⁵³ qa⁵³ tʉu¹¹ Village in the late afternoon to attend a funeral. After a night of funeral rituals, singing and dancing I was exhausted and hungry the next morning. My sister-in-law brought me to a neighbor's home to end my gnawing hunger. A woman with a baby on her back served me. "Please make yourself at home and eat. You are a student and must have been tortured a lot last night," she said, bringing me a wooden bowl of cooked beef and a second bowl of beef soup.

"Yes, yes," I replied respectfully.

"Add chili and salt as you like," she said, placing small bowls of salt and chili on the table and then handing me a pair of chopsticks.

"Yes, yes," I said.

I ate as soon as I got the chopsticks. I finished three bowls of rice without so much as raising my head. She saw me stop eating and came over. "Please eat more, please eat more," she encouraged.

"Oh, I'm full, I'm really full," I replied with a smile and saw her face turn red.

"Please..." she said and then turned and fled without completing the sentence.

"Why did she behave like that? Is she falling in love with me? Have I done something wrong?" I wondered.

Sister-in-law came in at that moment and said, "OK, we're leaving."

Our hostess came to the courtyard gate to see us off and said, "OK, please go slowly, go slowly."

On the way, Sister-in-law laughed and asked, "Did you recognize her?"

"Who?" I said.

"The one who served you," she said.

"No. Who is she?" I said, puzzled.

"Bu⁴⁴ vɛ⁵⁵, the one you were engaged to a long time ago," she said.

"What? You mean she is ..." I said in astonishment.

SANJIN'S^A ARRANGED MARRIAGE

"Save me, Brother. I beg you. You're the only one who can save me from danger. It is only one week—seven days. They are forcing me to marry. I hate everything and everyone around me. Everything around me seems to press me down. I only want to get out of this darkness..."

"What's wrong? How can I help?" Meiduo's voice broke my reverie after I finished reading the letter from my distant home.

"Read this," I said and handed her the letter. She was not only my classmate, but also a good friend. She took it gently with a nod. I soon discovered tears flowing down her cheeks, dropping on the letter in her hands, written in pencil.

"Dawa, don't worry. First let's help her get out of there and into our school. She can stay with us. We can try to find a restaurant job for her. Oh, I never heard of such a pitiful girl in this world," she said, wiping her cheeks and sniffing.

^A Sanjin = three *jin* or one and a half kilograms.

"Is it possible?" I asked.

She nodded.

I was extremely impressed by her compassionate, loyal and pure heart. However, I still hesitated for I was not in my hometown. The Sichuan Tibetan Language School is located in Ganzi Tibetan Autonomous Prefecture. I had no relatives, no money and no home there. I was still a mere vocational school student—a drop of water in an ocean. What could I do for my younger sister? Bring her to Kangding?

A couple of days later I called a Han family who, at that time, had the only phone in our village. They charged other villagers to use it. I eventually was able to talk to my second eldest brother. He is considered the most decisive and smartest among my siblings. "Women! They'll follow a dog if married to a dog and follow a chicken if married to a chicken. Ignore her. She refuses now, but she won't later. Just do your study," he said impatiently.

I put the receiver down heavily and did not know what to do. I could not concentrate on my study. Was it really true that women did whatever their husbands wanted? Should women always follow men? These questions went through my mind and then I decided that I must try to help my sister. Then I faced many questions: Where would she stay if she came to my school? What would she do? Where was the money for food? What if she got ill? What if something happened to her during the journey? Ignore it? She was only fifteen. Would she commit suicide? Would her husband be good to her after she married?

"Dawa, go eat. The other students have finished," Meiduo said. I was sitting under a pine tree by our school's sports ground.

"I have no appetite," I said.

"Come on. It's important to not get too preoccupied. Your studies will suffer," Meiduo said.

"There's nothing in my heart except my younger sister right now," I replied.

"Everything will be OK. We'll figure it out," Meiduo said.

"I won't be OK until I have solved this," I said.

"I think Aunt Xiaohong will help. She's very kind," Meiduo said with sudden inspiration.

I didn't know very much about this woman. The students referred to her as 'Aunt Xiaohong'. She was a widow, her son was twelve and her late husband had been a teacher. She was the door guard at the girl's dormitory. I hesitated and didn't visit her until noon the next day.

"Aunt Xiaohong, I'm in great trouble. I don't know if you can help me," I said meekly, plucking the window's metal bars. Boys were not allowed to enter the girls' dormitory.

"*Ya*, say it. What is it?" she stared at me directly. "Just say it. Quickly, what happened?" she said.

"My sister is going to marry in six days. This has been arranged by my parents and relatives..." after I said this I felt a little excited and relieved and explained the situation in detail. However, my heart was pounding. This and my hot face made me uncomfortable. I observed her reaction periodically now and then.

"Oh, I see. Sure, she can stay and eat with me if she doesn't mind. How terrible. You should bring her here," she said.

"Thank you, Aunt Xiaohong. Thank you very much. I'll start on this immediately. Thank you," I blurted out, a tingling sensation filling my body.

"Don't worry," Aunt Xiaohong said.

Many people encouraged me. I felt confident. Yes, I would do it. For me, an eighteen-year-old boy, it all seemed believable and true.

I phoned her after afternoon classes. "Younger Sister, can you come to Kangding by yourself?" I asked.

"Sure. But nobody will give me bus fare," she said.

"Don't worry. I'll send it to you in an express envelope. Go to town and check the post office every day beginning three days from now," I said.

"OK. Will you meet me at the Kangding Bus Station?" she asked.

"Of course," I said.

"But I'm worried about how to..." she said.

"Go to the Xichang Bus Station and get a Xichang-Kangding ticket after you get the money. It's a direct bus. Make sure you call me right after you get the letter," I said.

I had already paid the money I had earned from doing construction work during the last vacation to our school's cafeteria for my food bill so I borrowed one hundred RMB from a teacher. I put the money and a piece of paper with general instructions into an envelope, sent it by express mail and waited for her phone call.

Beside a rumbling river, our school settled into relative silence. A road ran abreast of the river, stretching out from the valley. In the early morning, an opaque sun rose drowsily from above a snow-covered mountain summit, shooting out colorful, glimmering rays. Students entered the classroom building, bustling with books under their arms and in their Tibetan robe pouches, which made them appear pregnant. On every floor of the building, students read as they slowly paced back and forth to the melodic songs of morning birds perched in trees around the schoolyard. Other students mopped and cleaned the area in front of the classroom. Suddenly, the sounds of morning chanting emanated from the whole building and, as they mixed with the songs of birds, the whole ambiance was that of a remote monastery. I sat in my classroom and prayed that all would be well with my sister.

I waited and waited... three days, two days, one day...

"Hi, Brother... I'm so scared. Everyone hates me and I hate everyone except you..." she said and rushed into my arms.

"Thank the gods. You arrived safely. Oh, thank the gods. Now no one can force you to marry someone you don't love. You are completely free," I exulted, wiping away tears from her delicate cheeks with trembling hands.

"Will they come to kill our parents and burn down our house?" she asked.

"No, wealth and position do not make them above the law," I said.

"But how can we live without a single relative?" she asked.

"I'll ask help from Brother Bajin. He has saved more than 30,000 RMB. He's the richest person in our village," I said.

"But you said you would never ask for any of his money," she said.

"Oh, yes. I do remember," I said.

"I have an idea... Let's go to the mountain top and ask ɕi⁵³ vi⁵³ for help," I said.

A compassionate-looking face appeared under a huge tree trunk. Green thick leaves under the blue sky contrasted sharply with the whiteness of several tufts of clouds floating by. "What do you want children?" the face asked.

"Your holiness, we have come for help," I said.

"I see everything. You, girl, escaped from an arranged marriage. You, boy, have disobeyed your family. You compassionate and brave children. You have experienced pleasure and suffering. Come, there is no sorrow, no..."

I found myself in bed with my eyes full of tears. It was five o'clock the next morning.

"Hello, this is Liujin. May I speak to my sister?" I said after dialing my second older brother's home.

"Oh, sorry. She is still at her wedding..." an impatient voice grumbled.

I rushed up the mountain behind our school. I gasped tearfully. Sweat washed my face. The river and road grew increasingly vague. An eagle hovered and squawked in a cold strong wind under the cloud-littered sky.

I set out with my friends from Liangshan Prefecture for the bus station several months later. The winter holiday had just begun. We were going home. We were the only ones on the quiet, frozen street at such an early hour. Towering buildings and tall streetlights on both sides seemed to be sentinels.

About fifteen hours later I was at home and quickly I was being questioned. "Did you really think you could take responsibility for her if we had given her the one hundred RMB you sent?" Bajin asked.

I said nothing.

"How dare you, a mere student, knowing only a little Tibetan..." he scolded.

I said nothing.

The next morning I chatted with my sister in our vegetable garden, "You changed your mind, Sister?"

"They did not let me go to town after your last phone call," she sobbed. "Our nephew, Guoqiang, was beside me when we talked on the phone."

"He repeated what we said?" I asked.

"Yes, to Mother. Later, she went to the post office every day and didn't let me leave the home. She got the letter and pretended nothing had happened before I married..." she sobbed, unable to continue.

It became darker and we returned home.

"Why did all of you force her, Mother?" I asked.

"What does she know? Pula's family is the richest in the Xichang area. Her husband, Lopa, is also not bad. They are attracted by her height and beauty. As someone with only a primary school education, she should understand but she doesn't," Mother said.

"But she has never liked that guy," I said.

"She's a child. Where else can we find a family as rich as this one? She'll accept this if all of us work together and persuade her. What other future has she got?" Mother said.

"Right. Her father-in-law works for the County Education Bureau. He probably can help you after you graduate," Father said.

"Money and position cannot replace true love. You made the decision without her agreement, without a phone call to me. It's her life," I said loudly.

"I also married your father this way, child," Mother said.

"Mother, times are different," I said.

"In fact, she agreed," Mother said.

I said nothing.

"Mother said you actually agreed. Did you?" I asked while we were herding the goats together on the mountain the next day.

"I had no idea what else to do. Mother said she would jump into the river in front of our house if I didn't agree. Everyone says I'm so stupid for being unhappy to join such a wealthy family," she said, tears rolling down her face again.

New Year's Eve soon came and the whole village exploded with the sound of blaring conches and drumbeats as sacrifices were made for the ancestors while the sun beamed crimson rays into the valley from above the mountains. In the evening, all my family members surrounded a circular table laden with various foods after we had finished sacrificing to our ancestors.

"This year, everything has gone well. No one got sick, no livestock died and we had a good harvest. Tonight is the last night of the whole year and it is also the last New Year party with my daughter, Sanjin," Father began.

According to local custom, everyone should say something about both the New Year and the past year. The order of giving these little speeches is from the oldest to the youngest family members. Everyone was eating and listening except Sanjin. She put her head down. I couldn't see her face.

"After New Year, we will choose a day and send Sanjin there," Father continued, holding a cup of liquor.

"No, I won't go for at least two years," Sanjin retorted in a low weak voice, her head still bent down.

"You devil! You want my head?" Mother scolded viciously. The rage in this utterance pushed my head down as though it were a boulder.

"Quickly, follow her!" Father said, scolding Mother. Sanjin had fled.

We all rushed out in the darkness, searching and calling Sanjin's name with burning rice-straw torches. My hair stood on end. I felt bewildered. "Go to the river, quickly!" Father ordered and we raced to the river, holding the torches high. But we found nothing except ruthless rocks and the sound of quickening water. Some neighbors came and tried to help. My heartbeat slowly returned to normal only when we were told she had been seen running along the road in the direction of the township. We started off in that direction and soon I saw Father holding a torch high in one hand while the other was holding sniffing, sobbing Sanjin.

Father offered liquor and incense to $\text{ci}^{53} \text{vi}^{53}$ at the sacrifice place, for nothing bad had happened to my younger sister after we returned home. Mother sat silently in her previous seat.

That night I could not sleep. Numerous questions presented themselves: "What should I do? What could I do? Yes, I was just a student who knew only a little Tibetan as Bajin said. Should I help her reject our family's decision?"

"I got a phone call from Pula's family. They are waiting," said Bajin the next morning.

"Tomorrow is perfect. You'll have to leave for school soon. We all should go and have fun," Father said, looking at me. "Bring the flute for dancing," he continued, looking at Jiujin. He played the flute very well even though he was a quiet young man.

Some hours later, Father and my siblings were sitting in Pula's house after a long journey on foot.

"Is he Daka Liwa who works for the County Education Bureau?" I whispered to Jiujin, motioning to a bald man in his forties wearing a black jacket. My brother nodded and I expected that he would say something very cultivated.

"You didn't bring your daughter before the New Year. Now you come. Looking for what? My dick?" he exploded in Nuosu.^A We all sat up and pointed fingers at each other. Fortunately, many people mediated. My niece and Sanjin cried out in fear.

The next day, in spite of Pula's family's persuasion, Sanjin returned home with us.

"I will never let my daughter pass through their doorway again," Father said angrily from his seat by the fireplace.

"You should be patient. He was probably drunk," Mother responded.

"You are always on their side, widow," Father retorted.

"That's the result of liking wealth," Bajin inserted.

"They must separate for we have seen what happened," I suggested.

"Just go back to school and do your stuff," Bajin said.

We all sat in silence.

A month later I was back in school, holding this letter in my hands:

Dear Brother,

How is everything at school? I miss you very much. I got a job in a Tibetan restaurant in Xichang. I am paid 300 RMB per month so I can live. After your departure, they agreed to send me back because Pula's family sent 1,000 RMB to apologize. Father tried to help me end the engagement but Bajin and Mother disagreed. The night I arrived there, Lopa came back at midnight reeking of liquor. He scolded, "Bitch! Get as far away from me as you can. Do you think your family clan is better than ours? I'll find someone much better than you with the money from one night's gambling. Get out of here!" I tried to run off but he pushed me against the wall. Finally I escaped and ran into a home. I heard they spent 60,000 RMB on the wedding. What an amount for us poor people. I will never go there again..."

I folded the letter and put it inside my Tibetan history textbook.

After class, I went to our school's apple orchard hoping this exposure to Nature would cheer me, but I turned away immediately in embarrassment when I saw Tsering and Drolma sitting arm in arm under a tree.

^A He probably spoke in Nuosu because most na⁵³ mzi⁵³ in his village speak Nuosu.

Four years passed and I was a student at Qinghai Normal University.

The winter holiday came again and I returned for the New Year. "Where is Father?" I asked Mother after I put down my bag.

"He is on the mountain grazing our livestock. Go visit him and come back together," she said. She was delighted to see me.

I brought the two and half kilograms of butter and a bottle of spirits that I had brought from Qinghai and started up the mountain. I came to a small yellow wood surrounded by grassland. Goats and water buffalo stood around a bungalow but I didn't see Father. He appeared from behind the bungalow after I called to him loudly.

"Did you visit your sister in Xichang on your way back?" he asked after we talked about my education.

"No, I lost her phone number, Father," I said.

"How pitiful your younger sister is. She could only cry. I wanted to break the engagement but your mother scolded me terribly. They all forced her. My heart was broken," Father said.

"Let's go down. Then we all can talk together," I advised after having dinner in his small, dark, smoke-stained room.

"No, I like it here. It's quiet with my livestock and the bird songs in the forests. They know nothing but watching TV the whole night and cannot get up the next morning. Take this flashlight. It's already dark. Bring some salt and rice for me and when you have time, come stay with me and read," he said, passing me a flashlight. I felt uncomfortable leaving him alone on the mountain and stayed with him that night. Tears filled my eyes when I touched his body for it seemed to be a bag of bones.

"Mother, why don't we bring her back? Many unpleasant things have happened," I advised.

"We are in the middle of the river and Pula's family is extremely angry right now," she replied.

"We can also retreat because she has never liked him. We can earn money slowly, selling livestock. It's OK if all our family members are healthy," I said.

"Your father absolutely agreed at first. Why did he change his mind? It's your father controlling her. It's not that she doesn't agree to go to Pula's home," she said, becoming angry.

I said nothing.

"If we all agree... she is just a child... persuade your father and..." she said.

"Children are also human, Mother," I said.

"How pitiful I am. I have raised seven children for him. In your eyes I am nothing," she said, tears rolling down her cheeks.

I felt guilty for it seemed I was the only one who had made Mother cry.

After the New Year period, the husband of one of my older cousins visited our home in the morning and said, "They are very angry. They want 60,000 RMB. They will burn your house if you don't pay." We then called Sanjin and she came to our home that evening.

"Get up and ask her the last time. They will come soon. I'm afraid," Mother said the next morning. I got up and took Sanjin outside.

The yellow sun strode skyward from behind a red earth mountain covered with leafless trees. Bamboo groves grew behind our house. Green wheat terraces were on both sides of the winding river at the valley bottom. The songs of morning birds lingered throughout the valley.

"So, you will never go back, will you? We wouldn't be in this situation if you had got the letter four years ago. I'm also afraid of Mother's crying," I said.

"Brother, if you have no courage then I will return, like a dog. I feel sorry if you will be unable to find a job because of my behavior," she said and began sobbing. Through my own tears, I saw smoke from our chimney stabbing into the sky.

I wrung my fists tightly and said, "Don't worry Sister, you will never go back." Then we went to my oldest brother's home for breakfast. Afterwards, we started back to our parents' home. When we got near, we saw four red vans parked by the road.

Men were standing in groups and smoking in our yard as I entered our home. They silently stared at me. The house was full of people. Some were sitting along the wall; others were sitting on a piece of cloth and some leaned against the pillar in the middle of the room. A bald man caught my attention and I remembered what he had said earlier. He raised his head a little to look me over. Then he resumed his motionless black-leather-clad posture, as unmoving as a stone.

"Is he the one studying in Qinghai?" a man asked.

I nodded with a forced smile. I took a pack of cigarettes and offered one to each person even though I didn't know who they were. The hearth was lifeless. Cigarette smoke filled the room as though a fire of wet, smoldering wood was trying to burn. Mother sat by the hearth in front of the sacrifice place because Father hadn't returned from the pasture.

"Will Uncle come, Mother?" I said, making conversation with her when I realized nobody wanted to talk to her even though she was the oldest person in the room.

"He will come," Mother answered.

More people came and Father also returned. He bowed a little, came in and said, "You are all welcome." I could see his exposed belly from under his green soil-stained clothes.

"Is everything going well in your village?" he politely asked, while removing his shoes and then beating them against a stone beside the fireplace to shake the soil loose into the fireplace.

Father pinched my calf surreptitiously and I followed him outside. "Take care of your younger sister. Break them into pieces if someone comes to beat her," he said.

"OK, Father," I said.

"I'll stab my dagger into Daka Liwa's throat if he dares touch me. This will get rid of it I think," he said, hiding his dagger under his clothes.

"Don't worry, they won't dare," I said calmly.

Fortunately, mediators separated us after dinner. Daka Liwa's group went to another home. Later, three of Daka Liwa's representatives—two na⁵³ mzi⁵³ and one Nuosu—came to our home and the discussion resumed (in Nuosu).

"We need a wife for our son. Is there any possibility that you can persuade your daughter to return with us?" their helpers asked, beginning a long period of negotiation.

"We have never stopped persuading. Let's ask Sanjin," Father responded.

"Say it! Quickly Sanjin!" some villagers whispered beside her.

"I went to Pula's family because my parents asked me to. Ask your Lopa what he did," Sanjin said, raising her voice.

"OK. We spent 60,000 RMB for the marriage entertainment. Now we need 180,000 RMB for what we spent and to recover our family's honor," they retorted.

"Please listen. I grew up nursing my mother's milk and ate solid food when I grew older. I did not grow up being threatened and frightened," Father said angrily and loudly.

They left, very displeased after Father said that.

"Wow! It will probably take three days and three nights to settle this," some villagers murmured.

A big fire glimmered in the open air in front of the home where Daka Liwa's group stayed. Some of them drank liquor nearby. Others slept in their clothes. Liquor fumes floated in the air and laughter broke the serene dark night every now and again.

Finally, the mediators came up with a decision the next morning that surprised the villagers: We were to pay 20,000 RMB and two pigs.

"Will you go back to Xichang, Sanjin? Shouldn't you stay at home?" I asked.

"Why not? Who will pay for her? She has to earn the money by herself," Mother said, not letting her speak.

Sanjin and I carried our bags and left home three days later. She returned to her restaurant job in Xichang and I returned to school.

In dzə¹¹ qu¹¹, na⁵³ mzi⁵³ mostly marry other na⁵³ mzi⁵³ from dza⁵³ qa⁵³ tɕu¹¹, ʂa⁴⁴ pa⁵³ and dzə¹¹ qu¹¹ villages. There are certain rules about who can marry whom, e.g., it is taboo to marry one's mother's sister's daughter or father's brother's daughter. It is acceptable to marry one's mother's brother's daughter. To marry one's father's sister's daughter is considered the best marriage.

Occasionally, two families meet and discuss their children marrying when they are older. At this meeting va¹¹ bu⁴⁴ tɕə¹¹ ly^{11A} 'examining a pig's gallbladder' is done. A piglet is killed and both sides check the bile. If the gallbladder is full of bile, it signifies that the marriage will be very successful. If the gallbladder is only half full of bile or less than half full, it suggests that the marriage will be usual. Engagement never proceeds if there is no bile.

Little children who are engaged know nothing about adult married life. When Libu Lakhi was engaged at the age of five, he was delighted with the meat that was served at the meeting and the company of other children, including the girl he was being engaged to. At this engagement meeting, the date of the eventual marriage was decided as well as how much money the boy's family should give the girl's family—800-5,500 RMB. Usually, half of this sum is given at the engagement meeting and the other half at the actual wedding years later.

On the wedding day, the groom's parents invite a p^ha⁵³ tsə⁵³ to their home to choose one or two young men who will greet the bride on the basis of the young man's zodiac year compatibility with the zodiac year of the bride. The p^ha⁵³ tsə⁵³ also directs seven young men to go in and out of the doorway in turn, seven to nine times carrying bottles of wine, a conch and a round bamboo container of roasted beans and wheat flour.

^A va¹¹ bu⁴⁴ = piglet; tɕə¹¹ = piglet's bladder; ly¹¹ = to examine.

A man stands behind the door and closes the door when the young men exit. He then offers a cup of liquor to the person who first enters. For this reason, a young man who likes to drink is always shoved to the front. Usually the group consists of seven or nine young men chosen by the *p^ha⁵³ tsə⁵³*.

Within the group of seven young men, two blow conch horns and must not stop blowing until they reach the family hearth in front of the home sacrifice place. When they reach the fireplace, they toss a little barley flour into the fire and yell, "*xwe⁵³... xwe⁵³...*".

After these preliminary activities are completed, the bride-greeters go to the bride's home leading a strong horse and carrying a stick tied with colorful pieces of fabrics '*tju⁴⁴ mbzə⁵⁵*'.

The time required to reach the bride's home depends on the locations of the bride and groom's homes. When the bride-greeters reach the bride's home, the bride's friends and relatives gather outside the bride's home's gate awaiting the arrival of the bride-greeters. The young women and older girls stand by both the courtyard entrance and the door of the home with hidden wooden buckets of water and dippers.

The bride-greeters know all this but they must proceed. The girls prevent the bride-greeters from entering the courtyard gate by throwing dippers of water on them. Once inside the house, the girls continue to throw water on the men until the men give them a satisfactory amount of money. It is winter, and the cold water and cold weather make the men uncomfortable.

After the water-throwing ritual, a meal is served of goat meat, pork, mutton, rice and meat soup. The meat is in fist-sized chunks and people usually eat it with their hands.

After the meal, older people begin singing about how the bride should be a proper woman in her husband's home. Generally, the first singers are the bride's parents, uncles and elder siblings. Next, the bride-greeters and the bride's side sing back and forth to each other with the bride's side expressing concern about the bride's future in the groom's home and the bride-greeters reassuring that all will be well.

The bride laments about her imminent departure and her friends sing songs to comfort and encourage her.

The bride's side decides how many people and who will escort the bride to the groom's home, as well as the departure time.

At around five a.m. people get up and ready everything. Before sunrise, a *p^ha⁵³ tsə⁵³* does religious activities at the bride's home similar to the activities done at the groom's home.

In most cases, it is a one day walk to the groom's home. Women prepare the bride with *na⁵³ mzi⁵³* clothing, jewels, a black fabric hat and a colorful scarf that covers her head. It is an absolute rule that nobody can remove the scarf until the bride reaches the groom's home. Usually, about twenty people are in the bride's entourage. The most important people are the bride's uncle (father's brother) and brother. On the way, her brother must lead the horse and ensure that the scarf continues to cover her head. All female members of the entourage are dressed traditionally.

Once they reach the groom's home, the groom's mother removes the scarf in the sitting room and says, "My son's wife is very beautiful," and happily reaches into a bamboo container of rice with a wooden spoon. She puts a spoonful of rice into the bride's mouth, which the bride chews and swallows. Next, the groom's mother reaches into a wooden container of meat soup and puts this into the bride's mouth, which she also swallows.

Later in the day, the guests and groom's side compete in dancing, telling jokes, wrestling and singing far into the night.

The next day, all the na⁵³ mzi⁵³ families in the village invite the entourage to their homes. Pigs, goats and sheep are butchered, chopped into pieces and cooked. People sing and dance the whole day. Women and men of the same generation put pot soot on each other's faces, creating much laughter.

At night, the guests return to the groom's home and make merry before the bride's entourage leaves the next day. The game Bu⁴⁴ dzə⁵⁵ qv⁵³ qv⁵³ su¹¹ 'searching for the hole of the earthworm' is played. First, two young men dressed in traditional female clothing each hold a buffalo horn filled with liquor. They pretend to be a mare and a stallion. They move around, searching for 'the hole of the earthworm'. They say, "Where is the hole of the earthworm?" when ordered to do so by old people sitting by the hearth. Audience members periodically say, "It is there!" "It is here!" while pointing their fingers. The two performers rush in the direction suggested. People laugh excitedly when the 'mare' speaks in a female voice or when the 'stallion' mounts the 'mare's' back, in imitation of horses.

Before the guests leave the next morning, a p^ha⁵³ tsə⁵³ comes and gives money to the female guests and the bride's brother and uncle. Usually, the uncle receives one hundred RMB, the brother gets five RMB and each of the female guests receive two RMB. The money is believed to be from ɕi⁵³ vi⁵³. The hosts hold a bottle of liquor and cups and stands in front of the departing guests, offering them a last cup of liquor to bid them much luck and farewell. Many older women guests lament when they leave the bride. Songs are sung between the two sides. These songs continue to be sung even when the guests are far out of sight.

MONSTER ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹

The ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ is a female monster with very long breasts and long fingernails that often appears in na⁵³ mzi⁵³ stories. "Don't cry or ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ will come with her long breasts flung over her shoulders..." my parents said when I cried. Every time they said this, the hair on my head stood up and I stopped crying immediately. At night, children dare not go outside to urinate after their parents or other adults tell ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ stories.

Children are unafraid of ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ during the day, except when livestock graze on ts^ho¹¹ ro⁴⁴ ts^ho⁵³ ro⁴⁴ Mountain. ts^ho¹¹ ro⁴⁴ refers to ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹, ts^ho⁵³ means 'dance' and 'ro⁴⁴' refers to the place where ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ dance. ts^ho⁵³ is particularly frightening because it specifically refers to the dance done at funerals. The mountain has many pine trees. Goats and sheep enjoy grazing lush grass at the foot of the mountain. When goats and sheep go there, children dare not follow them. They stare at the mountain and think of ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹. Recalling the sentence "hũ¹¹ NGV¹¹ te¹¹ ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ tBu¹¹ ma¹¹ ʒi¹¹ m¹¹ o⁴⁴ ts^ho⁵³ qv¹¹ ji¹¹ so¹¹" "It was said that thousands of ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ dance and sing there at night," which mothers say many times, children routinely return home without bringing their livestock back.

RESEARCH IN XICHANG AND MIANNING

NOVEMBER 6, 2003 (SATURDAY). At around one p.m., I went to tʂʰə¹¹ dʒa¹¹ pʰa⁵³ tsə⁵³'s (b. 1929) home in dʒa⁵³ qa⁵³ tʂu¹¹. He is one of Father's best friends. I had heard that he had become blind when he was seventy-eight. Now he is seventy-nine and because he and his wife do not get along with each other, he lives separately from his wife and two sons in a small, low adobe room in his family's courtyard. I yelled, "Uncle tʂʰə¹¹ dʒa¹¹!" from far away, holding a stick in my hands. I heard an old man's voice amid a dog's fierce barking. I remembered my family had invited him to our home to do religious activities many times. He was very welcome in my village when I was a child even though he was from dʒa⁵³ qa⁵³ tʂu¹¹ Village.

A moment later, the old man, who was outside his room in the front of the courtyard, scooted on his bottom to me and asked, "Who is this?" while looking around with both eyes closed.

I said my name loudly. He recognized who I was and led me back to his low, small shelter. I started to feel sad while he was feeling around for *mo⁵³ zə⁵³ ve¹¹ ŋga¹¹ 'rtsam pa'*.

"Please have some *mo⁵³ zə⁵³ ve¹¹ ŋga¹¹*. That's all I have, kid. How is your study?" he said, trying to get a bowl of *mo⁵³ zə⁵³ ve¹¹ ŋga¹¹* for me from a wooden box, but I refused.

"My study is going very well. My father asked me to give you his regards," I said.

"Oh, I'm very happy to hear that. Please tell your father to come see me when he has time. I am old and blind and cannot go anywhere now in the forest. Nobody comes to invite me to do rituals now that I'm blind..."

"Uncle, I need to record chants and Father said you are the best," I said.

"Great! That's what I dream about everyday. You know, I have two sons. One is never interested in this kind of thing; the other learnt half of how to be a *pʰa⁵³ tsə⁵³* but then he gave up and never mentioned trying again. I am very sad about this. Now, finally today here is someone to continue my work. I will try my best to teach you!"

"No, Uncle, I'm not trying to be a *pʰa⁵³ tsə⁵³*. My parents don't agree. I also have to continue my study. I just want to record your chants and keep them. Otherwise they will be lost."

"OK. That's still very good. You can record them. It is better than them being lost. Yes, please study hard and then you can find a job. But please also come see me with your father often when you have time. Only your father understands my chanting and I feel very close to him because of that."

"Uncle, I can't stay here very long. How long will it take if I record all your chants?" I asked.

"At least seven days, but only having the chants is not helpful. You also need to study and practice the rituals. There are many things you will never understand until you have experienced them," he said.

"I don't have time to study, I just need to record the chants now," I said.

"OK. Let's go outside. Maybe you feel a little bit cold inside here and outside is very quiet," he said.

I helped him collect his drum and cymbals. We went outside and he started chanting while beating his drum and cymbals. He concentrated deeply. Listening to him chanting, I remembered when I was five to eight years old and Father had invited him to do rituals. Our

house was crowded. Everyone respected him and believed in him. I had then wished to become a *p^ha⁵³ tsə⁵³*.

Some time passed. His lips were dry from chanting loudly, so I asked him to rest for a while.

"You know kid, I did *pi'¹* 'rituals' almost everyday when I was young for na⁵³ mzi⁵³ and Han. I was very busy then. I saved many patients from danger," he said.

Unfortunately, I could not continue to listen to all his interesting stories for I had to leave after three days. He said it was very difficult to chant continually for several days.

"Kid, please come back, OK?" he said.

"Yes, I will. I'm sure I will," I said and left, very concerned about his blindness.

"Come back, then you can stay here longer and learn more," he said.

The sounds of his words became weaker and weaker as I trudged into the distance.

NOVEMBER 11TH (THURSDAY), 8 A.M. "I'll go by myself. You don't need to worry," I said again, but Father was not convinced.

"No, Son. You don't know a single person there. Your work is important. How can I feel comfortable about you going alone? We will bring your younger sister. I'm old and close to death. I can't often be with you since you study away from home and it is difficult for you to return home often. It's the same for your younger sister—she is usually not at home, like you. And now she'll marry soon while you're not at home. No, you can't go alone. I'll take you to your Uncle lu¹¹ tɕu⁵³ a⁵³ zo⁴⁴. He's the person who knows most about na⁵³ mzi⁵³ these days," Father continued. I could not disagree.

Xiaolong used his motorcycle to send Sanjin, my father and me from dzə¹¹ qu¹¹ Village to lu¹¹ ma⁴⁴ Town. Then we took a bus from lu¹¹ ma⁴⁴ to Mianning, which cost each person forty RMB. We arrived in Luoguodi at five p.m. Luoguodi is part of Lianhe Township, Mianning County. According to the local na⁵³ mzi⁵³ explanation, the real name is lu¹¹ ky⁵³ tɕu¹¹.^A 'lu¹¹ ky⁵³' indicates an earlier generation of the li⁴⁴ bu⁵⁵ Clan lineage while 'tɕu¹¹' means 'place' or 'area.'

That evening after a day's journey in the bus, we reached Uncle Liqi's home near the Lianhe bus station. Uncle lu¹¹ tɕu⁵³ a⁵³ zo⁴⁴ returned home around eleven p.m.

"Oh, my son, I heard you would come and the reason why. It is very good that you are doing such things," he said.

I felt awkward because it was my first time to meet him. He treated me very nicely. After dinner, I learned he was the uncle whom father had mentioned before.

"Father, I hope you will help me. I only know a little about na⁵³ mzi⁵³," I said respectfully.

"Oh, why not. I wish I could pour all my knowledge into your head just like water. That's how I feel when I meet such a good son like you. Others care nothing about na⁵³ mzi⁵³. They are only interested in modern clothes and dance. What a pity after we die. They don't know what to do when a na⁵³ mzi⁵³ gets sick or at weddings, funerals, sacrificing to the mountain gods..." he couldn't stop complaining.

Mu'er, Zhuangzi, Hetao and Dachuanhao villages are all in Lianhe Township. Nearly all the residents are na⁵³ mzi⁵³, except for Dachuanhao Village where there are some Nuosu. There

^A It is pronounced as 'lu¹¹ ky⁵³ tɕu¹¹' in dzə¹¹ qu¹¹ Village.

is one primary school for all four villages' children. However each village also has its own primary school, except for Zhuangzi Village.

NOVEMBER 12TH (SUNDAY). I spent the day with Uncle lu¹¹ tɕu⁵³ a⁵³ zo⁴⁴ and recorded the names of the places where na⁵³ mzi⁵³ lived before they came to live in their present homes, how the original two na⁵³ mzi⁵³ brothers divided into many different families and how na⁵³ mzi⁵³ came to the earth (Sky-na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ and Human-Son lɛ¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹). The place-names are listed below from the most recent to the original home place.

1. li⁴⁴ bu⁵⁵ o⁵³ ndzɔ⁵³
2. dzɔ⁴⁴ lo⁴⁴ a¹¹ gɣ⁴⁴ dzɣ¹¹
3. bu¹¹ sa¹¹ ka¹¹
4. ho¹¹ jy¹¹ NGY¹¹ k^hi⁴⁴
5. lu¹¹ kɣ⁵³ tɕu¹¹
6. li⁴⁴ mɔ⁵⁵ ha¹¹ ŋa¹¹ lɔ⁴⁴
7. ha¹¹ sa¹¹ pɕɔ¹¹ lo¹¹ bu⁴⁴
8. ʂu⁵³ bo⁴⁴ ræ⁵³ tɕa⁵³
9. ha¹¹ ga¹¹ dzɔ⁵³ gɣ⁴⁴
10. la⁴⁴ k^hɣ⁵³ ndzɔ⁵³ gɣ⁵³ tɕɔ¹¹ ro⁴⁴
11. ha¹¹ tɕɔ¹¹ mo⁵³ tɕɛ⁵³ ro⁴⁴
12. m⁵³ sɔ⁵³ lo⁴⁴ ga¹¹ kɣ¹¹
13. la⁴⁴ k^hɣ⁵³ mo⁵³ tjo⁵³ mi⁴⁴
14. tɕɛ¹¹ dʒi⁴⁴ hɛ⁵³ gɛ^{44A}
15. ʂu⁵³ t^hbu⁴⁴ la⁵³ sa⁵³ fu¹¹
16. jy¹¹ ga¹¹ t^ho¹¹ jɛ¹¹ ga¹¹
17. dzɔ¹¹ mɛ⁴⁴ ha⁴⁴ nju⁴⁴
18. na⁴⁴ mɛ⁴⁴ jy⁴⁴ ga⁵³ fu¹¹
19. ha¹¹ t^ho¹¹ ni⁴⁴ vɛ⁴⁴ ga⁴⁴
20. ha¹¹ na⁴⁴ lu⁵³ qɣ⁵³ tɕu¹¹ ro⁴⁴
21. na⁴⁴ mɛ⁵⁵ NGY¹¹ k^hɣ¹¹
22. na⁴⁴ mɛ⁵⁵ fu¹¹
23. na⁴⁴ mɛ⁵⁵ ru¹¹ ja¹¹ ka¹¹
24. na⁴⁴ mɛ⁵⁵ ko⁴⁴ gɣ⁵³
25. dʒa¹¹ rɔ⁴⁴ ɕɔ¹¹ tɕu⁴⁴ tɕu⁵³
26. dʒa¹¹ rɔ⁴⁴ lu⁴⁴ tɕu⁴⁴ tɕu⁵³
27. tɕu⁵³ tɕu⁵³ ndzɔ⁵³ gɣ⁴⁴ na⁴⁴
28. tɕu⁵³ tɕu⁵³ zɔ⁵³ p^hu⁵³ dzɣ¹¹
29. ho⁵³ pi⁵³ NGY¹¹ k^hɣ¹¹
30. sɔ¹¹ m¹¹ na⁴⁴ la⁴⁴ qæ⁵³
31. jo⁴⁴ ni⁴⁴ p^hjo¹¹ dzɔ¹¹ gɣ¹¹
32. ja¹¹ wu⁴⁴ ʂo⁴⁴ lo⁴⁴ bu⁴⁴
33. pɕu¹¹ m¹¹ na¹¹ dzɔ⁴⁴ gɣ¹¹
34. zɔ⁵³ tɕu⁵³ ji⁴⁴ ga⁵³ rɔ⁵³

^A We use 'g' in place of 'g'.

35. ma¹¹ ni⁴⁴ bo⁴⁴ ro⁵⁵
 36. ma⁵³ pi⁵³ tɕu¹¹ ji⁴⁴ ga⁵⁵
 37. bu⁵³ rə⁵³ ni¹¹ za⁴⁴ dzy¹¹
 38. ni⁴⁴ ma⁵⁵ la¹¹ sa¹¹ dzy¹¹
 39. p^hu⁵³ ji⁴⁴ la¹¹ dzy¹¹ k^hy¹¹

na⁵³ mzi⁵³ believe li⁴⁴ bu⁵⁵ o⁵³ ndzo⁵³ refers to Xichang. The fifth place-name, lu¹¹ ky⁵³ tɕu¹¹, refers to a large valley that includes lu¹¹ tɕu⁵³ a⁵³ zo⁴⁴'s home village, as well as several other villages where nearly all residents are na⁵³ mzi⁵³. lu¹¹ tɕu⁵³ a⁵³ zo⁴⁴ said the next to the last place-name referred to Lhasa and the last name referred to a place between Nepal and Lhasa and when people die their souls go through all these places and, finally, to the sky. When na⁵³ mzi⁵³ die, these place-names are chanted by p^ha⁵³ tsə⁵³. Usually, there are two to four p^ha⁵³ tsə⁵³ at a funeral. The p^ha⁵³ tsə⁵³ stand together by the corpse and slowly and sadly chant the names of the places while holding a short sword above the dead person,^A guiding the soul of the deceased back to the original home.

NOVEMBER 13TH (MONDAY). I went to Zhuangzi Village and met Ji Wendong, the village leader. "There is a better primary school for all the villages in our township, but a few rich people have started to send their children to more expensive schools in Mianning County," he said. "Now more and more young people leave the village to earn money and young children are at school, so only old people and kids are left at home. There's nobody left to dance now," he answered when I asked him if people still danced na⁵³ mzi⁵³ traditional dance.

NOVEMBER 14TH (TUESDAY). In the afternoon, I arrived at a Han p^ha⁵³ tsə⁵³'s home on the upper part of a mountain after an hour's horseback ride up a steep, zigzag road. Local people say he is the only local p^ha⁵³ tsə⁵³. He showed me his conch, animal horns and old scriptures.

"Can you read these?" I asked, pointing to the scriptures, written in Tibetan.

"No. A friend promised to help pay for me to study Tibetan but I couldn't go. I had to take care of my family." From my talks with him, I learned that people believed in him and invited him to do various rituals. Local na⁵³ mzi⁵³ do sacrifice rituals to the mountain god every nine years, which involves killing chickens, sheep, goats and yaks. This ritual lasts eight days. The p^ha⁵³ tsə⁵³ must chant to the mountain god.

Then he took me to see his ɕi⁵³ vi⁵³ dza¹¹ tɕə¹¹ ro⁴⁴ behind his home, which is the place where food and animal blood is offered to ɕi⁵³ vi⁵³.^B Every local na⁵³ mzi⁵³ family has a ɕi⁵³ vi⁵³ dza¹¹ tɕə¹¹ ro⁴⁴ in a high and clean place. Usually it is under a large tree.

"Why is there no big tree here?" I asked.

"There, you see... but it is dead now," he said, pointing to a dead trunk, the only remnant of the sacred tree. The big trees are gone. Only some trunks remain because people don't care; they don't offer food and animal blood to them..." From what he said, I gathered that the big trees symbolize ɕi⁵³ vi⁵³. na⁵³ mzi⁵³ respect ɕi⁵³ vi⁵³ and offer them the best fresh food and animal blood and in return, the people are protected by ɕi⁵³ vi⁵³.

^A We do not know the significance of holding a knife above the corpse at this time.

^B ɕi⁵³ vi⁵³ = mountain god, dza¹¹ = food, tɕə¹¹ = raise, ro⁴⁴ = place.

NOVEMBER 16TH (THURSDAY). I visited Uncle lu¹¹ tɕu⁵³ a⁵³ zo⁴⁴'s daughter's home and had a chance to see a tɕ^ha¹¹ 'loom', which I had never seen before. ɤ⁵³ka⁵³mi⁵³ is skilled at using it. Her home is by a road and I got there easily by paying ten RMB to rent a motorcycle taxi. ɤ⁵³ka⁵³mi⁵³ told me that she uses the loom when she is free to make kwa⁴⁴ ta⁵⁵ 'knee-length vests'. She sells them for one hundred RMB each.

PART THREE: TEXTS

MYTHS

DESCENDANTS OF HUMAN-SON le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ AND SKY-na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹

lu¹¹ tBu⁵³ a⁵³ zo^{44A}

(1)^B

i ni a	ʂə	te	za ja go	ʒi	so	ʒi	dzo	di	le
ancient	DP		brothers	three	CL	EXT	say	MP	
གནའ་མེ་མོ	སྒྲིལ་ཚིག་	སྒྲུབ་ཞུ		གསུམ་	ཚད་ཚིག་	ལས་མཐུན་	བཤད་	ཚིག་སྒྲིགས་	
古代	连词	弟兄		三	量词	存在	传说	语气	

'It was said in ancient times there were three brothers.'

གནའ་མེ་མོར་སྒྲུབ་ཞུ་གསུམ་ཡོད་པར་བཤད།

传说, 古时候有三个弟兄。

(2)

ʒi	a no	tʰi	ja	te	tsʰo	ʒi	le ku ru	mi
son	young	DET	CL	DP	man	son	le ku ru	call
ཐུ	ཆུང་བ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	མི	ཐུ	ལེའུ་རུ	ཟེར་བ
儿子	小	限词	量词	连词	人	儿子	名字	叫

'The youngest son was called Man-Son le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹.'

ཐུ་ཆུང་བའི་མིང་ལ་མིང་ཐུ་ལེའུ་རུ་ཟེར།

(其中)小儿子的名字叫人子勒物如。

^A Note the similarity between this account and the Qiang account 'The Creation of the World' (LaPolla and Huang 2003:251-252).

^B See <http://www.vuze.com/details/YLYW2MTRKDP5HYKFKFA6WQCWUPEPSPT5E.html> for recordings of these and other folklore materials glossed in this study. Libu Lakhi recorded and transcribed the folklore material from various consultants. He then re-recorded it to improve sound quality.

(3)

t ^{hi}	so	zi	te	rə	qæ	ɕy	tɕə tɕə
DET	three	CL	DP	field	dig	went	often
འདྲེན་ཚུ་གི་	གསུམ་	ཚད་ཚིག་	སྟེལ་ཚུག་	ཞིང་རིམ་	སྟོག་པ་	སོང་	རྒྱུན་པར་
限词	三	量词	连词	土地	挖	去	经常

'The three brothers often went to dig (cultivate) fields.^A

སྟེན་ལྔ་འདི་གསུམ་པོ་རྒྱུན་པར་ཞིང་རིམ་སྟོག་ཏུ་སོང་བ་རེད།

这三兄弟经常去挖地。

(4)

ti	ni	dza	dzə	le	rə	qæ	li	ɕy	te
one	day	meal	eat	DP	field	dig	back	went	DP
གཅིག་	ཉིན་	ཟ་མ་	ཟ་བ་	སྟེལ་ཚུག་	ཞིང་	སྟོག་པ་	ཕྱིར་	ཕྱིན་	སྟེལ་ཚུག་
一	天	饭	吃	连词	土地	挖	回	去	连词

(5)

qæ	nu	t ^{hi} ki	o ba	te	li	ba	pi tsa	ro	sə
dig	after/had	these	all	DP	back	flatten	finish	PT	again
སྟོག་པ་	ཚར་	འདི་	ཚང་མ་	སྟེལ་ཚུག་	ཕྱིར་	ལེབ་མོར་བཟོ་བ་	ཚར་	འདས་ཚུག་	ཡང་
挖	完	这些	全部	连词	回	平	完	去时	又

'One day, when they had eaten a meal and went back to dig fields, all these (fields that they) had dug were already flattened back again.'

ཉིན་ཞིག་ལ་ནངས་ར་འཁུངས་ཇེས་(ཁོ་ཚོ་)ཕྱིར་(ས་ཞིང་)སྟོག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ན། སྟེན་པ་སྟོགས་ཟེན་པའི་ཞིང་རིམ་ཚང་མ་ཕྱིར་ལེབ་མོར་བཟོས་འདུག།

一天, 吃了饭回去挖地时, 所有这些挖过的(土地)都又(变)平了。

^A na⁵³ mzi⁵³ generally live in hilly areas and depend on cultivating rice (always irrigated) and dry land farming (corn, potatoes, soybeans). Every year, farmers abandon some dry land plots for they are no longer fertile, and open up new dry land for cultivation.

(6)

zi	t ^{hi}	so	ja	ku ru	p ^h o go	le	ma	ka ^A	ro
son	DET	three	CL	head	puzzle	DP	NEG	OK	PT
ཁུ་རུ་པོ་གོ	འདྲི་གསུམ་པོ་མགོ་འཛོམས་པ	སྤེལ་ཚིག་	དགག་སྒྲི	འགྲིག་པ	འདས་ཚིག་				
儿子	限词	三	量词	头	糊涂/困惑	连词	否定	可以	去时

'The three sons were very puzzled in the head.'

སྤྲུལ་སྤྲུལ་འདྲི་གསུམ་པོ་མགོ་འཛོམས་སྤང་།

这三个儿子 (感到)非常困惑。

(7)

ti	ni	li hæ	t ^h bu	rə	qæ	li	ɕy	te
one	day	evening	when	field	dig	back	went	DP
གཅིག་	ཉིན་	ས་སྤོས་	སྐབས་	ཞིང་རིམ་	སྒྲིག་པ	ཕྱིར་	ཕྱིན་	སྤེལ་ཚིག་
一	天	傍晚	时候	土地	挖	回	去	连词

(8)

t ^h jo	so	ky	m	ɕə po	ji k ^h y	tsə pæ	ta	ka	lo
they	three	CL	AVM	tree	under	hide	EXT	DP	watch
ཁོ་ཚོ་	གསུམ་	ཚད་ཚིག་	ཉིད་ཚིག་	སྒྲོང་བོ་	འོག་	སྤྲོབ་	ལས་མཐུན་	སྤེལ་ཚིག་	ལྟ་བ
他们	三	量词	副标	树	下	藏	存在	连词	看

'When it was evening one day, (they) went back to dig fields; they all three hid under trees and watched.'

ཉིན་ཞིག་གི་ས་སྤོས་དུས་ལ། ཁོ་ཚོ་གསུམ་པོ་ཞིང་རིམ་བརྐོ་རུ་སྤང་ནས་ཚང་མ་སྒྲོང་བོའི་འོག་ཏུ་སྤྲོབ་ཏེ་བལྟས།

一天傍晚, 回去挖地时, 他们三个都藏在树下看着。

^A 'ma⁴⁴ is negative and 'ka⁴⁴ means 'OK'. For example, it is OK or not OK to do something, however, here 'ma⁴⁴ ka⁴⁴ means 'very'.

(9)

t ^h i	t ^h Bu	te	la mo	ti	gy
DET	CL	DP	old man	one	CL
དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྟེལ་ཚིག་	ཆད་པོ	གཅིག་	ཚད་ཚིག་
限词	量词	连词	老头子	一	量词

(10)

su	ngo t ^h Bu	la	vo ta	le	dzy	ro
metal	stick	CL	carry	DP	come	PT
ལྷགས་	དབུག་པ	ཚད་ཚིག་	འཁུར་བ	སྟེལ་ཚིག་	ཐོན་པ	འདས་ཚིག་
铁	棒	量词	扛	连词	来	去时

'At this moment, one old man carried one metal (walking) stick and came.'

སྐབས་འདིར། ཆད་པོ་ཞིག་གིས་ལྷགས་ཀྱི་དབུག་པ་ཞིག་ཁུར་ནས་ཐོན།
 这时候，一个老头子扛着一根铁棒来了。

(11)

ngo t ^h Bu	la	le	rə	lo	li	tɕa p ^h u	lo pa ^A	ro
stick	OTM	DP	field	GOAL	back	overturn	ITR	PT
དབུག་པ	ཡུལ་ཚིག་	སྟེལ་ཚིག་	ཞིང་རིམ	འས་ཚིག་	ཕྱིར	མགོ་དྲིང་སྒྲོག་པ	བསྐྱར་སྒྲོས་	འདས་ཚིག་
棒	宾标	连词	土地	目标	回	翻	重复	去时

'(He) used (the) stick and turned the field back over as quickly as possible.'

(ཁོས་)གཞུག་པ་(དེ་)བཀོལ་ནས་ཅི་ལྷུར་གྱིས་ཞིང་རིམ་མགོ་དྲིང་བསྒྲོགས།
 (他)用(那根)铁棒(把三个兄弟挖过的)土地起劲地往回翻。

^A lo¹¹ and lo¹¹ pa¹¹ increase the degree, speed of the verb and indicates the repetition of the verb.

(12)

la mo	t ^{hi}	gy	za ja go zi	t ^{hi}	so	ja	ni	mæ qy ta	ro
old man	DET	CL	brothers	DET	three	CL	ERG	catch	PT
ཀད་པོ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྲུན་ཟླ	ངེས་ཚིག་	གསུམ	ཚད་ཚིག་	ཁྱེད་སྲུ	འཛིན་བཟུང	འདས་ཚིག་
老头子	限词	量词	弟兄	限词	三	量词	作格	抓住	去时

'The old man was caught by the three brothers.'

ཀད་པོ་དེ་སྲུན་ཟླ་གསུམ་པོས་འཛིན་བཟུང་བྱས།

那个老头子被三个弟兄抓住了。

(13)

do dzə	t ^{hi}	ja	te	q ^h y	m	tbu	mi ŋga	hũ	di
big	DET	CL	DP	quick	AVM	kill	SUF-COM	need	say
ཆེ་བ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	དེ་མ་ཐག	ཁྱེད་ཚིག་	གསོད་པ	འདས་རྩེས	འོས་པ	བཤད
大	限词	量词	连词	快	副标	杀	后体	应该	说

'The big one (the oldest brother) said, "(He) needs to be killed quickly.'"

(སྲུན་ཟླ་)ཆེ་བས་(ཁོ་རང་)དེ་མ་ཐག་གསོད་དགོས་ཞེས་བཤད།

老大说: 应该赶快杀掉(他)。

(14)

hĩ ŋgi	t ^{hi}	ja	te	la	ɕə po	ko	lo	NGY ta	hũ	di
middle	DET	CL	DP	OTM	tree	LOC	GOAL	tie	need	say
འབྲིང་བ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཡུལ་ཚིག་	ཤིང	གནས་གཞི	ལས་ཚིག་	འཛིང་བ	འོས་པ	བཤད
中间/老二	限词	量词	连词	宾标	树	位格	目词	捆	需要	说

'The middle (of the three brothers) said, "(He) needs to be tied up to a tree.'"

(སྲུན་ཟླ་)འབྲིང་བས་(ཁོ་རང་)སྤྱིང་བའི་སྟེང་ལ་འཛིང་དགོས་ཞེས་བཤད།

老二说: “需要（把他）捆到树上。”

(15)

a no	t ^h i	ja	te	t ^h a	tBu	ça ndjo	le	di
young	DET	CL	DP	NEG	kill	pity	MP	say
ཁྱེད་པོ་	འདྲ་མཉམ་པ་	མེད་པོ་	མེད་པོ་	མེད་པོ་	མེད་པོ་	མེད་པོ་	མེད་པོ་	མེད་པོ་
最小	限词	量词	连词	否定	杀	可怜	语气	说

'The youngest (brother) said, "Don't kill (him for he) is pitiful.'"

(ཁྱེད་པོ་)ཁྱེད་པོ་(ཁོ་རང་)མེད་པོ་འདྲ་མཉམ་པ་གསོད་ཅིག་ཅེས་བཤད།

么兄弟说: “别杀, (好)可怜呀!”

(16)

mæ	te	la mo	t ^h i	gy	da	lo	mi do	ro
later	DP	old/old man	DET	CL	DAT	GOAL	ask	PT
ཕྱི་མོ་	ཁྱེད་པོ་	ཁྱེད་པོ་	འདྲ་མཉམ་པ་	མེད་པོ་	མེད་པོ་	མེད་པོ་	མེད་པོ་	མེད་པོ་
后来	连词	老头子	限词	量词	与格	目词	问	去时

'Later, (the three brothers) asked the old man.'

དེ་ནས་(ཁྱེད་པོ་གསུམ་པོས་)ཁྱེད་པོ་འདྲ་མཉམ་པ་འདྲ་མཉམ་པ་འདྲ་མཉམ་པ་

然后, (他们)问那个老头子。

(17)

nu	go m	no	hī	rə	t ^h i ki	tça p ^h u	dzy	le	di
you	why	we	GEN	field	these	overturn	come	MP	say
ཁྱེད་	ཅི་འདྲ་	ང་ཚོ་	འདྲ་མཉམ་པ་	ཞིང་	འདྲ་མཉམ་པ་	མགོ་ཉིང་སྒྲོག་པ་	ཡང་པ་	མེད་པོ་	མེད་པོ་
你	为什么	我们	属格	土地	这些	翻	来	语气	说

'(They) asked, "Why did you come to overturn these fields of ours?"'

(ཁོ་ཚོ་གསུམ་པོས་)ཁྱེད་ཀྱིས་ཅི་འདྲ་འདྲ་མཉམ་པ་མགོ་ཉིང་སྒྲོག་པ་པ་ཞིང་ཞིང་

(他们)问: “你为什么来翻我们的土地呢?”

(18)

la mo	t ^{hi}	gy	ni	ts ^{ho}	o ba	te	ʂə qo	da	ro
old/old man	DET	CL	ERG	man	all	DP	die	come/be	FT
ཁད་པོ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	བྱིད་སྟུ	མི	ཚང་མ	སྟེའུ་ཚིག་	གི་བ	ཐུ	མ་འོངས་པ
老头子	限词	量词	作格	人	全部	连词	死	要	未时

(19)

te	rə	qæ	le	go	m	le	di
DP	field	dig	DP	what	do	MP	say
སྟེའུ་ཚིག་	ཞིང་རི་མ	སྟོག་པ	སྟེའུ་ཚིག་	ཅི་ཞིག་	བྱེད་པ	ཚིག་ཏྲུགས་	བཤད
连词	土地	挖	连词	什么	做	语气	说

'The old man said, "All men will die, so what (is the point of) digging fields?"'

ཁད་པོས་མི་ཚང་མ་གི་རྒྱུ་ཡིན་པས་ཞིང་ས་སྟོག་ནས་ཅི་བྱ་ཞེས་བཤད།

那个老头子说：“所有的人都要死了挖土地来干什么？”

(20)

t ^h jo	so	ky	qy	le	q ^h a	m	hũ	ro	di
they	three	CL	scare	DP	how/what	do	should	FT	say
ཁོ་ཚོ	གསུམ	ཚད་ཚིག་	འཛིགས་སྟུག	སྟེའུ་ཚིག་	ཅི་འདྲ། ཅི	བཟོ་བ	འོས་པ	མ་འོངས་པ	བཤད
他们	三	量词	害怕	连词	怎么	做	应该	未时	说

'They three were scared and said, "What should be done?"'

ཁོ་ཚོ་གསུམ་པོ་སྟུག་ནས་ཅི་བྱེད་འོས་པ་རེད་ཅེས་བཤད།

他们三个害怕地问：“(那我们)该怎么办呢？”

(21)

la mo	t ^{hi}	gy	ni	do dzə	t ^{hi}	gy	ʂu	NGY	ts ^h u
old man	DET	CL	ERG	big	DET	CL	metal	boat	CL
ཁད་པོ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	བྱིད་སྟུ	ཆེན་པོ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ལྕགས་	གྲུ་གཟིངས་	ཚད་ཚིག་
老头子	限词	量词	作格	大	限词	量词	铁	船	量词

(22)

ཅེ་ཅེ	hĩ ŋgi	t ^{hi}	gy	ཅེ	NGV	ts ^h u	ཅེ་ཅེ	a ŋo	t ^{hi}
make	middle	DET	CL	wood	boat	CL	make	youngest	DET
བཟོ་བ	བར་མ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ཤིང	གུ་གཟིངས་	ཚད་ཚིག་	བཟོ་བ	ཆུང་བ	དེས་ཚིག་
造	中间/老二	限词	量词	木	船	量词	造	老幺	限词

(23)

ja	rə qa	NGV	ts ^h u	ཅེ་ཅེ	ka	ndzə bo	vzə	da	te
CL	leather	boat	CL	make	DP	water	bubble	come	DP
ཚད་ཚིག་	ཀོ་བ	གུ	ཚད་ཚིག་	བཟོ་བ	སྤེལ་ཚིག་	ཆུ	འཕྱར་བ	ཡང་བ	སྤེལ་ཚིག་
量词	皮	船	量词	造	连词	水	冒	来	连词

(24)

jo jo	lo pæ	jo	hĩ	NGV	qo lo	mi	hũ	di
SELF	jump	SELF	GEN	boat	inside	GOAL	go	say
རང་ཉིད	མཚོངས་པ	རང་ཉིད	འབྲེལ་སྤྱ	གུ	ནང	ལས་ཚིག་	སོང	བཤད
自己	跳	自己	属格	船	里边	目标	去	说

'The old man said, "The big one makes a metal boat, the middle one makes a wooden boat and the youngest one makes a leather boat and (each of you) jump down into self's (your own) boat, when water comes to bubble.'"^A

ཆད་པོས་བཤད་ཐུང་། (སྤྱན་)ཆེ་བས་ལྷགས་གུ་ཞིག་དང་། འབྲིང་བས་ཤིང་གུ་ཞིག་ ཆུང་བས་ཀོ་གུ་ཞིག་བཟོས་ཏེ་གྲ་འོད་བརྒྱགས་དུས་རང་རང་གི་གུ་
ནང་དུ་མཚོངས་ཞེས་བཤད།

老头子说：“老大造一艘铁船，老二造一艘木船，老幺造一艘皮船，水冒(上)来的时候，自己跳到自己的船里面去。”

^A 'Water comes to bubble' = one day, water will bubble up, fill the earth and kill all the people who live in the world.

(25)

mæ	te	gɛ ræ	m	ndzə bo	vzə	dzy	ro
later	DP	real	AVM	water	bubble	come	PT
རྗེས་སུ	སྒྲིལ་ཚིག་	དངོས་ནས་	ཁྱེད་ཚིག་	ཁུ	འཕྱར་བ་	ཡོང་བ་	འདས་ཚིག་
后来	连词	真的	副/标	水	冒满	来	去时

'Later, water really came bubbling.'

རྗེས་སུ་ཁུ་དངོས་ནས་འཕྱར་ཡོང་བ་རེད།

后来, 水真的冒了上来。

(26)

do dzə	t ^h i	ja	lo pæ	le	ʂu	NGV	qo lo	mi	ɕy
big	DET	CL	jump	DP	metal	boat	inside	GOAL	went
ཆེ་བ་	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	མཚོང་བ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ལྕགས་	གྲུ	ནང་	ལས་ཚིག་	བྱིན་པ་
大	限词	量词	跳	连词	铁	船	里边	目标	去

'The big one jumped down and went inside the metal boat.'

(སྤྱན་ནུ་)ཆེ་བ་མར་ལྕགས་གྲུ་ནང་དུ་མཚོངས།

老大(兄弟)跳进铁船里去。

(27)

hĩ ŋgi	t ^h i	ja	lo pæ	le	ɕə	NGV	qo lo	mi	ɕy
middle	DET	CL	jump	DP	wood	boat	inside	GOAL	went
འབྲིང་བ་	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	མཚོངས་པ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཤིང་	གྲུ	ནང་	ལས་ཚིག་	བྱིན་པ་
中间/老二	限词	量词	跳	连词	木	船	里边	目标	去

'The middle one jumped down and went inside the wood boat.'

འབྲིང་བ་ཤིང་གྲུ་ནང་དུ་མར་མཚོངས་ཏེ་བྱིན།

老二跳到木船里去。

(28)

a no	t ^{hi}	ja	te	t ^{hɛ}	hĩ	ni ji mo	so so ba mi	jo jo	lo pæ
young	DET	CL	DP	his	GEN	younger sister	so so ba mi	with	jump
ཁུང་བ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྟེལ་ཚིག་	ཁོ	འབྲེལ་སྟུགས་	སྒྲིང་མོ	སྟོ་སྟོ་བ་མི	མཉམ་དུ	མཛོངས་
小/幺	限词	量词	连词	他的	属格	妹妹	名字	一起	跳

(29)

le	rə qa	NGV	qo lo	mi	ɕy	ro
DP	leather	boat	inside	GOAL	went	PT
སྟེལ་ཚིག་	ཀོ་བ	ཟུ	ནང	ལས་ཚིག་	བྱིན་པ	འདས་ཚིག་
连词	皮肤	船	里边	目标	去	去时

'The young one, with his younger sister so⁴⁴ so⁵⁵ ba⁴⁴ mi⁵⁵, jumped down and went inside the leather boat.'

ཁུང་བ་དེ་རང་གི་སྒྲིང་མོ་སྟོ་སྟོ་བ་མི་དང་མཉམ་དུ་མར་གོ་ཟུ་ནང་དུ་མཛོངས།

老幺和妹妹索索巴米一起跳进皮船里去了。

(30)

a po	ni	ky	hĩ	NGV	te	zə	nda	ka	ndzə bo
elder brother	two	CL	GEN	boat	DP	heavy	very	DP	water
ཕུ་བོ	གཉིས	ཚད་ཚིག་	འབྲེལ་སྟུགས་	ཟུ་གཟིངས་	སྟེལ་ཚིག་	ལྗིད་པ	ཉ་ཅང	སྟེལ་ཚིག་	ཁུ
哥哥	两	量词	属格	船	连词	重	很	连词	水

(31)

qo lo	mi	ɕy	pi tsa	le	a no	hĩ	na na	li	ndzə
inside	GOAL	went/sink	finish	DP	young	GEN	only	back	left
ནང	ལས་ཚིག་	བྱིན་པ	ཚར་པ	སྟེལ་ཚིག་	ཁུང་བ	འབྲེལ་སྟུགས་	གཅིག་ཤུ	བྱིར	ལུས་པ
里面	目标	去	完	连词	小	属格	只	回	剩

'The two elder brothers' boats were very heavy so sank down inside the water and only left the youngest one's.'

ཕ་བོ་གཉིས་ཀྱི་ཐུ་གཟིངས་ཏ་ཅང་ལྗིད་པས་ཆུའི་ནང་དུ་བྱིངས་པ་དང་། སྐྱེན་ཆུང་བའི་ཐུ་གཟིག་ཕ་ལུས་སོང་།

两个哥哥的船身很沉, 所以 (都沉)到水里面去了, 只剩下老幺的(皮船)。

(32)

ndza bo	li ɕy	nu	te	ts ^h o	o ba	ʂə qo	pi tsa
water	recede	after	DP	people	all	die	finish
ཆུ	སྐམ	རྗེས་སུ	སྟེལ་ཚིག་	མི	ཆང་མ	གི་བ	ཆང་བ
水	退	后	连词	人	都	死	完/了

'After the water receded, all people were dead.'

ཆུ་སྐམ་དུས་མི་ཆང་མ་གི་སོང་།

水退后, (所有的)人都死了。

(33)

t ^h jo	ni	qy	ni zo qo	le	ma ka	ro
they	two	CL	hungry	DP	very	PT
ཁོ་ཚོ	གཉིས	ཆད་ཚིག་	བགྲེས་ལྟོགས་	སྟེལ་ཚིག་	ཏ་ཅང་	འདས་ཚིག་
他们	二/俩	量词	饥饿	连词	很	去时

'They two were very hungry.'

ཁོ་གཉིས་བགྲེས་ལྟོགས་ཀྱིས་མནར།

他们俩很饿。

(34)

dzɤ ^A	le	dzɤ	le ^B	ʂə	ni	ʂə	ha	dbu	ro
go/walk	DP	go/walk	DP	seven	day	seven	night	pass	PT
ཡོང་བ	སླེལ་ཚིག་	ཡོང་བ	སླེལ་ཚིག་	བདུན	ཉིན	བདུན	མཚན་མོ	འགོང་བ	འདས་ཚིག་
来/走	连词	来/走	连词	七	天	七	夜晚	成为/过	去时

'(They) walked and walked and seven days and nights passed.'

(ཁོ་གཉིས་)ཉིན་བདུན་དང་མཚན་བདུན་ལ་སོང་།

(他俩)走呀走, 过了七天七夜。

(35)

mæ	te	mi k ^h ɣ	ni	ka	t ^h jo	ræ	ndo
later	DP	smoke	two	CL	they	PRE-ATT	see
རྗེས་སུ	སླེལ་ཚིག་	དུ་བ	གཉིས	ཚད་ཚིག་	ཁོ་ཚོ	འདས་ཕྱོག	མཐོང་བ
后来	连词	烟	二	量词	他们	前体	看见

'Later, they saw two (columns of) smoke.'

རྗེས་སུ་ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་དུ་བའི་(བསྟར་ཐང་)གཉིས་མཐོང་།

后来, 他俩看到了两股烟。

(36)

mi k ^h ɣ	ti	ka	te	do dzə	ti	ka	te	a tɕə
smoke	one	CL	DP	dense	one	CL	DP	thin
དུ་བ	གཅིག	ཚད་ཚིག་	སླེལ་ཚིག་	སྤྲུག་པོ	གཅིག	ཚད་ཚིག་	སླེལ་ཚིག་	སྤང་མོ
烟	一	量词	连词	浓	一	量词	连词	淡

^A dzɤ¹¹ may mean 'come' or 'go' depending on the context.

^B When le⁴⁴ is repeated, it emphasizes the time spent.

'One (column of) smoke was dense, and one (column) was thin.'

དུ་བའི་(བསྟར་ཐང་)གཅིག་ནི་སྣག་ཅིང་། ཅིག་གོས་ནི་སྣབ་མོར་སྟང་།

一股浓, 一股淡。

(37)

ka ky	le ku ru	ni	la	ni ji mo	ko	ka
flute	le ku ru	ERG	OTM	sister	give	DP
སྒྲིང་བ	ལེའུ་རུ	ཁྱེད་ལྟ	ལུ་ལ་ཚིག་	སྒྲིང་མོ	སྟེར་བ	སྟེལ་ཚིག་
笛子	勒物如	作格	宾标	妹妹	给	连词

(38)

t ^h ε	te	na mzi	a ga rə ts ^h ə	t ^h i	la	li ndzə
he	DP	na mzi	knife	DET	CL	leave behind
ཁོ	སྟེལ་ཚིག་	ཏ་མུ་ཞི	གྲི་རུང་	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ཤུལ་དུ་འཛོག་པ་
他	连词	纳木依	刀子	限词	量词	留

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ took the flute and gave it to (his) younger sister and left behind the knife.'

ལེའུ་རུས་སྒྲིང་བ་སྟེར་བ་དེ་རང་གི་སྒྲིང་མོར་བྱིན་པ་དང་ཏ་མུ་ཞིའི་གྲི་རུང་དེ་རང་གི་ལག་ཏུ་བཟུང་།

勒物如把笛子拿给妹妹, 他 (自己)留下那把纳木依刀子。

(39)

ka	jo	dby	jo	ey	ro
DP	SELF	place	self	went	PT
སྟེལ་ཚིག་	རང་ཉིད	ས་ཆ	རང་ཉིད	བྱིན་པ	འདས་ཚིག་
连词	自己	地方	自己	去	去时

'And then themselves (they each) went to each (their own) place.'

དེ་ནས་(ཁོ་གཉིས་)རང་རང་གི་ས་ཆ་བྱིན།

然后, (他们)分道扬镳了。

(40)

ts ^h o	zi	lɛ ku ru	mi k ^h y	do dzə	t ^h i	ka	ly	le	ɕy
man	son	lɛ ku ru	smoke	big	DET	CL	watch	DP	went/left
མི	བ	ལེའུ་རུ	དུ་བ	ཆེན་པོ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ལྟ་བ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཕྱིན
人	后代	勒物如	烟	大	限词	量词	看	连词	去

'Man-son lɛ¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ watched (faced) the big smoke and left.'

མིའི་བ་ལེའུ་རུས་དུ་བ་སྒྲིལ་པོ་ངེས་ལྟ་བཞིན་ཕྱིན།

勒物如朝那股浓烟走去。

(41)

ni ji mo	te	mi k ^h y	a tɕə	t ^h i	ka	ly	le	ɕy	
younger sister	DP	smoke	small	DET	CL	watch	DP	went/left	
སྒྲིབ་མོ		སྒྲིལ་ཚིག་	དུ་བ	ཆུང་བ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ལྟ་བ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཕྱིན་པ
妹妹		连词	烟	小/淡	限词	量词	看	连词	去

'Younger Sister watched (faced) the small (column of) smoke and left.'

སྒྲིབ་མོས་དུ་བ་སྒྲིལ་མོ་ངེས་ལྟ་བཞིན་ཕྱིན།

妹妹朝着那股淡烟 (走)去。

(42)

mi zi mo	te	ts ^h o	dzə	p ^h u sə	ti	jy	lo	ku pbu	ro	
elder brother	DP	man	eat	ghost	one	CL	GOAL	meet	PT	
ཕུ་བོ		སྒྲིལ་ཚིག་	མི	ཟ་བ	འདྲེ	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	ལས་ཚིག་	འཕྲད་པ	འདས་ཚིག་
哥哥		连词	人	吃	鬼	一	量词	目词	遇	去时

'Elder Brother met one ghost family of man eaters.'

ཕུ་བོ་མི་ཟ་བའི་འདྲེའི་ཁྱིམ་ཞིག་དང་འཕྲད།

哥哥遇上了一家食人鬼。

(43)

q ^h o bo	qæ qæ	lo	lo	te	la k ^h i	ti	ja	ε qo	dzo
door	crack	GOAL	peer	DP	child	one	CL	home	EXT
མོ	ཐུབས་ཀ	ལས་ཚིག་	ལྟ་བ	སྟེལ་ཚིག་	བ	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	ཁྱིམ་	ལས་མཐུན་
门	缝隙	目词	望	连词	孩子	一	量词	家	存在

'(He) peered through the door crack and there was one child at home.'

(ཁོས་)མོའི་ཐུབས་ཀ་ནས་ནང་དུ་བལྟས་པ་ན་བྱ་ཚུང་ཞིག་ཁྱིམ་དུ་ཡོད་པ་(མཐོང་)།

(他) 往门缝里望时, (看见)有一个孩子在家。

(44)

ji	k ^h y	ji	ga	o ba	ts ^h o	mo	bzə bzə	ta
house	inside	house	outside	all	man/human	corpse	full	EXT
ཁང་པ	ནང	ཁང་པ	ཐྱི	ཚང་མ	མི	ཞི	བཞང	ལས་མཐུན་
房子	内	房子	外	都	人	尸体	满	存在

'All inside the house and outside the house were full of human corpses.'

ཁང་བའི་ཐྱི་ནང་ཚང་མ་མིའི་ཞི་ལས་བཞང་འདུག

屋里屋外都堆满着人的尸体。

(45)

lɛ ku ru	t ^h i	t ^h bu	te	qɣ	le	ma ka	ro
lɛ ku ru	DET	CL	DP	scare	DP	very	FT
ལེའུ་རུ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྟེལ་ཚིག་	འཛིགས་སྒྲག་	སྟེལ་ཚིག་	དྲ་ཅད་	འདས་ཚིག་
名字	限词	量词	连词	害怕	连词	很	去时

'At this moment, lɛ¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ was very scared.'

སྐབས་འདིར། ལེའུ་རུ་འཛིགས་སྒྲག་ཆེན་པོ་སྟེས།

这时候, 勒物如很害怕。

(46)

t ^h ɛ	da	nu	hĩ	a da	a mi	q ^h a	ɕy	ro	di	te
him	DAT	you	GEN	father	mother	where	went	PT	ask	DP
ཁོ	ལ་དོན	ཁྱོད	འབྲེལ་སྒྲི	ཨ་པ	ཨ་མ	གང་ན	ཕྱིན་པ	འདས་ཚེག	ཟེར་བ	སྒྲིལ་ཚེག
他	与格	你	属格	爸爸	妈妈	哪儿	去	去时	说	连词

(47)

ts ^h o	mo	ɲi	mo	ræ	li	ma	ka	sə	ka
man	corpse	two	CL	PRE-ATT	back	NEG	take out	still	DP
མི	རྩོ	གཉིས	ཚད་ཚེག	འདས་ཕྱོན	ཕྱིར	དགག་སྒྲི	ཁུ་ལས་ལེན་པ	ད་དྲུང	སྒྲིལ་ཚེག
人	尸体	二	量词	前体	回	否定	捞	还	连词

(48)

lo q ^h o	ko	mo	su	ɕy	te	li	ma	dzy	sə	di
valley	LOC	corpse	find	went/left	DP	back	NEG	come	still	say
ལུང་པ	གནས་གཞི	རྩོ	བཅུལ	ཕྱིན་པ	སྒྲིལ་ཚེག	ཕྱིར	དགག་སྒྲི	ཐོན	ད་དྲུང	བཤད
山谷	位格	尸体	找	去	连词	回	否定	来	还	说

'(lɛ¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹) asked him, "Where did your father and mother go?" and then (the ghost child) said, "(We) still didn't get two corpses (youngest son and his sister's) back out of the water, so (my parents) went to take corpses out of the water in the valley and (they) still haven't come back yet."

(ལེལ་རུས་)ཁྱོད་ཀྱི་པ་མ་གཉིས་གང་དུ་ཕྱིན་ཞེས་བྱ་རུང་དེ་ལ་དྲིས་པ་ན། (དེས་)བཤད་རྒྱུར། (ང་ཚོས་ཁུའི་ནང་ནས་)མི་རྩོ་གཉིས་ད་དྲུང་ཕྱིར་མ་སྒྲིལ་བས་(པ་མ་གཉིས་)ལུང་པའི་ནང་དུ་མི་རྩོ་འཚོལ་དུ་ཕྱིན་ལ་ད་དྲུང་ཕྱིར་མ་ཐོན་ཟེར།

(勒物如) 向他问道: “你的爸爸妈妈去哪儿了?” (小孩) 回答说: “(我们家)还没有捞到两具人的尸体, 所以 (他们) 到山谷中去找尸体了, 还没有回来。”

(49)

le ku ru	t ^{hi}	t ^h bu	te	ko zə	ko zə ^A	m	qy	ro	ka
le ku ru	DET	CL	DP	more	more	AVM	scare	PT	DP
ལེའུ་རུ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	ལྷག་ཏུ	ལྷག་ཏུ	ཁྱེད་ཚིག་	འཇིགས་སྐྱུག་	འདས་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་
名字	限词	量词	连词	更加	更加	副标	害怕	去时	连词

(50)

mæ	li	lo	ma	ŋa	m	nu ku	mi	pæ	ro
back	back	watch/look	NEG	dare	AVM	out	GOAL	run	PT
རྒྱབ་	ཕྱིར་	ལྷ་བ་	དགག་སྒྲི	ཐོད་པ་	ཁྱེད་ཚིག་	ཕྱི	ལས་ཚིག་	རྒྱག་	འདས་ཚིག་
背后	回	看	否定	敢	副标	外	目标	跑	去时

'At this moment, le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ was more and more scared, so (he) didn't dare look back and ran away.'

སྐབས་འདིར། ལེའུ་རུ་ནི་སྐྱུག་ནས་དེ་སྐྱུག་ཏུ་ཐུང་། ཕྱིར་ཙམ་ཡང་ལྷ་མ་ཐོད་པར་རྒྱབ་ཏུ་བརྒྱག་ས།

这时, 勒物如更加害怕, 连头也不敢回地往外跑了。

(51)

pæ	le	pæ	le	do q ^h y	nda	ro	to	dzy	ro
run	DP	run	DP	far	very	LOC	reach	come	PT
རྒྱག་	སྒྲིལ་ཚིག་	རྒྱག་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཐག་རིང་	ཏ་ཅང་	གནས་གཞི།	ཐོན་པ་	ཡོང་	འདས་ཚིག་
跑	连词	跑	连词	远	很	方位	到	来	去时

'(He) ran and ran, and reached a very far place.'

(ཁོ་རང་)རྒྱས་ནས་མཐར་ཏ་ཅང་ཐག་རིང་བའི་ས་ཆ་ཞིག་ཏུ་ཐོན་ཡོང་།

跑呀跑, (跑)到了很远的地方。

^A When ko⁵³ zə⁵³ is repeated two or more times it suggests 'very very' and is more emphatic than ma⁴⁴ ka⁴⁴.

(52)

nu ku	ko	ɕə	ts ^h ə	ma	ts ^h ə	p ^h ʂə	dza	tɕə tɕə ^A
outside	LOC	tree	leaf	bamboo	leaf	pick	eat	often/always
ཕྱི་རྒྱུ་	གནས་གཤི	སྒོ་བོ	ལོ་མ	སྐྱུ་གུ་མ	ལོ་མ	འབྲོག་པ	བ་བ	ནམ་ཡང
外面	位格	树	叶	竹	叶	摘	吃	总是

'Outside, (he) always picked tree leaves and bamboo leaves (as food) to eat.'

(ཁོས་)རྒྱུ་པར་ཕྱི་རྒྱུ་དུ་སྒོ་བོ་ལོ་མ་བཏོགས་ནས་བྲིས།

(他)天天在外面摘树叶和竹叶吃。

(53)

ti	ni	te	le ku ru	ndza bo	ti	q ^h æ	k ^h a rə	to	dzy
one	CL	DP	le ku ru	water/river	one	CL	beside/bank	arrive	come
གཅིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	ལེའུ་རུ	ཁུ	གཅིག	ཚད་ཚིག	འགམ་རུ	ཐོན་པ	ཡོང་བ
一	量词	连词	名字	水/河水	一	量词	旁边	到达	来

'One day, le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ arrived at one river bank.'

ཉིན་ཞིག་ལ་ལེའུ་རུ་ཁུ་བོ་ཞིག་གི་འགམ་རུ་ཐོན།

一天, 勒物如来到一条河水边。

(54)

te	ka qy	q ^h o	ti	q ^h y	t ^h ɛ	ræ	gi	ro
DP	flute	sound	one	CL	he	PRE-ATT	hear	PT
སྒྲིལ་ཚིག	སྒྲིང་བུ	སྒྲུ་	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཁོ	འདས་སྔོན	ཐོས་པ	འདས་ཚིག
连词	笛子	声音	一	量词	他	前体	听	去时

^A A verb followed by tɕə¹¹ tɕə¹¹ indicates continuing action.

'He heard one flute sound.'

དེ་ནས་ཁོས་གླིང་བུའི་སྒྲ་ཞིག་ཐོས་བྱུང་།

这时, 他听到了一声笛声。

(55)

le ku ru a za za m ba he le lo su cy te
le ku ru slow AVM listen DP GOAL search went DP

ལེ་ཁུ་རུ དལ་མོ ཕྱིད་ཚིག་ ཉན་པ སྒྲེལ་ཚིག་ ལས་ཚིག་ འཕྲོལ་བ ཕྱིན་པ སྒྲེལ་ཚིག་

名字 慢慢 副标 听 连词 目的词 找 去 连词

(56)

zə mi ti ja o da ku mdby zə zə m ka ky fu
girl one CL there cry while AVM flute blow

བུ་མོ གཅིག ཚད་ཚིག་ དེ་ན དུ་བ སྐབས་སུ ཕྱིད་ཚིག་ གླིང་བུ འབུད་པ

姑娘 一 量词 那儿 哭 时 副标 笛子 吹

'le¹¹ ku¹¹ ru¹¹ slowly searched and went and there was one girl crying while playing a flute.'

ལེ་ལུ་རུས་དེར་ཉན་བཞིན་དལ་མོར་བཅལ་ནས་སོང་བ་ན། བུ་མོ་ཞིག་དུ་ཞོར་དུ་གླིང་བུ་འབུད་བཞིན་པ་མཐོང་།

勒物如慢慢地 (朝着笛声的方向)找去时, (看见)一个姑娘在那儿哭着吹笛子。

(57)

zə mi tʰi ja te nu ŋa hĩ mi ʒi mo a ndo di
girl DET CL DP you I GEN brother INT see ask

བུ་མོ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སྒྲེལ་ཚིག་ བྱོད ང འབྲེལ་སྒྲུ བུ་ཕོ འདྲི་ཚིག་ མཐོང་བ འདྲི་བ

姑娘 限词 量词 连词 你 我 属格 哥哥 疑问 见 说

'The girl asked, "Did you see my brother?"'

བུ་མོས་བྱོད་ཀྱིས་ངའི་བུ་ཕོ་མཐོང་བྱུང་ངམ་ཞེས་དྲིས།

姑娘问道: “你看见我的哥哥了吗?”

(58)

le	ku	ru	ha	t ^h ɛ	da	nu	ŋa	hĩ	ni	ji	mo	a	ndo	di
le	ku	ru	also	he/him	DAT	you	I	GEN	sister	INT	see	ask		
ལེའུ་རུ	ཀུ	རུ	ཁོ	འདྲོན	ཁྱོད	ང	འབེལ་སྒྱ	སྒྲིང་མོ	འདྲི་ཚིག	མཐོང་བ	འདྲི་བ			
名字	也	他	与格	你	我	属格	妹妹	疑问	见	说				

'le¹¹ ku¹¹ ru¹¹ also asked her, "Did you see my sister?"'

ལེའུ་རུས་ཀྱང་ཁྱོད་ཀྱིས་ངའི་སྒྲིང་མོ་མཐོང་བྱུང་ངམ་ཞེས་དྲིས།

勒物如也向她问道：“你看见我的妹妹了吗？”

(59)

ti	gy	gy	hĩ	rə	ts ^h ə	na	ka	kɥ	ndo	ma	ʂə	tʂa	m	li	sə	ro
each	other		GEN	knife	and	flute	see	as	soon	as	ADV	recognize	PT			
ཕན་ཚུན་	འབེལ་སྒྱ	གྲི་ཚུང་	དང་	སྒྲིང་ཁུ	མཐོང་བ	དེ་མ་ཐག་ཏུ་	ཁྱེད་ཚིག	ངོ་ཤེས་པ	འདས་ཚིག							
各自	属格	刀子	和	笛子	见	一...就...	副标	重识	去时							

'As soon as (they) saw each other's knife and flute then (they) recognized (each other).'

(ཁོ་ཚོས་)ཕན་ཚུན་གྱི་གྲི་ཚུང་དང་སྒྲིང་ཁུ་མཐོང་མ་ཐག་ཕན་ཚུན་ངོ་ཤེས།

(他们)一见各自的刀子和笛子,就(互相)认出了(对方)。

(60)

mi	zi	mo	t ^h i	ja	te	t ^h ɛ	hĩ	ni	ji	mo	ni	ʂə	ʂə	le
brother			DET	CL	DP	his	GEN	sister	ERG	bring	DP			
ཕུ་བོ་	ངེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	ཁོ	འབེལ་སྒྱ	སྒྲིང་མོ	ཁྱེད་སྒྱ	འཁྲིད་པ	སྒྲིལ་ཚིག					
哥哥	限词	量词	连词	他	属格	妹妹	作格	带	连词					

(61)

t ^h ɛ	a	ɥ	ɕɛ	ɛ	qo	ko	ɕy	ro
her	father-in-law		GEN	home	LOC	went	PT	
མོའི་	ཁྱེས་པོ་	འབེལ་སྒྱ	ཁྱིམ་	གནས་གཤི	ཕྱིན་པ	འདས་ཚིག		
她的	公公	属格	家	位格	去	去时		

'The brother was brought by his sister and went to her father-in-law's home.'

ཕྱིང་མོས་རང་གི་ཕུ་བོ་བྲིད་དེ་མོའི་བྱུང་བོའི་ཁྱིམ་དུ་ཕྱིན།

哥哥被他的妹妹带到她的公公家里去了。

(62)

a y	dʒɛ ji bu	ɕɛ	ɛ qo	ma	to	tʰbu	ɳi ji mo	mi zi mo
father-in-law	dʒɛ ji bu	GEN	home	NEG	reach	when	elder sister	brother
བྱུང་བོ	བྱུ་ཕུའུ	འབྲེལ་སྤྱ	ཁྱིམ	དགག་སྤྱ	ཐོན	སྐབས	ཕྱིང་མོ	ཕུ་བོ
公公	甲谱	属格	家	否定	到达	时候	妹妹	哥哥

(63)

da	dza	ndzə	tʰbu	te	a y	so	qʰo tsa	dzə	pi tsa
DAT	meal	eat	when	DP	father-in-law	three	CL	eat	finish
ལ་དོན	ཟ་མ	ཟ་བ	སྐབས	སྤྱི་ལ་ཚིག	བྱུང་བོ	གསུམ	ཚད་ཚིག	ཟ་བ	ཚར་བ
与格	饭	吃	时候	连词	公公	三	量词	吃	完

(64)

sə ɳi	nu	ti	qʰo tsa	na na	dzə	ka	di
only after	you	one	CL	only	eat	can	say
ད་གཞིད	ཁྱོད	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཁོ་ན	ཟ་བ	ཚོགས་པ	བཤད
才	你	一	量词	只	吃	能	说

'When (they) hadn't reached father-in-law dʒɛ¹¹ ji⁴⁴ bu⁴⁴ home, Sister said to Brother, "When eating the meal, you can only eat one mouthful only after Father-in-law eats three mouthfuls."

(ཁོ་ཚོ་)བྱུང་བོ་བྱུ་ཕུའུ་ཡི་ཁྱིམ་དུ་མ་ཐོན་པའི་སྐབས་སུ་ཕྱིང་མོས་ཕུ་བོར་བཤད་རྒྱུར། ཟ་མ་ཟ་སྐབས་བྱུང་བོས་ཁམ་གསུམ་ཚེས་ད་གཞིད་ཁྱོད་ཀྱིས་ཁམ་སུ་གང་ཚོས་ཚོག་ཟེར།

没到公公甲谱家的时候，妹妹就向哥哥说：“吃饭时，公公吃完三口你才能吃一口。”

(65)

a y	ཕེ	ε qo	dza	ndzə	t ^h bu	te	le ku ru	ni zo qo
father-in-law	CL	home	meal	eat	when	DP	le ku ru	hungry
ཁྱིམ་པོ	ཚད་ཚིག་	ཁྱིམ་	ཟ་མ་	ཟ་བ་	སྐབས་སུ	སྒྲིལ་ཚིག་	ལེ་ལུ་རུ	བགྱེས་ལྷོགས་
公公	量词	家	饭	吃	时候	连词	勒物如	饥饿

(66)

le	go	ha	li ma su	m	lo	dzə	lo pa	ro
DP	what/anything	also/even	quickly	AVM	up	eat	ITR	PT
སྒྲིལ་ཚིག་	ཅི་ཡང་	ཀྱང་	ཅི་ལྷོད་ཀྱིས་	བྱེད་ཚིག་	ཡང་	ཟ་བ་	བསྐྱར་སྒྲོམ་	འདས་ཚིག་
连词	什么	也	快地	副标	上	吃	重复	去时

'When eating at Father-in-law's home, le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ was hungry and ate as quickly as possible without remembering even anything.'

ཁྱིམ་པོའི་ཁྱིམ་དུ་ཟ་མ་ཟ་སྐབས་སུ་ལེ་ལུ་རུ་ལྷོགས་དགགས་པས་ཅི་ཡང་མ་དྲན་པར་ཅི་ལྷོད་ཀྱིས་ཟ་མ་བློས།

公公家吃饭的时候, 因为饿得(没有顾及他人, 自己)快地吃了。

(67)

dze ji bu	qo tɕ ^h ə	le	le ku ru	t ^h ε	ni	ku q ^h ɕə	le	ʂə qo	ro
dze ji bu	angry	DP	le ku ru	he	ERG	beat	DP	die	PT
ཁྱུ་ལུ་	ཁོངས་ཁྱོ་ལངས་བ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ལེ་ལུ་རུ་	ཁོ་	ཉིད་སྒྱུ་	རུང་དེག་བྱེད་པ་	སྒྲིལ་ཚིག་	གི་བ་	འདས་ཚིག་
名字	生气	连词	名字	他	作格	打	连词	死	去时

'dze¹¹ ji¹¹ bu⁴⁴ was angry and le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ was beaten by him and died.'

ཁྱུ་ལུ་ཁོངས་ཁྱོ་དང་བཅས་ལེ་ལུ་རུ་ལ་རུང་དེག་བྱས་ནས་བསད།

甲谱生气得把勒物如打死了。

(68)

šo	šo	ba	mi	ku	mdby	le	dze	ji	bu	da	ŋa	ne	zi	hĩ	mi	m
šo	šo	ba	mi	cry		DP	dze	ji	bu	DAT	I	your	son	GEN	wife	be
ཤོ་ཤོ་བམ་མེ		རུ་བ		སྒྲིལ་ཚིག་	བྱ་ཐུའུ		ལ་དོན	ང	ཁྱོད་ཚོ	འུ		འབྲེལ་སྒྲ	ཚུང་མ	ཁྱེད		
硕硕巴米	哭			连词	甲谱		与格	我	你们	儿子	属格	妻子	当			

(69)

le	ndzə	bo	tʰby	dza	ɕə	ɕə	tɕə	tɕə	ha	nu	ŋa	hĩ
DP	water	carry	meal	cook	often/always	also/also	you	I	GEN			
སྒྲིལ་ཚིག་	ཁུ	འཁུར་བ	ཟ་མ	བས་ལས་པ	ནམ་ཡང		ཁྱང	ཁྱོད	ང	འབྲེལ་སྒྲ		
连词	水	挑	饭	做	天天		也	你	我	属格		

(70)

mi	zi	mo	tbu	ŋa	ʂə	ha	ne	mi	m	ma	qæ	ro	di
brother	kill	I	die	also/even	your	wife	be	NEG	would	PT	say		
ཐུ་བོ	གསོད་པ	ང	གི་བ	འང		ཁྱོད་ཚང་གི	ཚུང་མ	ཁྱེད་སྒྲ	དགག་སྒྲ	འདོད་པ	འདས་ཚིག་	བཤད	
哥哥	杀	我	死	也		你家的	妻子	当	否定	会	去时	说	

'šo⁴⁴ šo⁴⁴ ba⁴⁴ mi⁴⁴ cried and said to dze¹¹ ji¹¹ bu⁴⁴, "I have been your son's wife, carried water and cooked meals, but you still kill my brother so I won't be your (son's) wife (anymore) even if I am dying."

ཤོ་ཤོ་བམ་མེ་རུ་ཞོར་དུ་བཤད་རྒྱུར། ང་རང་ཁྱོད་ཀྱི་སྒྲའི་ཚུང་མ་བྱས་ཏེ། ནམ་ཡང་ཁུ་ཁུར་བ་དང་བས་གཡོ་སྒྲར་བྱས་ནའང་ཁྱོད་ཀྱིས་ངའི་ཐུ་བོ་བསད་པས། ང་གི་དགོས་ནའང་ཁྱོད་ཀྱི་སྒྲའི་ཚུང་མ་མི་ཁྱེད་ཟེར།

硕硕巴米哭着对甲谱说：“我当你的儿媳，(为你)挑水，做饭，(你)还是杀了我的哥哥，我死也不会(再)当你们家的(儿)媳了。”

(71)

dze	ji	bu	ha	q ^h a	pæ	nu	pæ	di	t ^h ɛ	da	ndjo
dze	ji	bu	also	where	run	you	run/go	say	she	DAT	scold
བྱ་ཐུའུ		ཁྱང	གང་ན	རྒྱལ	ཁྱོད	རྒྱལ	བཤད	མི	ལ་དོན	སྒྲིག་དམོད་ཁྱེད	
名字	也	哪儿	跑	你	跑/滚	说	她	与格	骂		

'dze¹¹ ji⁴⁴ bu⁴⁴ also (started to) scold her, "Run to where you (want) to go."

ཀྱུ་ཕུ་ཡིས་ཀྱང་ཁྱོད་རང་གང་ལ་འགོ་འདོད་ན་དེ་རུ་སོང་ཞེས་མོ་ལ་ཕྱིག་དམོད་བྱས།

甲谱也骂她说：“你想到哪儿就滚到哪儿去吧！”

(72)

mi	tɕʰə	su	ma	dzo	te	la qo	tɕʰə	ga dza	nda
fire	make	GEN	NEG	EXT	DP	crow	make	know	very
མེ	བཟོ་བ	འབྲེལ་སྒྱུ	དགག་སྒྱུ	ལས་མཐུན	སྒྲིལ་ཚིག	ཁྱ་ཏ	བཟོ་བ	ཤེས་བ	ཉ་ཙང
火	生	属格	否定	存在	连词	乌鸦	生	会	很

"If there is no one to make fire, then crows know (how to make fires for cooking) very (well)," (said dze¹¹ ji⁴⁴ bu⁴⁴).'

(ཀྱུ་ཕུ་ཡིས་ཕུ་མཐུན་དུ་བཤད་རྒྱུར།) གལ་ཏེ་མེ་འབྲུད་མཁན་མེད་ན་ཁྱ་ཏ་མེ་འབྲུད་པར་ཉ་ཙང་མཁས་ཟེར།

“(我家) 没有(人)烧火的话, 乌鸦会烧火。”

(73)

ndzə	tʰby	su	ma	dzo	te	pa mi	tʰby	pʰa	nda
water	carry	GEN	NEG	EXT	DP	frog	carry	able	very
ཁྱུ	ཁུར་བ	འབྲེལ་སྒྱུ	དགག་སྒྱུ	ལས་མཐུན	སྒྲིལ་ཚིག	སྐལ་བ	འཁུར་བ	ཐུབ་བ	ཉ་ཙང
水	挑	属格	否定	存在	连词	青蛙	挑	能	很

"If there is no one to carry water, then frogs are very capable to carry (it," said dze¹¹ ji⁴⁴ bu⁴⁴).'

(ཀྱུ་ཕུ་ཡིས་ཕུ་མཐུན་དུ་བཤད་རྒྱུར།) གལ་ཏེ་ཁྱུ་འཁུར་མཁན་མེད་ན་སྐལ་བ་ཁྱུ་ཁུར་བར་ཉ་ཙང་མཁས་ཟེར།

“没有 (人)挑水的话, 青蛙能挑。”

(74)

zo	tɕo	su	ma	dzo	te	ru bzi	tɕo	p ^h a	nda
grain	grind	GEN	NEG	EXT	DP	dragon	grind	able	very

འབྲུ་རིགས་	འབྲུག་པ་	འབྲེལ་སྒྲི	དགག་སྒྲི	ལས་མཐུན་	སྒྲིལ་ཚིག་	འབྲུག་	འབྲུག་པ་	བྱུང་པ་	དྲ་ཅང
粮食	碾	属格	否定	存在	连词	龙	碾	能	很

"If there is no one to grind grain, then dragons are very capable to grind grain," (said dze¹¹ ji¹¹ bu⁴⁴).'

(ཁྱུ་ལུ་ཡིས་མཐུན་དུ་བཤད་ཀྱང་།) འབྲུ་རིགས་འབྲུག་མཐན་མེད་ན་འབྲུག་གིས་འབྲུ་རིགས་འབྲུག་གིས་བྱེད་ཅེས།

“没有(人) 推磨的话, 龙能推。”

(75)

q ^h o ræ	lu	su	ma	dzo	te	xi	lu	p ^h a
goat	hear	GEN	NEG	EXT	DP	pheasant	herd	able

ར	ཐོས་པ་	འབྲེལ་སྒྲི	དགག་སྒྲི	ལས་མཐུན་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཐེག་པ་	འཚོ་བ་	བྱུང་པ་
山羊	看	属格	否定	存在	连词	野鸡	看	能

"If there is no one to herd goats, then pheasants are able to herd (goats," said dze¹¹ ji⁴⁴ bu⁴⁴).'

ར་འཚོ་མཐན་མེད་ན་ཁྱུ་ཐེག་པས་འཚོ་བྱུང་ཅེས་ཁྱུ་ལུ་ཡིས་མཐུན་དུ་སྒྲིས།

“没有(人) 看山羊的话, 野鸡能看。”

(76)

ʂo ʂo ba mi	pæ	ɳu	te	hĩ na	dze ji bu	da	ko ko	dzy	ro
ʂo ʂo ba mi	run	after	DP	wild animals	dze ji bu	DAT	help	come	PT

ཨོ་ཨོ་བླ་མེ	རྒྱག་	རྗེས་སུ	སྒྲིལ་ཚིག་	རི་སྐྱེས་སྒྲིག་ཆགས་	ཁྱུ་ལུ་	ལ་དོན་	རོགས་རམ་	ཡོང་བ་	འདས་ཚིག་
硕硕巴米	跑	后	连词	动物	名字	与格	帮忙	来	去时

'After ʂo⁴⁴ ʂo⁵⁵ ba⁴⁴ mi⁵⁵ ran away, wild animals came to help dze¹¹ ji⁴⁴ bu⁴⁴.'

ཨོ་ཨོ་བླ་མེ་བྱོས་རྗེས་ (རི་སྐྱེས་)སྒྲིག་ཆགས་ནམས་ཁྱུ་ལུ་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་དུ་འོངས།

索索巴米走掉后, 动物们来帮甲谱了。

(77)

la qo	mi	tɕʰə	qɤ	te	mi	tsə tsə	ma	qɤ	ro
crows	fire	make	know	DP	fire	add	NEG	know	PT
ཁྱ་ཏ	མི	བཟོ་བ	ཤེས་པ	སྟེལ་ཚིག	མི	སྒྲོན་པ	དགག་སྟུགས	ཤེས་པ	འདས་ཚིག
乌鸦	火	生	知道	连词	火	加	否定	知道	去时

'Crows knew making fire but didn't know (how to) add (the fuel to the) fire.'

ཁྱ་ཏས་མི་འབྲུད་ཤེས་ན་འད་མེའི་(ཐོག་ལ་འབྲུད་ཤིང་སྒྲོན་པ)བསྒྲོན་མ་ཤེས།

乌鸦知道烧火, 但是不会(往灶里)加(柴)火。

(78)

pa mi	ndzə	tʰby	qɤ	te	pɛ ta	li pʰu	ma	qɤ	ro
frog	water	carry	know	DP	shoulder pole	take off	NEG	know	PT
སྐལ་བ	ཁུ	འཐུང་བ	ཤེས་པ	སྟེལ་ཚིག	ཁུར་གིང	ལེན་པ	དགག་སྟུགས	ཤེས་པ	འདས་ཚིག
青蛙	水	挑	知道	连词	扁担	放	否定	知道	去时

'Frogs knew carrying water but didn't know (how to) take the shoulder pole off (from carrying two buckets of water).'

སྐལ་བས་ཁུ་ཁུར་གིས་ཀྱང་ཁུར་གིང་(ཐྱག་པ་ལས་མར་)ལེན་མ་ཤེས།

青蛙知道挑水, 但是(挑回来后)不知道放下扁担。

(79)

ru bzi	zə	tɕo	qɤ	te	zə zə	tɕʰə	ma	qɤ	ro
dragon	grain	grind	know	DP	seed/grain	put	NEG	know	PT
འབྲུག	འབྲུ་རིགས	འཐག་པ	ཤེས་པ	སྟེལ་ཚིག	འབྲུ་འློག	འཛོག་པ	དགག་སྟུགས	ཤེས་པ	འདས་ཚིག
龙	粮食	碾	知道	连词	种子/粮食	加/放	否定	知道	去时

'Dragons knew grinding grain but didn't know (how to) put grains (into the millstone hole).'

འབྲུག་གིས་འབྲུ་རིགས་འཐག་ཤེས་ཀྱང་འབྲུ་འློག་(རང་འཐག་ནང་དུ་)འཛོག་མ་ཤེས།

龙知道推磨, 却总是搞忘(往磨子里)放粮食。

(80)

xi	q ^h o ræ	lu	qy	te	q ^h o ræ	li	za bu	ma	ga dza	ro
pheasant	goat	herd	know	DP	goat	back	collect	NEG	know	PT
ཐེག་པ	ར	འཛོལ	ཤེས་པ	སྟེལ་ཚིག	ར	ཐྱིར	སྟུང་པ	དགག་སྟུ	ཤེས་པ	འདས་ཚིག
野鸡	山羊	看	知道	连词	山羊	回	收	否定	知道	去时

'Pheasants knew (how to) herd goats but didn't know (how to) collect the goats.'

བྱ་ཐེག་པས་ར་མ་འཛོལ་གྱང་(དེ་ཚོ་)སྟེགས་གཅིག་ཏུ་སྟུང་མ་ཤེས།

野鸡知道放山羊, 但是不会把(山羊)收回来。

(81)

dʒɛ ji bu	mbzə	te	t ^h ɛ	sə ni	jy na	tɕy jy	ga dza	k ^h y	m
dʒɛ ji bu	wife	DP	she	only	family	take care	know	quick	AVM
ཁྱེ་ཐུ	ཚུང་མ	སྟེལ་ཚིག	མོ	ཁོ་ན	ཁྱིམ	སྟོང་བ	ཤེས་པ	ལྷུང་དུ	བྱེད་ཚིག
甲谱	妻子	连词	她	才	家庭	料理	知道	赶快	副标

(82)

t ^h ɛ	ʂu	li	ma	bi	ɕə	ma	ka	ro	di
she	find	back	NEG	go	if	NEG	OK	PT	say
མོ	བཅའ་བ	ཐྱིར	དགག་སྟུ	སོང	གལ་ཏེ	དགག་སྟུ	འགྲིག་པ	འདས་ཚིག	བཤད
她	找	回	否定	去	如果	否定	好/行	去时	说

'dʒɛ¹¹ ji⁴⁴ bu⁴⁴'s wife said, "Only she knows (how to) take care of the family; it is not OK if we don't go to find her (and bring her) back quickly."

ཁྱེ་ཐུ་ཡིས་ཚུང་མས་མོ་རང་ཁོ་ནས་ཁྱིམ་འདི་སྟོང་ཤེས་པས། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ལྷུང་དུ་ཁོ་མོ་བཅའ་ནས་ཐྱིར་བྱེད་མ་ཡོང་ན་མི་འགྲིག་ཅེས་བཤད།

甲谱的妻子说:“(只有)她才懂得(怎样)料理家务, 如果(再)不去把她找回来就不行了。”

(83)

dʒɛ	ji	bu	mɛ	k ^h a	le	lɛ	ɣu	ru	ʦə	ʦə	le	li	so	ro	ro
dʒɛ	ji	bu	at	a	loss	DP	lɛ	ɣu	ru	make	DP	again	alive	PT	
ཏཱེ་ཇི་བུ་	ཐབས་ཟད་པ་	སྟེལ་ཚིག་	ལེའུ་རུ་	བཟོ་བ་	སྟེལ་ཚིག་	ཕྱིར་	གསོན་པ་	འདས་ཚིག་							
名字	没办法	连词	名字	做/使	连词	回/复	生/活	去时							

'dʒɛ¹¹ ji⁴⁴ bu⁴⁴ had no choice and made lɛ¹¹ ɣu⁴⁴ ru¹¹ alive again.'

ཏཱེ་ཇི་བུ་ཐབས་གཞན་མེད་པས་ལེའུ་རུ་ཕྱིར་གསོན་དུ་བཅུག།
甲谱没办法就使勒物如复活了。

(84)

mi	ʒi	mo	li	so	ro	ɳu	te	ɳi	ji	mo	ha	li	dʒy	ro
brother	back	alive	after	DP	sister	also	again	come	PT					
ཕུ་བོ་	ཕྱིར་	གསོན་པ་	རྗེས་སུ་	སྟེལ་ཚིག་	སྒྲིང་མོ་	ཀྱང་	ཕྱིར་	ཡོང་བ་	འདས་ཚིག་					
哥哥	回	活	后	连词	妹妹	也	回	来	去时					

'After Brother (lɛ¹¹ ɣu⁴⁴ ru¹¹) was alive again, Sister also came back.'

ཕུ་བོ་ཕྱིར་གསོན་རྗེས་སྒྲིང་མོ་ཡོང་བ་རེད།
哥哥复生后, 妹妹也回来了。

(85)

lɛ	ɣu	ru	li	so	ro	le	ɳi	ji	mo	na	li	ɣu	pɕu	te	ɳi	ji	mo
lɛ	ɣu	ru	back	alive	DP	sister	and	back/again	meet	DP	sister						
ལེའུ་རུ་	ཕྱིར་	གསོན་པ་	སྟེལ་ཚིག་	སྒྲིང་མོ་	དང་	ཕྱིར་	ཐུག་པ་	སྟེལ་ཚིག་	སྒྲིང་མོ་								
勒物如	回	生	连词	妹妹	和	回	见	连词	妹妹								

(86)

t ^h i	ja	mi	ʒi	mo	hĩ	tɕ ^h ə	mi	la	da	ɳi	mi	tsu	tsu	nda	sə
DET	CL	brother	GEN	wife	about	worry	very	still							
ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ཕུ་བོ་	འབྲེལ་སྒྲུ་	ཁུང་མ་	གང་ཞིག་གི་སྒོར་	སེམས་བྱལ་བྱེད་པ་	ཏྲ་ཅང་	ད་རུང་							
限词	量词	哥哥	属格	妻子	关于	着急	很	仍然							

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ was back alive and met Sister again but Sister was still very worried about Brother (not having a) wife.'

ལེའུ་རུ་ཕྱིར་གསོན་པ་དང་ཡང་བསྐྱར་རང་གི་སྒྲིང་མོར་བུག་ནའང་། སྒྲིང་མོས་རང་གི་ཕུ་བོར་རྒྱང་མ་ཞིག་འཛོལ་བའི་ཕྱོགས་ལ་སྒྲར་བཞིན་སེམས་བྲལ་བུས།

勒物如复活了跟妹妹重逢, 妹妹还是非常地关心关于哥哥的婚事。

(87)

ti	ni	le ku ru	ɕə	ly ly	q ^h o	ɕy	te	m	ji	a y
one	CL	le ku ru	tree	fruit	pick	go	DP	sky	GEN	father-in-law
གཅིག	ཚད་ཚིག	ལེའུ་རུ	སྒྲིང་མོ	ཤིང་རྩོག	འཛོལ་བ	ཕྱིན་པ	སྒྲིལ་ཚིག	ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྒྱུ	ཁྱེས་པོ
一	量词	名字	树	果子	摘	去	连词	天	属格	岳父

(88)

hĩ	zə mi	ʃə	ja	ʃu ji dbu ts ^h ə [^]	ndzu	le	ɖby	ko
GEN	girl	seven	CL	wing	take	DP	earth/world	LOC
འབྲེལ་སྒྱུ	བུ་མོ	བདུན	ཚད་ཚིག	ཕྱེད་གཤོག་པ	སྡོད་པ	སྒྲིལ་ཚིག	མི་ཡུལ	གནས་གཞི
属格	女儿	七	量词	翅伊都兹	坐	连词	地球	位格

(89)

mbɛ t ^h o	ly	ko	gy mə	ts ^h ə	su	t ^h ɛ	ræ	ndo	ro
lake	CL	LOC	body	wash	GEN	he	PRE-ATT	see	PT
མཚོ	ཚད་ཚིག	གནས་གཞི	ལུས་པོ	ལུང་བ	འབྲེལ་སྒྱུ	ཁོ	འདས་སྡོན	མཐོང་བ	འདས་ཚིག
湖	量词	位格	身体	洗	属格	他	前体	见	去时

^A Light wings.

'One day, when le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ went to pick tree fruits (he) saw Sky-father-in-law's seven daughters sitting in su⁵³ jr⁵³ wings, (who had) come to wash (their) bodies (bathe) in a lake in the world.'^A

ཉིན་ཞིག་ལ་ལེའུ་རུ་ཤིང་ཏོག་བཏོག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ན། ལྷ་ཡུལ་གྱི་གྲོས་པོའི་བུ་མོ་བདུན་པོ་རྩེའི་གཤོག་པའི་སྤང་དུ་བསྐྱད་ནས་མི་ཡུལ་གྱི་མཚོ་ནང་ལ་བབས་ཏེ་
ལུས་པོ་ལུའུ་བཞིན་པ་མཐོང་།

一天，勒物如去摘树果子的时候，他看见了天岳父家的七个女儿坐着姪伊都次（一种传说中的羽翅）来到人间，在湖里洗浴。

(90)

le ku ru	tsə pæ le	t ^h jo	gy mə	ts ^h ə	ro	lɔ	ɕy
le ku ru	secretly	they	body	wash	LOC	watch	went
ལེའུ་རུ	སྒྲིག་ཏུ	ཁོ་ཚོ	ལུས་པོ	ལུའུ་བ	གནས་གཞི།	ལྷ་བ	ཕྱིན་པ
勒物如	藏	他们	身体	洗	方位	看	去

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ went to watch the place (where) they were washing their bodies secretly.'

ལེའུ་རུ་སྒྲིག་ཏུ་ཁོ་ཚོའི་ལུས་པོ་ལུའུ་སང་ལྷ་རུ་ཕྱིན།

勒物如躲藏起来，偷偷地看她们洗浴。

(91)

le ku ru	te	zə mi	a ɲo	tɕɛ	nda	t ^h i	ja	lo	rə ga
le ku ru	DP	girl	youngest	beautiful	very	DET	CL	GOAL	love
ལེའུ་རུ	སྒྲིལ་ཚིག་	བུ་མོ	ཆེས་གཞོན་པ	མཛེས་པ	དྲ་ཅང	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ལས་ཚིག་	དགའ་བ
勒物如	连词	女儿	老幺	漂亮	很	限词	量词	目词	喜欢

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ loved the very beautiful youngest girl.'

ལེའུ་རུ་ཆེས་གཞོན་པའི་བུ་མོ་མཛེས་མ་དེར་དགའ་བྱུང་།

勒物如喜欢上了那个漂亮的小女儿。

^A Holy people live in the sky and their daughters come to the world to bathe at special times.

(92)

zə mi	a ɲo	tʰi	ja	hĩ	ɖbu tsʰə ^A	lɛ ɤu ru	ɲi	tsə pæ	ta
girl	youngest	DET	CL	GEN	wing plane	name	ERG	hide	EXT
བུ་མོ	ཆེས་གཞོན་པ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	འབྲེལ་སྒྲ	གཤོག་པ	ལེའུ་རུ	ཕྱིད་སྒྲ	སྤང	ལས་མཐུན
女儿	么	限词	量词	属格	娅伊都次	名字	作格	藏	存在

'le¹¹ ɤu⁴⁴ ru¹¹ hid the youngest girl's wing plane.'

ལེའུ་རུ་བུ་མོ་ཆུང་བ་དེའི་གཤོག་པ་སྤང།

勒物如就把小女儿的娅伊都次藏了起来。

(93)

a ɲo	tʰi	ja	hĩ	mi	te	ɱ	ji	ɲa gu mi	mi	lo
youngest	DET	CL	GEN	name	DP	sky	GEN	ɲa gu mi	call	MP
ཆེས་གཞོན་པ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	འབྲེལ་སྒྲ	མིང	སྒྲེལ་ཚིག	ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྒྲ	ཉ་གུ་མེ	ཟེར་བ	ཚིག་ཏྲེགས
老么	限词	量词	属格	名字	连词	天	属格	亮古米	叫	语气

'The youngest one's name was called Sky-ɲa¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹.'

བུ་མོ་ཆུང་བ་དེའི་མིང་ལ་ནམ་མཁའའི་ཉ་གུ་མེ་ཟེར་བ་རེད།

小女儿的名字叫亮古米。

(94)

zə mi	væ qæ	tʰi ki	o ba	bzi	li	ɕy	pi tsa	ro	te
girl	other	these	all	fly	back	go	finish/all	PT	DP
བུ་མོ	གཞན་པ	འདི་ཚོ	ཆང་མ	འཐུར་བ	ཕྱིན	ཕྱིན་པ	འདས་ཚིག	འདས་ཚིག	སྒྲེལ་ཚིག
女儿	别的	这些	都	飞	回	去	完	去时	连词

^A The *ɖbu*⁴⁴ *tsʰə*⁵⁵ is a very light plane made from wings that sky creatures use to fly.

(95)

m	ji	na gu mi	dbu ts ^h ə	q ^h o to	ka	li	bi	ma	p ^h a	ro
sky	GEN	na gu mi	wing plane	lost	DP	back	go	NEG	able	PT
ནམ་མཁའ་	འབྲེལ་སྒྲིལ་	ཉ་གུ་མི	གཤོག་པ་	བོར་བ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཕྱིར་	འགྲོ་བ་	དགག་སྒྲིལ་	སྒྲུབ་པ་	འདས་ཚིག་
天	属格	亮古米	姬伊都次	丢失	连词	回	去	否定	能	去时

'All these other girls already flew back but Sky-na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ lost (her) wing plane so (she) was not able to go back.'

འཇིག་མཁའ་པ་ཚང་མ་ཕྱིར་འཕྱར་སོང་མོད། འོན་ཀྱང་ནམ་མཁའ་ཉ་གུ་མིའི་གཤོག་པ་བོར་བས་ཕྱིར་འགྲོ་མ་སྒྲུབ།

别的女儿都(飞)回去了,但是亮古米却因为丢失了姬伊都次,不能回去了。

(96)

na gu mi	dbu ts ^h ə	su	le	le ku ru	da	mi do	dzy	ro
na gu mi	wing plane	look for	DP	le ku ru	DAT	ask	come	PT
ཉ་གུ་མི	གཤོག་པ་	འཚོལ་བ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ལེའུ་རུ	ལ་དོན་	འདྲི་བ་	ཡོང་བ་	འདས་ཚིག་
亮古米	姬伊都次	找	连词	勒物如	与格	问	来	去时

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ was looking for the wing plane and came to ask le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹.'

ཉ་གུ་མིས་གཤོག་པ་འཚོལ་བཞིན་ལེའུ་རུ་ལ་འདྲི་བར་ཡོང་།

亮古米为了找到姬伊都次, 便来问勒物如。

(97)

na gu mi	le ku ru	da	nu	ŋa	hĩ	dbu ts ^h ə	a	ndo	le	di
na gu mi	le ku ru	DAT	you	I	GEN	wing	INT	see	MP	say
ཉ་གུ་མི	ལེའུ་རུ	ལ་དོན་	ཁྱོད་	ང་	འབྲེལ་སྒྲིལ་	གཤོག་པ་	འདྲི་ཚིག་	མཐོང་བ་	ཚིག་སྒྲིགས་	ཟེར་
亮古米	勒物如	与格	你	我	属格	姬伊都次	疑问	见	语气	说

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ asked le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹, "Did you see my wing plane?"'

ཉ་གུ་མིས་ལེའུ་རུ་ལ་ཁྱོད་ཀྱིས་ངའི་སྒྲིལ་གཤོག་པ་མཐོང་བྱུང་ངམ་ཞེས་དྲིས།

亮古米问勒物如: “你看见我的姬伊都次了吗?”

(98)

le	ku	ru	te	nu	hĩ	dbu	ts ^h ə	ha	ni	t ^h ɛ	ɕy	ro	di
le	ku	ru	DP	you	GEN	wing	plane	mouse	ERG	bite	away	PT	say
ལེའུ་རུ			སྟེལ་ཚིག	ཁྱོད	འབྲེལ་སྟུ	རྩེའི་གཤོག་པ	བྱི་བ	བྱིད་སྟུ	སོ་འདེབས་པ	ཕྱིན	འདས་ཚིག	བཤད	
勒物如	连词	你	属格	娅伊都次	老鼠	作格	咬		去	去时	说		

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ said, "Your wing plane was bitten and (pulled) away by mice."

ལེའུ་རུས་ཁྱོད་ཀྱི་རྩེའི་གཤོག་པ་བྱི་བས་སོ་འདེབས་པ་བྱས་པའོ།

勒物如说：“你的娅伊都次被老鼠咬去了。”

(99)

na	gu	mi	t ^h i	t ^h bu	te	q ^h a	gy	na	hĩ	dbu	ts ^h ə	ʂu	le	na
na	gu	mi	DET	CL	DP	who	I	GEN	wing	plane	find	DP	I	
ཉ་གུ་མེ			ངས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྟེལ་ཚིག	སུ་ཞིག	ང	འབྲེལ་སྟུ	རྩེའི་གཤོག་པ	འཚོལ་བ	སྟེལ་ཚིག	ང		
亮古米	限词	量词	连词	谁	我	属格	娅伊都次	找	连词	我				

(100)

ko	li	da	ɕy	na	t ^h ɛ	hĩ	mi	m	ɕæ	di
give	back	come	if	I	he/his	GEN	wife	do/be	FT	say
སྟེར	ཐྱིར	ཡོར	གལ་ཏེ	ང	ཁོ	འབྲེལ་སྟུ	ཁྱེད་མ	བཟོ་བ	མ་འོངས་པ	བཤད་པ
给	回	来	如果	我	他	属格	妻子	当	未时	说

'At this time, na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ said, "If who (the one who) finds my wing plane and gives (it) back to me, then I will be his wife."

སྐབས་འདིར་ཉ་གུ་མེས་བཤད་རྒྱུར། སུ་ཞིག་གིས་ངའི་རྩེའི་གཤོག་པ་བཙལ་ནས་ང་ལ་ཐྱིར་ཐྱིན་ན། ང་ཁོའི་ཁྱེད་མ་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར།

这时，亮古米说：“如果谁把我的娅伊都次找回来，（还）给我的话，我要当他的妻子。”

(101)

le ku ru	t ^{hi}	t ^h Bu	te	nu	hĩ	dbu ts ^{hə}	te
le ku ru	DET	CL	DP	you	GEN	wing plane	DP
ལེའུ་རུ	ཇིས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྟེལ་ཚིག་	ཁྱོད	འབྲེལ་སྟུ	གཤོག་པ་	སྟེལ་ཚིག་
勒物如	限词	量词	连词	你	属格	娅伊都次	连词

(102)

ha mi	na tɕ ^{hy} tɕ ^{hy}	ni	t ^h ɛ	le
mice	na tɕ ^{hy} tɕ ^{hy}	ERG	bite	DP
བྱི་བ	ཉ་རུ་རུ་རུ	ཉིད་སྟུ	སྔ་འདྲེབས་པ་	སྟེལ་ཚིག་
老鼠	纳曲曲	作格	咬	连词

(103)

ndo p ^{huA}	væ	ko	tsə pæ	ta	di
ndo p ^{hu}	cluster	LOC	hide	EXT	say
བླ་ཚོད	ཚལ	གནས་གཞི	ཡིབ་པ	ལས་མཐུན	ཟེར
荨麻	丛	位格	藏	存在	说

'Now le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ said, "Your wing plane was bitten and hidden in ndop^{hu} cluster by Mouse na¹¹ tɕ^{hy}⁴⁴ tɕ^{hy}⁴⁴."

སྐབས་འདིར། ལེའུ་རུས་བཤད་རྒྱུ། ཁྱོད་ཀྱི་ཁྱེད་གཤོག་པ་བྱི་བ་ཉ་རུ་རུ་རུ་ཡིས་སྔ་བརྒྱབ་ནས་ཁྱེར་ཏེ་བླ་ཚོད་ཀྱི་ཚལ་དུ་སྐྱས་འདུག་ཟེར།

这时候，勒物如说：“你的娅伊都次被老鼠-纳曲曲(一种老鼠)咬到荨麻丛里藏着。”

(104)

na gu mi	dbu ts ^{hə}	li	ræ	nu	te	le ku ru	t ^h ɛ	ni	la
na gu mi	wing plane	back	found	after	DP	le ku ru	she	ERG	OTM
ཉ་གུ་མི	གཤོག་པ་	བྱིར	འཚོལ་བ	རྗེས་སུ	སྟེལ་ཚིག་	ལེའུ་རུ	མོ	ཉིད་སྟུ	ཡུལ་ཚིག་
亮古米	娅伊都次	回	找	后	连词	勒物如	她	作格	宾标

^A A *ndo¹¹ p^{huA}* is a bush with small thorns.

(105)

t ^h ɛ	hĩ	dbu ts ^h ə	ɤo	tsu	le	m	ɤo	li	ɕy
her	GEN	wing plane	LOC	sit	DP	sky	LOC	back	went
མོའི	འབྲེལ་སྒྲིབ་	གཤོག་པ་	གནས་གཞི	སྣང་པ་	སྤྲེལ་ཚིག་	ནམ་མཁའ་	གནས་གཞི	ཕྱིར	ཕྱིན་པ་
她	属格	翅伊都次	位格	坐	连词	天	位格	回	去

'After na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ found her wing plane, she had le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ sit on her wing plane and went back to the sky.'

ཉ་གུ་མེས་(མོའི་)གཤོག་པ་ཕྱིར་རྟོན་རྗེས། (མོས་)ལེའུ་རུ་(རང་གི་)གཤོག་པ་ཐོག་ཏུ་འདུག་ཏུ་བཅུག་ནམ་མཁའ་དུ་ཕྱིར་སྤྲེལ་འཕྱུར།

亮古米找回翅伊都次后, 让勒物如坐在她的翅膀翅伊都次上, (飞)回去了。

(106)

m	li	to	nu	te	na gu mi	ɛ qo	li	ʂa	ma
sky	back	arrive	after	DP	na gu mi	home	back	tell	NEG
ནམ་མཁའ་	ཕྱིར	སྤྲེལ་པ་	རྗེས་སུ	སྤྲེལ་ཚིག་	ཉ་གུ་མེ	ཁྱིམ་	ཕྱིར	བཤད	དགག་སྒྲིབ་
天	回	到达	后	连词	亮古米	家	回	说	否定

(107)

ŋa	m	le ku ru	t ^h ɛ	ni	la	ro t ^h o	a qy nu	tsə pæ
dare	AVM	le ku ru	she	ERG	OTM	mill	behind	hide
ཐོད་པ་	ཁྱེད་ཚིག་	ལེའུ་རུ	མོ	ཁྱེད་སྒྲིབ་	ཡུལ་ཚིག་	རང་འཐག་	རྒྱབ་ཕྱོགས་	ཡིབ་པ་
敢	副标	名字	她	作格	宾标	磨子	背后	藏

'After arriving back to the sky, na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ didn't dare tell (the people in her) home (and) had le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ hide behind a mill.'

ཕྱིར་ནམ་མཁའ་སྤྲེལ་པ་རྗེས། ཉ་གུ་མེས་(རང་གི་)ཁྱིམ་མིར་བཤད་མ་ཐོད་པར་ལེའུ་རུ་རང་འཐག་གི་རྒྱབ་ཏུ་ཡིབ་ཏུ་བཅུག།

回到天上以后, 亮古米不敢告诉家人, 把勒物如藏在磨子背后。

(108)

na	gu	mi	te	dza	pbu	le	le	ku	ru	tɕə	ɕy	tɕə	tɕə
na	gu	mi	DP	food	send	DP	le	ku	ru	give to eat	went	often/always	
ཉ་གུ་མི		སླེལ་ཚིག་		ཐ་མ	སླེལ་བ	སླེལ་ཚིག་	ལེའུ་རུ	ཐས་རུ་སླེར་བ	ཕྱིན་པ	ཉིན་རྒྱུན་			
名字		连词		饭	送	连词	勒物如	吃	去	天天			

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ always sent food and gave (it to) le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ to eat.'

ཉ་གུ་མིས་ཉིན་རྒྱུན་ལེའུ་རུ་ཐ་མ་བསླེལ་ཏེ་ཐ་རུ་བཅུག
亮古米天天去送饭给勒物如吃。

(109)

ti	ni	te	m	ji	a	zə	zə	tɕə	dzy	te
one	CL	DP	sky	GEN	mother-in-law	grain	grind	come	DP	
གཅིག་	ཚད་ཚིག་	སླེལ་ཚིག་	ནམ་མཁའ་	འབྲེལ་སྒྲིག་	ཁྱེས་མོ་	འབྲུ་རིགས་	འཐག་པ	ཡོང་བ	སླེལ་ཚིག་	
一	量词	连词	天	属格	婆婆/岳母	粮食	碾	来	连词	

(110)

tʰɛ	hĩ	tɕʰə	mi	dja	tɕa	ka	lo	tɕə	o	lo	dzy	ro
he	GEN	wife	be	suppose	DP	stand	LOC	GOAL	come	PT		
ཁོ	འབྲེལ་སྒྲིག་	ཚུངས་	རེད་	བསམ་པ	སླེལ་ཚིག་	ལངས་པ	གནས་གཤི	ལས་ཚིག་	ཡོང་བ	འདས་ཚིག་		
他	属格	妻子	是	以为	连词	站	位格	目词	来	去时		

'One day, when Sky-mother-in-law came to grind grain, (le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹) supposed (it) was his wife and stood up.'

ཉིན་ཞིག་ལ་ནམ་མཁའ་ཁྱེས་མོ་འབྲུ་རིགས་འཐག་ཏུ་ཡོང་བ་ན། (ལེའུ་རུས་)དེ་ནི་རང་གི་ཚུངས་མ་ཡིན་པར་བསམས་ཏེ་ཡར་ལངས་ནས་ཡོང་།
一天，天婆婆来推磨的时候，(勒物如)以为是他的爱人(亮古米)，于是站起了起来。

(111)

hũ	ts ^h o no	ts ^h o no [^]	m
hair	fuzzy/haired	fuzzy/hairy	AVM
སྒྲ	སྒྲ་གཞེངས་པ	སྒྲ་གཞེངས་པ	ཁྱེད་ཚོ་གྲོ་ཚོགས་ཀྱི་
头发	毛绒绒	毛绒绒	副标

(112)

m	ji	a zə	ni	ræ	ndo	ro
sky	GEN	mother-in-law	ERG	PRE-ATT	see	PT
ནམ་མཁའ་	འབྲེལ་སྒྲ	གྱུ་མོ་	ཁྱེད་སྒྲ	འདས་ཐོན་	མཐོང་	འདས་ཚོགས་
天	属格	婆婆	作格	前体	见	去时

'The fuzzy (le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹) was seen and found by Sky-mother-in law.'

ནམ་མཁའ་འབྲེལ་སྒྲ་གྱུ་མོ་མཐོང་ཐོན་པའི་ལེ་ལུ་རུ་མཐོང་།

天婆婆看见了毛绒绒的勒物如。

(113)

m	ji	a zə	qy li xi	le	lo	gy	lo pa	ro
sky	GEN	mother-in-law	scare	DP	GOAL	yell	ITR	PT
ནམ་མཁའ་	འབྲེལ་སྒྲ	གྱུ་མོ་	འཛིགས་སྒྲག	སྒྲིལ་ཚོགས་	ལས་ཚོགས་	སྒྲོ་བྱུག་པ	བསྒྱུར་སྒྲོ་བྱུག་	འདས་ཚོགས་
天	属格	岳母	害怕	连词	目词	叫喊	重复	去时

'Sky-mother-in law was scared and yelled again and again.'

ནམ་མཁའ་འབྲེལ་སྒྲ་གྱུ་མོ་འཛིགས་སྒྲག་ཏེ་ཡང་དང་བསྒྱུར་སྒྲོ་བྱུག་བསྒྱུར་སྒྲོ་བྱུག་།

天婆婆吓得(大声地)叫喊起来。

[^] All people were hairy long ago, according to na⁵³ mzi⁵³ traditional thought. ts^ho¹¹ no¹¹ suggests 'fuzzy' or 'hairy' in describing le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹. An adjective repeated twice adds emphasis.

(114)

m	ji	a	y	gi	nu	te	pæ	o	ly	dzy	te
sky	GEN	father-in-law	hear	after	DP	run	there	see	come	DP	
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྒྲ	གྲུས་པོ	ཐོས་པ	རྗེས་སུ	སྒྲིལ་ཚིག	རྒྱག	དེ་ན	ལྟ་བ	ཡོང་བ	སྒྲིལ་ཚིག	
天	属格	岳父	听见	后	连词	冲	那儿	看	来	连词	

'After Sky-father-in-law heard, then (Sky-father-in law) came and ran there to see.'

ནམ་མཁའ་འབྲེལ་སྒྲུས་པོས་དེ་ཐོས་རྗེས་བརྒྱག་ནམ་ལྟ་བ་ཡོང་།

天岳父听到以后, 跑到那儿来看。

(115)

m	ji	a	y	ni	ku	hũ	mæ	qy	le	lo	tɕə	dzy
sky	GEN	father-in-law	ERG	hair	hold	DP	GOAL	pull	come			
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྒྲ	གྲུས་པོ	ཉིད་སྒྲ	སྒྲ	འཛིན་པ	སྒྲིལ་ཚིག	ལས་ཚིག	འཐེན་པ	ཡོང་བ			
天	属格	岳父	作格	头发	抓住	连词	目标	拉	来			

'Sky-father-in-law held (le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹'s) hair and pulled (him) up.'

ནམ་མཁའ་འབྲེལ་སྒྲུས་པོས་(ལེ་ལུ་རུ་ཡི་སྒྲ་བཟུང་སྟེ་ཡང་འཐེན།

(勒物如)被天岳父抓着头发, (从磨子背后)拉了上来。

(116)

la	tɕa	ndzə	ŋu	ka	ɕu	pbu	ni ^A	tbu	pɛ	ta
OTM	cook	eat	say/want	DP	metal	steamer	empty	EXT		
ལུ་ལ་ཚིག	བཙོ་བ	ཟ་བ	བཤད།	བསམ	སྒྲིལ་ཚིག	ལུགས	ཁོ་ཚག	སྟོང་བ	ལས་མཐུན	
宾标	煮	吃	说/想	连词	铁	蒸子	清空	存在		

^A A *pbu¹¹ ni¹¹* is a homemade rice steamer usually made from wood. In this story however, Sky-father-in-law's family had a special metal *pbu¹¹ ni¹¹*.

(ཁོ་ཚོས་)ཁོ་རང་བཅོས་ནས་བསམ་སྟེ་ཁོ་ཚོ་སྟོང་བར་བཏང་།

•105•

(120)

t ^{hi}	t ^h Bu	te	ku ru	na	ja dbu q ^h æ	ji k ^h y
DET	CL	DP	head	and	armpit	under
ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	མགོ	དང	མཆན་འོག་	འོག་
限词	量词	连词	头	和	腋窝	下

(121)

ndzə tɕ ^h ə	zo	ma	p ^h a	ro	na na	hũ	ɳi ka	li	ndzə	ro
hot water	reach	NEG	able	area	only	hair	few	back	left	PT
ལུ་ཁོལ་	ཐོན་པ་	དགག་སྟུང་	བྱུང་པ་	ས་གནས་	ཁོ་ན་	སྒྲ་	ཁྱེད་ཙམ་	ཐྱིང་	ལུས་པ་	འདས་ཚིག་
开水	到	否定	能	地方	仅仅	头发	一点	回	留	去时

'At this moment only a few hairs (were) left on the head and under the armpits, (where) hot water could not reach.'

སྐབས་འདིར་ལུ་ཁོལ་ཐོན་མ་བྱུང་པའི་གནས་ཏེ། མགོ་དང་མཆན་འོག་ཁོ་ན་ལས་(སྒྲ་)ལུས་མི་འདུག།

这时候, 仅在开水汤不到的头上和腋窝下剩了一点毛发。

(122)

a mi	ts ^h o	gy mə	hu	ma	ndzi	su	te
now	man	body	fuzz	NEG	EXT	GEN	DP
ད་ལྟ་	མི	ལུས་པོ་	སྒྲ་	དགག་སྟུང་	ལས་མཐུན་	འབྲེལ་སྟུང་	སྒྲིལ་ཚིག་
现在	人	身	毛	否定	存在	属格	连词

(123)

t ^{hi}	ti	ɳi	t ^h ɛ	ɳi	t ^h a	mi ŋga	su	dja	le
DET	one	CL	he/him	ERG	scald	SUF-COM	GEN	be	MP
ངེས་ཚིག་	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	ཁོ	ཐྱིད་སྟུང་	ལུ་ཁོལ་གྱིས་སྒྲིག་པ་	འདས་རྗེས་	འབྲེལ་སྟུང་	རེད་	ཚིག་སྟེགས་
限词	一	量词	他	作格	烫	后体	属格	是	语气

'Now there is no fuzz on men's bodies because it was scalded by him (Sky-father-in-law.)'^A

ད་ལྟ་མིའི་ལུས་པོར་སྤྱི་མཆན་ནི་ཉིན་དེར་ཁོས་(ནམ་མཁའི་གྲོས་པོ་)རྒྱལ་ཚ་པོས་བསྐྱེད་པའི་བྱིར།

说是现在(我们)人身上没有毛发的(原因)就是那天被(天岳父用开水)烫掉的。

(124)

na	gu	mi	ni	ta	m	t ^h a	m	ts ^h o	zə	li	ndzə	di
na	gu	mi	ERG	like	this	NEG	do	man	seed	back	leave	say
ཉ་གུ་མེ	བྱིད་སྤྱི	འདི་ལང		དགག་སྤྱི	བྱིད་སྤྱི	མི		ས་བོན	བྱིར	ལུས་པ	ཟེར	
亮古米	作格	这样		否定	做	人		种	回	留	说	

(125)

te	m	ji	a	y	li	ni	ro
DP	sky	GEN	father-in-law	back	stop	PT	
སྤྱི་ལ་ཚིག་	ནམ་མཁའ་	འབྲེལ་སྤྱི	གྲོས་པོ་	བྱིར	མ་འོངས་པ་	འདས་ཚིག་	
连词	天	属格	岳父	回	停	去时	

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ said, "Don't do like this, leave the world a man's seed," and Sky-father-in-law stopped.'^B

ཉ་གུ་མེས་དེ་ལྟར་མ་བྱིད་ཅིག་འཛིག་རྟེན་མིའི་རྗེས་རབས་པ་ལུས་སུ་བཅུག་ཅེས་བཤད་པ་ན་ནམ་མཁའི་གྲོས་པོས་མཆན་བཞག།

亮古米说:“别这样,为人间留下人种吧,”天岳父听后停了下来。

(126)

t ^h i	t ^h bu	te	na	gu	mi	t ^h e	hĩ	a	da	da
DET	CL	DP	na	gu	mi	her	GEN	father	DAT	
དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྤྱི་ལ་ཚིག་	ཉ་གུ་མེ		མོ	འབྲེལ་སྤྱི	ཨ་པ	ལ་དོན		
限词	量词	连词	亮古米		她	属格	爸爸	与格		

^A Modern humans do not have hairy bodies because the hair was all scalded off by Sky-Father-in-law that day.

^B "If you kill him, the last man from earth, then there will never be humans again."

(127)

le ku ru	go	m	dzy	su	ti	q ^h y	ti	q ^h y	m	so
le ku ru	what	do	come	GEN	one	CL	one	CL	AVM	tell
ལེའུ་རུ	ཅི་ཞིག	བྱེད་པ	ཡོང་བ	འབྲེལ་སྒྱ	གཅིག	ཚད་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	བྱེད་ཚིག	བཤད་པ
勒物如	什么	做	来	属格	一	量词	一	量词	副标	说

'At this moment, na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ told her father sentence by sentence of what le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ had come to do.'

སྐབས་འདིར། ཉ་གུ་མེས་མོའི་ཨ་པར་ལེའུ་རུ་ཅི་བྱེད་དུ་ཡོང་བ་ཚད་མ་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་བཤད།

这时候, 亮古米向她的爸爸一五一十地讲了勒物如是来干什么的。

(128)

a y	t ^h e	hĩ	zə mi	la	le ku ru	tɕ ^h ə mi	m	hĩ	ma	tɕ ^h y
father-in-law	he	GEN	daughter	OTM	le ku ru	wife	do/be	PER	NEG	want
བྱུས་པོ	ཁོ	འབྲེལ་སྒྱ	བུ་མོ	ཡུལ་ཚིག	ལེའུ་རུ	ཚུང་མ	བྱེད་པ	སྒྱུལ་ཚིག	དགག་སྒྱ	འདོད་པ
岳父	他	属格	女儿	宾标	名字	妻子	做	祈使	否定	想

'Father-in-law didn't want to let his daughter be le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹'s wife.'

བྱུས་པོས་ཁོའི་བུ་མོ་ལེའུ་རུ་ཡི་ཚུང་མ་བྱེད་དུ་འཇུག་ན་མ་འདོད།

可是, 天岳父不想让他的女儿做勒物如的妻子。

(129)

a y	le ku ru	da	nu	hɛ rə	NGY	p ^h e	p ^h u	hũ
father-in-law	le ku ru	DAT	you	dry land	nine	CL	dig	go
བྱུས་པོ	ལེའུ་རུ	ལ་དོན	ཁྱོད	ཞིང་རི་མ	དགུ	ཚད་ཚིག	སྐོབ	སོང
岳父	勒物如	与格	你	旱地	九	量词	挖	去

(130)

hɛ rə	NGV	p ^h ɛ	p ^h u	pi tsa	te	ŋa	zə mi	nu	ko	di
dry land	nine	CL	dig	finish	DP	I	girl	you	give	say
ཞིང་རིམ	དགུ	ཚད་ཚིག	ཁྲོ་བ	ཚར་བ	སྟེལ་ཚིག	ང	ལུ་མོ	ཁྱོད	སྟེར་བ	བཤད་པ
旱地	九	量词	挖	完	连词	我	女儿	你	给	说

'Father-in-law said to le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹, "You go dig nine dry land^A, you dig nine (fields of) dry land then I will give my daughter to you."

ཁྱེས་པོས་ལེའུ་རུ་ལ་བཤད་ཀྱང་། ཁྱོད་སོང་ནས་ཞིང་རིམ་དགུ་སྟེལ་ཅིག་ ཞིང་རིམ་དགུ་སྟེལ་ཚར་རྗེས་ངས་ཁྱོད་ལ་ལུ་མོ་སྟེར་བེད།

天岳父对勒物如说：“你去挖九块旱地，挖完九块旱地后(我就将)女儿(嫁)给你。”

(131)

le ku ru	t ^h ɛ	ŋi	qɣ	le	q ^h a gy	hɛ rə	NGV	ts ^h u	qæ	p ^h a
le ku ru	he	ERG	frighten	DP	who	dry land	nine	CL	dig	can
ལེའུ་རུ	ཁྱོ	ཉིད་སྟུ	འཛིགས་སྟུལ་བ	སྟེལ་ཚིག	སུ་ཞིག	ཞིང་རིམ	དགུ	ཚད་ཚིག	ཁྲོ་བ	བྱལ་བ
勒物如	他	作格	吓	连词	谁	旱地	九	量词	挖	能

(132)

ŋa	ma	p ^h a	ŋa	li	bi	ro	di
I	NEG	can	I	back	go	FT	say
ང	དགག་སྟུ	བྱལ་བ	ང	ཕྱིར	འགྲོ་བ	མ་འོངས་པ	ཟེར་བ
我	否定	能	我	回	去	未时	说

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ was frightened by him and said, "Who can dig nine (fields of) dry land? I can not, I will go back home."

ལེའུ་རུ་འཛིགས་སྟུག་སྟེལ་ནས་སུ་ཞིག་གིས་ཞིང་རིམ་དགུ་སྟེལ་བྱལ། ངས་མི་བྱལ། ང་རང་ཕྱིར་ཡུལ་ལ་འགྲོ་བྱུ་ཡིན་ཞེས་བཤད།

勒物如吓得叹着气说：“谁能挖完九块旱地，我不能，要回去了。”

^A hɛ⁵³ rə⁵³ or dry land is non-irrigated land on mountain slopes used to grow corn, potatoes, beans and so on.

(133)

na	gu	mi	ni	nu	tɕa	ts ^h ə	NGV	la	la	rə	mæ	lo	tɕə
na	gu	mi	ERG	you	mattock	nine	OTM	take	field	edge	GOAL	put	
ཉ་གུ་མི		ཉིད་ལྟ	ཁྱོད	ཞོ་མ	དགུ	ཡུལ་ཚིག་	ཁྱེད་པ	ཞིང་རི་མ	མཐུག	ལས་ཚིག་	འཛོག་པ		
亮古米		作格	你	锄头	九	宾标	拿	地	底端	目词	放		

(134)

ka	NGV	qæ	hĩ	nu	lo	qæ	NGV	lo	mæ	nu	lo	qæ	ŋu
DP	Nine	CL	you	GOAL	dig	nine	CL	you	GOAL	dig	say		
སྒྲིལ་ཚིག་	དགུ	ཚད་ཚིག་	ཁྱོད	ལས་ཚིག་	ཞོ་པ	དགུ	ཚད་ཚིག་	ཁྱོད	ལས་ཚིག་	ཞོ་པ	བཤད		
连词	九	量词	你	目词	挖	九	量词	你	目词	挖	说		

(135)

te	nu	qæ	ma	hũ	di
DP	you	dig	NEG	need	say
སྒྲིལ་ཚིག་	ཁྱོད	ཞོ་པ	དགག་ལྟ	དགོས	བཤད
连词	你	挖	否定	需要	说

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ said, "You take nine mattocks and put (them) at the edge of the field and say, 'Dig you nine mattocks and dig you nine fields,' and you don't need to dig."

ཉ་གུ་མིས་ཁྱོད་ཀྱིས་ཞོ་མ་དགུ་འཁྱེད་ཏེ་ཞིང་སའི་འགྲམ་དུ་བཞག་རྗེས། ཞོ་མ་དགུ་བོ་ཞོ་རྒྱས་མཛོད། ཞིང་ས་དགུ་བོ་ཞོ་རྒྱས་མཛོད་ཅེས་བོན་དང་།

ཁྱོད་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྒྲིག་མི་དགོས་ཞེས་བཤད།

亮古米说：“你拿九把锄头放在旱地的底端，然后说‘挖你九锄头，挖你九块(地),’你不需要挖。”

(136)

le	ku	ru	na	gu	mi	ʂa	m	ka	hɛ	rə	NGV	ts ^h u	dbu	ro
le	ku	ru	na	gu	mi	tell	AVM	DP	field	nine	CL	become	PT	
ལེ་ཁུ་རུ		ཉ་གུ་མི		བཤད་པ	ཉིད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཞིང་རི་མ	དགུ	ཚད་ཚིག་	འགྱུར་པ		འདས་ཚིག་		
勒物如		亮古米		说	副标	连词	旱地	九	量词	变成		去时		

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ did as na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ told and it became nine fields.'

ལེའུ་རུ་ཡིས་ཉ་གུ་མེས་བཤད་པ་བཞིན་དུ་བསྐྱབས་པས་དེ་ཞིང་ས་དགུར་གྱུར་སོང་།

勒物如按亮古米说的一样做后, (奇迹出现了, 那山岭突然)变成了九块土地。

(137)

le ku ru	a y	da	zə mi	ŋa	ko	a	qæ	ro	di
le ku ru	father-in-law	DAT	daughter	I	give	INT	will	FT	say

ལེའུ་རུ་	གྱུ་པོ་	ལ་དོན་	བུ་མོ་	ང་	སྟེར་བ་	འདྲི་ཚིག་	གྱུ་	མ་འོངས་པ་	བཤད་
勒物如	岳父	与格	女儿	我	给	疑问	要	未时	说

(138)

te	nu	hɛ rə	tʰi	NGY	tsʰə	mi ta	hũ	sə	di
DP	you	dry land	DET	nine	CL	burn	go	again	say

སྟེལ་ཚིག་	ཁྱོད་	ཞིང་རིམ་	དེས་ཚིག་	དགུ་	ཚད་ཚིག་	སྟེག་པ་	སོང་	ཡང་བསྐྱར་	བཤད་
连词	你	旱地	限词	九	量词	烧	去	再	说

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ said, "Father-in-law will (you) give me your daughter?" then Father-in-law said, "You go again and burn^A these nine (fields of) dry land."

ལེའུ་རུ་སྟེལ་པོ་ལགས། ད་(ཁྱོད་ཀྱི་)བུ་མོ་ང་ལ་བྱིན་རྒྱུ་ཡིན་ནམ་ཞེས་དྲིས་པ་ན། གྱུ་པོས་ཁྱོད་ཡང་བསྐྱར་སོང་ནས་ཞིང་ས་དགུ་པོ་སྟེག་དགོས་ཞེས་བཤད།

勒物如对天岳父说: “女儿要给我了吗?” (他却)说: “你再去把那九块旱地 (的树木和杂草) 烧掉。”

(139)

na gu mi	le ku ru	da	nu	mi tʰby	NGY	tʰby	tɕɛ	le
na gu mi	le ku ru	DAT	you	torch	nine	CL	light	DP

ཉ་གུ་མེ	ལེའུ་རུ་	ལ་དོན་	ཁྱོད་	དཔལ་འབར་	དགུ་	ཚད་ཚིག་	སྟོ་པ་	སྟེལ་ཚིག་
亮古米	勒物如	与格	你	火把	九	量词	点	连词

^A Many trees and branches are cut when opening new land for cultivation and then burned to fertilize the land.

(140)

rə	mæ	lo	tɕə	ka	NGY	ka	hĩ	nu	lo	tɕɛ
field	end	GOAL	put	DP	nine	CL	you	GOAL	light	
ས་ཞིང	མཐུག	ལས་ཚིག་	འཛིག་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	དགུ	ཚད་ཚིག་	ཁྱོད	ལས་ཚིག་	སྒྲོན་པ	
土地	底端	目词	放	连词	九	量词	你	目词	点	

(141)

NGY	lo	mæ	nu	lo	tɕɛ	di	ro	sə	
nine	CL	you	GOAL	light	say	PT	again		
དགུ	ཚད་ཚིག་	ཁྱོད	ལས་ཚིག་	སྒྲོན་པ	བཤད་པ	འདས་ཚིག་	ཡང་བསྐྱར		
九	量词	你	目词	点	说	去时	又		

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ said to le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ again, "You light nine torches and put (them) on the edge of the fields and say, 'Burn you nine torches and burn you nine fields.'"

ཉ་གུ་མེས་ཡང་བསྐྱར་ལེའུ་རུ་ལ་ཁྱོད་ཀྱིས་དཔལ་འབར་དགུ་མེར་སྒྲོན་ནས་ཞིང་མཐུག་བཞག་སྟེ། དཔལ་འབར་དགུ་མེར་སྒྲོན་ཞིག་ས་ཞིང་དགུ་མེར་སྒྲོན་རོགས་ཞེས་བོན་དང་ཞེས་བེད།

这时，亮古米又对勒物如说：“你点上九根火把，放在土地的底端，然后说‘点你九根火把，点你九块土地。’”

(142)

le	ku	ru	t ^h ɛ	hĩ	ba	he	le	rə	mi	tɕɛ	ɕy	ro	sə
le	ku	ru	he/her	GEN	listen	DP	field	fire	light	went	PT	again	
ལེའུ་རུ	ཁཱ	འབྲེལ་སྒྲུ	ཉན་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	ས་ཞིང	མེ	སྒྲོན་པ	ཕྱིན་པ	འདས་ཚིག་	ཡང་བསྐྱར			
勒物如	她	属格	听	连词	土地	火	点	去	去时	又			

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ listened to her and went again to light the fire.'

ལེའུ་རུས་ཡང་བསྐྱར་མོའི་ཁ་ལ་ཉན་ནས་ས་ཞིང་མེར་སྒྲོན་དུ་སོང་།

勒物如听了她的(话), 又去点旱地(里的树枝和杂草)了。

(143)

mi t ^h BY	NGY	t ^h BY	t ^h ε	ni	tɕε	le	rə	NGY	ts ^h u
torch	nine	CL	he	ERG	light	DP	field	nine	CL
དཔལ་འབར	དགུ	ཚད་ཚིག	ཁོ	ཉིད་སྒྲ	སྒྲོན་པ	སྒྲིལ་ཚིག	ས་ཁིང	དགུ	ཚད་ཚིག
火把	九	量词	他	作格	点	连词	土地	九	量词

(144)

NGY	mæ	lo	tɕə	ka	NGY	ka hĩ	nu	lo	tɕε
nine	end	GOAL	put	DP	nine	CL	you	GOAL	light
དགུ	མཇུག	ལས་ཚིག	འཛིག་པ	སྒྲིལ་ཚིག	དགུ	ཚད་ཚིག	ཁྱོད	ལས་ཚིག	སྒྲོན་པ
九	底端	目词	放	连词	九	量词	你	目词	点

(145)

lo mæ	nu	lo	tɕε	di	te	tɕε	pi tsa	ro	sə
CL	you	GOAL	light	say	DP	light	finish	PT	again
ཚད་ཚིག	ཁྱོད	ལས་ཚིག	སྒྲོན་པ	བཤད་པ	སྒྲིལ་ཚིག	སྒྲོན་པ	ཚར་པ	འདས་ཚིག	ཡང་བསྐྱར
量词	你	目词	点	说	连词	点	完	去时	又

'He lit nine torches and put (them) on edges of the nine fields and said, "Light you nine torches and light you nine fields," then finished lighting again.'

ཁོས་དཔལ་འབར་དགུ་མེར་བསྒྲོན་ནས་ཁིང་དགུ་ཡི་མཐར་བཞག་སྟེ། དཔལ་འབར་དགུ་མེ་སྒྲོན་ཞིག་ས་ཁིང་དགུ་པོ་མེར་སྒྲོན་ཞིག་ཅེས་བཤད་ནས་(ས་ཁིང་ཚར་མ་མེར་)བསྐྱུང་།

他点着了九根火把，放在了九片土地的底端，说：“点你九根火把，点你九块土地，”(九块土地里的树枝杂草一会儿)就又烧完了。

(146)

li	dzy	le	a y	k ^h a rə	tɕ ^h ə ta	he rə	o ba	mi tɕε
back	went	DP	father-in law	beside	from	field	all	burn
ཕྱིར	ཕྱིན	སྒྲིལ་ཚིག	བྱུས་པོ	འགམ་དུ	གནས	ཁིང་རི་མ	ཚར་མ	སྒྲིག་པ
回	去	连词	岳父	旁边	从	旱地	都	烧

(147)

pi tsa	ro	nu	hĩ	zə mi	ko	a	qæ	ro	a ɣ	di
finish	PT	your	GEN	girl	give	INT	will	PT	father-in-law	say
ཚར་བ	འདས་ཚེག	ཁྱོད	འབྲེལ་སྤྱ	བུ་མོ	སྟེར་བ	འདྲི་ཚེག	ཟུ	འདས་ཚེག	ཁྱེས་པོ	བཤད
完	去时	你	属格	女儿	给	疑问	要	去时	岳父	说

'(le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹) went back beside Father-in-law and said, "All the fields are burned so will you give your daughter (to me)?"

(ཁོ་)ཕྱིར་ཁྱེས་པོའི་འགྲམ་དུ་སོང་ནས་ཞིང་རིམ་ཚང་མ་བསྐྱུགས་ཚར་སོང་། ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་(ང་ལ་)སྟེར་གྱི་ཡིན་ནམ་ཞེས་བཤད།

(勒物如)回到天岳父的身边去说: “岳父, 旱地(里的树枝)都烧完了, 你的女儿可以给(我)了吗?”

(148)

m	ji	a ɣ	t ^h i	t ^h bu	te	nu	mi ta	pi tsa	ro	dɛ
sky	GEN	father-in-law	DET	CL	DP	you	burn	finish	PT	INT
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྤྱ	ཁྱེས་པོ	ངེས་ཚེག	ཚད་ཚེག	སྟེལ་ཚེག	ཁྱོད	སྐྱེག་པ	ཚར་བ	འདས་ཚེག	འདྲི་ཚེག
天	属格	岳父	限词	量词	连词	你	烧	完	去时	疑问

(149)

nu	he rə	t ^h i	NGV	ts ^h u	lo	li	tɕa p ^h u	hũ	di
you	dry land	DET	nine	CL	GOAL	back	overturn	go	say
ཁྱོད	ཞིང་རིམ	ངེས་ཚེག	དགུ	ཚད་ཚེག	ལས་ཚེག	ཕྱིར	མགོ་ཉིང་སྟོག་པ	སོང	བཤད
你	旱地	限词	九	量词	目词	回	翻	去	说

'Now Sky-father-in-law said, "You finished burning? Then you go overturn^A the nine (fields of) dry land back up."

སྐབས་འདིར་ནམ་མཁའ་ཁྱེས་པོས་ཡང་བསྐྱར་བཤད་ཟུར། ཁྱོད་ཀྱིས་བསྐྱུགས་ཚར་སོང་ངམ། དེ་ན་ཁྱོད་སོང་ནས་ཞིང་འདི་དགུ་པོ་མགོ་ཉིང་སྟོག་ཟེར།

这时, 天岳父说: “(哦,)你烧完了吗? 你回去把那九块旱地(都)再翻(一遍)吧。”

^A New land is dug with a pick. When bushes and trees are encountered, they are cut, left to dry, burned and then a long-handled mattock is used to turn over the soil to put the ash inside the soil.

(150)

le	ku	ru	t ^{hi}	t ^h Bu	te	ku	ru	da	ka	ka	ro
le	ku	ru	DET	CL	DP	head	only	shake	PT		
ལེའུ་རུ			ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	མགོ	ཁོ་ན	གཡུག་པ	འདས་ཚིག་		
勒物如			限词	量词	连词	头	只	摇	去时		

'At this moment, le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ only shook^A (his) head.'

སྐབས་འདིར། ལེའུ་རུ་(ལ་ཐབས་གཞན་མེད་པས་)མགོ་ཁོ་ན་(ཡང་ཡང་)གཡུགས།

勒物如(感到无可奈何,)只好摇头。

(151)

na	gu	mi	dzy	le	t ^h ε	k ^h a	rə	to	dzy	ro	sə
na	gu	mi	come	DP	he	beside	arrive	come	PT	again	
ཉ་གུ་མེ			ཡང་བ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁོ	འགམ་དུ	སྒྲིབ་པ	ཡང་བ	འདས་ཚིག་	ཡང་བསྐྱར	
亮古米	来		连词		他	身边	到	来	去时	又	

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ came and arrived beside him again.'

ཉ་གུ་མེ་ཡང་བསྐྱར་ཁོའི་འགམ་དུ་བསྒྲིབས།

亮古米又来到了他的身边。

(152)

nu	tɕa	ts ^h ə	NGY	la	la	rə	mæ	tɕə	ka	NGY	qæ	hĩ
you	mattock	nine	CL	OTM	field	end	put	DP	nine	CL		
ཁྱོད	རྫོམ	དགུ	ཚད་ཚིག་	ཡུལ་ཚིག་	ས་ཞིང	མཇུག	འཛིག་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	དགུ	ཚད་ཚིག་		
你	锄头	九	量词	宾标	土地	底端	放	连词	九	量词		

^A Shaking the head back and forth indicates one is at a loss as to what to do.

(153)

nu	lo	tɕa p ^h u	NGV	lo mæ	nu	lo	tɕa p ^h u	ŋu
you	GOAL	overturn	nine	CL	you	GOAL	overturn	say
ཁྱོད	ལས་ཚིག་	མགོ་ཉིད་སྒྲོག་པ་	དགུ	ཚད་ཚིག་	ཁྱོད	ལས་ཚིག་	མགོ་ཉིད་སྒྲོག་པ་	བཤད་པ་
你	目词	翻	九	量词	你	目词	翻	说

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ said, "You take nine mattocks and put (them at) the field edges and say, 'Overturn you nine mattocks, overturn you nine fields.'"

ཉ་གུ་མེས་བཤད་རྒྱུར། ཁྱོད་ཀྱིས་ཤོ་མ་དགུ་འབྱེར་ནས་ཞིང་མཐར་བཞག་སྟེ། ཤོ་མ་དགུ་བོ་ཤོ་རྒྱས་མཛོད། ས་ཞིང་དགུ་བོ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཤོ་རྒྱས་མཛོད་
ཅེས་ཤོད་ཟེར།

(亮古米)说: “你(把)九把锄头放到(那九块)旱地的底端, 就说'挖你九锄头, 挖你九块土地。'”

(154)

lɛ ku ru	rə	tɕa p ^h u	pi tsa	le	li	dzy	ro	sə
lɛ ku ru	field	overturn	finish	DP	back	come	PT	again
ལེའུ་རུ	ས་ཞིང	མགོ་ཉིད་སྒྲོག་པ་	ཚར་བ	སྟེ་ལ་ཚིག་	ཐྱིར	ཡང་བ	འདས་ཚིག་	ཡང་བསྐྱར
勒物如	土地	翻	完	连词	回	来	去时	又

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ finished overturning the fields and came back again.'

ལེའུ་རུ་ཡིས་ཞིང་ས་མགོ་ཉིད་བསྒྲོགས་ཚར་རྗེས་ཐྱིར་ཡོག
翻完之后, 勒物如回来了。

(155)

lɛ ku ru	a y	da
lɛ ku ru	father-in-law	DAT
ལེའུ་རུ	ཁྱེས་པོ	ལ་དོན
勒物如	岳父	与格

(156)

rə li tɕa p^hu pi tsa ro di
 field back overturn finish PT say/tell
 ས་ཁིང ཕྱིར མགོ་རྟིང་སློག་པ ཚར་བ འདས་ཚིག་ བཤད
 土地 回 翻 完 去时 说

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ told (his) father-in-law, "(I) finished overturning the fields back again."

ལེའུ་རུ་སློག་པོ་ལ། (རས་ས་)ཁིང་ཡང་བསྐྱར་ཕྱིར་མགོ་རྟིང་བསློག་ས་ཚར་སོང་ཞེས་བཤད།

勒物如对天岳父说：“旱地翻完了。”

(157)

nu ja q^ha NGY bɛ dɒu la o p^ha li hũ di
 you buckwheat nine CL OTM there sow back go say
 ཁྱེད བྲོ་བོ དགུ ཚད་ཚིག་ ལུ་ལ་ཚིག་ དེ་ན འདེབས་པ ཕྱིར སོང བཤད
 你 荞麦 九 量词 宾标 那儿 撒播 回 去 说

'(Father-in-law) said, "You take nine packages of buckwheat (seed) and sow back there."

(ནམ་མཁའི་གྱིས་བོས་)བཤད་རྒྱུ། ཁྱེད་གྱིས་བྲོ་བོ་ལྷག་མ་དགུ་དེར་འབྱེར་སོང་ནས་(དེ་དག་)འདེབས་དགོས་ཟེར།

(天岳父)说：“你拿九袋荞麦(种子), 回去撒到那(九块地里)。”

(158)

lɛ ku ru mɛ k^ha le na gu mi da mi do li ɕy ro sə
 lɛ ku ru at a loss DP na gu mi DAT ask back went PT again
 ལེའུ་རུ ཐབས་ཟད་པ སྤེལ་ཚིག་ ཉ་གུ་མེ ལ་དོན་ འདི་བ ཕྱིར ཕྱིན་པ འདས་ཚིག་ ཡང་བསྐྱར
 勒物如 没办法 连词 亮古米 与格 询问 回 去 去时 又

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ was at a loss and went back to ask na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ again.'

ལེའུ་རུ་ལ་ཐབས་གཞན་མེད་པས་ཡང་བསྐྱར་ཉ་གུ་མེ་ལ་འདི་བར་ཕྱིན།

勒物如束手无策, 又回去询问亮古米。

(159)

ma	qɣ	ma	qɣ	nu	ja q ^h a	t ^h i	NGV	bɛ dɒu	la
NEG	worry	NEG	worry	you	buckwheat	DET	nine	CL	OTM
དགག་མྱོ	མིམས་ཁྲལ	དགག་མྱོ	མིམས་ཁྲལ	ཁྱོད	བྲ་བོ	དེས་ཚིག་	དགུ	ཚད་ཚིག་	ཡུལ་ཚིག་
否定	担心	否定	担心	你	荞麦	限词	九	量词	宾标

(160)

rə	t ^h i	NGV	ts ^h u	mæ	lo	tɕə	ka	NGV	bɛ dɒu
field	DET	nine	CL	edge	GOAL	put	DP	nine	CL
ས་ཞིང	དེས་ཚིག་	དགུ	ཚད་ཚིག་	མཐུག	ལས་ཚིག་	འཛོག་པ	སྒྲེལ་ཚིག་	དགུ	ཚད་ཚིག་
土地	限词	九	量词	底端	目词	放	连词	九	量词

(161)

nu	lo	p ^h a	NGV	lo mæ	nu	lo	p ^h a	ŋu	di
you	GOAL	sow	nine	CL	you	GOAL	sow	say	say
ཁྱོད	ལས་ཚིག་	གཏོར་འདེབས	དགུ	ཚད་ཚིག་	ཁྱོད	ལས་ཚིག་	གཏོར་འདེབས	བཤད	བཤད
你	目词	撒播	九	量词	你	目词	撒播	说	说

'(na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹) said, "Don't worry, don't worry, you take the nine packages of buckwheat (seed) and put (them) on the edges of the nine fields and say, 'Sow you nine packages of buckwheat (seed), sow you nine fields.'"

ཉ་གུ་མེས་བཤད་རྒྱུར། མིམས་ཁྲལ་མ་བྱེད། མིམས་ཁྲལ་མ་བྱེད། ཁྱོད་ཀྱིས་བྲ་བོ་ཁྲག་མ་དགུ་འཁྱེར་ནས་ས་ཞིང་དགུ་བོའི་མཐར་བཞག་སྟེ། ཁྲག་མ་དགུ་བོ་གཏོར་འདེབས་བྱེས། ས་ཞིང་དགུ་བོར་གཏོར་འདེབས་བྱེས་ཞེས་བོན་བྲེད།

(亮古米)说: “别担心, 别担心, 你拿这九袋荞麦(种子), 放在那九片旱地的底端, (然后)说'撒你九袋(荞麦), 撒你九片(旱地)。'”

(162)

le ɣu ru	ha ʂə	na gu mi	ʂa	ɱ
le ɣu ru	still/like before	na gu mi	tell	AVM
ལེལུརུ	ལྷོར་བཞིན	ཉ་གུ་མེ	བཤད	བྱིད་ཚིག་
勒物如	还是	亮古米	说	副标

(163)

ja q^ha p^ha ɕy ro sə
buckwheat sow went PT again

བྲ་བོ འདེབས་པ ཕྱིན་པ འདས་ཚིག་གི ཡང་བསྐྱར

荞麦 撒播 去 去时 又

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹, like before, went to sow buckwheat again as na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ told.'

ཉ་གུ་མེས་བཤད་པ་ལྟར། ལེའུ་རུས་པ་ཞིན་ཕྱིར་བྲ་བོ་གཏོར་འདེབས་བྱེད་དུ་སོང་།

勒物如还是按亮古米所说的一样去撒播荞麦。

(164)

NGY be dbu nu lo p^ha NGY lo mæ nu lo p^ha
nine CL you GOAL sow nine CL you GOAL sow

དགུ ཚད་ཚིག་ ཁྱོད འཕས་ཚིག་གི འདེབས་པ དགུ ཚད་ཚིག་ ཁྱོད འཕས་ཚིག་གི འདེབས་པ

九 量词 你 目词 撒播 九 量词 你 目词 撒播

(165)

di te ti t^hBu m p^ha pi tsa ro sə
say DP one CL AVM sow finish PT again

ཟེར་བ སྒྲེལ་ཚིག་ གཅིག ཚད་ཚིག་ བྱེད་ཚིག་ གཏོར་འདེབས ཚར་བ འདས་ཚིག་གི ཡང་བསྐྱར

说 连词 一 量词 副标 撒播 完 去时 又

'(He) said, "You sow nine packages (of buckwheat seed), you sow nine fields," and finished sowing in one moment (immediately).'

(ལེའུ་རུས་བཤད་ཐུང་།) བྲ་བོའི་ཁྱལ་མ་དགུ་བོ་གཏོར་འདེབས་བྱོས། ས་ཞིང་དགུ་བོར་གཏོར་འདེབས་བྱོས་ཞེས་བཏོན་པ་ན། སྐད་ཅིག་ཉིད་ལ་ཡང་བསྐྱར་བཏབ་ཚར་སོང་།

(他) 说: “撒你九袋(荞麦), 撒你九片(旱地),” 一会儿工夫就(把种子)撒完了。

(166)

lɛ ku ru	tʰɛ	hĩ	a ɣ	kʰa rə	li	ɕy	ro	sə
lɛ ku ru	his	GEN	father-in-law	beside	back	went	PT	again
ལེའུ་རུ	ཁོ	འབྲེལ་སྤྱ	ཁྱེས་པོ	འགམ་དུ	ཐྱིར	ཐྱིན་པ	འདས་ཚིག	ཡང་བསྐྱར
勒物如	他	属格	岳父	旁边	回	去	去时	又

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ went back beside his father-in-law again.'

ལེའུ་རུ་ཡང་བསྐྱར་ཁོའི་ཁྱེས་པོའི་འགམ་དུ་སོང་།

勒物如又回到了他的岳父身边。

(167)

tʰɛ	hĩ	a ɣ	da
he	GEN	father-in-law	DAT
ཁོ	འབྲེལ་སྤྱ	ཁྱེས་པོ	ལ་དོན
他	属格	岳父	与格

(168)

a ɣ	ja qʰa	pʰa	pi tsa	ro	di
father-in-law	buckwheat	sow	finish	PT	say
ཁྱེས་པོ	བྲ་པོ	འདེབས་པ	ཚར་པ	འདས་ཚིག	བཤད
岳父	荞麦	撒播	完	去时	说

'(He) said to his father-in-law, "Father-in-law, (I) finished sowing the buckwheat (seed)."

ཁོའི་ཁྱེས་པོ་ལ། ཁྱེས་པོ་ལགས། ངས་བྲ་པོ་བཟང་ཚར་སང་ཞེས་བཤད།

(勒物如)对他的岳父说：“岳父，荞麦撒完了。”

(169)

m	ji	a ɣ	tʰi	tʰbu	te	nu	ja qʰa	li	qy	te
sky	GEN	father	DET	CL	DP	you	buckwheat	back	collect	DP
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྤྱ	ཁྱེས་པོ	ངས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྤྱེལ་ཚིག	ཁྱོད	བྲ་པོ	ཐྱིར	སྤྱད་པ	སྤྱེལ་ཚིག
天	属格	岳父	限词	量词	连词	你	荞麦	回	检	连词

(170)

ŋa	hĩ	zə mi	nu	ko	di
I	GEN	daughter	you	give	say
ངའི	འབྲེལ་སྤྱ	བུ་མོ	ཁྱོད	སྤྲེལ་བ	ཟེར
我	属格	女儿	你	给	说

'At this moment, Sky-father-in-law said, "You collect the buckwheat (seed) back then (I) will give my daughter to you."

སྐབས་འདིར་ནམ་མཁའ་ཁྱེས་པོས་ཁྱོད་ཀྱིས་བྲ་བོ་ཕྱིར་སྤྲེལ་བྱས་ན་ངའི་བུ་མོ་ཁྱོད་ལ་སྤྲེལ་ཟེར།

这时，天岳父说：“你(去把刚撒完了的那九包)荞麦捡回来，(我就把)我的女儿(嫁)给你。”

(171)

lɛ ku ru	na gu mi	da	nu	hĩ	a da	te
lɛ ku ru	na gu mi	DAT	you	GEN	father	DP
ལེའུ་རུ	ཉ་གུ་མེ	ལ་དོན	ཁྱོད	འབྲེལ་སྤྱ	ཨ་པ	སྤྲེལ་ཚིག
勒物如	亮古米	与格	你	属格	爸爸	连词

(172)

q ^h a ta ha	na	ni	ky	ko	ti	jy	m	hĩ ^A	ma	qæ	di
never	we	two	CL	ABS	one	CL	be	PER	NEG	will	say
ནམ་ཡང	ང་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚིག	སྤྱད་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	བཟོ་བ	སྤྲེལ་ཚིག	དགག་སྤྱ	མ་འོངས་པ	བཤད
无论何时	我们	两	量词	肯定	一	量词	成	祈使	否定	会	说

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ said to na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹, "Your father will never let we two be one (family)."

ལེའུ་རུས་ཉ་གུ་མེ་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་པས་ངེད་གཉིས་ཁྱིམ་ཚང་གཅིག་ནམ་ཡང་བྱེད་དུ་འཇུག་སྤྱ་མ་འོང་ཅིས་བཤད།

勒物如对亮古米说：“无论如何，你的爸爸都不会让我们俩成为一家的。”

^A ko¹¹ and hĩ¹¹ together suggests making somebody do something.

(173)

na	gu	mi	te	nu	gɛ	ræ	m	ŋa	rə	ga	ɕy
na	gu	mi	DP	you	real	AVM	I	love	if		
ཉ་གུ་མི		སྤྱི་ལ་ཚིག་	ཁྱོད་	དངོས་ནས་	བྱིད་ཚིག་	ང	དགའ་	གལ་ཏེ			
亮古米	连词	你	真实	副标	我	喜欢	如果				

(174)

li	tʰa	hũ	ti	ni	te	tʰɛ	ha	me	kʰa	da	mi	di
back	NEG	go	one	CL	DP	he	also	at a loss	MP	say		
ཕྱིར་	དགག་སྟུང་	སོང་	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	སྤྱི་ལ་ཚིག་	ཁོ	ཀྱང་ཡང་	ཐབས་ཟད་པ་	ཚིག་སྟེགས་	བཤད་		
回	否定	去	一	量词	连词	他	也	没办法	语气	说		

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ said, "If you really love me, then don't go back, one day he also will be at a loss and (agree)."

ཉ་གུ་མིས་གལ་ཏེ་ཁྱོད་དངོས་ནས་ང་ལ་དགའ་ན་ཕྱིར་མ་འགོ་ ཉིན་ཞིག་ལ་ཁོ་ལ་ཡང་ཐབས་ཟད་པར་འགྱུར་ངེས་ཞེས་བཤད།

亮古米说：“如果你真爱我的话就别回去，有一天，他也会束手无策的。”

(175)

na	gu	mi	tʰɛ	da	tʰo	bu	ngy	la	la	da	ka
na	gu	mi	he	DAT	sack	nine	CL	take/bring	come	DP	
ཉ་གུ་མི		ཁོ	ལ་དོན་	ཁྱལ་མ	དགུ་	ཚད་ཚིག་	འཁྱེར་བ་	ཡོང་བ་	སྤྱི་ལ་ཚིག་		
亮古米	他	与格	口袋	九	量词	拿		来	连词		

(176)

ngy	tʰo	bu	nu	lo	za	ngy	lo	mæ	nu	lo	za	di
nine	sack	you	GOAL	collect	nine	CL	you	GOAL	collect	say		
དགུ་	ཁྱལ་མ	ཁྱོད་	ལས་ཚིག་	ལེན་པ་	དགུ་	ཚད་ཚིག་	ཁྱོད་	ལས་ཚིག་	ལེན་པ་	བཤད་		
九	口袋	你	目词	收	九	量词	你	目词	收	说		

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ said to him, "Take nine sacks and say, 'You collect nine sacks, you collect nine fields (of buckwheat seed).'"

ཉ་གུ་མེས་ཁོ་ལ་(ཁྱོད་ཀྱིས་)ཁྱུག་མ་དགུ་འབྱེར་གྲག་དེ་ནས་ཁྱུག་མ་དགུ་བོ་སྟེང་ལེན་བྱས། ཞིང་དགུ་བོ་ཁྱོད་ཀྱིས་སྟེང་ལེན་བྱས་ཅེས་ཐོན་ཞིག་ཅེས་བཤད།

亮古米给他说明：“拿九根口袋来，(放在那九片旱地的底端)，然后说‘收你九袋(荞麦)，收你九块地(里的荞麦)。’”

(177)

le ku ru	na gu mi	sa	m	ka	li	za	pi tsa	ro	te
le ku ru	na gu mi	tell	AVM	DP	back	collect	finish	PT	DP
ལེའུ་རུ	ཉ་གུ་མེ	བཤད་པ	ཁྱེད་ཚིག	སྟེང་ལེན	ཕྱིར	ལེན་པ	ཚར	འདས་ཚིག	སྟེང་ལེན
勒物如	亮古米	说	副标	连词	回	收	完	去时	连词

(178)

ja q ^h a	ly ly	so	ly	li ma lu	ro	di
buckwheat	pellet/seed	three	CL	miss	PT	say
བླ་བོ	འབྲུ་དྲིག	གསུམ	ཚད་ཚིག	མེད་པ	འདས་ཚིག	བཤད
荞麦	颗粒	三	量词	差	去时	说

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ collected (the seed) back as na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ (had) told (him to do) but three buckwheat seed were missing.'

ལེའུ་རུས་ཉ་གུ་མེས་བཤད་པ་ལྟར་བསྐྱབས་ཏེ། བླ་བོ་ཕྱིར་སྟེང་ལེན་བྱས་མོད། འོན་ཀྱང་བླ་བོ་དྲིག་མ་གསུམ་མེད་པར་གྱུར་འདུག

勒物如按亮古米所说的做后就收完了，但是差了三粒荞麦。

(179)

m	ji	a y	le ku ru	da	ja q ^h a	t ^h i	so	ly	su
sky	GEN	father	le ku ru	DAT	buckwheat	DET	three	CL	find
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྒྱ	ཁྱེས་པོ	ལེའུ་རུ	ལ་དྲོན	བླ་བོ	དེས་ཚིག	གསུམ	ཚད་ཚིག	འཚོལ་བ
天	属格	岳父	名字	与格	荞麦	限词	三	量词	找

(180)

li	ma	da	ɕy	ŋa	hĩ	zə mi	nu	ko	ma	qæ	di
back	NEG	come	if	I	GEN	daughter	you	give	NEG	will	say
ཕྱིར	དགག་སྟོ	ཡོང་བ	གལ་ཏེ	ང	འབྲེལ་སྟོ	བུ་མོ	ཁྱོད	སྟེར་བ	དགག་སྟོ	མ་འོངས་པ	བཤད
回	否定	来	如果	我	属格	女儿	你	给	否定	要/会	说

'Sky-father-in-law said to le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹, "If you don't find and bring the three buckwheat (seed I) will not give my daughter to you."

ནམ་མཁའ་ཁྱིམ་པོས་ལེའུ་རུ་ལ་གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་བྱ་བོ་དོག་མ་དེ་གསུམ་ཕྱིར་བཅའ་ནས་ཡོང་མ་ཐུབ་ན་ངའི་བུ་མོ་ཁྱོད་ལ་མི་སྟེར་ཞེས་བཤད།

天岳父对勒物如说：“如果找不回来那三粒的话，我的女儿不会给你的。”

(181)

lɛ ku ru	te	q ^h a	ja q ^h a	ly ly	so	ly	lo	ʂu	li
lɛ ku ru	DP	where	buckwheat	pellet/seed	three	CL	GOAL	find	back
ལེའུ་རུ	སྟེལ་ཚིག	གང་དུ	བྱ་བོ	འབྲུ་དོག	གསུམ	ཚད་ཚིག	ལས་ཚིག	འཚོལ་བ	ཕྱིར
勒物如	连词	哪儿	荞麦	颗粒	三	量词	目词	找	回

(182)

bi	ɕæ	ro	di	ka	mɛ k ^h a	ro	sə
go	FT	FT	say	DP	at a loss	PT	again
འགྲོ་བ	མ་འོངས་པ	མ་འོངས་པ	བཤད	སྟེལ་ཚིག	ཐབས་ཟད་པ	འདས་ཚིག	ཡང་བསྐྱར
去	未时	未时	说	连词	没办法	去时	又

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ said, "Where will I go to find (and bring) back the three (missing) buckwheat seed?" and was at a loss again.'

ལེའུ་རུ་ཡིས་ང་གང་དུ་བྱ་བོ་དོག་མ་གསུམ་འཚོལ་དུ་འགྲོ་ཞེས་བཤད་ནས་ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་དུ་བྱུང།

勒物如说：“到哪儿去找回三粒荞麦颗粒呀！”又束手无策了。

(183)

t ^h i	t ^h Bu	te	na gu mi	le ku ru	pæ	dzy	ro	sə
DET	CL	DP	na gu mi	le ku ru	side	come	PT	again
ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཉ་གུ་མེ	ལེ་ལུ་རུ	འགལ་ལྷོ	ཡོང་བ	འདས་ཚིག་	ཡང་བསྐྱར
限词	量词	连词	亮古米	勒物如	身边	来	去时	又

'At this moment, na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ came to le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹'s side again.'

སྐབས་འདིར། ཉ་གུ་མེ་ཡང་བསྐྱར་ལེ་ལུ་རུ་འགལ་ལྷོ་ཡོང་།

这时候, 亮古米又来到了勒物如的身边。

(184)

le ku ru	da	ja q ^h a	za	t ^h Bu	ti ga ga	o	a	mbæ	di
le ku ru	DAT	buckwheat	collect	when	anything	there	INT	EXT	say
ལེ་ལུ་རུ	ལ་དོན	བྲའོ	སྒྱུད་པ	སྐབས་	འགལ	དེ་ན	འདྲི་ཚིག་	ལས་འཁུན	བཤད
名字	与格	荞麦	收	时候	一些	那儿	疑问	存在	说

'(na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹) asked le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹, "Was there anything there when (you) were collecting buckwheat (seed)?"'

(ཉ་གུ་མེས་)ལེ་ལུ་ལ། བྲའོ་སྒྱུད་སྐབས་དེ་ན་(དངོས་པོ་)ཅི་ཞིག་འདྲུག་ཅེས་དྲིས།

(她)说: “收荞麦的时候, 那儿有什么吗?”

(185)

le ku ru	te	t ^h o jy	ja	te	o	to	dzy	lo	di
le ku ru	DP	turtledove	CL	DP	there	arrive	come	MP	say
ལེ་ལུ་རུ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཐུག་ཕོན	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	དེ་ན	ཐོན་པ	ཡོང་བ	ཚིག་རྟེན་གས	བཤད
勒物如	连词	斑鸠	量词	连词	那儿	到	来	语气	说

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ said, "A turtledove came and arrived there."'

ལེ་ལུ་རུས་ཐུག་ཕོན་ཞིག་དེར་བསྐྱེབས་འདྲུག་ཟེར།

勒物如说: “那儿有一只斑鸠(飞)来过。”

(186)

na rə	tɕʰə tɕʰə	te	li	da	ɤæ	sə	nu	ku sɤ	dzy
tomorrow	morning	DP	back	come	FT	again	you	front	come
སང་ཉིན	ཞོགས་པ	སྒྲིལ་ཚིག	ཕྱིར	ཡོང་བ	མ་འོངས་པ	ཡང་བསྐྱར	ཁྱོད	ཕྱོད་དུ	ཡོང་བ
明天	早上	连词	回	来	未时	又	你	前面	来

(187)

tʰi	ja	lɛ	ta	qʰa	ma	di
DET	CL	aim	DP	shoot	MP	say
ངེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	འབེན་དུ་ལེན་པ	སྒྲིལ་ཚིག	རྒྱག་པ།འབེན་པ	ཚིག་རྟེན་གས	བཤད
限词	量词	瞄	连词	开/射	语气	说

'(na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹) said, "Tomorrow morning (the turtledoves) will come back again; you aim at the (turtledove) in front and shoot."

ཉ་གུ་མེས་སང་ཉིན་ལྷ་མོར་(སྐྱག་རོན་དེ་)ཡང་བསྐྱར་ཕྱིར་ཡོང་རྒྱ་རེད། ཁྱོད་ཀྱིས་ཕྱོད་དུ་ཡོང་བའི་(སྐྱག་རོན་)དེ་དམིགས་འབེན་དུ་སྒྲུངས་ནས་མེ་མདའ་
ཐོངས་ཞེས་བཤད།

(亮古米)说: “明天早上又要(飞)回来, (拿一把枪等候,)你就瞄准(最)前面(飞)来的(那只)开枪。”

(188)

mæ	ti	sɔ	te	lɛ ku ru	na tʰsu	la	ɕə po	ka la	ko
next	one	CL	DP	lɛ ku ru	gun	OTM	tree	branch	LOC
རྗེས་སུ	གཅིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	ལེའུ་རུ	གུ་མ་མདའ	ལུ་ལ་ཚིག	སྣང་པོ	ཡལ་ག	གནས་གཞི
后来	一	量词	连词	勒物如	枪	宾标	树	枝芽	位格

(189)

tʰo jy	tʰi	ja	le	qy	te	qʰa	ma	qy	ro
turtledove	DET	CL	aim	know	DP	shoot	NEG	know	PT
ཕྱག་རོན	ངེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	འབེན་དུ་ལེན་པ	ཤེས་པ	སྒྲིལ་ཚིག	རྒྱག་པ	དགག་སྒྲ	ཤེས་པ	འདས་ཚིག
斑鸠	限词	量词	瞄	知道	连词	开	否定	知道	去时

'The next morning, le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ only knew to take the gun, aimed it at the turtledove on the tree branch but didn't not know how to shoot.'

ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་པར། ལེའུ་རུས་གུས་མདའ་བཟུང་ནས་སྒྲོང་བོའི་ཡལ་གཏི་སྟེང་གི་ཕུག་རོན་དེ་འབེན་དུ་སྒྲུངས་མོད། འོན་ཀྱང་(ཁོས་)འཕེན་མ་གཤམ།

第二天早上, 勒物如只知道拿枪瞄树枝上的那只斑鸠, 但不知道开枪。

(190)

na gu mi me k^ha le t^hε la ka t^hi nga sə ni ræ q^ha
na gu mi at a loss DP his hand GOAL beat only after PRE-ATT shoot

ཉ་གུ་མེ ཐབས་ཟད་པ སྟེ་ལ་ཚིག་ ཁོ ལག་པ ལས་ཚིག་ རུང་པ ད་གཞོད འདས་སྟོན་ མེ་མདའ་ཕོག་པ
亮古米 没办法 连词 他 手 目标 打 才 前体 打

'Then (he) shot (the turtledove but) only after na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ beat his hand.'

ཉ་གུ་མེར་ཐབས་ཟད་ནས་ལེའུ་རུའི་ལག་པར་བརྟུངས་བ་ན་(ཁོས་)ད་གཞོད་(ཕུག་རོན་)དེ་བསད།

亮古米没办法, 后来, (她用手) 碰了一下他的手, (勒物如)才射到 (那只斑鸠)。

(191)

t^ho jy lo lo ko ja q^ha t^hi so ly qo qæ
turtledove crop LOC buckwheat DET three CL dig

ཕུག་རོན་ ཡོག་གསོག་ ཀནས་གཞི་ བྲ་བོ་ རས་ཚིག་ གསུམ་ ཚད་ཚིག་ སྟོག་པ
斑鸠 方位词 位格 荞麦 限词 三 量词 挖

(192)

le m ji a y ko li cy ro sə
DP sky MP father-in-law give back went PT again

སྟེ་ལ་ཚིག་ བས་མཁའའ་ ཚིག་རྟེགས་ ཁྱུས་བོ་ སྟེར་བ་ ཕྱིར་ ཕྱིན་པ་ འདས་ཚིག་ ཡང་བསྐྱར་
连词 天 语气 岳父 给 回 去 去时 又

'(le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹) dug the three buckwheat (seed) from the turtledove's crop and went to Sky-father-in-law and gave (the three buckwheat seed) back to (Sky-father-in-law).'

(ལེའུ་རུས་)ཐུག་རོན་གྱི་ཨོག་གསོག་ལས་བྲ་བོ་འབྲུ་རྟོག་གསུམ་པོ་སྒྲངས་ནས་ཡང་བསྐྱར་ཕྱིར་སོང་སྟེ་ནམ་མཁའ་ཀྱིས་པོ་ལ་བྱིན།

从斑鸠的食袋里挖出那三粒荞麦, 又交给天岳父。

(193)

a γ le ku ru da
father-in-law le ku ru DAT

ཀྱིས་པོ་ ལེའུ་རུ ལ་དོན
岳父 名字 与格

(194)

nu nu hī a zə lo li su di
you you GEN mother-in-law GOAL back find say

ཁྱོད ཁྱོད འབྲེལ་སྒྱུ ཀྱིས་པོ་ ལས་ཚིག་ ཕྱིར་ འཚོལ་བ བཤད
你 你 属格 岳母 目标 回 找 说

'Father-in-law said to le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹, "You find your mother-in-law (and bring her) back^A."

ཀྱིས་པོས་ལེའུ་རུ་ལ་ཁྱོད་རང་གི་ཀྱིས་པོ་བཅའ་ནས་ཕྱིར་འབྲིད་གོག་ཅེས་བཤད།

天岳父对勒物如说: “你把你的岳母找回来。”

(195)

le ku ru go m hū su ma sə ro sə
le ku ru what do should GEN NEG know PT again

ལེའུ་རུ ཅི་ཞིག ཐུད འོས་པ འབྲེལ་སྒྱུ དགག་སྒྱུ ཤེས་པ འདས་ཚིག་ ཡང་བསྐྱར
勒物如 什么 做 应该 属格 否定 知道 去时 又

^A Sky Father-in-law and Sky Mother-in-law could transform themselves into various animal forms. In this instance, Sky Father-in-law wants le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ to find out which animal they were to gauge his cleverness.

'Again, le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ didn't know what (he) should do.'

ལེའུ་རུས་ཡང་བསྐྱར་ཅི་བྱེད་དགོས་པ་མ་རྟོགས།

勒物如又不知道该做什么了。

(196)

na	gu	mi	t ^h ɛ	da	ta	hũ	jo	ku	ʂə	lo	li	da	t ^h i	ja
na	gu	mi	he	DAT	tonight	sheep	front	GOAL	back	come	DET	CL		
ཉ་གུ་མི		ཁོ	ལ་དོན	དོད་གོང	ལུག	ཕྱོད་དུ	ལས་ཚེག	ཐྱིར	ཡོང་བ	ངས་ཚེག	ཚད་ཚེག			
亮古米	他	与格	今晚	绵羊	前面	目标	回来	限词	量词					

(197)

ta	ræ	t ^h i	tɕo	ta	ka	a	zə	a	zə	ŋu	di
neck	LOC	hug	DP	mother-in-law	mother-in-law	say	say				
ཤེ	གནས་གཞི	འཐམ་པ	སྤྲེལ་ཚེག	གྱོས་མོ	གྱོས་མོ	བཤད	བཤད				
脖子	位格	抱住	连词	岳母	岳母	说	说				

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ said to him, "Tonight hug the neck of the sheep that comes in front, and say, 'Mother-in-law, Mother-in-law.'"

ཉ་གུ་མིས་ཁོ་ལ་དོད་གོང་(ཁྱོད་ཀྱིས་)ཕྱོད་དུ་ཡོང་བའི་ལུག་དེའི་ཤེ་ལ་འཐམ་སྟེ། གྱོས་མོ། གྱོས་མོ་ཞེས་བོས་ཞེས་བཤད།

亮古米对他说：“今晚，抱住(走)在最前面回来的那只绵羊的脖子就喊‘岳母，岳母。’”

(198)

le	ku	ru	ŋi	jo	ku	ʂə	li	dzy	t ^h i	ja	hĩ	ta	ræ
le	ku	ru	ERG	sheep	front	back	come	DET	CL	GEN	neck		
ལེའུ་རུ		ཐྱིད་སྟེ	ལུག	ཕྱོད་དུ	ཐྱིར	ཡོང་བ	ངས་ཚེག	ཚད་ཚེག	འབྲེལ་སྟེ	ཤེ			
名字	作格	绵羊	前面	回来	限词	量词	属格	脖子					

(199)

t ^{hi}	tɕo	ta	le	a	zə	a	zə	di	te
GOAL	hug	DP	mother-in-law	mother-in-law	say	DP			
ལས་ཚིག་	འབམ་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	གྱུ་མོ་	གྱུ་མོ་	བཤད	སྒྲིལ་ཚིག་			
目词	抱住	连词	婆婆	婆婆	说	连词			

(200)

a	zə	li	ræ	ro
mother-in-law	back	find	PT	
གྱུ་མོ་	ཕྱིར	རྟོན་པ	འདས་ཚིག་	
岳母	回	找到	去时	

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ hugged the neck of the sheep that came back in front and said, "Mother-in-law, Mother-in-law," and (he) found Mother-in-law and (brought her) back.'

ལེའུ་རུས་ཐྱོན་དུ་ཡོང་བའི་ལུག་དེའི་སྒྲིལ་ལ་འབམས་ཏེ། གྱུ་མོ། གྱུ་མོ་ཞེས་བོས་པ་ན་གྱུ་མོ་ཕྱིར་རྟོན།

(傍晚, 牛羊回来时,) 勒物如抱住(走)在最前面回来的那只绵羊的脖子, 就喊'岳母, 岳母,'就找回了岳母。

(201)

a	ɣ	nu	zə	mi	ŋa	ko	a	ka	ro	di	te
father-in-law	you	girl	I	give	INT	time to	FT	say/ask	DP		
གྱུ་མོ་	ཁྱོད	བུ་མོ་	ང	སྟེར་བ	འདྲི་ཚིག་	རན་པ	མ་འོངས་པ	བཤད	སྒྲིལ་ཚིག་		
岳父	你	女儿	我	给	疑问	可以/该	未时	说	连词		

(202)

t ^{hi}	t ^h Bu	te	nu	ŋa	lo	li	ʂu	sə	di
DET	CL	DP	you	I	GOAL	back	find	again	say
དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁྱོད	ང	ལས་ཚིག་	ཕྱིར	འཕྲོལ་བ	ཡང་བསྐྱར	བཤད
限词	量词	连词	你	我	目词	回	找	再	说

'(le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹) said, "Father-in-law, is it time to give your daughter to me?" and (Father-in-law) said, "You find and (bring) me back again now."

(ལེའུ་རུས་)བཤད་གྱུར། གྱུས་པོ་ལགས། ད་ཚུད་ཀྱི་བུ་མོ་ང་ལ་བྱིན་ཚེག་གས་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (གྱུས་པོས་)ད་ཚུད་ཀྱིས་ང་ཕྱིར་འཚོལ་ཞིག་ཅིས་བཤད།
(勒物如)说：“岳父，你的女儿可以给我了吗？”(岳父)又说：“现在，你把我找回来。”

(203)

le	ku	ru	na	gu	mi	da	ŋa	q ^h a	m	hũ	ro	di
le	ku	ru	na	gu	mi	DAT	I	how	do	should	FT	say
ལེའུ་རུ			ཉ་གུ་མི			ལ་དོན	ང	ཅི་འདྲ	བྱེད་པ	འོས་པ	མ་འོངས་པ	བཤད
勒物如			亮古米			与格	我	怎么	做	应该	未时	说

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ said to na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹, "What should I do?"

ལེའུ་རུས་ཉ་གུ་མི་ལ་ད་ངས་ཅི་བྱས་ན་འོས་ཞེས་དྲིས།
勒物如给亮古米说：“我该怎么办呢？”

(204)

na	gu	mi	t ^h ε	da	ta	hũ	te	bu	ku	ʂə	li	da	t ^h i
na	gu	mi	he	DAT	tonight	DP	yak	front	back	come	DET		
ཉ་གུ་མི			ཁོ	ལ་དོན	དོདགོང	སྟེལ་ཚིག	ཅོར	སྔན་དུ	ཕྱིར	ཡོང་བ	ངས་ཚིག		
亮古米			他	与格	今晚	连词	牦牛	前面	回	来	限词		

(205)

p ^h a	hĩ	ta	ræ	t ^h i	tɕo	ta	ka	a	ɣ		a	ɣ	ŋu	di
CL	GEN	neck	GOAL	hug	DP	father-in-law	father-in-law	say	say/tell					
ཚད་ཚིག	འབྲེལ་སྟེ	སྟེ	ལས་ཚིག	འབྲམ་པ	སྟེལ་ཚིག	གྱུས་པོ	གྱུས་པོ	བཤད	བཤད					
量词	属格	脖子	目标	抱住	连词	岳父	岳父	说	说					

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ told him, "Tonight hug the yak that comes back in front and say, 'Father-in-law, Father-in-law.'"

ཉ་གུ་མེས་ཁོ་ལ་དོད་གོང་མུན་དུ་ཡང་བའི་ནོར་དེའི་སྒྲིལ་འཐམ་ནས་གྱིས་པོ། གྱིས་པོ་ཞེས་བོས་ཞེས་བཤད།

亮古米对他说：“今晚，抱住(走)在最前面回来的那头牦牛的脖子，就喊 '岳父，岳父。’”

(206)

m	ji	a y	ha	le ku ru	ni	li	ræ	ro
sky	GEN	father-in-law	also	le ku ru	ERG	back	find	PT
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྒྲ	གྱིས་པོ	ཀྱང་།ཡང	ལེའུ་རུ	ཉིད་སྒྲ	ཕྱིར	རྫིད་བ	འདས་ཚིག
天	属格	岳父	也	勒物如	作格	回	找	去时

'Sky-father-in-law was also found by le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ and (brought) back.'

ནམ་མཁའི་གྱིས་པོ་ཡང་ལེའུ་རུས་ཕྱིར་རྫིད་བ་རེད།

天岳父也被勒物如找了回来。

(207)

m	ji	a y	t ^h i	t ^h Bu	te	mε k ^h a	ro	ka
sky	GEN	father-in-law	DET	CL	DP	at a loss	PT	DP
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྒྲ	གྱིས་པོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	ཐབས་ཟད་པ	འདས་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག
天	属格	岳父	限词	量词	连词	没办法	去时	连词

(208)

nu	hũ	te	ta ni	t ^h i li	ʒə ʒə	te	ε qo	li	t ^h a	da	ro	di
you	go	DP	today	from		DP	home	back	NEG	come	PT	say
ཁྱེད	མོང	སྒྲིལ་ཚིག	དེ་རིང	ནས		སྒྲིལ་ཚིག	ཁྱིམ	ཕྱིར	དགག་སྒྲ	ཡང་བ	འདས་ཚིག	བཤད
你	去	连词	今天	从		连词	家	回	否定	来	去时	说

'Sky-father-in-law was at a loss and said, "You go and don't come back home from today."

ནམ་མཁའ་ཁྱིམ་པོ་ལ་ཐབས་ཐད་དེ་ད་ཁྱོད་སོང་། དེ་རིང་ནས་བཟུང་ཕྱིར་ཁྱིམ་ལ་མ་ཡོང་ནེས་བཤད།

这时，天岳父束手无策了就(对女儿)说：“你去吧，但是从今以后别回家里来了。”

(209)

m	ji	a y	ce	zo	za	na	va bu ræ tsə	o ba	vi
sky	GEN	father-in-law	family	grain	seed	and	livestock	all	divide
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྒྱུ	ཁྱིམ་པོ	ཁྱིམ	འབྲུ་རིགས	ས་བོན	དང	སྒོ་ཕྱགས	ཚང་མ	བགོ་བ
天	属格	岳父	家	粮食	种子	和	牲畜	都	分

(210)

le	pbu	t ^h jo	ni	qy	ko	li	dzy
DP	send	they	two	CL	give	back	come
སྒྲིལ་ཚིག	སྤྱད་བ	ཁོ་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚིག	སྤེར་བ	ཕྱིར	ཡོང་བ
连词	赶	他们	二	量词	给	回	来

'Sky-father-in-law's family divided all the grain seed and livestock, gave (them to the new couple), sent they two (away) and (they) went back (to the world).'

ནམ་མཁའ་ཁྱིམ་པོ་ཚང་གིས་འབྲུ་རིགས་རྣམས་ཀྱི་ས་བོན་དང་སྒོ་ཕྱགས་ཚང་མ་བགོས་ནས་ཁོ་གཉིས་ལ་བྱིན་ཏེ། (ཁོ་གཉིས་འཛིག་རྟེན་ལ་)ཕྱིར་ཡོང་དུ་བཏུག།

天岳父家把粮食种子和家畜给他俩分了(一份,)就送(他们)回到(人间)来。

(211)

m	ji	a zə	t ^h jo	ni	ky	da
sky	GEN	mother-in-law	they/them	two	CL	DAT
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྒྱུ	ཁྱིམ་མོ	ཁོ་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚིག	ལ་དོན
天	属格	岳母	他们	二	量词	与格

(212)

rə gy	ko	ca mi ti	q ^h y	ha	ga	ma	ka	ma	di	
road/way	LOC	song	one	CL	also/even	sing	NEG	can	MP	say
བཟོད་ལམ	གནས་གཤི	སྒྲ	གཅིག	ཅད་ཚིག	ཀྱང	སྒྲ་ལེན་པ	དགག་སྒྲ	ཚིག་པ	ཚིག་རྟེན་གས	བཤད་པ
路途	位格	歌	一	量词	也	唱	否定	能	语气	说

'Sky-mother-in-law told the two of them, "(You two) can not sing songs on the way, even one sentence."

ནམ་མཁའ་ཀྱིས་མོས་ཁོ་གཉིས་ལ་བཤད་རྒྱུ། (ཁྱོད་གཉིས་ཀྱིས་)ལམ་བར་དུ་སྒྲ་དབྱངས་ཚིག་འབྲུ་གཅིག་ཀྱང་སྒྲངས་མི་ཚོག་ཟེར།

天岳母给他俩说：“(你俩)在路上, 一句山歌也不能唱。”

(213)

t ^h jo	ni	ky	jo jo	va bu ræ tsə	tby	zə	zə	la	le
they	two	CL	together	livestock	drive	grain	seed	take/bring	DP
ཁོ་ཚོ	གཉིས	ཅད་ཚིག	མཉམ་དུ	སྒོ་ཐུགས	འདོད་པ	འབྲུ་རིགས	ས་བོན	འཁྱེར་བ	སྒྲེལ་ཚིག
他们	二	量词	一起	牲畜	赶	粮食	种子	带	连词

(214)

a hī	dby	ko	jy	m	li	dzy	ro
below/down	world	LOC	family	make	back	come	PT
འོག	མི་ཡུལ	གནས་གཤི	ཁྱིམ་ཚང	བཟོ་བ	ཐྱིར	ཡོང་བ	འདས་ཚིག
下面	人间	位格	家庭	做	回	来	去/时

'They two drove the livestock, took the grain seed, came back down to the world and made a family together.'

ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་མཉམ་དུ་འབྲུ་རིགས་ཁྱིམ་ཚང་བཟོ་བ་ཐྱིར་ཡོང་བ་ལྟེ་ཁྱིམ་གཞི་བསྒྲིགས།

他们俩一块儿赶着牲畜, 带着种子, 回到人间来成家(立业)了.

(215)

sə m ja ɲi kxə qə mi li to t^hBu te
 sə m ja ɲi pass GOAL back arrive when DP
 སེ་མུ་ཡ་ཉེ ཉག་ག འས་ཚིག་ ཕྱིར སླེབ་པ སྐབས་ སླེའ་ཚིག་
 斯木亚尼 垭口 目词 回 到 时候 连词

(216)

na gu mi ma ʂə ʂə nda ro ka ɕa mi mi ga te
 na gu mi sad very PT DP song GOAL sing DP
 ཉ་གུ་མེ སེམས་སྤྱད་པ ཉ་ཅང འདས་ཚིག་ སླེའ་ཚིག་ གྲུ འས་ཚིག་ གྲུ་ལེན་པ སླེའ་ཚིག་
 亮古米 想家 很 去时 连词 山歌 目词 唱 连词

(217)

va bu ræ tsə o ba bzi su bzi pæ su pæ ro
 livestock all fly GEN fly run GEN run PT
 སྒོ་ཕུགས་ ཚང་མ འཕུར་བ འབྲེའ་སྒྲུ འཕུར་བ ཐུག་པ འབྲེའ་སྒྲུ ཐུག་པ འདས་ཚིག་
 牲畜 都 飞 属格 飞 跑 属格 跑 去时

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ was very sad and started to sing songs when (they) arrived back down to sə⁵³ m⁴⁴ ja¹¹ ɲi^{11A} Pass and all the livestock ran away.'

མར་སེ་མུ་ཡ་ཉེ་ཉག་གར་བསྐྱེབས་དུས་ཉ་གུ་མེའི་སེམས་ཉ་ཅང་སྤྱད་ནས་གྲུ་སླངས་བས་སྒོ་ཕུགས་ཚང་མ་འཕུར་ལུས་པ་འཕུར་བ་དང་ཐུག་ལུས་པ་
 བཐུགས་ཉེ་བྲོས་ཚར་སོང་།

回到斯木亚尼山垭口的时候, 亮古米很想家, 唱了几句山歌, 这时所有家畜都飞的飞, 跑的跑了。

(218)

k^hy k^hy tɕ^ha tɕ^ha q^ha mæ la mi li qo te a mi
 quickly skirt end OTM GOAL back cover DP now
 འམ་སང སྒྲད་གཡོགས་ མཐའ ཕུའ་ཚིག་ འས་ཚིག་ ཕྱིར གཏུམ་པ སླེའ་ཚིག་ ད་ལྟ་
 赶紧 裙子 尾端 宾标 目词 回 盖 连词 现在

^A sə⁵³ m⁴⁴ ja¹¹ ɲi¹¹ is a mountain pass between the sky and the earth.

(219)

na	qo p ^h u	t ^h i	ɲi ka	ræ	li	qo	su	dja	le
we	raise	DET	some	PRE-ATT	back	cover	GEN	be	MP
ང་ཚོ	གསོ་བ	ངེས་ཚིག	འགའ་ཤམ	འདས་ཐོན	ཐྱིང	གཏུམ་བ	འབྲེལ་སྒྱ	རེད	ཚིག་རྟེན་གས
我们	饲养	限词	一些	前体	回	盖	属格	是	语气

'(na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹) used (her) skirt end and quickly covered (the escaping animals) back down and covered these (animals) we raise now.^A

(ཉ་གུ་མེས་)ལམ་སང་(མོའི་)སྒྲིང་གཡོགས་ཀྱི་སྒྲེ་མོས་(སྒྲོག་ཆགས་རྩམས་)གཏུམས་བ་ན། ད་ལྟ་ང་ཚོས་གསོ་བཞིན་པའི་སྒྲོ་ཐུགས་འདི་ཚོ་གཡོགས་བ་
རེད།

(她)赶紧用裙摆将(正逃走的家畜)盖住，于是就盖到了现在我们养的这些(家畜)。

(220)

na gu mi	t ^h i	t ^h bu	sə ɲi	t ^h ɛ	hĩ	a mi	ʂa	su	li	ʂu
na gu mi	DET	CL	only after	he	GEN	mother	tell	GEN	back	remember
ཉ་གུ་མེ	ངེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ད་གཞིན	མོ	འབྲེལ་སྒྱ	ཨ་མ	བཤད	འབྲེལ་སྒྱ	ཐྱིང	བློ་བ
亮古米	限词	量词	才	她	属格	妈妈	说	属格	回	忆/想起

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ remembered (what) her mother had told (her) only after this moment (this happened).'

སྒྲུབས་འདིར། ཉ་གུ་མེས་ད་གཞིན་མོའི་ཨ་མས་བཤད་བ་དག་ཐྱིང་ཡིད་ལ་བློ།

亮古米这才想起了天岳母说的(话)。

^A na⁵³ mzi⁵³ believe that the livestock they raise today are descended from those covered by na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ with her skirt and wild animals are descended from those na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ lost on sə⁵³ m⁴⁴ ja¹¹ ɲi¹¹ Pass that day.

(221)

t ^h i	t ^h bu	te	va bu ræ tsə	ræ	li	qo	t ^h i ki	tby
DET	CL	DP	livestock	PRE-ATT	back	cover	these	drive
ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	སྣོ་ཕྱུགས་	འདས་ཐོན་	ཕྱིར	གཏུམ་པ	འདི་ཚོ	འདྲེད་པ
限词	量词	连词	牲畜	前体	回	盖	这些	赶

(222)

le	dby ly ts ^h o mæ	ɕɛ	ko	to	li	dzy
DP	earth watching man	family	LOC	arrive	back	come
སྒྲིལ་ཚིག་	འཛིག་རྟེན་ལྟ་སྤང་མཁན	ཁྱིམ་	གནས་གཞི	སྒྲིབ་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ
连词	大地看守人	家	位格	到	回	来

'At this moment (they) drove back these livestock that they had covered back, came and arrived back to the family of earth watching humans.'^A

སྐབས་འདིར། (ཁོ་ཚོས་)ཤུལ་དུ་ལུས་ཡོད་པའི་སྣོ་ཕྱུགས་དེ་ཚོ་དེད་ནས་ཕྱིར་འཛིག་རྟེན་ལྟ་སྤང་པའི་ཁྱིམ་དུ་བསྒྲིབ་ས།
这时候, (他们)赶着刚才盖回来的家畜回到人间看守人家^B来。

(223)

dby	ko	to	li	dzy	nu	te	mbo	nda
earth	LOC	arrive	back	come	after	DP	difficult	very
མི་ཡུལ་	གནས་གཞི	སྒྲིབ་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ	རྗེས་སུ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁག་པོ	ཏ་ཅང
人间	位格	到	回	来	后	连词	艰难	很

'It was very difficult after (they) came and arrived back to the earth.'

ཕྱིར་མི་ཡུལ་དུ་ཐོན་པའི་རྗེས་སུ་(ཁོ་ཚོའི་འཚོ་བ་)ཏ་ཅང་ཁག་པོ་འདུག
回到人间以后, (他俩的生活)很艰难。

^A Humans who lived on the earth are referred to as 'earth watching humans', meaning that when the two returned to earth they watched over human families.

^B 从前, 居住在地球上的人称为'大地看守人'。

(224)

rə	ko	q ^h æ bo	ʂa	ma	ga dʒa	ka	zɔ	ma	t ^h by
field	LOC	ditch	dig ^A	NEG	know	DP	grain/harvest	NEG	good/rich
ས་ཁིང	གནས་གཤི	ཐུ་རྒྱ	སློག་པ	དགག་སྟ	ཤེས་པ	སྟེལ་ཚིག	འབྲུ་རིགས་ལོ་ཉོག	དགག་སྟ	ལེགས་པོ
土地	位格	水沟	疏通	否定	知道	连词	庄稼	否定	好

'(They) didn't know how to irrigate ditches in the fields and the harvest was not rich.'

(ཁོ་ཚོས་)ཁིང་གི་ཐུ་རྒྱ་སློག་པ་ཤེས་པས་ལོ་ཉོག་ལེགས་པོ་མ་བྱུང་།

不知道在地里开凿水沟, 所以庄稼(长得)不好。

(225)

zɔ	zə	o ba	ts ^h a ts ^h a	le	ŋgɛ	ka	zɔ	ma	ræ
grain	seed	all	mix	DP	plant	DP	grain/harvest	NEG	get
འབྲུ་རིགས	ས་བོན	ཆང་མ	བསྐྱེ་བ	སྟེལ་ཚིག	འདེབས་པ	སྟེལ་ཚིག	འབྲུ་རིགས	དགག་སྟ	ཐོབ་པ
庄稼	种子	都	混合	连词	种	连词	粮食	否定	得

'(They) mixed all the grain seed and planted so (they) didn't get grain.'

(ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་)འབྲུ་རིགས་ཀྱི་ས་བོན་ཆང་མ་བསྐྱེས་ནས་བཏབ་པས་ལོ་འབྲུ་རིགས་མ་ཐོབ།

(把各种)种子都混着播种, 所以(也) 没有(收) 到粮食。

(226)

jy	m	nu	te	ʒi zə mi	sə	ma	na	ro
family	make/become	after	DP	children	bear	NEG	would	PT
ཁྱིམ་ཚང	འགྲུབ་པ	རྗེས་སུ	སྟེལ་ཚིག	སྦུ་གུ	སྟེས་པ	དགག་སྟ	སྦུབ་པ	འདས་ཚིག
家庭	做/成	后	连词	子女	生	否定	能	去时

'After making a family (the wife) would not bear children (did not become pregnant).'

(ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་)ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་གྲུབ་རྗེས་(རྒྱུང་མ་མངལ་མ་ཆགས་པས་)སྦུ་གུ་སྟེས་པ་སྦུབ།

成家后, (亮古米)不能生育。

^A Ditches are dug in fields to carry irrigation water. They also are dug in some fields to collect excess rainwater to prevent certain crops from rotting, e. g., potatoes.

(227)

ji mi	tɕɛ	ma	ga dʒa	ka	ɕə ka	ji mi	ɬo	ndzu
house	build	NEG	know	DP	branch	house	LOC	stay
ཁང་བ	བཅོ་བ	དགག་སྟུགས་	ཤེས་པ	སྟེལ་ཚིག་	ཡལ་ག	ཁང་བ	གནས་གཞི	སྟོང་བ
房子	修	否定	知道	连词	树枝	房子	位格	坐

'(They) didn't know house building so stayed in a house of branches.

(ཁོ་ཚོས་)ཁང་བ་བཅོ་མ་ཤེས་པས་ཤིང་གི་ཡལ་གཞི་ཁང་བའི་ནང་དུ་བསྟན།

不懂得修房子, 就住在树枝房子里。

(228)

m	ji	a y	ɕɛ	ha	mi do	li	bi	ma	ŋa
sky	GEN	father-in-law	family	also	ask	back	go	NEG	dare
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྟུགས་	གྲུས་པོ	ཁྱིམ་ཚང	གྲང་ཡང	འདྲི་བ	ཕྱིར	འགོ་བ	དགག་སྟུགས་	ཐོད་པ
天	属格	岳父	家	也	问	回	去	否定	敢

'(They) also didn't dare to go back to ask Sky-father-in-law's family (for help).'

(ཁོ་ཚོ་)ཕྱིར་ནམ་མཁའ་ཁྱིམ་པོ་ཚང་དུ་ཡང་སྟོ་འདྲི་བར་འགོ་མ་ཐོད།

也不敢回到天岳父家去问 (到底该怎么办)。

(229)

mæ	te	la qo	jo	mba	ŋu	tʰjo	ɛ qo	to	dzy
later	DP	crow	SELF	able	say	they	home	arrive	come
རྗེས་སུ	སྟེལ་ཚིག་	ཁྱ་ཏ	རང་ཉིད	སྟབ་པ	ཟེར་བ	ཁོ་ཚོ	ཁྱིམ་	སྟེལ་བ	ཡོང་བ
后来	连词	乌鸦	它	能	说	他们	家	到	来

'Later Crow arrived at their home and said (it was) able (to go to Sky-father-in-law's home).'

དེ་ནས་རྗེས་སུ་ཁྱ་ཏ་ཁོ་ཚོའི་ཁྱིམ་དུ་བསྟེན་བས་ནས་(ཁོ་རང་ནམ་མཁའ་ཁྱིམ་པོ་ཚང་དུ་འགོ་)སྟབ་ཅེས་བཤད།

后来, 乌鸦说它能(帮忙)就来到他们家。

(230)

t ^h jo	t ^h i	t ^h bu	te	la qo	da	lo	ka to
they	DET	moment	DP	crow	DAT	GOAL	ask for help

ཁོ་ཚོ་ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སྐྱེལ་ཚིག་ ཁ་ཏ་ ལ་དོན་ ལས་ཚིག་ རོགས་བྱེད་པའི་རེ་བ་ཞུ།

他们 限词 时候 连词 乌鸦 与格 目词 求助

'At this moment, they asked for Crow's help.'

སྐབས་འདིར། ཁོ་ཚོས་ཁ་ཏ་ལ་རོགས་བྱེད་པའི་རེ་བ་ཞུ།

这时，他们向乌鸦求助。

(231)

mɛ bu	NGY	bzə	k ^h y	le	la qo	t ^h i	ja	ko
tear	nine	CL	get	DP	crow	DET	CL	give

མིག་ཚུ་ དགུ་ ཚད་ཚིག་ འདོན་པ་ སྐྱེལ་ཚིག་ ཁ་ཏ་ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སྟེར་བ་

泪水 九 量词 接 连词 乌鸦 限词 量词 给

'They took nine cups of tears and gave (them) to Crow.'

(ཁོ་ཚོས་)མིག་ཚུ་སྟེར་བ་བཏོན་ནས་དགུ་ཁ་ཏ་ལ་བྱིན།

(他俩) 接了九杯 (自己哭泣的) 泪水, 交给了那只乌鸦。

(232)

rə gy	ti	te	ko	to	te	tɕ ^h ə	nda	ka	mɛ bu
road/way	one	CL	LOC	arrive	DP	hot	very	DP	tear

བཟོད་ལམ་ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ གནས་གཞི་ སྐྱེལ་པ་ སྐྱེལ་ཚིག་ ཚ་བ་ ཏ་ཅང་ སྐྱེལ་ཚིག་ མིག་ཚུ་

路 一 量词 位格 到 连词 热 很 连词 泪水

(233)

t ^h i ki	o ba	t ^h e	ni	ndzə	pi tsa	ro
these	all	it	ERG	drink	finish	PT

འདི་ཚོ་ ཚང་མ་ དེ་ བྱིད་སྒྲ་ འཐུང་བ་ ཚང་བ་ འདས་ཚིག་

这些 都 它 作格 喝 完 去时

'(Crow) arrived half-way, and was very hot so it drank and finished all the tears.'

ལམ་བར་དུ་བསྐྱབས་དུས་(ཁྱ་ཏ་)ཚ་བས་མནར་ནས་མིག་ཚུ་ཚང་མ་འབྲུངས།

(乌鸦飞)到半路上热得把那些泪水都喝光了。

(234)

m	to	nu	te	ne	zə mi	ɕɛ	te	su qæ	le
sky	reach	after	DP	your	daughter	family	DP	rich	DP
ནམ་མཁའ	སྐྱབས་པ	རྗེས་སུ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁྱེད་ཚོ	བུ་མོ	ཁྱིམ་ཚང	སྒྲིལ་ཚིག་	ཕུག་པོ	སྒྲིལ་ཚིག་
天	到	后	连词	你们的	女儿	家	连词	富裕	连词

(235)

m	ma	ndo	su qæ	le	ɖɔy	ma	ndo	ro	di
sky	NEG	see	rich	DP	earth	NEG	see	PT	say
ནམ་མཁའ	དགག་སྒྲི	མཐོང་བ	ཕུག་པོ	སྒྲིལ་ཚིག་	མི་ཡུལ	དགག་སྒྲི	མཐོང་བ	འདས་ཚིག་	ཟེར
天	否定	见	富裕	连词	地球	否定	见	去时	说

'After reaching the sky (Crow) said, "Your daughter's family is rich and cannot see the sky and cannot see the earth^A (the family is extremely rich)."'

ནམ་མཁའ་བསྐྱབས་རྗེས། (ཁྱ་ཏས་)ཁྱེད་ཚོའི་བུ་མོ་ཚང་ནི་ཏ་ཅང་ཕུག་པོ་འདུག་པས་གནས་ས་གཉིས་ཀྱང་མི་མཐོང་(ཏ་ཅང་ཕུག་པོ་ཡིན་པ་)ཞེས་བཤད།

到了天上后说：“你们的女儿家很富裕。”

(236)

a y	a zə	ni	ky	m	ni mi xi	nda
father-in-law	mother-in-law	two	CL	AVM	happy	very
ཁྱེས་པོ	ཁྱེས་མོ	གཉིས་	ཚད་ཚིག་	ཁྱིད་ཚིག་	དགའ་བ	ཏ་ཅང
岳母	岳父	二	量词	副标	心欢	很

^A *m*⁵³ *ma*⁴⁴ *ndo*⁵³ *ɖɔy*⁴⁴ *ma*⁴⁴ *ndo*⁵³ = 'extraordinary', 'tremendous'.

'Both Father-in-law and Mother-in-law were very happy (about their daughter's wealth).'

གྲོས་པོ་དང་གྲོས་མོ་གཉིས་ཏུ་ཅང་དགའ་བྱུང་།

岳父岳母俩(听了)都很高兴。

(237)

la qo	t ^h i	t ^h Bu	te	ne	zə mi	ɕɛ	va ʂə	te	la
crow	DET	CL	DP	your	daughter	family	pork	DP	OTM
ཁ་ཏ	ངས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	ཁྱེད་ཀྱི	བུ་མོ	ཁྱིམ	ཕག་ཤ	སྒྲིལ་ཚིག	ཡུལ་ཚིག
乌鸦	限词	量词	连词	你们的	女儿	家	猪肉	连词	宾标

(238)

ɕə	m	tɕ ^h ə	zə	te	la	k ^h ʂə	sə	di
wood	make	make	grain	DP	OTM	shit	clean	say
འབྲུད་ཤིང	བྱེད་པ	མེ་གཏོང་བ	འབྲུ་རིགས	སྒྲིལ་ཚིག	ཡུལ་ཚིག	སྒྲུག་པ	གཙང་སྒྲུ་བྱེད་པ	ཟེར
柴火	当	烧	粮食	连词	宾标	大便	擦	说

'At this moment, Crow said, "Your daughter's family uses pork as wood to make a fire and uses grain to clean shit."

སྐབས་འདིར། ཁ་ཏས་ཁྱེད་ཚོའི་བུ་མོའི་ཚང་གིས་ཕག་ཤ་འབྲུད་ཤིང་དུ་བཞོལ་བ་དང་། སྒྲུག་པ་འབྲུ་རིགས་ཀྱིས་གཙང་སྒྲུ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ཅེས་བཤད།

这时, 乌鸦(接着)说: “你们的女儿家呀, 把猪肉当柴火烧, 拿粮食擦屁股呢。”

(239)

m	ji	a ɣ	ti	t ^h Bu	m	qo tɕ ^h ə	le	la qo	t ^h ɛ	ni
sky	GEN	father	one	CL	AVM	angry	DP	crow	he	ERG
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྒྲ	གྲོས་པོ	གཅིག	ཚད་ཚིག	བྱེད་ཚིག	ཁྱོས་པ	སྒྲིལ་ཚིག	ཁ་ཏ	ཁོ	བྱེད་སྒྲ
天	属格	岳父	一	量词	副标	生气	连词	乌鸦	他	作格

(240)

pi pa	mi ŋga	ka	yu	va	so	dzu	tɕʰə tɕʰə
drive	SUF-COM	DP	tiger	boar	three	CL	release/send
ཕྱིར་སྐྱོད་པ	འདས་རྗེས	སྟེལ་ཚིག	སྟག	ཕག་ཚོན	གསུམ	ཚད་ཚིག	གཏོང་བ
赶	后体	连词	老虎	野猪	三	量词	放

(241)

o	mi	tɕʰə
LOC	GOAL	SUF-COM
གནས་གཞི	འས་ཚིག	འདས་རྗེས
位格	目词	后体

'Sky-father-in-law was angry suddenly, and drove away the crow^A and sent three groups of tigers and (three groups of) wild boars down (to the earth).'

ནམ་མཁའ་ཁྱིམ་པོ་དེ་མ་ཐག་ཁྱིམ་ཏེ། ཁྱ་ཏ་མཐར་བསྐྱད་པ་དང་། སྟག་དང་ཕག་ཚོན་བྱ་གསུམ་མར་(མི་ཡུལ་དུ་)མངགས།

天岳父一下子大发雷霆, 赶掉乌鸦, 往(人间)放了三群老虎和三群野猪。

(242)

dby ly tsʰo mæ	ɕe	zo	ku ʑə	o	ndʒe	tʰi	ni ka	ha
earth watching man	family	grain	front	there	EXT	DET	little	also
འཛིག་རྟེན་ལྟ་སྤང་མཁན	ཁྱིམ་ཚང	ལོ་རྟོག	སྔར	དེ་ན	ཡོད་པ	ངེས་ཚིག	ཁྱུང་ཙམ	ཟུང
大地看守人	家	庄稼	以前	那儿	有	限词	一点儿	也

(243)

yu	va	ni	zo qə	pi tsa	ro	sə
tigers	wild boar	ERG	destroy	finish	PT	again
སྟག	ཕག་ཚོན	ཐྱད་སྟེ	མེད་བསྐྱག་ཏུ་གཏོང་བ	ཚར་བ	འདས་ཚིག	ཡང་བསྐྱར
老虎	野猪	作格	糟蹋	完	去时	又

^A Thus, black crows became an evil portent.

'Earth-watching Man's family's few grains there were also destroyed by tigers and wild boars again.'

འཇིག་རྟེན་ལྷ་སྤྱང་བའི་ཁྱིམ་ཚང་གི་སྤར་ཡོད་པའི་འབྲུ་རིགས་ཉུང་ཙམ་དག་ཀྱང་སྤག་དང་ཕག་གོད་ཀྱིས་མེད་བསྐྱག་ཏུ་བཏང་།

在（地里）的大地看守人家的那点儿(庄稼)也被野猪和老虎糟蹋完了。

(244)

le ku ru na na gu mi te ku mdby da ga dza ro

le ku ru and na gu mi DP cry only know PT

ལེའུ་རུ དང ལྷ་གུ་མེ སྤེལ་ཚིག་ རུབ ཁོ་ན གེས་པ འདས་ཚིག་

勒物如 和 亮古米 连词 哭泣 只 知道 去时

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ and na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ only knew to cry (after the grain was destroyed).'

ལེའུ་རུ་དང་ལྷ་གུ་མེ་གཉིས་ཀྱིས་རུ་སྤེལ་སྤེལ་གཞན་མ་གཤམ་གྱིས་

勒物如和亮古米只知道哭泣。

(245)

ti ni te bi la no tsə ti ja o to dzy

one CL DP bat one CL there arrive come

གཅིག་ ཚད་ཚིག་ སྤེལ་ཚིག་ བ་སྤང གཅིག་ ཚད་ཚིག་ དེ་ན སྤེལ་པ ཡོང་བ

一 量词 连词 蝙蝠 一 量词 那儿 到 来

'One day, one bat arrived there (at le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ and na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹'s home).'

ཉིན་ཞིག་ལ་བ་སྤང་ཞིག་(ཁོ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱིམ་དུ་)བསྤེལ་སྤེལ་

一天, 一只蝙蝠飞来。

(246)

bi la no tsə t^{hi} ja t^hε t^hε ndzə do pa p^ha ji

bat DET CL SELF message carry can say

བ་སྤང དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ རང་ཉིད འཕྲིན། བརྟ འཁྱེར་བ ཐུབ་པ ཟེར

蝙蝠 限词 量词 自己 口信 带 能 说

'The bat itself said it could carry a message.'

ཕ་ཐང་དེས་ཁོས་བད་འདི་འབྱེར་བྱའ་ཅེས་བཤད།

蝙蝠说：“我能带口信(给你们的双亲)。”

(247)

jo me bu NGV ndza na na nu ji ka me bu

SELF tear nine CL only need say DP tear

རང་ཉིད་ མིག་ཚུ དགུ ཚད་ཚིག་ ཁོ་ན་ དགོས་པ་ ཟེར་ སྟེལ་ཚིག་ མིག་ཚུ

自己 泪水 九 量词 只 需要 说 连词 泪水

(248)

NGV ndza la le m ji a y ཅེ ཅེ y ro

nine CL take/bring DP sky GEN father-in-law home went PT

དགུ ཚད་ཚིག་ འབྱེར་བ་ སྟེལ་ཚིག་ བཀ་མཁའ་ འབྲེལ་སྟུ གྱིས་པོ་ ཁྱིམ་ གྱིན་པ་ འདས་ཚིག་

九 量词 拿/带 连词 天 属格 岳父 家 去 去时

'It said it only needed nine drops of tears so it took nine drops of tears and went to Sky-father-in-law's home.'

ཁོ་(རང་)ལ་མིག་ཚུ་ཐིགས་པ་དགུ་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་མི་དགོས་ཟེར་ནས་མིག་ཚུ་ཉི་ཐིགས་པ་དགུ་ཁྱེར་ཏེ་བཀ་མཁའ་གྱིས་པོ་ཚང་ལ་གྱིན།

它说：“我只需要九滴泪水，”带九滴泪水到天岳父家去。

(249)

bi la no tsə tʰi ja te me bu tʰi NGV ndza la

bat DET CL DP tear DET nine CL take/bring

ཕ་ཐང་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སྟེལ་ཚིག་ མིག་ཚུ དེས་ཚིག་ དགུ ཚད་ཚིག་ འབྱེར་བ་

蝙蝠 限词 量词 连词 泪水 限词 九 量词 拿

(250)

m	ji	a ɣ	na	a zə	ni	ky
sky	GEN	father-in-law	and	mother-in-law	two	CL
ནམ་མཁའ་	འབྲེལ་སྒྲ	ཁྱེས་པོ	དང	ཁྱེས་མོ	གཉིས	ཚད་ཚིག་
天	属格	岳父	和	岳母	二	量词

(251)

lo	ko	ka	ʂo	ro
GOAL	give	DP	tell	PT
ལས་ཚིག་	སྤེར་བ	སྒྲེལ་ཚིག་	བཤད	འདས་ཚིག་
目词	给	连词	说	去时

'The bat took the nine teardrops and gave (them) to Sky-father-in-law and Mother-in-law, and told (them what had happened down on earth).'

ཕ་ལྷང་དེས་མིག་ཚུ་ཐིགས་པ་དགྲུ་བོ་ནམ་མཁའའི་ཁྱེས་པོ་དང་ཁྱེས་མོར་བྱིན་པ་དང་(གནས་ཚུལ་དངོས་)བཤད།

蝙蝠(来到天上)就把这九滴泪水交给天岳父和岳母, 并讲述了(他们的女儿在人间的生活)。

(252)

bi la ɲo tsə	tʰi	ja	ʂa	pi tsa	ro	te
bat	DET	CL	tell	finish	PT	DP
ཕ་ལྷང་	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	བཤད	ཚར་བ	འདས་ཚིག་	སྒྲེལ་ཚིག་
蝙蝠	限词	量词	说	完	去时	连词

(253)

m	ji	a ɣ	a zə	ni	ky
sky	GEN	father-in-law	mother-in-law	two	CL
ནམ་མཁའ་	འབྲེལ་སྒྲ	ཁྱེས་པོ	ཁྱེས་མོ	གཉིས	ཚད་ཚིག་
天	属格	岳父	岳母	二	量词

(254)

go	m	hũ	su	ʂa	ma	na
what	do	should	GEN	tell	NEG	would
ཅི་ཞིག	བྱེད་པ	འོས་པ	འཕྲིལ་སྒྱུ	བཤད	དགག་སྒྱུ	འདོད་པ
什么/怎么	做/办	应该	属格	说	否定	愿意

'The bat finished telling, but the two, Sky-father-in-law and Mother-law, would not tell (them) what (they) should do.'

ཕ་མང་དེས་བཤད་ཚར་སང་མོད། འོན་ཀྱང་ནམ་མཁའི་བྱིས་པོ་དང་བྱིས་མོ་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་བྱེད་འོས་པ་བཤད་མ་འདོད།

蝙蝠说完了, 但是天岳父和岳母俩都不肯说该怎么办。

(255)

hũ	ngy	jy	t ^h bu	te	bi la	no tsə	jo	te	dza k ^h y	jy	qy rə	ji
night	sleep	when	DP	bat			SELF	DP	outside	sleep	usually	say
མཚན་མོ	གཉིད་པ	སྐབས	སྒྲིལ་ཚིག	ཕ་མང			རང་ཉིད	སྒྲིལ་ཚིག	བྱི་རིལ	གཉིད་པ	རྒྱན་པར	ཟེར
晚上	睡觉	时候	连词	蝙蝠			自己	连词	外面	睡	经常	说

(256)

ka	dza k ^h y	ndo	t ^h i	la	ko	tɕo ljo ljo
DP	outside	spear	DET	CL	LOC	hang
སྒྲིལ་ཚིག	བྱི་རིལ	མཐུང	རིས་ཚིག	ཚད་ཚིག	གནས་གཤི	ཐུང་དུ་དབྱངས་བ
连词	外面	矛	限词	量词	位格	掉

'When it was time to sleep at night, the bat said "I usually sleep outside," and hung on the spear outside.'

མཚན་མོར་གཉིད་དུས། ཕ་མང་གིས་རང་ཉིད་རྒྱན་པར་བྱི་རིལ་དུ་ཉལ་བ་ཡིན་ཟེར་ནས་བྱི་རིལ་གྱི་མཐུང་དེའི་ཐོག་ཏུ་ཐུང་དུ་དབྱངས་ཏེ་(གཉིད།)

晚上睡觉的时候, 蝙蝠说: “我经常睡在外面,” 掉在外面(院子里)的那根矛(杆上栖息)。

(257)

hũ q ^h y	te	m	ji	a zə	te
midnight	DP	sky	GEN	mother-in-law	DP
མཚན་གུང་	སྒྲིལ་ཚིག་	ནམ་མཁའ་	འབྲེལ་སྒྲིལ་	གྱུ་མོ་	སྒྲིལ་ཚིག་
深夜	连词	天	属格	岳母	连词

(258)

zə mi	la da	ʂo	ro
daughter	about	talk	PT
བུ་མོ་	གང་ཞིག་གི་སྐོར་	ཁ་བརྗེད་བྱེད་པ་	འདས་ཚིག་
女儿	关于	谈	去时

'At midnight, Sky-mother-in-law talked about (her) daughter (na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹).'

མཚན་གུང་དུ། རྣམ་མཁའི་གྱུ་མོས་རང་གི་བུ་མོའི་སྐོར་ཁ་བརྗེད་བྱས།

深夜时, 天岳母开始唠叨关于女儿(的遭遇)。

(259)

hũ	ʒi zə mi	sə	ma	na	te	qa	ko
MP	children	bear	NEG	would	DP	hearth	LOC
ཚིག་རྟེན་གས་	ཕུག་གུ་	མངལ་སྐྱུ་པ་	དགག་སྒྲིལ་	བྱབ་པ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཐབ་ཀ་	གནས་གཞི་
语气	孩子	生育	否定	能	连词	灶	位格

(260)

qa lu	so	ly	tɕe	ma	ga dʒa	xo dʒo
qa lu	three	CL	build/place	NEG	know	RQ
ཐབ་ཇོ་	གསུམ་	ཚད་ཚིག་	འཛུགས་པ་	དགག་སྒྲིལ་	ཤེས་པ་	འདི་ཚིག་
呬鲁	三	量词	立	否定	知道	反问

(Mother-in-law said), "Don't they know to place three *qa¹¹ lu⁴⁴* (stones) on the hearth if children are not born?"

(ནམ་མཁའི་གྱུ་མོས་བཤད་རྒྱུར།) མོ་ལ་མངལ་སྐྱུ་མ་བྱབ་ན་ཐབ་ཀའི་ཐོག་ཏུ་ཐབ་ཇོ་གསུམ་འཛོག་རྒྱུར་མི་ཤེས་སམ་ཟེར།

“不能生儿育女的话, 不知道在灶边立三个呬鲁(灶边立起的石头)嘛!”

(261)

ji mi	tɕɛ	ma	ga dza	te	ʒɛ bu	tʰbu	le	tɕɛ	ma	ga dza	xo dzo
house	build	NEG	know	DP	pillar	prop	DP	build	NEG	know	RQ
ཁང་བ	བཅོ་བ	དགག་སྒྱུ	ཤེས་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཀ་བ	འདེགས་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	བཅོ་བ	དགག་སྒྱུ	ཤེས་པ	འདྲི་ཚིག་
房子	修	否定	知道	连词	柱子	撑	连词	修	否定	知道	反问

(Mother-in-law continued), "Don't they know to prop pillars and build if (they) don't know house building?"

(ཁོ་ཚོས་)ཁང་བ་བཅོ་མི་ཤེས་ན་ཀ་བ་འདེགས་དགོས་པ་འང་མི་ཤེས་སམ་(ཞེས་མོས་སྒྲིལ་བྱུང་བ་ཤད།)

“不会修房子的话，不知道立柱子来修嘛!”

(262)

zɔ	ma	tʰby	te	rə	qʰæ bo	ʂa	ma	ga dza	xo dzo	ɲu
grain/harvest	NEG	rich	DP	field	ditch	dig	NET	know	RQ	say
ལོ་ཉོག་	དགག་སྒྱུ	བཟང་པོ	སྒྲིལ་ཚིག་	ས་ཁིང	ཁུ་རྩ་	སློག་པ	དགག་སྒྱུ	ཤེས་པ	འདྲི་ཚིག་	ཟེར
庄稼	否定	好	连词	土地	水沟	疏通	不	知道	反问	说

(Mother-in-law continued), "Don't they know (how to) dig irrigation ditches in the fields if the harvest is not rich?"

ལོ་ཉོག་བཟང་པོ་མེད་ཆེ་ཁིང་ཁུ་རྩ་གསར་བ་སློག་རྒྱུར་མི་ཤེས་སམ་(ཞེས་མོས་དེ་ལྟར་སྒྱུས།)

“庄稼不好的话，不知道在地里疏通水沟嘛!”

(263)

ʂo	pi tsa	sə ɲi	bi la ɲo tsə	tʰi	ja	qæ	kʰa rə	vo ta ^A
tell/talk	finish	only after	bat	DET	CL	bed	beside	hide/perch
བཤད	ཆར་བ	ད་གཞི	པ་ལང	དེས་ཚིག་	ཆད་ཚིག་	ཉལ་ཁྱི	འགུམ་དུ	སྒྲུབ
说	完	才	蝙蝠	限词	量词	床	旁边	趴

^A vo⁴⁴ ta⁵³ is a verb for the existence of avian animals.

(264)

le ba he su ræ li ndo

DP listen GEN PRE-ATT back see

སྒྲིལ་ཚིག་ ཉན་པ་ འབྲེལ་སྒྲི་ འདས་སྒོན་ ཐྱིར་ མཐོང་བ་

连词 听 属格 前体 回 见/发现

'The bat hid beside the bed and listened and got seen (by them) only after (Sky Mother-in-law) finished talking.'

(ནམ་མཁའི་བྱུས་མོས་)བཤད་ཚར་རྗེས། ང་ཕང་དེ་ཉལ་ཁི་འགམ་དུ་སྒྲས་ནས་ལྟོག་ཉན་བྱེད་བཞིན་པ་(མོས་)ད་གཞོད་མཐོང་བྱུང་།

(天岳母) 说完后才发现那只蝙蝠趴在床边 (偷) 听。

(265)

m ji a y ni tso qæ zi la mæ mi tɕʰə te

sky GEN father-in-law ERG pestle OTM after GOAL throw DP

ནམ་མཁའ་ འབྲེལ་སྒྲི་ བྱུས་པོ་ ཐྱིད་སྒྲི་ གཏུན་གྱིང་ ཡུལ་ཚིག་ རྗེས་སུ་ འས་ཚིག་ འཕངས་པ་ སྒྲིལ་ཚིག་

天 属格 岳父 作格 石杵 宾标 后 目词 扔 连词

(266)

bi la no tsə hĩ na ŋga tso qæ zi ni tby le ka pɛ pɛ^A ro

bat GEN nose pestle ERG beat DP flat PT

ང་ཕང་ འབྲེལ་སྒྲི་ ལྷ་བ་ གཏུན་གྱིང་ ཐྱིད་སྒྲི་ རུང་བ་ སྒྲིལ་ཚིག་ ལེབ་མོ་ འདས་ཚིག་

蝙蝠 属格 鼻子 石杵 作格 打 连词 扁 去时

'Sky Father-in-law took the pestle, threw it down after the bat and beat its nose flat.'

ནམ་མཁའི་བྱུས་པོས་གཏུན་གྱིང་(ང་ཕང་)རྗེས་སུ་འཕངས་པས། ང་ཕང་གི་ལྷ་བར་ཕྱག་ནས་དེ་ལེབ་མོར་བརྟང་།

天岳父抓起石杵, 扔向(蝙蝠)背后, 于是蝙蝠的鼻子被石杵打扁了。

^A The bat's nose is flat because it was beaten by Sky Father-in-law.

(267)

bi la nɔ tsə	t ^{hi}	t ^h Bu	te	a ɣ	ɕɛ	do	tsa	so	q ^h ɣ
bat	DET	CL	DP	father-in-law	family	message	bad	three	CL
པ་ལྷང་	ཇེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁྱེས་པོ་	ཁྱིམ་ཚང་	འཕྲིན། བརྟ་	རན་པ་	གསུམ་པ་	ཚད་ཚིག་
蝙蝠	限词	量词	连词	岳父	家	信息	坏	三	量词

(268)

a	dzo	sə	do	mə	so	q ^h ɣ	a	dzo	sə
INT	EXT	still	message	good	three	CL	INT	EXT	still
འདྲི་ཚིག་	ལས་མཐུན་	ད་རུང་	འཕྲིན། བརྟ་	བཟང་བ་	གསུམ་	ཚད་ཚིག་	འདྲི་ཚིག་	ཡོད་པ་	ད་རུང་
疑问	存在	还	信息	好	三	量词	疑问	有	还

(269)

di	te	ma	dzo	ro	di	ka	li	dzy
say	DP	NEG	EXT	PT	say	DP	back	come
ཟེར་	སྒྲིལ་ཚིག་	དགག་སྒྲིལ་	ལས་མཐུན་	འདས་ཚིག་	ཟེར་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཕྱིར་	ཡོང་བ་
说	连词	否定	存在	去时	说	连词	回	来

'At this moment, Bat asked if Sky-Father-in-law's family still had three bad messages or three good messages (in addition to what Bat had already heard) but (they) said, "(We do) not have," so (Bat) came back.'

སྐབས་འདིར། པ་ལྷང་གིས་ཁྱེས་པོ་ཚང་ལ་ད་རུང་འཕྲིན་རན་གསུམ་ཡོད་དམ་འཕྲིན་བཟང་གསུམ་ཡོད་ཅེས་དྲིས་པར། ལན་དུ་ཅི་ཡང་མེད་ཟེར་བས་(པ་ལྷང་དེ་)ཕྱིར་ལོག་

蝙蝠这时问道：“天岳父家，还有好消息(可带给女儿家吗)? ” (岳父家回答)说：“没有了,” (蝙蝠飞)了回来。

(270)

bi la nɔ tsə	ɳi	do	mə	pa	li	dzy	sə ɳi
bat	ERG	message	good	carry/bring	back	come	only after
པ་ལྷང་	ཐྱིད་སྒྲིལ་	འཕྲིན། བརྟ་	བཟང་བ་	འཁྱེར་བ་	ཕྱིར་	ཡོང་	རྗེས་སུ་
蝙蝠	作格	信息	好	带	回	来	才

(271)

dbY ly ts ^h o mæ	ɕɛ	ha da	tɕ ^h ə ta
earth watching man	family	here	from
འཛིག་རྟེན་ལྷ་སྤྱང་མཁན	ཁྱིམ་རྒྱུད	འདི་ན	གནས
大地看守人	家	这儿	从

(272)

lo	bzə	li	dzy	su	dja	le
GOAL	propagate	back	come	GEN	BE	MP
ལས་ཚིག་	སྐྱེ་འཕེལ	ཕྱིར	ཡོང་བ	འབྲེལ་སྒྱུ	ནི་སྒྱུ	ཚིག་རྟེན་གས
目词	繁衍	回	来	属格	判断	语气

'Earth-watching Man's family propagated up from here only after Bat brought three good messages (what Bat had overheard) back.'

ཕ་ཁང་གིས་འཕྲིན་བཟང་ཕྱིར་ཁྱིམ་ཡོང་རྗེས། འཛིག་རྟེན་ལྷ་སྤྱང་བའི་ཁྱིམ་རྒྱུད་ད་བཟོད་འདི་ནས་སྐྱེ་འཕེལ་བྱུང་བ་རེད།

蝙蝠把(那偷听来的)好消息带回来后大地看守人家才从此(开始)繁衍起来的。

FAMILY CLAN

mbzə⁴⁴ m̥⁵⁵

(1)

ta hũ	so	tʰi ki	te	m	ji	na gu mi	na	tsʰo	zi	le ku ru
tonight	tell	these	DP	sky	GEN	na gu mi	and	human	son	le ku ru
དོན་ཅུབ་	བཤད་	འདི་ཚོ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ནམ་མཁའ་	འབྲེལ་སྒྲིལ་	ཉ་གུ་མི་	དང་	མི་	བུ་	ལེ་ལུ་རུ་
今晚	说	这些	连词	天	属格	亮古米	和	人	子	勒物如

'These, (that I am) telling tonight, are (about) Sky-na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ and Human-son le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹.'

(ངའི་)དོན་ཅུབ་བཤད་པ་འདི་ཚོ་ནི་ནམ་མཁའི་ཉ་གུ་མི་དང་མིའི་བུ་ལེ་ལུ་རུ་གཉིས་ཀྱི་(སྒྲོང་)ཡིན།

今晚说的这些是(关于)天女亮古米和凡人勒物如(俩的故事)。

(2)

zi	NGY	ja	na	zə mi	ʂə	ja	su	te
son	nine	CL	and	daughter	seven	CL	GEN	DP
བུ་	དགུ་	ཚད་ཚིག་	དང་	བུ་མོ་	བདུན་	ཚད་ཚིག་	འབྲེལ་སྒྲིལ་	སྒྲིལ་ཚིག་
子	九	量词	和	女儿	七	量词	属格	连词

(3)

tsʰo	zi	le ku ru	na	m	ji	na gu mi	hĩ	zi zə mi	dja
human	son	le ku ru	and	sky	GEN	na gu mi	GEN	children	be
མི་	བུ་	ལེ་ལུ་རུ་	དང་	ནམ་མཁའ་	འབྲེལ་སྒྲིལ་	ཉ་གུ་མི་	འབྲེལ་སྒྲིལ་	བྱིས་པ་	རེད།
人	子	勒物如	和	天	属格	亮古米	属格	孩子	是

'Nine sons and seven daughters were Human-son le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ and Sky-na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹'s children.'

བུ་དགུ་དང་བུ་མོ་བདུན་ཡོད་པ་ནི་ནམ་མཁའི་ཉ་གུ་མི་དང་མིའི་བུ་ལེ་ལུ་རུ་གཉིས་ཀྱི་བྱིས་པ་རེད།

九个儿子和七个女儿是天女亮古米和凡人勒物(婚后生下)的孩子。

(4)

te	zi	NGV	ja	NGV	fu	t ^h Bu
DP	son	nine	CL	nine	CL	become

སྒྲིལ་ཚིག་ བུ དགུ ཚད་ཚིག་ དགུ ཚད་ཚིག་ འགྱུར་བ
连词 儿子 九 量词 九 量词 成为

(5)

mi	ʒə	ja	ʒə	fu	dbu
girl	seven	CL	seven	family	become

བུ་མོ་ བདུན་ ཚད་ཚིག་ བདུན་ ཚད་ཚིག་ འགྱུར་བ
女儿 七 量词 七 量词 成为

'Then nine sons became nine families and seven girls became seven families.'

དེ་ནས་བུ་དགུ་པོ་ཁྱིམ་ཚང་དགུ་རུ་གྱུར་པ་དང་བུ་མོ་བདུན་པོ་ཁྱིམ་ཚང་བདུན་རུ་གྱུར་པ་རེད།

于是, 九个儿子(结婚后)成了九家人, 七个女儿(也)成为七家人了。

(6)

ʒi	t ^h i	NGV	ja	te	ʦo to	ma	k ^h i	ka
son	DET	nine	CL	DP	filial piety	NEG	good	DP

བུ དེས་ཚིག་ དགུ ཚད་ཚིག་ སྒྲིལ་ཚིག་ སྤྱི་ལུ དགག་སྒྲི བཟང་བ སྒྲིལ་ཚིག་
儿子 限词 九 量词 连词 孝道 否定 好 连词

(7)

m	ji	a y	ʦe	qo tɕ ^h ə
sky	GEN	father-in-law	family	angry

ནམ་མཁའ་ འབྲེལ་སྒྲི ཁྱིམ་པོ ཁྱིམ་ཚང ཁོངས་ཁྲོ་ལངས་བ
天 属格 岳父 家庭 生气

'The nine sons' filial piety was not good, so Sky-father-in-law's family was angry.'

བུ་དགུ་པོས་སྤྱི་ལུ་(བསྐྱབས་པ་)མི་བཟང་བས་ནམ་མཁའི་ཁྱིམ་པོ་ཚང་གི་སྒྲགས་ཁྲོས།

(儿女成家后) 那九个儿子不孝顺, 所以天岳父家生气。

(8)

m	ji	a	ɣ	ɕɛ	qo tɕʰə	nda	ka	xo ʃe tɕʰo tʰje	ro
sky	GEN	father-in-law	family	angry	very	DP	flood		PT
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྤྱ	ཁྱེས་པོ	ཁྱིམ་ཚང	ཁོངས་ཁྱོ་ལངས་བ	དྲ་ཅང	སྤྱིལ་ཚིག	གཤེད		འདས་ཚིག
天	属格	岳父	家庭	生气	很	连词	洪水朝天		去时

'Sky-father-in-law's family was very angry so floods came.'^A

ནམ་མཁའི་ཁྱེས་པོ་ཚང་ཁོངས་ཁྱོ་ལངས་བས་གཤེད་རྒྱག་ཏུ་བཅུག
 天岳父家很生气就发洪水朝天了。

(9)

dby va	o	ba	te	qæ pæ	le	su	o	ba	tʃa	pʰʂə
earth		all	DP	crack	DP	man	all		lineage	become extinct
སའི་གོ་ལ		ཡོངས་སུ	སྤྱིལ་ཚིག	འགས་བ	སྤྱིལ་ཚིག	མི	ཚང་མ		རྒྱད་པ	རྩ་མེད་དུ་འགྱུར་བ
地球/大地		全部	连词	裂开	连词	人	全部		人种/人类	断/灭绝

'All the earth cracked and all people's lineages became extinct.'

སའི་གོ་ལ་ཡོངས་སུ་གས་སོང་ལ་མིའི་རྒྱད་པ་རྩ་བ་ནས་མེད་པར་གྱུར།
 大地到处崩裂, 人类(也)从此全部灭绝。

(10)

te	na	gu	mi	na	tsʰo	zi	le	ku	ru	hĩ
DP	na	gu	mi	and	human	son	le	ku	ru	GEN
སྤྱིལ་ཚིག	ཉ་གུ་མི	དང	མི	བྱ	ལེའུ་རུ	འབྲེལ་སྤྱ				
连词	亮古米	和	人		儿子	勒物如	属格			

^A Sky Father-in-law's family is very powerful and can create such disasters as floods and droughts if they are unhappy.

(11)

ʒi zə mi ɲi ja na na li ndzə

children two CL only left

བྱིས་པ གཉིས་ ཚད་ཚིག་ ཁོ་ན ལུས་པ

子女/孩子 二 量词 只/仅 剩

'Then only two, Sky-na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ and Human-son le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹'s children, were left.'

དེ་ནས་ནམ་མཁའ་ཉ་གྲུ་མེ་དང་མིའི་བུ་ལེའུ་རུ་གཉིས་ཀྱི་བྱིས་པ་གཉིས་ཁོ་ན་གྲུལ་དུ་ལུས་སོང་།

只剩下天女亮古米和凡人勒物如的两个孩子。

(12)

ʒi a ɲo tʰi ja na

son youngest DET CL and

བུ ཆེས་གཞོན་པ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ དང་

儿子 么 限词 量词 和

(13)

mi a ɲo tʰi ɲi ja na na li ndzə

daughter youngest DET two CL only left

བུ་མོ ཆེས་གཞོན་པ དེས་ཚིག་ གཉིས་ ཚད་ཚིག་ ཁོ་ན ལུས་པ

女儿 么 限词 二 量词 只 剩下

'Only the youngest son and the youngest daughter were left.'

ཆེས་གཞོན་པའི་བུ་བུ་མོ་གཉིས་ཁོ་ན་ལུས་སོང་།

只剩下他们的么儿子和么女儿。

(14)

na ɲi ky ti jy li m ɲu ɲi ji mo te

we two CL one family back make say sister DP

ང་ཚོ གཉིས་ ཚད་ཚིག་ གཅིག་ ཁྱིམ་ཚང་ བྱིར་ བཅོ་བ ཟེར་ སྒྲིང་མོ སྒྲེལ་ཚིག་

我们 二 量词 一 家 回 做 说 妹妹 连词

(སྲིང་མོས་)འུ་གཉིས་ཀྱིས་ཕྱིར་བྱིས་ཚང་ཞིག་བཟོ་ཞེས་བཤད།

(15)

གཅིག་ བྱིས་ཁོང་ བྱིར་ བཟོ་བ་ འདོད་པ་ སླེལ་ཚིག་ ལུ་པོ་ དགག་སྒྱུ་ འཐད་པ་
一 家 回 做 说 连词 哥哥 否定 同意

(སྲིང་མོས་)ཕྱིར་བྱིས་ཚང་ཞིག་བཟོ་བའི་བར་སྤུ་བོ་འཐད་པ་མ་སྤུང་།

(16)

mi ʒi mo	mɛ k ^h a	ka	ti	gy	ro t ^h o	ti	mo p ^h a	hũ hũ	le
brother	at a loss	DP	one	CL	millstone	one	half	carry	DP
ཐུ་བོ	ཐབས་ཟད་པ་	སྟེལ་ཚིག་	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	རང་ཐག་	གཅིག་	ཕྱེད་ཀ་	འཇུར་བ་	སྟེལ་ཚིག་
哥哥	没办法	连词	一	量词	石磨	一	量词	背	连词

(17)

o ljo	po po	ko	tɕ ^h ə ta	mi	mbu le	li	da
up there	hill	LOC	from	GOAL	roll	back	come
ཡར་ན	ཨི་པོ	གནས་གཞི	ནས	ལས་ཚུགས	འགྲིལ་བ	ཕྱིར	ཡང་བ
上面	山	位格	从	目词	滚	回	来

(18)

ro t ^h o	t ^h i	ni	mo p ^h a	ti g ^y g ^y	da	li	ja ta	le	lo q ^h o
millstone	DET	two	half	each other	DAT	back	stick	DP	valley
རང་ཐག	དེས་ཚིག	གཉིས	ཆད་ཚིག	ཕན་ཚུན	ལ་དོན	ཕྱིར	འགུར་བ	སྟེལ་ཚིག	ལུང་བ
石磨	限词	二	半	互相	与格	回	合	连词	山谷

(19)

ko	li	dza	ɕy	na	ni	ky	ti	jy	li	m	di
LOC	back	EXT	if	we	two	CL	one	family	back	make	say
གནས་གཤི	ཕྱིར	ལས་མཐུན	གལ་ཏེ	ང་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཕྱིར	བཟོ་བ	ཟེར་བ
位格	回	存在	如果	我们	二	量词	一	家	回	做	说

'Brother was at a loss and said, "We (will) each carry one half of one millstone to the hill and roll (them) back down and if the two millstone halves are stuck back to each other in the valley, then we two may make one family.'"

ཕུ་བོ་ཐབས་ཟད་ནས་བཤད་རྒྱུ། (དེད་གཉིས་ཀྱིས་)འཐག་རྩོལ་འབྱེར་ནས་(རི་ཕྱོད་)ནས་རེ་རེ་བཞིན་མར་འགྲིལ། གལ་ཏེ་འཐག་རྩོལ་གཉིས་ལུང་མདོ་
ནས་ཕན་རྒྱུན་ལ་འབྱར་ན་དེད་གཉིས་ཀྱིས་ཕྱིར་བྱིམ་ཚང་ཞིག་བཟོ་ཟེར།

哥哥没有办法就说：“(我俩)一人背上一半石磨，(各自走上山顶，)从山(顶)上(把那两块石磨)滚下来，如果两半石磨(能)在山谷里合在一起的话，我们俩就回(头)做一家(人)吧。”

(20)

ti	gy	t ^h i bu	lo	ɕy	ti	gy	tɕ ^h a ka	lo	ɕy
one	CL	that side	GOAL	went	one	CL	this side	GOAL	went
གཅིག	ཚད་ཚིག	ཕ་གི	ལས་ཚིག	སོང་བ	གཅིག	ཚད་ཚིག	རྒྱལ་རོལ	ལས་ཚིག	སོང་བ
一	量词	那边	目标	去	一	量词	这边	目标	去

'One went up that side (of a mountain valley) and one went up this side (of a mountain valley).'

གཅིག་(ལུང་པའི་)ཕར་རོལ་ས་ཡར་ཕྱིན་པ་དང་། གཅིག་གོས་རྒྱུར་རོལ་ས་ཡར་ཕྱིན།

于是，(他俩)一人从(山)那边(走)上去，一人从(山)这边(走)上去。

(21)

o	mi	mbu le	li	dzy	te	k ^h i	nda	m
EXC	GOAL	roll	back	back	DP	good	very	AVM
འཕོད་ཚིག	ལས་ཚིག	འགྲིལ་བ	ཕྱིར	ཡང་བ	སྒྲིལ་ཚིག	བཟང་བ	དྲ་ཅང	བྱིད་ཚིག
叹词	目标	滚	回	来	连词	好/完整	很	副标

(22)

ti gy gy	li	ja ta	le	o mo	lo q ^h o	ko	dza
each other	back	stick	DP	down there	valley	LOC	EXT
ཕན་ཚུན་	ཕྱིར་	འབྲར་བ་	སྒྲིལ་ཚིག་	མར་ན་	ལུང་བ་	གནས་གཞི་	ལས་མཐུན་
互相	回	合	连词	下面	山谷	位格	存在

'Oh, after (they) rolled the two millstone halves back down (they) stuck back to each other very well in the valley.'

(འཐག་རྫོག་གིས་)མར་འགྲིལ་ཡོང་བ་ན་ལུང་མདོ་ནས་ཕན་ཚུན་ལ་འབྲར།

(从山上) 滚下来后, (两半石磨) 在山谷里完完整整地合在一起了。

(23)

o	ta m	ja ta	o	dza	ka	ti	jy	li	ma
EXC	like this	stick	there	EXT	DP	one	CL	back	NEG
འཁོད་ཚིག་	འདི་འདྲ་	འབྲར་བ་	དེ་ན་	ལས་མཐུན་	སྒྲིལ་ཚིག་	གཅིག་	ཅད་ཚིག་	ཕྱིར་	དགག་སྒྱུ་
叹词	这样	合	那儿	存在	连词	一	量词	回	否定

(24)

m	ma	t ^h a	di	ka	ti	jy	li	m
make	NEG	OK	say/think	DP	one	CL	back	make
བཟོ་བ་	དགག་སྒྱུ་	འགྲིག་པ་	ཟེར། བསམ	སྒྲིལ་ཚིག་	གཅིག་	ཅད་ཚིག་	ཕྱིར་	བཟོ་བ་
做	否定	行	说/以为	连词	一	量词	回	做

'Oh, like this, (the two millstone halves) stuck there (in the valley), so they thought, "It is not OK to not make back one family," so (they) made back one family.'

ཨོ། (འཐག་རྫོག་གིས་)དེ་བཞིན་དུ་དེ་ན་འབྲར་འདུག་པས། (ཁོས་ཚོས་)ཕྱིར་ཁྱིམ་ཆང་ཞིག་མ་བཟོས་ན་མི་འགྲིག་སྟམ་ནས་ཁྱིམ་ཞིག་བཟོས།

哦, (两半石磨)就那样合在了一起, 所以(他俩)以为不回(头)做一家(人)就不好了, 于是, 成为一家人了。

(25)

ti	jy	li	m	nu	te	ni mi xi	nda	ro
one	CL	back	make	after	DP	happy	very	PT
གཅིག	ཚད་ཚིག་	བྱིར	བཟོ་བ	རྗེས་སུ	སྟེ་ལ་ཚིག་	དགའ་བ	ཉ་ཅང	འདས་ཚིག་
一	量词	回	做	后	连词	高兴	很	去时

'After (they) made back one family, (they) were very happy.'

བྱིར་བྱིས་ཚང་ཞིག་བཟོས་རྗེས་(ཁོ་གཉིས་)ཉ་ཅང་དགའ་པོ་འདུག

成为一家(人)后, (他俩都)很高兴。

(26)

mæ	te	zi zə mi	sə	ha t ^h a	to	ro	ha	ma	qa dzə
later	DP	children	give birth	time	arrive/time to	PT	also	NEG	OK
རྗེས་སུ	སྟེ་ལ་ཚིག་	སྤུ་གུ	སྐྱེ་བ	དུས་ཚོད	ཐོན་པ	འདས་ཚིག་	ཀྱང	དགག་སྟེ	འགྲིག་པ
后来	连词	孩子	生	时间	到	去时	也	否定	好

(27)

m	ni	hi	tɕ ^h o	ro ro
DP	two	month	more	over/pass
སྟེ་ལ་ཚིག་	གཉིས	ཟླ་བ	ལྷག་ཙམ	ལྷག་པ
连词	二	月份	多	超过

'Later, it was time (for the sister to) give birth to children, but it was also not OK, and two more months passed.'

རྗེས་སུ(སྤིང་མོར་)སྤུ་གུ་སྐྱེ་དུས་ལ་ཐོན་ཡང་། (གནས་ཚུལ་)མི་བཟང་སྟེ། ཟླ་བ་ལྷག་མ་གཉིས་འགོར་(ཡང་)སྤུ་གུ་མ་སྐྱེས།

后来, 到了该生孩子的时候, (情况却)不好, (时间)超过了产期的两个月。

(28)

ni	hi	tɕʰo	ro ro	te	mi	sə	dzy	ro
two	month	more	over/pass	DP	GOAL	give birth	come	PT
གཉིས་	ཟླ་བ་	དེ་ལས་མང་བའི་	ལྷག་མ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ལས་ཚིག་	སྐྱེ་བ་	ཡོང་བ་	འདས་ཚིག་
二	月份	多	超过	连词	目词	生	来	去时

'After two more months passed (she) gave out birth.'

ཡང་བསྐྱར་ཟླ་བ་ལྷག་མ་གཉིས་འགོར་རྗེས་(མོས་སྐྱེ་གུ)བཅས།

(产期)超过两个多月后生了下来。

(29)

yi	qʰsə	ku da	m	sə xa	sə xa	ti	ba ki	mi	sə	dzy
cow	excrement	like	AVM	yellow	one	ba ki	GOAL	give birth	come	
བ་ལང་	ཕྱི་བ་	འདྲ་བ་	བྲིད་ཚིག་	སེར་པོ་	གཅིག་	གཞུང་བ་	ལས་ཚིག་	སྐྱེ་བ་	ཡོང་བ་	
牛	粪	相似	副标	黄色	一	簸箕	目词	生	来	

'(She) gave birth down out (and there) came (out) one (blob of) yellow (stuff), like cow excrement (in the amount of) one *ba*⁵³ *kr*⁵³.^A

(མོས་)བ་ལང་གི་ཕྱི་དང་འདྲ་བའི་(དངོས་པོ་)སེར་པོ་གཞུང་བ་གང་བཅས་བྱུང་།

生下了一簸箕像牛粪一样黄的(东西)。

(30)

te	qo tɕʰə	le	ku mdby	le	ma ka	ro
DP	sad	DP	cry	DP	badly	PT
སྒྲིལ་ཚིག་	ཡིད་སྡོ་བ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ངུ་བ་	སྒྲིལ་ཚིག་	དྲག་པོའི་ངང་	འདས་ཚིག་
连词	伤心	连词	哭泣	连词	糟糕	去时

^A *ba*⁵³ *kr*⁵³ = bamboo container used to transport grain.

'Then, (they were) upset and cried badly.'

དེ་ནས་(ཁོ་གཉིས་)ཡིད་སློ་ནས་བྱང་།

这下(他俩)伤心，哭泣。

(31)

so	ni	so	ha	dbu	nu	te	ni ji mo	t ^{hi}	gy
three	day	three	night	pass	after	DP	sister	DET	CL
གསུམ	ཉིན	གསུམ	མཚན་མོ	འགོར་བ	རྗེས	སྟེལ་ཚིག	སྲིང་མོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག
三	量词	三	晚	过	后	连词	妹妹	限词	量词

(32)

te	p ^h æ tɕə	da	nu	hũ hũ	hũ	ka	ti	bu	væ
DP	husband	DAT	you	carry	go	DP	one	CL	scoop
སྟེལ་ཚིག	ཁྱེ་ག	ལ་དོན	ཁྱོད	འཁུར་བ	སོང	སྟེལ་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	བརྒྱ་བ
连词	丈夫	与格	你	背	去	连词	一	量词	挖

(33)

ha	ja	ti	bu	væ	o	ja	m	hũ	di
here	stick	one	CL	scoop	there	stick	do	go	say
འདི་ན	འཁུར་བ	གཅིག	ཚད་ཚིག	བརྒྱ་བ	དེ་ན	འཁུར་བ	བཟོ་བ	སོང	ཟེར
这儿	粘	一	量词	挖	那儿	粘	做	去	说

'(They cried and) after three days and three nights passed, the sister said to (her) husband, "You carry (the blob) and go, then scoop one blob of (excrement-like material) to stick here, and scoop one blob to stick there.'

ཉིན་ཞག་གསུམ་འགོར་རྗེས་མོས་རང་གི་ཁྱོ་གར་བཤད་རྒྱུར། ཁྱོད་ཀྱིས་(འདི་ཚོ་)འཁུར་ནས་སོང་། དེ་ནས་(ལུ་བ་)ཉིལ་འབྲུ་ཙམ་ཞོས་ནས་འདི་ལ་སྦྱར་

ཞིང་། ཉིལ་འབྲུ་གཞན་ཞིག་ཞོས་ནས་དེ་ལ་སྦྱར་པར་བྱས་ཟེར།

过了三天三夜后，妹妹对丈夫说：“你把(这些东西)背出去，(把它们分成许多份)，一份一份地粘到不同的地方吧。”

(34)

ta m	hũ hũ	ɕy	hũ hũ	ɕy	ka
like this	carry	went	carry	went	DP
འདི་འདྲ	འཐུར་བ	ཕྱིན་པ	འཐུར་བ	ཕྱིན་པ	སྒྲིལ་ཚིག་
这样	背	去	背	去	连词

(35)

ti	bu	væ	ha	ja	ti	bu	væ	o	ja	m
one	CL	dig	here	stick	one	CL	dig	there	stick	AVM
གཅིག	ཚད་ཚིག་	བརྒྱོད་	འདི་ན	སྒྱུར་བ	གཅིག	ཚད་ཚིག་	བརྒྱོད་	དེ་ན	སྒྱུར་བ	ཁྱེད་ཚིག་
一	量词	挖	这儿	粘	一	量词	挖	那儿	粘	副标

(36)

ja	pi tsa	te	qo tɕʰə	ka	ha	jy
stick	finish	DP	sad	DP	here	sleep
སྒྱུར་བ	ཚར	སྒྲིལ་ཚིག་	ཡིད་སྒྱུ་བ	སྒྲིལ་ཚིག་	འདི་ན	གཞིན་པ
粘	完	连词	伤心	连词	这里	睡觉

'Like this, (according to the sister's instruction, he) carried (the yellow excrement), and dug one blob (of yellow excrement) to stick here and dug one blob to stick there, after (he) finished sticking (he was) very sad so (he) slept here (where he finished sticking).

དེ་བཞིན་དུ། (ཁོས་ཕྱི་བ་དེ་)འཐུར་ནས་ཕྱིན། དེ་ནས་(ཕྱི་བ་)ཏིལ་འབྲུ་ཙམ་བརྒྱོས་ནས་འདི་ལ་སྒྱུར་ཞིང་། ཡང་ཏིལ་འབྲུ་ཙམ་བརྒྱོས་ནས་དེ་ལ་སྒྱུར། སྒྱུར་ཚར་རྗེས་(ཁོ་རང་)ཡིད་སྒྱུ་ནས་འདི་རུ་གཞིན་དུ་ཡུར།

(他)把这些东西背了去, 一背兜地背去, 粘到不同的地方去后, 伤心地在那里睡着了。

(37)

ha	ti	mbæ	ji ɲæ	le	li ʂu	te
here	one	CL	sleep	DP	wake up	DP
འདི་ན	གཅིག	ཚད་ཚིག་	གཞིན་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	གཞིན་ལས་སང་པ	སྒྲིལ་ཚིག་
这儿	一	量词	睡觉	连词	醒	连词

(38)

ti	bu	væ	q ^h a	ja	te	su	ti	jy	dbu	ro
one	CL	dig	where	stick	DP	man	one	CL	become	PT
གཅིག	ཚད་ཚིག	བརྐོ་བ	གང་ན	འབྱར་བ	སྒྲིལ་ཚིག	མི	གཅིག	ཚད་ཚིག	འབྱུར་བ	འདས་ཚིག
一	量词	挖	哪儿	粘	连词	人	一	量词	成为	去时

(39)

ji	mi	ti	ly	ha	ndzɛ	mi	k ^h y	ti	bi	ha	dzy
house	one	CL	here	EXT	smoke	one	CL	here	raise		
ཁང་བ	གཅིག	ཚད་ཚིག	འདི་ན	ལས་མཐུན	དུ་བ	གཅིག	ཚད་ཚིག	འདི་ན	འབྱུར་བ		
房子	一	量词	这儿	存在	烟	一	量词	这儿	升		

'(He) slept here for one period of time and woke up and it became one man's family, where (he) had scooped one blob (of yellow excrement) to stick; and there was one house here and one (column of) smoke rose (from) here.'

(ཁོ་)འདིར་ཅུང་ཙམ་གཉིད་ནས་སང་བ་ན། (ཕྱིན་ཁོས་ཕྱི་བ་དོག་ཙམ་)བརྐོས་ནས་སྐྱར་བའི་གནས་སུ་མི་བྱིས་ཞིག་ཡོད་བ་དང་། ཁང་བ་ཞིག་འདུག་ལ་ (དེ་ལས་)དུ་བ་འབྱུར་གྱིན་འདུག

在那里睡了一觉醒来时, (他刚才)粘了东西的地方出现了一户户人家, 有一个个房子, (还有)一股股 (炊)烟从那儿升起。

(40)

ɕə	po	ja	ɕə	po	mi	lu	qa	ja	lu	qa	mi
tree	stick	tree	name	stone	stick	stone	name				
ཤིང	འབྱར་བ	ཤིང	མིང་འདོགས་བ	རྫོ	འབྱར་བ	རྫོ	མིང་འདོགས་བ				
树	粘	树	取名	石头	粘	石头	取名				

'(Then they) named (the family) ɕə¹¹ po⁵³ (or tree, for he had scooped out some amount of excrement) and stuck (the excrement) on the tree; (they) named (the family) lu⁵³ qa⁵³ (or stone, for he had scooped out some amount of excrement) and stuck on the stone.'

(དེ་ནས་ཁོ་ཚོས་ཕྱིན་ཆད་ཕྱི་བ་ཉིལ་འབྱུང་ག་)ཤིང་ལ་སྐྱར་བའི་གནས་སུ་(ཆགས་པའི་བྱིས་ལ་)ཤིང་དང་རྫོ་ལ་སྐྱར་བའི་གནས་སུ་(ཆགས་པའི་བྱིས་ལ་)རྫོ་ཞེས་བཏགས།

于是, (他俩把)粘到树(上的人家)取名为'西伯', 粘到石头上的取名为'鲁哩'。

(41)

te	a mi	na	li	tɕa	wa	tɕa	tʰi ki	te
DP	now	we	Li	family	Wang	family	these	DP
སྒྲིལ་ཚིག་	ད་ལྟ་	ང་ཚོ་	ལའི་སྒྲོ་	ཐུད་པ་	ཁང་	ཐུད་པ་	འདི་ཚོ་	སྒྲིལ་ཚིག་
连词	现在	我们	李	家族	王	家族	这些	连词

(42)

ha	tɕʰə ta	lo	mi	li	dzy	su	dja
here	from	GOAL	name	again	come	GEN	BE
འདི་ན	ནས་	ལས་ཚིག་	མིག་འདོགས་པ་	ཕྱིར་	ཡོང་བ་	འབྲེལ་སྒྲོ་	ནི་སྒྲོ་
这儿	从	目词	取名	方向词	来	属格	判断

'Now, we, these Li families and Wang families, were named back (there) and came from here.'

ད་ལྟ་ང་ཚོའི་ལའི་སྒྲོ་ཚང་དང་ཁང་ཚང་གི་གཤུང་ཐུད་ནི་དེ་ནས་ཡོང་བ་རེད།

现在，我们这些李家和王家（的姓）就是从这里来的。

(43)

mæ	te	tɕo ʂə	yi	qʰʂə	ku ta	tʰi qʰo	ni
later	DP	BE	cow	excrement	like	these	ERG
རྗེས་སུ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ནི་སྒྲོ་	བ་མོ་	ལྷི་བ་	འདྲ་བ་	འདི་ཚོ་	བྱིད་སྒྲོ་
后来	连词	判断	牛	粪	像	这些	作格

(44)

su	lo	fa	li	dzy	su	lo
human	GOAL	propagate	back	come	GEN	MP
མིའི་རིགས་	ལས་ཚིག་	སྐྱེ་འཕེལ་	ཕྱིར་	ཡོང་བ་	འབྲེལ་སྒྲོ་	ཚིག་སྟེགས་
人	目词	繁育	回	来	属格	语气

'Later, humans were propagated back up by these cow-excrement-like ones.'

རྗེས་སུ་མིའི་རིགས་བ་མོའི་ལྷི་བ་འདྲ་བ་འདི་དག་གིས་ཡང་བསྐྱེད་དར་འཕེལ་བྱུང་དུ་བཅུག་པ་རེད།

后来,(就有了这样的传说,)人类就是由这些像牛粪一样的(东西)孕育出来的。

PEOPLE OF POWER

THE HERO a⁵³ p^{hi}⁴⁴ ræ⁵³ NGæ⁵³
li⁴⁴ bu⁵⁵ sʰə¹¹ pə⁵³

(1)

i ɲi a sʰə	te	na	na mzi	te
ancient	DP	we	na mzi	DP
གནའ་མུ་མོ	སྤེལ་ཚིག	ང་ཚོ	ཏ་མུ་ཞི	སྤེལ་ཚིག
古代	连词	我们	纳木依	连词

(2)

a p ^{hi} ræ NGæ	ɲu	ta	gy	ɕə za
a p ^{hi} ræ NGæ	say/call	thus	CL	mystical ^A
ཨ་པའི་རཾ་ངཾ་	ཟེར	འདི་འདྲ	ཚད་ཚིག	རྒྱལ་ལྟལ་མཚོག་ལུན
阿坏冉呬	叫	这样	量词	神勇

'In ancient (times among) we na⁵³ mzi⁵³, a person called a⁵³ p^{hi}⁵³ ræ⁵³ NGæ⁵³ was mystical.'

གནའ་མུ་མོར། ང་ཚོ་ཏ་མུ་ཞི་ཨ་པའི་རཾ་ངཾ་ཟེར་བའི་རྒྱལ་ལྟལ་མཚོག་ལུན་གྱི་མི་ཞིག་ཡོད་པ་རེད།

古时候, 我们纳木依有一个神勇的(人)叫阿坏冉呬。

(3)

te	ɕə za	le	a tʂ ^h a ha	ka ta	su	dja	le
DP	mystical	DP	almost	success	GEN	BE	MP
སྤེལ་ཚིག	རྒྱལ་ལྟལ་མཚོག་ལུན	སྤེལ་ཚིག	ཕལ་ཆེར	བྱུང་ཁ	འབྲེལ་སྒྱུ	ནི་སྒྱུ	ཚིག་རྟེན་གས
连词	神勇	连词	几乎	成就大业	属格	判断	语气

^A ɕə⁴⁴ za⁴⁴ is used to describe such amazing things as a person flying, leaping over mountains and being invincible/immortal.

'Then (the person) was mystical and almost successful.'

དེ་ནས་(མི་འདི་)རྒྱ་འབྲུལ་མཐོན་ལུས་ཞིང་ཡལ་ཆེར་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པ་རེད།

后来, 差一点儿就成就了大业。

(4)

mæ te ཅེ za nda ka
later DP mystical very DP

རྗེས་སུ སྤྱིལ་ཚིག་ ལུས་རྒྱལ་མཆོག་ལུན ཏ་ཅང སྤྱིལ་ཚིག་

后来 连词 神勇 很 连词

(5)

va tʰi jy ni ཅེ ཅེ mi ŋga su lo
Han DET CL ERG make/kill SUF-COM GEN MP

ཁྱིམི དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ཕྱིད་སྤྱ བཟོ་བ འདས་རྗེས འབྲེལ་སྤྱ ཚིག་སྟེགས་

汉人 限词 量词 作格 做/杀 后体 属格 语气

'Then later (he was) very mystical so was killed by Han.'

(ཨ་ཡའ་ར་གྲ་ལ་)ལུས་རྒྱལ་ཏ་ཅང་ཆེ་བས་ཁྱིམིས་བསད་པ་རེད།

(他)很神勇, 所以后来被汉人杀掉了。

(6)

qʰa m qʰa m tʰɛ ཅེ ཅེ ha ma mba ka
how do how do^A he make/kill also NEG able DP

ཅི་འདྲ ཐུད ཅི་འདྲ ཐུད ཁོ བཟོ་བ གྱང ཏག་ག་སྤྱ ཐུབ་པ སྤྱིལ་ཚིག་

怎样 做 怎样 做 他 做/弄 也 否定 能 连词

(7)

mæ te va m ja ཅེ zə mi ti ja
later DP lord family girl one CL

རྗེས་སུ སྤྱིལ་ཚིག་ རྒྱལ་པོ ཁྱིམ་ཆང ལུ་མོ གཅིག་ ཚད་ཚིག་

后来 连词 君王 家 女儿 一 量词

^A qʰa⁵³ m⁵³ = when repeated, it adds emphasis.

(8)

la tʰɛ lo ko dzy
 OTM he GOAL give come
 ཡུལ་ཚོགས་ ཁོ་ ལས་ཚོགས་ རྟེན་པ་ ཡོང་བ་
 宾标 他 目词 给 来

'(Han) tried very hard to kill him but were also unable (to kill him), so later (Han) brought one Han lord's girl and gave (her) to him.'

(དང་ཐོག་ཀྱི་མིས་)ཅི་ནུས་ཀྱིས་ཁོ་གསོད་ཅིས་བྱས་མོད། འོན་ཀྱང་གསོད་མ་བྱུང། དེའི་ཕྱིར་རྗེས་སུ་(ཀྱི་མིས་)ཀྱའི་ཀྱུལ་པོའི་བུ་མོ་ཞིག་ཁོ་ལ་བྱིན་པ་རེད།
 怎么也不能 (杀死他), 所以后来 (汉族君王将自己的) 女儿(嫁)给了他。

(9)

va m ja zə mi la tʰɛ lo ko ɲu te
 lord girl OTM he GOAL give after DP
 ཀྱུལ་པོ་ བུ་མོ་ ཡུལ་ཚོགས་ ཁོ་ ལས་ཚོགས་ རྟེན་པ་ རྗེས་སུ་ སྐྱེལ་ཚོགས་
 君王 女儿 宾标 他 目词 给 后 连词

(10)

mæ te zə mi ti ja dbu
 later DP girl one CL become/have
 རྗེས་སུ་ སྐྱེལ་ཚོགས་ བུ་མོ་ གཅིག་ ཚད་ཚོགས་ བཅའ་བ་
 后来 连词 女儿 一 量词 成为/生

'After (they) brought the girl of the lord and gave (her) to him, later (the family of the lord's daughter and a⁵³ p^hi⁵³ ræ⁵³ NGæ⁵³) had one girl (daughter).'

(ཀྱི་མི་ཚོས་ཀྱའི་)ཀྱུལ་པོའི་བུ་མོ་ཁོ་ལ་བྱིན་རྗེས། (རྒྱུ་མས་)བུ་མོ་ཞིག་བཅའ་བ།
 君王的女儿嫁给他后, (妻子)生了个女儿。

(11)

zə mi tʰi ja zə da ro ha ʂo ma na
 girl DET CL walk PT also tell NEG would
 ལུ་མོ་ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ རྒྱུ་ལང་ འདས་ཚིག་ གྱུར་ བཤད་པ་ དགག་སྟུང་ འདོད་པ་
 女儿 限词 量词 走路 去时 也 说 否定 愿意

'(When the) girl (got old enough to) walk (a⁵³ p^hi⁵³ ræ⁵³ NGæ⁵³) would also not tell (why he was chopped to pieces by Han but then became a healthy man again—why he could not be killed).'

(ཁོའི་)ལུ་མོ་དེ་(ནང་སྟོན་ནས་)འགྲོ་བྱུང་དུས་གྱུར་(ཨ་པའི་ར་གྲས་ཁོའི་རྒྱས་རྩལ་དེ་ཁོ་ལ་ཅི་ལྟར་བློ་བཞིན་པའི་གསང་བ་)བཤད་མ་འདོད།

那个女儿(能够)走路了, 但是(他)还是不肯说(他如此神勇的秘密)。

(12)

ti ni te nu ha jo tʂʰə mi dbu ro ŋu ka
 one day DP you also SELF wife become PT say/think DP
 གཅིག་ ཉིན་ སྟེལ་ཚིག་ ཁྱོད་ གྱུར་ རང་ཉིད་ རྩུང་མ་ འགྱུར་བ་ འདས་ཚིག་ བསམ་པ་ སྟེལ་ཚིག་
 一 天 连词 你 也 自己 妻子 成为 去时 想 连词

(13)

jo gɛ ræ su nu ʂo ŋu kʰ y ʂə ti ha te
 SELF real GEN you tell say/think New Year Eve one night DP
 རང་ཉིད་ རི་མ་ འབྲེལ་སྟུང་ ཁྱོད་ བཤད་པ་ བསམ་ ལོ་སངས་གནས་གང་ ཅིག་ ཚད་ཚིག་ སྟེལ་ཚིག་
 自己 真实 属格 你 讲 想 除夕 一 晚 连词

'One day, one night of the New Year Eve (a⁵³ p^hi⁵³ ræ⁵³ NGæ⁵³) thought, "You (my wife) also became my wife and I will tell you the real truth."'

ལོ་ཞིག་གི་གནས་གང་ལ། (ཨ་པའི་ར་གྲས་)བསམ་པར་ཁྱོད་གྱུར་དེ་རྩུང་མར་གྱུར་བས། རས་ཁྱོད་ལ་(གསང་བ་)རི་མ་བཤད་(རྒྱུ་)ཡིན་སྟུང་།

一天, 在除夕的晚上, (阿坏冉呷)想: “你也成为我的妻子了. 今晚, 就给你讲(我神勇的)真实(秘密)吧!”

(14)

k ^h ɿ ʂə	ti	ha	te	ɿ	ndzə	ka	zə qa	nu	te
New Year Eve	one	night	DP	liquor	drink	DP	drunk	after	DP
ལོ་སར་གནམ་གང	གཅིག	ཚད་ཚིག	སྤྱི་ལ་ཚིག	ཆང	འབུང་བ	སྤྱི་ལ་ཚིག	བཟི་བ	རྗེས་སུ	སྤྱི་ལ་ཚིག
除夕	一	晚	连词	酒	喝	连词	醉	后	连词

(15)

tʂ ^h ə mi	t ^h i	ja	da	lo	ʂo	ro
wife	DET	CL	DAT	GOAL	tell	PT
ཚུང་མ	རིས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ལ་དོན	ལས་ཚིག	བཤད	འདས་ཚིག
妻子	限词	量词	与格	目词	说	去时

'One New Year Eve night, (he) drank liquor (became) drunk and told the wife.'

གནམ་གང་གི་དགོང་མོ་ཞིག་ལ། ཁོས་ཆང་འབུང་ནས་ར་བཟིར་གྱུར་སྤྱི་ལ་ཚུང་མར་(གསང་བ་)བཤད།

在一个除夕的晚上, (他)喝酒醉了就向妻子说了。

(16)

te	ta hũ	te	nu	ha	jo	tʂ ^h ə mi	dbu	ro
DP	tonight	DP	you	also	SELF	wife	become	PT
སྤྱི་ལ་ཚིག	དོ་དགོང	སྤྱི་ལ་ཚིག	ཁྱོད	ཀྱང	རང་ཉིད	ཚུང་མ	འགྱུར་བ	འདས་ཚིག
连词	今晚	连词	你	也	自己	妻	成为	去时

'Then (he said), "(From) tonight (on I will trust you because) you also became my wife.'

(ཨ་ཕའེ་ར་གསལ་བཤད་རྒྱུར།) དོ་དུབ་ནས་བཟུང་(ངས་ཁྱོད་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་རྒྱ་སྟེ། ཁྱུ་མཚན་)ཁྱོད་ཀྱང་ངའི་ཚུང་མར་གྱུར།

“今晚(以后, 我会真信任你) 你也真成了我的妻子!”

(17)

jo	qo ^A	ti	la	te	o tjo	ka tsa bu mæ ^B	zə
SELF	qo	one	CL	DP	over there	ka tsa bu mæ	EXT
རང་ཉིད	ཀོའོ	གཅིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	ཕར་ན	ཨ་ཙཱ་བུ་མེ	ལས་མཐུན
自己	命根子	一	量词	连词	那边	哈杂布马	存在

(18)

ti	la	te	o mo	ta ji	ga ky	zə
one	CL	DP	down there	ta ji	range	EXT
གཅིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	ཕར་ན	དྲུལ	རི་རྒྱུད	ལས་མཐུན
一	量词	连词	下面	达亚	山系	存在

(19)

ti	la	te	o mo	o ndzo	ka k ^h y ^C	zə
one	CL	DP	down there	o ndzo	ka k ^h y	EXT
གཅིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	ཕར་ན	ཨོ་འཕྱོ	ཨ་ཁུག	ལས་མཐུན
一	量词	连词	下面	噢卓	哈库	存在

'(He continued), 'One of my qo¹¹ is down there in ka¹¹ tsa¹¹ bu⁴⁴ mæ⁵⁵ (Mountain Range), one is down there in ta¹⁴ ja¹¹ (Mountain Range) and one is down there in ondro ka⁴⁴ k^hy¹¹ (Mountain Range).''

(ངའི་སྒྲིལ་གི་)ཀོའོ(ནག་པོ་)གཅིག་ཨ་ཙཱ་བུ་མེ(རི་རྒྱུད་)དུ་ཡོད་ལ། གཅིག་དྲུལ་(རི་རྒྱུད་)དུ་ཡོད། གཅིག་ནི་དེ་ན་ཨོ་འཕྱོ་ཨ་ཁུག་(རི་རྒྱུད་)དུ་ཡོད་ཟེར།
“我的一根命根子在哈杂布马山里，一根在达亚山里，(还有)一根在噢卓哈库山里。”

^A qo¹¹ is a crucial component of the human body. When qo¹¹ is in the hands, one can, for example, be very successful at killing birds by throwing stones. When qo¹¹ is in the eyes, one can see things clearly at that time. qo¹¹ moves around in the bodies of ordinary people. Powerful people have qo¹¹ in their bodies and also in mountains and trees.

^B According to li⁴⁴ bu⁵⁵ ཤཱཾ¹¹ pə⁵³, ka¹¹ tsa¹¹ bu⁴⁴ mæ⁵⁵ and ta¹³ ja¹¹ are mountains in Mianning County.

^C A mountain in Xichang City today, but the exact location is unclear.

(20)

jo	hĩ	rə hĩ ^A	ti	ja	te	o ljo	lu kɣ ^B	ɣi ɳi mi ^{44C}	zə
SELF	GEN	soul	one	CL	DP	up there	lu kɣ	ɣi ɳi mi	EXT
རང་ཉིད	འབྲེལ་སྤྱ	རྣམ་གཤམ	གཅིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	ཡར་ན	ལུ་ཁུ་ཁུ	ཨ་ཉི་མི	ལས་མཐུན
自己	属格	灵魂	一	量词	连词	上面	泸古	衣尼米	存在

(21)

ti	ja	te	o ljo	tɕ ^h a la ma ^D	zə
one	CL	DP	up there	tɕ ^h a la ma	EXT
གཅིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	ཡར་ན	ཁྲ་ལ་མ	ལས་མཐུན
一	量词	连词	上面	叉拉马	存在

(22)

ti	ja	te	o tjo	ni bo zi bo ^E	zə
one	CL	DP	over there	ni bo zi bo	EXT
གཅིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	ཡར་ན	ཉེ་རྩོ་ཟེ་རྩོ	ལས་མཐུན
一	量词	连词	那儿	尼伯泽伯	存在

(23)

ti	ja	te	a mi	jo jo	ti	ja	te	nu	jo jo
one	CL	DP	mother	with	one	CL	DP	you	with
གཅིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	ཨ་མ	འགྲོགས་པ	གཅིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	ཁྱོད	འགྲོགས་པ
一	量词	连词	妈妈	跟随	一	量词	连词	你	跟随

^A An ordinary person has three *rɕ⁵³ hĩ⁵³* or souls. Very powerful people have more than three. Here *a⁵³ p^hi⁵³ ræ⁵³ NGæ⁵³* described the locations of his souls from the most important soul to the least important.

^B *lu¹¹ kɣ⁵³* = 泸古.

^C *ɣi¹¹ ɳi¹¹ mi⁴⁴* is a mountain in *lu¹¹ kɣ⁵³* Township, Mianning County.

^D *tɕ^ha¹¹ la¹¹ ma⁴⁴* is a sacred mountain in *dzɕ¹¹ qu¹¹* Village, Lizhou Township.

^E A mountain in an unknown location.

(24)

nu	jo jo	t ^h i	ja	te	ha	qa lu	pæ	zə	ŋu
you	with	DET	CL	DP	here	qa lu	beside	EXT	say

ཁྱོད་ འགྲོགས་པ་ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སླེལ་ཚིག་ འདི་ན་ ཐབ་ཇོ་ འགྲམ་དུ་ ལས་མཐུན་ ཟེར་
 你 跟随 限词 量词 连词 这儿 呬鲁 旁边 存在 说

'One of my souls is up in lu¹¹ ky⁵³ yi¹¹ ŋi¹¹ mi⁴⁴ (Mountain Range), one is up in tɕ^ha¹¹ la¹¹ ma⁴⁴ (Mountain Range), one is there in—ni¹¹ bo⁴⁴ zi⁴⁴ bo⁴⁴ (Mountain Range), one is with Mother and one is with you, and the one with you is here, beside (under) the qa¹¹ lu⁴⁴ stone here.'

(ཨ་པའེ་ར་གསུམ་མཐུད་དུ་བཤད་རྒྱུར།) རང་ཉིད་ཀྱི་ནམ་ཤེས་གཅིག་ཡར་ན་ལུ་ལུ་ཨེ་ཉི་མེ་(རི་རྒྱུད་དུ་)ཡོད་ལ། གཅིག་ཡར་ཕྱོགས་ཀྱི་བླ་ལ་མ་(རི་རྒྱུད་དུ་)གནས་ཡོད། གཅིག་ཅེ་རྩོ་ཟེ་རྩོ་(རི་རྒྱུད་དུ་)གནས་ཡོད། གཅིག་ངའི་ཨ་མ་དང་འགྲོགས་འདུག གཅིག་ནི་ཁྱོད་དང་འགྲོགས་ཡོད། ཁྱོད་དང་འགྲོགས་ཡོད་པ་དེ་འདི་ན་ཐབ་ཇོ་འགྲམ་དུ་གནས་ཡོད་ཟེར།

“我的一个灵魂在泸古衣尼米山里, 一个在的叉拉马山里, 一个在那尼泊泽伯山里, 一个跟随着妈妈, (还有)一个跟随着你, 跟随着你的那个就在这儿, 呬鲁下面。”

(25)

t ^h i	ki	mi	ʂo	dzy	ro	ɣ	zə qa	ka
these	GOAL	tell	come	PT	liquor	drunk	DP	

འདི་ཚོ་ ལས་ཚིག་ བཤད་ ཡོང་བ་ འདས་ཚིག་ ཆང་ བཟེབ་ སླེལ་ཚིག་
 这些 目词 说 来 去时 酒 醉 连词

'(He was) drunk so (he) told (her) and out came (these secrets).'

(ཁོ་)ཆང་གིས་བཟེབས་འདི་ཚོ་བཤད་པ་རེད།

(他)喝醉酒了就说出了这些(秘密)。

(26)

zə	mi	t ^h i	ja	te
girl/woman	DET	CL	DP	

བུ་མོ་ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སླེལ་ཚིག་
 女儿 限词 量词 连词

(27)

pi	la	li	bi	ma	mæ mæ	m
pen	take/bring	back	go	NEG	in time	AVM
ཐུག་གུ	ལེན་པ	ཕྱིར	འགོ་བ	དགག་ཞུ	དུས་ཐོག་ཏུ	ཁྱེད་ཚིག
笔	拿	回	走	否定	来不及	副标

(28)

t ^h ɛ	hĩ	la ɲo	a k ^h a ʒi	ti	te
she	ERG	finger	little	one	half
མོ	ཁྱེད་ཞུ	མཇུག་མོ	ཆུང་ཤོས	གཅིག	ཚད་ཚིག
她	作格	指头	小	一	段

(29)

t ^h ɛ	ɲi	t ^h ɛ	mi ŋga	ka	t ^h i	rə	t ^h i pa [^]	m
she	ERG	bite	SUF-COM	DP	GOAL	write	ITR	do
མོ	ཁྱེད་ཞུ	སྐྱུག་པ	འདས་རྗེས	སྒྲིལ་ཞུ	ལས་ཚིག	འབྲི་བ	བསྒྲུབ་སྒྲོས	ཁྱེད་པ
她	作格	咬	后体	连词	目词	写	重复	做

'The woman (had) no time to go and bring back a pen (so she) bit down (bit off) one-half of (one of) her little fingers and wrote as quickly as possible.'

བླ་མེད་འདི་ཕྱིར་སོང་ནས་ཐུག་གུ་ལེན་ལོང་མ་བྱུང་བས་(རང་ཉིད་ཀྱི་)མཇུག་ཆུང་ལ་སྐྱུག་ནས་ཁྲག་གིས་གང་མྱུར་གྱིས་བྲིས།

(君王的)女儿没来得及去拿笔, 咬断了她的小指头, (用血)急忙地写着(自己所听到的一切)。

(30)

ʂo	pi tsa	te	rə	pi tsa	ro
tell	finish	DP	write	finish	PT
བཤད	ཚར་བ	སྒྲིལ་ཚིག	འབྲི་བ	ཚར་བ	འདས་ཚིག
说	完	连词	写	完	去时

[^] *t^hi^l...t^hi^l pa^l* is a phrase emphasizing the speed of doing something, hence our translation 'to do something as quickly as possible'.

'(When he) finished telling, (she) finished writing.'

(ཁོས་)བཤད་ཚར་དུས་(མོས་ཀྱང་)བྲིས་ཚར།

(阿坯冉呷)一说完, (她也)写完了。

(31)

te	nu	ta m	mba	su
DP	you	like this	powerful	GEN

སྤྱེལ་ཚིག་ ཁྱོད་ འདི་འདྲ་ རྒྱས་རྩལ་མཚོག་ལུན་ འབྲེལ་སྒྱུ་

连词 你 这样 能干 属格

(32)

ta hũ	na	ni	ky	k ^h y sə	ro	ŋu	su
tonight	we	two	CL	have New Year	PT	say/about	GEN

དོད་ཁོང་ ང་ཚོ་ གཉིས་ ཚད་ཚིག་ འོ་སང་རོལ་བ་ འདས་ཚིག་ ཟེའ། སྒོར་ འབྲེལ་སྒྱུ་

今晚 我们 俩 量词 除夕/过年 去时 说/关于 属格

(33)

t ^h a ræ	t ^h i	pBu	q ^h a	ŋa	a da	ɕɛ	hĩ
letter	DET	CL	shoot	I	father	family	GEN

ཤོག་ཁུ་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ཟུག་པ་ ང་ ཨ་པ་ བྱིས་ཚང་ འབྲེལ་སྒྱུ་

纸 限词 量词 打 我 爸爸 家 属格

(34)

q ^h o bo	so	k ^h y	ti	k ^h y	lo	ts ^h u	a	p ^h a	di
door	three	CL	DET	CL	GOAL	EXT	INT	able	say

སྒོ་ གསུམ་ ཚད་ཚིག་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལས་ཚིག་ ལས་མཐུན་ འདྲི་ཚིག་ ཐུབ་པ་ ཟེར་

门 三 量词 限词 量词 目词 存在 疑问 能 说

'(His wife) said, "You are such a powerful person, are you able to shoot a letter about we two having the New Year to my father's family's third door?"^A"

(ཁོའི་ཆུང་མས་)ཁྱོད་འདི་འདྲ་ནུས་པ་ལྡན་པ་ཞིག་རེད། (ཁྱོད་ཀྱིས་)དོ་དགོང་འུ་གཉིས་ལོ་སར་ལ་རྩལ་བའི་སྒྲོར་གྱི་ཤོག་བུ་(འཕྲིན་ཡིག་)འདི་ངའི་ཨ་པ་
ཆང་གི་སྒྲོ་གསུམ་པ་ཐོག་ཏུ་འཕེན་བྱེད་བམ་ཞེས་དྲིས།

(君王的女儿)说：“你是这样厉害的，今晚你能把关于我俩过年的这封信射到我爸爸家的第三扇大门上吗？”

(35)

a qæ^B nu t^hi p^hæ te
MP you DET CL DP

ཚིག་རྟེན་ས ཁྱོད དེས་ཚིག ཆད་ཚིག སྒྲེལ་ཚིག
语气 你 限词 量词 连词

(36)

nu væ qæ q^ho bo ho k^hy ha jo mba le ŋu
you more door ten CL also SELF able MP say

ཁྱོད གཞན་པ མྱོ བཅུ ཆད་ཚིག ་ཏུ རང་ཉིད ཐུབ་པ ཚིག་རྟེན་ས ཟེར
你 另外 门 十 量词 也 自己 能 语气 说

'(He) said, "You, such a little thing (to shoot through three doors, and if there were), ten more doors also I am able to (shoot through them)."

(ཨ་པའི་ར་གས་བཤད་རྒྱུར།) འདི་འདྲའི་བྱ་བ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་ (སྒྲོ་གསུམ་མི་ཆད་)གཞན་པ་སྒྲོ་བཅུ་ཡོད་ཀྱང་ངའི་(སྒྲུབ་)ཐུབ་ཟེར།

(阿坯冉呬)说：“你这只是小事一桩，你(再让我射另外)十扇(门)我都能。”

^A It is locally believed that people lived in houses with three doors or entrances in Han kingdoms long ago. The outer two were huge gates and the king lived inside the third or inner entrance.

^B A sound indicating the belief that something is very easy to do.

(37)

nu	la	jo	li ts ^h ə	ku mba	ts ^h u	da	ɲu
you	take/bring	SELF	arrow	tip	EXT/put	come	say
ཁྱེད	འཁྱེད་པོ་	རང་ཉིད	མདའ་	ཕྱི་མོ་	འཛིང་བ་	ཡོང་བ་	ཟེར
你	拿	自己	箭	顶端	·系	来	说

'(He) said, "You take the (letter) and put (it) on my arrow tip."

(ཁོས་)ཁྱེད་ཀྱིས་(ཤོག་ལུ་དེ་)འཁྱེད་ནས་ངའི་མདའ་ཕྱི་མོ་ལ་འཛིང་བ་བཤད།

(他继续)说: “你把它拿来系到我的箭头上。”

(38)

mbzə	t ^h i	gy	ɲi	la	li ts ^h ə	ku mba	ts ^h u	te
wife	DET	CL	ERG	take/bring	arrow	tip	put	DP
ཚུང་མ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ཁྱེད་སྟེ	ཁྱེད་སྟེ	མདའ་	ཕྱི་མོ་	འཛིང་བ་	སྟེ་ལ་ཚིག་
妻子	限词	量词	作格	拿	箭	顶端	系	连词

(39)

t ^h ɛ	ɲi	q ^h a	le	q ^h o bo	so	k ^h y	bzi	ro	ha
he	ERG	shoot	DP	door	three	CL	through	PT	also
ཁོ	ཁྱེད་སྟེ	མདའ་འཕེན་པ་	སྟེ་ལ་ཚིག་	སྒོ་	གསུམ	ཚད་ཚིག་	བརྒྱུད་པ་	འདས་ཚིག་	ཀྱང
他	作格	射	连词	门	三	量词	穿过	去时	也

(40)

t ^h a ræ	t ^h i	pbu	ti	p ^h æ	ha ^A	ma	q ^h æ pæ
paper	DET	CL	one	CL	also/even	NEG	tear
ཤོག་ལུ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	ཀྱང	དགག་སྟེ	གཤག་ས་པ་
纸	限词	量词	一	量词	也	否定	破/损坏

^Ati¹¹ p^hæ⁴⁴ ha⁴⁴ = even a little.

'The wife took (the letter) and put (it) on the arrow tip and he shot (it) through the three doors with the paper was not even a little torn.'

ཆུང་མས་ཤོག་བྱ་(འཕྲིན་ཡིག་)དེ་མདའ་ཕྱིར་བཅིངས། ཁོས་དེ་འཕངས་ནས་སྒོ་གསུམ་བརྒྱུད་ཀྱང་ཤོག་བྱ་དེ་སྒྲ་ཙམ་ཡང་གཤགས་མེད།

妻子拿(起信纸),系到箭头上后,他射穿了(他丈人家的)那三扇门,可是这张信纸一点也没有损坏。

(41)

i	ni	a	ʂə	hĩ	li	tsʰə	te	ti	hĩ	rə	gy	ko	ha
ancient	GEN	arrow	DP	one	month	road	LOC	also					
གནའ་སྔ་མོ་	འབྲེལ་སྒྲ་	མདའ་	སྒྲེལ་ཚིག་	གཅིག་	ཟླ་བ་	ལམ་	གནས་གཤི	ཀྱང་					
古代	属格	箭	连词	一	月份	路	位格	也					

(42)

su	tʰɛ	ni	qʰa	le	ʂə	qo	pʰa	su	dja	le
man	it	ERG	shoot	DP	die	able	GEN	BE	MP	
མི	དེ་	ཕྱིད་སྒྲ་	མདའ་འཕེན་བ་	སྒྲེལ་སྒྲ་	ཤི་བ་	ཐུབ་བ་	འབྲེལ་སྒྲ་	ནི་སྒྲ་	ཚིག་སྟེགས་	
人	它	作格	射	连词	死	能	属格	判断	语气	

'The ancient arrow was also able to shoot people to death from (a distance) of one month on the road (the distance of one month walking on foot).'

གནའ་སྔ་མོའི་མདའ་མོས་ཟླ་བ་གཅིག་གི་རིང་ལ་ལམ་དུ་(ཆས་ནས་ཆུང་རིང་དུ་ཡོད་པའི་)མི་(ཡི་རྗེས་ཀྱང་ཆོད་ནས་ཁོ་རང་)གསོད་ཐུབ།

古代的箭是能把在千里之外的人都能射死的。

(43)

te	ndo	ro	le
DP	see	PT	MP
སྒྲེལ་ཚིག་	མཐོང་བ་	འདས་ཚིག་	ཚིག་སྟེགས་
连词	见	去时	语气

'Then it (the letter) was seen (by the lord's family).'

དེ་ནས་(རྒྱལ་བོ་ཚང་གིས་ཡི་གེ་དེ་)མཐོང་།

于是, (信纸)被(君王家的人)看见了。

(44)

va m ja ɕɛ lo tɕə dzy^A ro
lord family stand up come PT

རྒྱལ་བོ ཁྱིམ་ཚང ལངས་པ ཡོང་བ འདས་ཚེས་

君王 家 起 来 去时

'The lord family's soldiers came.'

རྒྱལ་བོ་ཚང་གི་(དམག་)ཡོང་བ་རེད།

君王家的(兵追)起来了。

(45)

te va ma dzy le
DP Han soldier come DP

སྒྲིལ་ཚེས་ ཁྱིམ་ དམག་ ཡོང་བ སྒྲིལ་ཚེས་

连词 汉族 兵 来 连词

(46)

t^hɛ qo q^ha zə rə hĩ q^ha zə su m
he qo where EXT soul where EXT GEN AVM

ཁོ ཞོལ་ གང་ན ལས་མཐུན རྣམ་ཤེས གང་ན ལས་མཐུན འབྲེལ་སྒྱུ བྱེད་ཚེས་

他 命根子 哪儿 存在 灵魂 哪儿 存在 属格 副标

^A lo¹¹ tɕə⁵³ dzy¹¹ emphasizes the idea of 'come'.

qæ	le	qæ	le	qæ	tɕə tɕə
dig	DP	dig	DP	dig	often/always

ཁོ་བ སྤེལ་ཚིག་ ཁོ་བ སྤེལ་ཚིག་ ཁོ་བ རྟག་པར
挖 连词 挖 连词 挖 一直/不停地

'Then Han soldiers came and always dug, dug, dug where his *qo*¹¹ and where his soul (were located).'

ཐུ་དམག་ཡོང་ནས་རྟག་པར་ཁོའི་གོའི་དང་རྣམ་གཤམ་ཡོད་ས་ཚང་མ་བརྒྱུ་།

汉兵来了,哪儿有他的命根子和灵魂,就在哪儿不停地挖。

a mi	ka tsa bu mæ	t ^{hi}	la	m̩ tɕ ^{hy}	ti	hĩ	tɕ ^{ho}	m̩	qæ
now	ka tsa bu mæ	DET	CL	time	one	month	more than	AVM	dig

ད་ལྟ ཨ་ཙུ་བུ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ རུས་ཡུན་ གཅིག་ ཟླ་བ་ ལྷག་ བྱེད་ཚིག་ རྫོང་
 现在 哈杂布马 限词 量词 时间 一 月份 多 副标 挖

'(They) dug (into) ɤa¹¹ tsa¹¹ bu⁴⁴ mæ⁴⁴ (Mountain that exists) now, for more than one month.'

(ཁོ་ཚོས་) ལྷ་བ་གཅིག་ལྷ་ག་གི་རིང་ལ་ད་ལྟའི་(རི་བོ་)ཨ་ཙྰ་ལྷ་ལྷ་དེ་བརྒྱུ་པ་རེད།

在现在的这座哈杂布马山上挖了一个多月。

te	t ^{hi}	ti	ha	te	li	bi	ro
DP	DET	one	night	DP	back	go	FT

སྐྱེལ་ཚིག་ རེས་ཚིག་ གཅིག་ མཚན་མོ་ སྐྱེལ་ཚིག་ བྱིར་ འགོ་བ་ མ་འོངས་བ་

连词 限词 一 晚上 连词 回 走/去 未时

(50)

qæ	ma	qæ	ro	ŋu	ji
dig	NEG	would	FT	say	say

ཁོ་པ་ དགག་སྒྱུ་ འདོད་པ་ མ་འོངས་པ་ བཤད་ བཤད་

挖 否定 想 未时 说 说

'It was said that one night (the soldiers) said, "(We) will go back and will not dig (anymore) after (that)."'

དེ་ནས་མཚན་མོ་ཞིག་ལ་(དམག་མི་རྣམས་ཀྱིས་)ཕྱིར་འགྲོད་ནས་བཟུང་མི་བཞོན་པར་གྲགས།

那一天晚上, (君王家的兵)就想回去, 不想(再)挖了。

(51)

te	ũ ndzə	gy	te	ja ka	la	o	li	go pa	ka
DP	old man	CL	DP	pipe	CL	there	back	left	DP

སྒྲིལ་ཚིག་ གད་པོ་ ཚད་ཚིག་ སྒྲིལ་ཚིག་ རུ་ཙེ་ ཚད་ཚིག་ དེ་ན་ ཕྱིར་ ལུས་པ་ སྒྲིལ་ཚིག་

连词 老头子 量词 连词 烟斗 量词 那儿 回 掉/丢 连词

(52)

ja ka	t ^h i	la	qy	li	cy
pipe	DET	CL	pick	back	went

རུ་ཙེ་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལེན་པ་ ཕྱིར་ ཕྱིན་

烟斗 限词 量词 取 回 去

'Then an old man had left a pipe there and went back to pick up the pipe.'

དེ་ནས་གད་པོ་ཞིག་གི་རུ་ཙེ་ཞིག་(གནས་)དེར་ལུས་སོང་བས་ཕྱིར་ལེན་དུ་ཕྱིན།

(这些兵里, 有个老兵), 这老头子因为烟斗丢在那儿, 所以就回去取那只烟斗。

(53)

te	o wo ^A	ji	k ^h o	mi	da	tɕ ^h a	ro	le	ŋu
DP	EXC	one	CL	rice	only	left	PT	MP	say
连词	叹词	一	量词	米	仅仅	差	去时	语气	说

(54)

o	k ^h a t ^h o	su	ũ ndzə	t ^h i	gy	ræ	gi	ro
there	speak	GEN	old man	DET	CL	PRE-ATT	hear	PT
དེ་ན	བཤད་པ	འབྲེལ་སྒྱ	མདོ་པོ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	འདས་ཐུན་	ཐོས་པ	འདས་ཚིག་
那儿	说	属格	老头子	限词	量词	前体	听	去时

"There the old man heard (a⁵³ p^hi⁵³ ræ⁵³ NGæ⁵³'s soul) saying and speaking (to himself) there, "Oh, only one distance of rice^B is left (to reach me)."

དེ་ནས་(ཨ་ཡེ་ར་གྲས་)ཨོ། འབྲས་རྩོག་ཙམ་(བྱི་ཚད་)མ་གཏོགས་ལུས་མེད་ཅེས་དེར་བཤད་བཞིན་ཡོད་པ་ཀླད་པོ་དེས་ཐོས་སོང་།

老头子听到了(阿坏冉呷)在那儿说：“哦！仅仅差一颗米了呀！”

(55)

ho	k ^h wæ	tjɛ	tɕwæ	le	k ^h wæ	tjɛ	dzwæ	le	ŋu
EXC	quick	little	return	come	quick	little	return	come	say
འབོད་ཚིག་	མགྱོགས་པ	ཁྱུང་ཙམ་	བྱིར་ཡོང་བ	ཡོང་བ	མགྱོགས་པ	ཁྱུང་ཙམ་	བྱིར་ཡོང་བ	ཡོང་བ	བཤད
叹词	快	点	转/回	来	转/回	点	转	来	说

(56)

ka	ma	t ^h ɛ	ni	ndzo	li	dzy	pi tsa ^C
DP	soldier	he	ERG	call	back	come	finish
连词	兵	他	作格	叫	回	来	完

^A o⁵³ wo¹¹ = sound indicating fear, e.g., "I'm nearly scared to death."

^B One distance of rice = the length of a rice grain, or 'very near' or 'just about to happen'.

^C pi⁴⁴ tsa⁵³ = completed action.

'He (the old man) yelled, "Return, come back quickly; return, come back quickly!" and called the soldiers back.'

(དེ་ནས་ཀྱིས་པོས་)ལྷུང་དུ་ཕྱིར་ཤོག་ ལྷུང་དུ་ཕྱིར་ཤོག་ཅེས་སྒྲོང་བརྒྱབ་ནས་དམག་མི་རྣམས་ཕྱིར་བོས།

他(大声地)喊着：“快点回来，快点回来！”把兵都叫了回来。

(57)

te ti t^hbu da qæ m t^hε hĩ
DP one CL only dig AVM he GEN

སྒྲིལ་ཚིག་ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ ཁོ་ན་ རྒྱ་བ་ བྱེད་ཚིག་ ཁོ་ འབྲེལ་སྟུ
连词 一 量词 仅仅 挖 副标 他 属格

(58)

qo t^hi la na q^hʂə na q^hʂə m o dzy dzy dzy ro
qo DET CL black black AVM there come out PT

ཀོ་འོ་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ བླ་པོ་ བླ་པོ་ བྱེད་ཚིག་ དེ་ན་ ཕྱིར་མཛོན་པ་ འདས་ཚིག་
命根子 限词 量词 黑黑 黑黑 副标 那儿 出来 去时

'(They) only dug for one moment and his black, black qo¹¹ came out there.'

(ཁོ་ཚོས་)ཅུང་ཙམ་བརྒྱས་རྗེས། ཁོའི་ནག་ཡེར་ཡེར་གྱི་ཀོ་འོ་(སྒྲོག་)དེ་ཕྱིར་མཛོན་བྱུང་།

只挖了一会儿，他的那根命根子就黑黑的(露)了出来。

(59)

te ma t^hi ki ɳi o mi nda te
DP soldier these ERG there GOAL cut DP

སྒྲིལ་ཚིག་ དམག་ འདི་ཚོ་ བྱེད་སྟུ་ དེ་ན་ ལས་ཚིག་ གཅོད་པ་ སྒྲིལ་ཚིག་
连词 兵 这些 作格 那儿 目词 砍 连词

(60)

ཅེ	xwa t ^h o	bo bo	m	mdbu	o	lo	dzy	te
blood	xwa t ^h o	as size	AVM	gush	there	GOAL	come	DP
ཁྲ་	ལྷ་མུ་	ཆེ་ཆུང་འདྲ་བ	ཁྱེད་ཚོས་	འཕུར་བ	འདི་ན	ལས་ཚོས་	ཡོང་བ	སྒྲིལ་ཚོས་
血	黄桶	一样粗	副标	涌出	那儿	目词	来	连词

(61)

ma	t ^h i ki	o ba	t ^h i	ti	ni	ཅེ	ni	ཤེ་ལོ་	pi tsa
soldier	these	all	DET	one	day	blood	ERG	die	finish
དམག་	འདི་ཚོ	ཆང་མ	ངས་ཚོས་	གཅིག་	ཉིན་	ཁྲ་	ཁྱེད་སྒྲིལ་	གི་བ	ཆར་བ
兵	这些	全部/都	限词	一	天	血	作格	死	完

'These soldiers cut (it) there and blood the size of *xwa*¹¹ *t^ho*^{44A} gushed up there and all the soldiers were dead (drowned) by the blood that day.'

དེ་ནས་དམག་དེ་ཚོས་(སྒྲིལ་ངས་ནག་ཡེར་ཡེར་གྱི་ཀོའོ་སྒྲིལ་དེ་)བཅད་པ་ན་ལྷ་མུང་གི་གཏོས་དང་མཉམ་པའི་ཁྲ་ཕྱིར་འཕུར་ཡོང་སྟེ། དམག་ཆང་མ་ཁྲ་གིས་(བསྐྱབས་ནས་)གི་བ་རེད།

然后, 这些兵(用刀)往那儿一砍就涌出了一股黄桶^B般粗的血, 那天, 那些兵都被(阿坏冉呷的)血淹死了。

(62)

a mi	ka tsa bu mæ	t ^h i	la	dza q ^h ཤེ་	rə qa	m
now	ka tsa bu mæ	DET	CL	soil	stone	AVM
ད་ལྟ་	ཨ་ཙཱ་བུ་མེ་	ངས་ཚོས་	ཆད་ཚོས་	ས་	ཞིང་	ཁྱེད་ཚོས་
现在	哈杂布玛	限词	量词	土	石	副标

^A *xwa*¹¹ *t^ho*⁵³ = a large container shaped like a column that stores rice chaff, rice, corn, wheat or buckwheat.

^B 一种半径 1 米左右的木制容器。

(63)

t ^{hi}	ti	ni	t ^{hɛ}	ɕɛ	ni	zə	su	dja	le
DET	one	day	he	blood	ERG	paint	GEN	BE	MP
ངེས་ཚིག་	གཅིག་	ཉིན་	ཁོ	ཁྱལ་	ཉིད་སྟེ	ཚོན་འབྲུག་པ་	འབྲེལ་སྟེ	ནི་སྟེ	ཚིག་ཏུ་གས་
限词	一	天	他	血	作格	染	属格	判断	语气

'(It was) said now all the soil and stones of ka¹¹ tsa¹¹ bu⁴⁴ mæ⁴⁴ (Mountain) were painted by his blood on that one day (which explains their red color).'

ད་ལྟ་ཨ་ཙུ་བུ་སྟེ་(ངེས་ཚིག་ཏུ་ཉིད་པ་ལ་འདྲེལ་པ་)ཚང་མ་ཉིན་དེར་ཁོའི་ཁྱལ་གིས་བྲུགས་པས་སྟེ།

说是现在的这座哈杂布玛山上(红色)的土和石都是那一天被他的血染成的。

(64)

qo	t ^{hjo}	ni	nda	mi nga ^A	nu	te
qo	they	ERG	cut	SUF-COM	after	DP
ཀོ	ཁོ་ཚོ	ཉིད་སྟེ	གཅོད་པ་	འདས་རྗེས་	རྗེས་སུ་	སྟེའུ་ཚིག་
命根子	他们	作格	砍	后体	后	连词

(65)

mæ	te	gy mə	t ^{hi}	la	mæ	ro
after	DP	body	DET	CL	catch	PT
རྗེས་སུ་	སྟེའུ་ཚིག་	ལུས་པོ་	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	འཛིན་པ་	འདས་ཚིག་
后	连词	身体	限词	量词	抓	去时

'After they cut the qo¹¹ then (they) started to (chase and) catch the body.'

ཁོ་ཚོས་ཀོ་བཅད་ཚར་རྗེས་ལུས་པོ་འཛིན་བཟུང་བྱས།

命根子被他们砍掉后,抓(他的)身体。

^A *mi¹¹ nga¹¹* = signifies an action is completed.

(66)

gy mə	t ^{hi}	la	mæ	ha	ræ	mæ	ma	p ^h a
body	DET	CL	catch	also	PRE-ATT	catch	NEG	able
ལུས་པོ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	འཛིན་པོ	ཀྱང	འདས་ཐོན	འཛིན་པ	དགག་སྟུ	བྱེད་པ
身体	限词	量词	抓	也	前体	抓	否定	能

'(They started to chase and) catch the body but also (they were) unable to catch (him).'

(ཁོ་ཚོ་)ལུས་པོའི་(རྗེས་དེད་)ཀྱང་འཛིན་བྱེད་མ་བྱེད།

抓身体也抓不到。

(67)

t ^h ɛ	te	a mi	ŋæ lu tɕ ^h a	ŋu	t ^h i qy	mɛ ljo	ndo ^A	su	dja	ji
he	DP	now	ŋæ lu tɕ ^h a	call	LOC	eye	see	GEN	BE	say
ཁོ	སྟེལ་ཚིག་	ད་ལྟ	ང་ལུ་ཁ	འབོད་པ	གནས་གཞི	མིག་	མཐོང་བ	འབྲེལ་སྟུ	ནི་སྟུ	བཤད
他	连词	现在	安路岔	叫	位格	眼睛	看见	属格	判断	说

'It was said he was born in the place now called ŋæ⁴⁴ lu¹¹ tɕ^ha¹¹.'

ཁོ་རང་ད་ལྟའི་ང་ལུ་ཁ་རུ་འབོད་པའི་སང་སྟེལ་པར་བཤད།

传说, 他是出生在现在叫安路岔的那个地方。

(68)

t ^h i qy	tɕ ^h ə ta	q ^h o pa	le	ta ji	do mo	t ^h i	NGæ
LOC	from	chase	DP	ta ji	above	GOAL	jump over
གནས་གཞི	ནས	བདའ་བ	སྟེལ་ཚིག་	རྒྱལ་	ཐོག་ཏུ	འས་ཚིག་	སྐལ་བ
位格	从	追	连词	达亚	上面	目词	过

'(He was) chased from that place (ŋæ⁴⁴ lu¹¹ tɕ^ha¹¹) and jumped over above ta¹¹ ji¹¹ (Mountain).'

(ཁོ་རང་)སང་དེ་ནས་བདས་ནས་རྒྱལ་(རི་བོའི་)ཕར་བསྐལ་བ་རེད།

(君王家的兵)从那个地方追, 经过达亚山。

^A mɛ⁵³ ljo⁵³ ndo⁵³ = 'eyes see' or 'born'.

(69)

t ^h ɛ	hĩ	mo	te	ti	lo	te
he	GEN	horse	DP	one	CL	DP

ཁོ་འབྲེལ་སྐྱ་ ཏྲ་ སྤྱིལ་ཚིག་ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ སྤྱིལ་ཚིག་
 他 属格 马 连词 一 量词 连词

(70)

ti	qæ qæ	da	dbu	qɣ	ji	so
one	step	only	become	usually	say	MP

གཅིག་ གོམ་པ་ ཁོ་ན་ འགྱུར་བ་ རྒྱུན་པར་ བཤད་ ཚིག་སྤྱིགས་
 一 步 仅仅 成为 会 说 语气

'It is said that usually one valley became only one step of his horse.'

རྒྱུན་པར་ལུང་པ་གཅིག་ཁོའི་རྩ་གོམ་པ་གཅིག་ཁོ་ནའི་ཚད་ལས་མེད་པར་བཤད།

据说, 他的(骏)马一步可以越过一条山沟。

(71)

NGæ	le	t ^h o lo ^A	to	te	ma k ^h o lo	t ^h i	NGæ
jump	DP	t ^h o lo	reach	DP	ma k ^h o lo	GOAL	jump

ཀླལ་བ་ སྤྱིལ་ཚིག་ ཐོའོ་ལོའོ་ ཐོན་པ་ སྤྱིལ་ཚིག་ ལྷ་ཁོའོ་ལོའོ་ ལས་ཚིག་ ཀླལ་བ་
 过 连词 驼洛 到达 连词 玛阔洛 目词 过

'After jumping over and reaching t^ho¹¹ lo¹¹ then (a⁵³ p^hi⁵³ ræ⁵³ NGæ⁵³) jumped over ma⁵³ k^ho⁴⁴ lo¹¹.'

ཕར་བཀླལ་ནས་ཐོའོ་ལོའོ་རུ་བསྐྱེད་སའ་རྗེས་(ཁོ་རང་)ལྷ་ཁོའོ་ལོའོ་བཀླལ།

(越)过了驼洛就(越)过玛阔洛。

^A t^ho¹¹ lo¹¹ = Langhuan Township, Xichang City.

(72)

ma k ^h o lo	a mi	t ^h ɛ	hĩ	mo	mɛ rə	ha	ndʒɛ	sə
ma k ^h o lo	now	he	GEN	horse	footprint	here	EXT	still
མ་ཁོ་ལོ	ན་ལྟ	ཁོ	འབྲེལ་སྒྲི	རྩ	ཁྱད་རྩེས	འདི་ན	ལས་མཐུན	ད་སུང
玛阔洛	现在	他	属格	马	痕迹	这儿	存在	还

'Now his horse's footprints are still here in ma⁵³ k^ho⁵³ lo¹¹ (on a stone).'

ད་ལྟ་མ་ཁོ་ལོ་ལྟ་ཁོའི་ཁྱད་རྩེས་(ད་སུང་)ཡོད།

现在他的(骏)马的脚印还留在玛阔洛(的岩石上)。

(73)

ma k ^h o lo	ga	le	tɕ ^h i m ko	t ^h i	to
ma k ^h o lo	pass	DP	tɕ ^h i m ko	GOAL	reach
མ་ཁོ་ལོ	ཁྱལ་བ	སྒྲེལ་ཚིག	ཆི་མི་ཀོ	ལས་ཚིག	ཐོན་པ
玛阔洛	经过	连词	齐木高	目词	到达

'(He) passed by ma⁵³ k^ho⁴⁴ lo¹¹ and reached tɕ^hi⁵³ m¹¹ ko⁴⁴.'

མ་ཁོ་ལོ་བཞུགས་ནས་ཆི་མི་ཀོ་སུ་ཐོན།

(越)过玛阔洛后到达齐木高。

(74)

tɕ ^h i m ko	tɕ ^h ə ta	lu ma	t ^h i	to	te
tɕ ^h i m ko	from	lu ma	GOAL	reach	DP
ཆི་མི་ཀོ	ནས	ལུ་མུ་	ལས་ཚིག	ཐོན་པ	སྒྲེལ་ཚིག
齐木高	从	路玛	目词	到达	连词

(75)

mɛ ru	ræ	ro	ka	li to	tɕo kæ	lo	ŋu	ka
footprint	find	PT	DP	find	foot/footprint	MP	say	DP
ཁྱད་རྩེས	ཐོབ་པ	འདས་ཚིག	སྒྲེལ་ཚིག	ཐོབ་པ	ཁྱད་རྩེས	ཚིག་རྟེན་ས	བཤད	སྒྲེལ་ཚིག
足迹	得到	去时	连词	得到	足迹	语气	说	连词

(76)

va	te	a mi	lu ma	da	li tso	ji	su	dja	le
Han	DP	now	lu ma	DAT	Lizhou	say/call	GEN	BE	MP
ཁུ	སྒྲིལ་ཚིག་	ད་ལྟ་	ལུ་མ་	དང་	ལི་ཁྲོལ་	ཟེར	འབྲེལ་སྒྲིལ་	ནི་སྒྲིལ་	ཚིག་ཏུ་གསལ་
汉族	连词	现在	路玛	与格	礼州	说	属格	判断	语气

'From tɕ^hi⁵³ m¹¹ ko⁴⁴ (he went on) and reached lu¹¹ ma⁴⁴ then (the Han soldiers who were pursuing him) found his footprints, (and the Han soldiers) said, "(We) found (his) footprints," so now Han call lu¹¹ ma⁴⁴ Lizhou.'^A

ཆི་མུ་གོ་ནས་ལུ་མ་འབྲེལ་ཟེར་ན་(ཁུ་དམག་གིས་ཁོའི་)ཤར་རྗེས་རྟེན་པ་དང་། (དེ་ནས་བཟུང་)ད་ལྟ་ས་ཆ་དེར་ལི་ཁྲོལ་ཞེས་འབོད་པ་རེད།

从齐木到达路玛（今礼州）的时候，(君王家的兵)找到了(阿坯冉呷的)足迹，说：“找到足迹了，”并给路玛这个地方取名为礼州。

(77)

te	la ga	ci xwa	lo	cy	te
DP	LOC	ci xwa	GOAL	went	DP
སྒྲིལ་ཚིག་	གནས་གཞི	ཞིང་ཁུ	ལས་ཚིག་	བྱིན་པ་	སྒྲིལ་ཚིག་
连词	位格	新华	目词	去/来	连词

(78)

ci ci tsa tsa	m	ku pbu	ro	ka	ci xua	ŋu
new	AVM	meet	PT	DP	Xinhua	say
གསར་བ་	བྱིན་ཚིག་	འཕྲད་པ་	འདས་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཞིང་ཁུ	བཤད་པ་
新	副标	遇见	去时	连词	新华	说

'(They) went (further) up in the area and then met new (footprints) so (they) called (that place) Xinhua.'^B

དེ་ནས་ཡར་ཞིང་ཁུ་བྱིན་པ་ན། (ཁོ་ཚོས་ཤར་རྗེས་)གསར་བ་རྟེན་པས་(ད་ལྟ་ས་ཆ་དེ་ལ་)ཞིང་ཁུ་ཟེར་བ་རེད།

然后，(他们)来到新华时，又遇见了(阿坯冉呷的)新(足迹)就叫(那地方) '新华'。

^A In Sichuan Chinese Dialect, the pronunciation of *li* 礼 suggests 'found something' which explains why Lizhou 礼州 was so named.

^B 新华. 新 = new; 华 = Han (as in Han Chinese): fancy, beautiful.

(79)

ɕy	le	lo ky	to	ɕy	te	lo tɕ ^h u	lo	ŋu	ka
went	DP	lo ky	reach	went	DP	lose	MP	say	DP
ཕྱིན་པ	སྒྲིལ་ཚིག	ལུ་ཁུ་ལུ	ཐོན་པ	ཕྱིན་པ	སྒྲིལ་ཚིག	བོར་བ	ཚིག་རྟེན་གས	ཟེར	སྒྲིལ་ཚིག
去/来	连词	泸古	到	去/来	连词	丢失	语气	说	连词

(80)

a mi	va	lo ky	t ^h i	q ^h y	ha	tɕ ^h ə ta	dzy	su
now	Han	lo ky	DET	word	here	from	come	GEN
ད་ལྟ	ཁྱ	ལུ་ཁུ་ལུ	ངས་ཚིག	ཚད་ཚིག	འདི་ན	ནས	ཡོང་བ	འབྲེལ་སྒྲ
现在	汉族	泸古	限词	句	这儿	从	来	属格

'(They) went and went (on) and reaching lu¹¹ ky⁵³ then (they lost the footprints) so now the word (name) Lugu comes from here (this story).'^A

(ཁོ་ཚོ་མུ་མཐུད་དུ་)ཕྱིན་ནས་ཡར་ལུ་ཁུ་ལུ་རུ་ཐོན་པ་ན་(འདི་རྒྱང་རྗེས་)བོར་བས་ད་ལྟར་རྒྱུ་ལུ་ཁུ་ལུ་ཞེས་པའི་ཡུལ་མིང་ཡང་དེ་ནས་བཟུང་(དར་)བྱུང་བ་རེད།

(他们)到达泸古的时候, 再也找不到(阿坏冉呷的足迹), 所以现在汉语中的这个'泸古'名字就是从这里来的。

(81)

mæ	te	mæ qy	li	dzy	ro
later	DP	catch	back	come	PT
རྗེས་སུ	སྒྲིལ་ཚིག	འཛིན་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ	འདས་ཚིག
后来	连词	抓	回	来	去时

'Later (soldiers) caught him and came back.'

མཐའ་མར། (དམག་གིས་ཁོ་རང་)བཟུང་སྟེ་ཕྱིར་ཡོང་།

最后, (他们把阿坏冉呷)抓了回来。

^A lo¹¹ is similar in sound to *luo* 落 in Sichuan Chinese Dialect, which means 'lose', thus the place was called lo¹¹ ky⁵³. It is Lugu 泸沽 in Chinese.

(82)

su rə q^ha ŋi la m la NGY ta le

metal rope several AVM OTM tie DP

ཕུགས་ ཐག་པ་ འགའ་ ཕྱིད་ཚིག་ ཡུལ་ཚིག་ འཆིང་བ་ སྒྲིལ་ཚིག་

铁 链子 很多 副标 宾标 捆 连词

(83)

ha ka tsa bu mæ li to qa qa ro qy te

here ka tsa bu mæ back reach almost LOC DP

འདིན་ ཨ་ཙཱ་བུ་མེ་ ལི་ ཏོ་ ཁ་ཁ་ རོ་ལྷ་ ཏེ་

这儿 哈杂布玛 回 到达 快要 位格 连词

(84)

jo ndzə bo fa ŋu ka tɕ^hə tɕ^hə ndzə bo tɕ

SELF water thirsty say DP release/let water drink

རང་ཉིད་ རུ་ སྐྱམ་པ་ ཟེར་ སྒྲིལ་ཚིག་ འཇུག་པ་ རུ་ འཐུང་བ་

自己 水 口渴 说 连词 使/让 水 喝

'(The soldiers) took several metal ropes (chains) tied him and (came) back to the place (and when they had) almost reached ka¹¹ tsa¹¹ bu⁴⁴ mæ⁴⁴ (Mountain he) said, "I am thirsty for water," so (they) let (him) drink water.'

(དམག་གིས་)ཕུགས་ཐག་འགའ་ཁྱིམ་(ཡོང་ནས་ཁོ་རང་)བཅིངས་པ་དང་། ཕྱིར་ཨ་ཙཱ་བུ་མེ་ཐོན་ལ་ཉེ་སྐབས་ཁོས་ང་རང་སྐྱོམ་འཇུག་ཅིས་བཤད་པ་ན་(ཁོ་ཚོས་)ཁོ་ལ་རུ་འཐུང་དུ་བཅུག།

用很多铁链子捆着，快回到哈杂布玛山的时候，(阿坏冉呷)说：“我口渴得很，”(押解他的士兵)就让(他)喝水。

(85)

te	a wa ^A	o	mi	ndzə	qɣ	te
DP	MP	there	GOAL	drink	know	DP
སྒྲིལ་ཚིག་	ཚིག་རྟེན་གསལ་	འདི་ན	ལས་ཚིག་	འཐུང་བ	ཤེས་པ	སྒྲིལ་ཚིག་
连词	语气	那儿	目词	喝	知道	连词

(86)

li	lo tɕə	ma	qɣ	ro
back	stand	NEG	know	PT
ཕྱིར	ལངས་པ	དགག་སྒྲི	ཤེས་པ	འདས་ཚིག་
回	起来	否定	知道	去时

(87)

ma	ka	ro	ŋu	o	mi	lo	ɕy	te
NEG	OK	PT	say	there	GOAL	look	went	DP
དགག་སྒྲི	འགྲིག་པ	འདས་ཚིག་	ཟེར	འདི་ན	ལས་ཚིག་	ཏྲ་བ	ཕྱིན་པ	སྒྲིལ་ཚིག་
否定	好	去时	说	那儿	目词	看	去	连词

(88)

rə bi	ni	la	q ^h a tsa	q ^h a qə ta	m
dragon	two	CL	mouth	wide open	AVM
འབྲུག་	གཉིས་	ཚད་ཚིག་	ཁ	ཆེས་ཆེར་གདང་བ	ཁྱེད་ཚིག་
龙	二	量词	嘴	张开	副标

(89)

t ^h ɛ	lo	ho	qa qa	ro
he	GOAL	swallow	almost	PT
ཁོ	ལས་ཚིག་	མིད་པ	ཕལ་ཆེར་	འདས་ཚིག་
他	目词	咽	快要	去时

^A a⁴⁴ wa⁵⁵ = an expression of surprise.

'Then, *a⁴⁴ wa⁵⁵*, (he put his head) down to drink (and he drank and drank and didn't) know (how to stop), didn't know (how to) stand back up again (because he was drinking and drinking), so (the soldiers) said, "It is not OK," and (the soldiers) went to look (into the water and there were) two dragons that had almost swallowed him with their wide-open mouths.'

ཨ། དེ་ནས་(ཁོས་)མགོ་བོ་མར་སྒྱར་ནས་ཆུ་འབྲུང་ནས་མཆམས་འཛིག་མ་རྒྱས། དམག་མི་ཚོས་(གནས་ཆུལ་)ཡག་པོ་མི་འདུག་བསམ་སྟེ་ལྟ་རུ་བྱིན་པ་ན་
ཁ་ཆེས་ཆེར་གདངས་བའི་འབྲུག་གཉིས་ཀྱིས་ཁོ་ལལ་ཆེར་བྱིར་མིད་བྱས་པ་(མཐོང་)།

噢, (他)知道喝(水)就不知道(抬)起(头)来, 他们说: “不对呀!” 往(水里)看时有两条龙正张开大大的嘴巴快要把他吞下去了。

(90)

te	ti	t ^h Bu	li	ma	ndo	ɕy
DP	one	CL	back	NEG	see	if

སྟེ་ལ་ཚིག་གཅིག་གཅིག་ཚད་ཚིག་གཅིག་གཅིག་མཐོང་བ་གལ་ཏེ
连词 一 量词 回 否定 见 如果

(91)

rə bi	ɳi	mi	ho	bɛ	ro	ji	le
dragon	ERG	GOAL	swallow	go	PT	say	MP

འབྲུག་ བྱིད་སྒྱུ་ ལས་ཚིག་ མིད་པ་ འགྲོ་བ་ འདས་ཚིག་ ཟེར་ ཚིག་སྟེགས་
龙 作格 目词 咽 走 去时 说 语气

'(It is) said he would have been swallowed down by the dragons if (the soldiers) had not seen it one moment (before it would have happened).'

གལ་ཏེ་(དམག་མི་ཚོས་)དུས་ཐོག་ཏུ་དེ་མ་མཐོང་ན་(ཁོ་)འབྲུག་གིས་བྱིར་མིད་བྱེད་ངེས་ཅིང་བཤད་པར་གྲགས།

说是如果再延误一会儿的话, (他)就要被龙吞下去了。

(92)

te	ma	ka	ro	ma	ka	ro	ɳu
DP	NEG	OK	PT	NEG	OK	PT	say

སྟེ་ལ་ཚིག་ དགག་སྒྱུ་ འགྲིག་པ་ འདས་ཚིག་ དགག་སྒྱུ་ འགྲིག་པ་ འདས་ཚིག་ བཤད་
连词 否定 好 去时 否定 好 去时 说

(93)

ka	su	rə	lo	li	təə	ka
DP	metal	rope	GOAL	back	pull	DP
སྒྲིལ་ཚིག་	ལྕགས་	ཐག་པ་	ལ་ས་ཚིག་	ཕྱིར་	འཐེན་པ་	སྒྲིལ་ཚིག་
连词	铁	链	目标	回	拉/押解	连词

(94)

təə	li	ɕy	ɕə ɕə	mi ŋga	su	dja	le
pull	back	went	make ^A	SUF-COM	GEN	BE	MP
འཐེན་པ་	ཕྱིར་	ཕྱིན་པ་	བཟོ་བ་	འདས་རྗེས་	འབྲེལ་སྒྲི	ནི་སྒྲི	ཚིག་སྒྲིགས་
拉	回	去	做/杀	后体	属格	判断	语气

'Then (the soldiers) said, "It is not OK, it is not OK," and pulled back up the metal ropes (chains), pulled (him) and went back (to the lord's place), and killed him.'

དེ་ནས་(དམག་མི་ཚོས་)དེ་ཡག་པོ་མི་འདུག་ཡག་པོ་མི་འདུག་ཅེས་བཤད་ནས་ལྕགས་ཐག་ཡར་འཐེན་པ་དང་། ཕྱིར་(རྒྱལ་བའི་)བྱང་དུ་སོང་ནས་(ཁོ་རང་)བསད་པ་རེད།

然后, (他们慌乱地)说: “不好了, 不好了,” 马上往上拉铁链, 押解回去后把他杀了。

^A 'make out' = to kill.

THE RELIGIOUS SPECIALIST li⁴⁴ bu⁵⁵ ta¹¹ ndi⁴⁴

li⁴⁴ bu⁵⁵ ལྷ་པོ་འདྲི་བ་

(1)

i ɲi a ʂə	na	li bu	ʈɛ	te
ancient	we	li bu	family	DP
གནའ་མུ་མོ་	ང་ཚོ་	ལའེ་ལྷ་	ཁྱིམ་རྒྱུད་	སྤྲེལ་ཚིག་
古代	我们	里布	家	连词

(2)

li bu	ta ndi	ɲu	ta	ti	gy	ʈə za	lo
li bu	ta ndi	say	like this	one	CL	mystical	MP
ལའེ་ལྷ་	ཐཱ་འདྲི་	ཟེ་	འདི་འདྲ་	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	ནས་ཅུ་ལ་མཚོག་ལུན་	ཚིག་སྤྲེལ་ས་
里布	达帝	说	这样	一	量词	神勇	语气

'In ancient (times), one person, our li⁴⁴ bu⁵⁵'s family, called li⁴⁴ bu⁵⁵ ta¹¹ ndi¹¹, was said to be mystical like this.'

གནའ་མུ་མོར། ང་ཚོ་ལའེ་ལྷ་ཁྱིམ་རྒྱུད་ལ་(མིང་ལ་)ལའེ་ལྷ་ཐཱ་འདྲི་ཟེ་བའི་མི་ལུས་ཅུ་ལ་མཚོག་ལུན་ཞིག་ཡོད།
古时候, 我们里布家有一个神勇的人叫里布达帝。

(3)

te	pi	to	le	t ^h ɛ	go	q ^h y ^A	te	go	dzy
DP	do ritual	expert	DP	he	what	call	DP	what	come
སྤྲེལ་ཚིག་	ཚོས་ཀྱི་ཚོག་སྐབ་པ་	ཆེད་མཁས་	སྤྲེལ་ཚིག་	ཁོ	ཅི་ཞིག་	འབོད་པ་	སྤྲེལ་ཚིག་	ཅི་ཞིག་	ཡོང་བ་
连词	做法事	精通	连词	他	什么	叫	连词	什么	来

^A q^hy = 'to call'. A powerful p^ha⁵³ tsə⁵³ is able to summon ʈi⁵³ vi⁵³ and such wild animals as deer, wild pigs and ghosts.

(4)

go	pi		te	go	dbu
what	do	ritual	DP	what	change
ཅི་ཞིག་	ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ཚོགས་སྐབ་པ་	སྒྲིལ་ཚོག་	ཅི་ཞིག་	འགྱུར་བ་	
什么	做法事	连词	什么	变成	

'Then, he was expert at doing religious activity and what he called (during his religious activity), then what came and what he did (during his) religious activity then (that is) what changed.^A

(ཁོ)ཚོས་ཀྱི་ཚོགས་སྐབ་པར་མཁས་ལ། (ཁོས་)ཅི་ཞིག་བོས་ན་དེ་ཡོང་བ་དང་། ཅི་བྱས་ན་དེ་ལ་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་ངེས།

(他)精通于做法事, 叫什么, 什么就来, 做什么法事都能如愿以偿。

(5)

za ^B	go	q ^h ɣ	te	go	dzy
za	what	call	DP	what	come
ཟླ ^C	ཅི་ཞིག་	འབོད་བ་	སྒྲིལ་ཚོག་	ཅི་ཞིག་	ཡོང་བ་
洒	什么	呼叫	连词	什么	来

^A A capable *p^ha⁵³ tsə⁵³* is able to change things, e.g., make an ill person well, make a healthy person sick and bring such disasters to a family that ensure their crops will fail, that illness comes to family members and that their livestock suddenly die.

^B A *za¹¹* is a manifestation of *ɕi⁵³ vi⁵³* and is about the size of a round bean. There are various *za¹¹*. A *p^ha⁵³ tsə⁵³* often summons *za¹¹* to help during rituals. If a *p^ha⁵³ tsə⁵³* is very powerful, many *za¹¹* come as he chants. li⁴⁴ Bu⁵⁵ ʂə¹¹ pə⁵³ (b. 1941) said that *za¹¹* fall one after another in front of the container when he chants, if he is powerful.

^C ཟླ་བསྐྱུར་ཏེ། ལྷ་དང་གཞི་བདག་སོགས་ཀྱི་གཟུགས་འགྱུར་བ་ལས་བྱུང་བའི་ལྷ་རྩལ་གྱི་རིགས་ཤིག་

(6)

ti	sə ^A	nu	te	ti	sə	tʰɛ	ni	qʰy	dzy
one	CL	need	DP	one	CL	he	ERG	call	come

གཅིག ཚད་ཚིག་ དགོས་པ་ གླིང་ཚིག་ གཅིག ཚད་ཚིག་ ཁོ བྱིད་ལྷ འབོད་པ་ ཡོང་བ

一 量词 需要 连词 一 量词 他 作格 呼叫 来

(7)

ti	ma qʰa ^B	nu	te	ti	ma qʰa	tʰɛ	ni	qʰy	dzy
one	CL	need	DP	one	CL	he	ERG	call	come

གཅིག ཚད་ཚིག་ དགོས་པ་ གླིང་ཚིག་ གཅིག ཚད་ཚིག་ ཁོ བྱིད་ལྷ འབོད་པ་ ཡོང་བ

一 量词 需要 连词 一 量词 他 作格 呼叫 来

'What *za*¹¹ (he) called, then what (*za*¹¹) came and if (he) needed one *sə*⁴⁴ (of *za*¹¹), then one *sə*⁴⁴ (of *za*¹¹) was called and came because of his (chanting) and if (he) needed one *ma*¹¹ *qʰa*⁵³ (of *za*¹¹), then one *ma*¹¹ *qʰa*⁵³ (of *za*¹¹) was called and came because of his (chanting).'

(ཁོས་)ལྷ་གང་ཞིག་བོས་ན་དེ་ཡོང་བ་དང་(ལྷ)འི་གཅིག་དགོས་ན་འི་གཅིག་ཡོང་ལ། (ལྷ)ལྷ་ལྷ་གཅིག་དགོས་ན་ལྷ་ལྷ་གཅིག་ཡོང་།

呼什么洒, 什么洒就来, 需要一氏(洒)的话, 一氏(洒能)被他叫来, 需要一码卡^C的话, 一码卡(能)被他叫来。

(8)

te	mæ	te	ndzy mo	ɕɛ	lo
DP	later	DP	ndzy mo	family	MP

གླིང་ཚིག་ རེས་ལྷ གླིང་ཚིག་ ལྷ་པོ ཁྱིམ་ཚང ཚིག་རྟེན་གས

连词 后 连词 君王 家 语气

^A *sə*⁴⁴ = is a measure word used in conjunction with *sə*⁵³ *ndzə*⁵³ or a wooden container for storing rice, corn, wheat or barley. The *sə*⁵³ *ndzə*⁵³ is commonly used as a measure. It is convenient to use when borrowing and returning grain from nearby households. In 2006, most households no longer owned *sə*⁵³ *ndzə*⁵³.

^B A *ma*¹¹ *qʰa*⁵³ is a container woven from long bamboo strips and used to store cooked rice.

^C 一种竹制容器。

'Then later, (about) ndzy⁵³ mo⁴⁴s^A family...'

དེ་ནས་རྒྱལ་ཁྲིམ་པོ་ཚད་གི་(སྒྲོར་)རེད།

后来是因为君王家(他的人生就改变了)。

(9)

va	t ^h i	jy	t ^h ε	ndzə	ko	zə	ka
Han	DET	CL	he	right/power	fight for power	DP	
བྱ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ཁོ	དབང་ཆ	འཕྲོག་པ	སྒྲེལ་ཚིག་	
汉族	限词	量词	他	权利	争夺	连词	

(10)

q ^h a	ni	ni	m	ndzy	mo	zi	da	k ^h y	k ^h y
often	AVM	king	son	DAT	provoke				
ནམ་ཡང	ཁྱེད་ཚིག་	བྱལ་པོ	བུ	ལ་དོན	འཕྲུག་སྐྱེན་སྒྲོང་བ				
总是	副标	君王	儿子	与格	挑衅				

'A Han family was fighting for power, often provoking the king's son.'

བྱའི་ཁྲིམ་ཚང་ཞིག་གིས་དབང་ཆ་འཕྲོག་བསམས་བས་སྐྱེན་པར་བྱལ་བོའི་བུ་དང་འཕྲུག་སྐྱེན་བསྐྱངས།

汉族(想)争夺他(君王家)的权利, 就总是向王子挑战。

(11)

te	mæ	te	va	ni	nu	hĩ	su	mo	mo	t ^h i	ly	na
DP	later	DP	Han	ERG	you	GEN	metal	hat	DET	CL	and	
སྒྲེལ་ཚིག་	རྒྱལ་ཁྲིམ་	སྒྲེལ་ཚིག་	བྱ	ཁྱེད་སྐྱ	ཁྱོད	འབྲེལ་སྐྱ	ལྕགས་	ལྷ་མོ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	དང་	
连词	后来	连词	汉族	作格	你	属格	铁	帽子	限词	量词	和	

^A ndzy⁵³ mo⁵³ = a powerful Han family living at the same time as li⁴⁴ bu⁵⁵ ta¹¹ ndi¹¹.

(12)

ŋo	hĩ	no	mo mo	tʰi	ly
our	GEN	grass	hat	DET	CL
ང་ཚོ	འབྲེལ་སྒྱུ	རྩ་	ལྷ་མོ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་
我们	属格	草	帽子	限词	量词

(13)

la	ha ndzə	do mo	tʰi	tɕʰə	qʰa	gy	hĩ
OTM	lake	above	GOAL	put	who	CL	GEN
ཡུལ་ཚིག་	མཚོ	ཐོག་ཏུ	ལས་ཚིག་	འཛིག་པ	སུ	ཚད་ཚིག་	འབྲེལ་སྒྱུ
宾标	湖	上面	目词	放	谁	量词	属格

(14)

a hĩ	za	ma	bɛ	su	qʰa	gy	ndzə ɣo	pa	di
down	GOAL	NEG	go/sink	GEN	who	CL	power	take	say
མར	ལས་ཚིག་	དགག་སྒྱུ	འགོ་པ	འབྲེལ་སྒྱུ	སུ	ཚད་ཚིག་	དབང་ཆ	འཛིན་ཆ	བཤད་པ
低下	目词	否定	走	属格	谁	量词	权利	拿	说

'Then later the Han (people) said, "Take your metal hat and our grass hat and put (them) onto (above) the lake and whose (hat) doesn't sink down (into the lake) will take the power."

དེ་ནས་རྗེས་སུ་རྒྱ་མིས་ཁྱོད་ཀྱི་ལྷགས་ཀྱི་ལྷ་མོ་དང་ང་ཚོའི་རྩ་ལྷ་མོ་འདི་གཉིས་མཚོ་ཐོག་ཏུ་འཛིག་སུའི་ལྷ་མོ་མར་མ་ལུབ་ན་སུ་ཡིས་དབང་ཆ་འཛིན་ཞེས་བཤད།

汉人(对君王家的儿子)说：“(我们把)你的那个铁帽和我们的草帽往湖里放，谁的不沉底谁就掌握权利。”

(15)

ndzɿ mo	hĩ	mo mo	tʰi	ly	te
king	GEN	hat	DET	CL	DP
རྒྱལ་པོ	འབྲེལ་སྒྱུ	ལྷ་མོ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་
君王	属格	帽子	限词	量词	连词

ti	tbu	ni	hi	k ^h i	zə	su	dja	ji	le
one	thousand	two	hundred	CL	weigh	GEN	BE	say	MP
ཁ་ཅིག	སྟོང	གཉིས	ཁུ	ཚད་ཚིག	ཚད་ཚིག	འབྲེལ་སྒྲ	ནི་སྒྲ	བཤད	ཚིག་སྟེགས
一	千	二	百	量词	重	属格	判断	说	语气

རྒྱལ་པོའི་ལྷ་མོའི་ལྷོད་ཚད་ནི་རྒྱ་མ་གློད་སྤྲུག་གཅིག་དང་གཉིས་བརྒྱ་ཡོད་པར་གྲགས།

据说,君王的帽子有一千二百斤重。

va	hĩ	te	no	mo mo	ni	k ^{hi}	ha	ma	dzo
Han	GEN	DP	grass	hat	two	CL	also/even	NEG	EXT
བྱ	འབྲེལ་གྱི	སྒྲིལ་ཚིག་	རྩ	ལྗེ་མོ	གཉིས	ཚད་ཚིག་	ཀྱང	དགག་གྱི	ལས་མཐུན
汉族	属格	连词	草	帽子	二	量词	也	否定	存在

ཀྱའི་རྩ་ལྱའི་(ལྷིང་ཆང་)ཀྱ་མ་དོ་ཡང་མེད།

而汉族的草帽子却两斤都没有。

va	t ^{hi} ki	te
Han	these	DP
ᠬᠠᠨ	ᠲᠡᠭᠦᠢ	ᠲᠡ
汉族	这些	连词

tʰɛ	hĩ	te	zə	nda	ka	a hĩ	za	bɛ	ɤæ	ɲu
he	GEN	DP	heavy	very	DP	down	GOAL	go	FT	think
ཁོ	འགྲེལ་སྒྲུ	སྒྲིལ་ཚིག་	ལྗིད་པ	དྲ་ཅང	སྒྲིལ་ཚིག་	མང	ལ་ས་ཚིག་	འགྲོ	མ་འོངས་པ	བསམ་པ
他	属格	连词	重	非常	连词	低下	目词	走	未时	认为

'These Han thought that his (the lord's hat) was very heavy and would go (sink) down.'

ཁྱེད་ཚོས་ཁོའི་(ཞུ་མོ་)ནི་ཉ་ཅང་ལྗིད་པས་མར་བྱིངས་འགོ་རྒྱ་རེད་བསམས།

汉人认为他的帽子非常的沉重, 所以会沉下去。

(20)

te	va	ni	m	cy
DP	Han	ERG	cheat	went

སྤྱི་ལ་ཚིག་རྒྱུ་ཁྱེད་སྤྱི་ལ་མགོ་སྒྲོར་གཏོང་བ་བྱིན་པ

连词 汉族 作格 欺骗 去

'Then (the lord) was cheated by the Han and went (to the lake where they had prearranged everything).'

དེ་ནས་(རྒྱལ་བོ་)ལ་རྒྱ་ཡིས་མགོ་བསྒྲོར་བཏང་ནས་(མཚོ་ཁར་)བྱིན།

这样, (君王家)被汉族骗(到湖边)去了。

(21)

ti	ni	m ^A	lo	ha
one	day	AVM	wait	DP

གཅིག་ ཉིན་ བྱིད་ཚིག་ བསྐྱུག་པ་ སྤྱི་ལ་ཚིག་

一 天 副标 等待 连词

(22)

va	hī	mo mo	ma	dzo gi	ro	ha
Han	GEN	hat	NEG	EXT	PT	DP

རྒྱུ་ འབྲེལ་སྤྱི་ལ་ ཞུ་མོ་ དགག་སྤྱི་ལ་ ལས་མཐུན་ འདས་ཚིག་ སྤྱི་ལ་ཚིག་

汉族 属格 帽子 否定 存在 去时 连词

^A *ti'* *ni'* = one day. *ti'* *ni'* *m'* = all day.

(23)

t ^h ɛ	hĩ	te	a	hĩ	za	bɛ	ma	na
he	GEN	DP	down	GOAL	go	NEG	want/would	
ཁོ	འབྲེལ་སྒྲི	སྒྲིལ་ཚིག་	མར	ལས་ཚིག་	འགྲོ	དགག་སྒྲི	འདོད་པ	
他	属格	连词	下	目词	走	否定	想/肯	

'(They) waited (for the metal hat to sink) all day but the Han hat disappeared, (while) his (the lord's hat) would not go down.'

(ཁོ་ཚོས་)ཉིན་གང་བོར་བསྐྱགས་ལ་བྱའི་ཞུ་མོ་དེ་མེད་པར་གྱུར་སོང་ཡང་། ཁོའི་(ཞུ་མོ་དེ་)ད་རུང་མར་བྱིངས་མ་སོང་།

等了一整天后，汉族的帽子已经(从湖面)消失了，但是他（君王）的铁帽却不肯往下沉。

(24)

te	va	ɳi	NGV	ky	t ^h i	gy	da
DP	Han	ERG	boat	row	DET	CL	DAT
སྒྲིལ་ཚིག་	ཁུ	ཉིད་སྒྲི	གྲུ་གཞིངས	གཏོང་བ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ལ་དོན
连词	汉族	作格	船	开	限词	量词	与格

(25)

m	ts ^h ə	rə	t ^h i	sa	ts ^h ə	ka	ma	ndo	la
lip	GOAL	give	gesture	DP	paddle	OTM			
མུ	ལས་ཚིག་	བརྟལ་གཏོང་བ	སྒྲིལ་ཚིག་	གྲུའི་སྒྲུ་བ	ཡུལ་ཚིག་				
嘴唇	目词	姿势	连词	船桨	宾标				

(26)

dbu	ka	mi	na	te	o	za	ɕy	ro
brim	GOAL	press	DP	there	GOAL	went	PT	
མཐའ	ལས་ཚིག་	གནན་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	དེ་ན	ལས་ཚིག་	ཕྱིན	འདས་ཚིག་	
边缘	目词	压	连词	那儿	目词	去	去时	

'Then the Han gestured (with his) lips to the paddler and (the paddler) used the paddle, pressed the brim (of the hat) and (the hat) went down there.'

དེ་ནས་སྐྱ་ཡིས་སྐྱ་གཟིངས་གཏོང་མཁན་དེ་ལ་མཆུ་བརྒྱ་བཏང་བས་(སྐྱ་གཏོང་མཁན་གྱིས་)སྐྱ་སྐྱ་ཡིས་(ཞུ་མའི་)སྐྱ་མོ་མར་མཁན་པ་ན་དེ་མར་བྱིངས་པ་
 རེད།

这时, 汉族人向那个划船的(人)做了个暗势, 于是, (划船的人)用船桨把(铁帽的边沿)一压就(沉)了下去。

(27)

ha ndzə	te	a mi	o ndzə	tɕʰoŋ xe ^A	tʰi	ly	dja	le
lake	DP	now	o ndzə	tɕʰoŋ xe	DET	CL	BE	MP
མཚོ	སྐྱེལ་ཚིག་	ད་ལྟ་	ཨོ་འགྲོ	ཆང་ཉེད	ངེས་ཚིག་	ཆད་ཚིག་	ནི་སྐྱ	ཚིག་སྟེགས་
湖	连词	现在/今天	西昌	邛海	限词	量词	判断	语气

'The lake is tɕʰoŋ¹¹ xe^{11B} in o⁵³ ndzə⁵³ now.'

མཚོ་དེ་ནི་ད་ལྟ་ཨོ་འགྲོ་ན་(ཡོད་པའི་)ཆང་ཉེད་མཚོ་མོ་རེད།

(这片)湖就是今天的西昌邛海。

(28)

te	ndzy mo	ɕɛ	te	mɛ kʰa	ro
DP	king	family	DP	at a loss	PT
སྐྱེལ་ཚིག་	རྒྱལ་བོ	ཁྱིམ་ཚང	སྐྱེལ་ཚིག་	ཐབས་ཟད་པ་	འདས་ཚིག་
连词	君王/君王	家	连词	没办法	去时

'The king's family was at a loss.'

དེ་ནས་རྒྱལ་བོ་ཚང་ལ་ཐབས་ཟད་སོང་།

(面对眼前的情况,)君王家束手无策了。

^A tɕʰoŋ¹¹ xæ⁵³ is in today's Xichang City.

(29)

te	rə	gy	lɛ	lɛ	m	tʰa	ræ	ja
DP	road	along	AVM	paper	paste			

སྒྲིལ་ཚིག་	ལམ་ལུ	བརྒྱུད་པ	ཁྱིེད་ཚིག་	ཤོག་ལུ	འབྲུར་བ
连词	路	沿着	副标	纸	贴

'Then (the king's family) pasted a paper (announcing a search for someone who could get the metal hat from the lake) along the road.'

དེ་ནས་རྒྱལ་བོ་ཚང་གིས་ལམ་ལུ་བརྒྱུད་ནས་བཤེ་བོ་ཞིག་སྒྲུར་(ནས་ལྷགས་ལྷ་མཚོ་ནང་ནས་ཡར་ལེན་མ་ཐན་གྱི་མི་ཞིག་བཅུལ།)

于是, (君王家)沿着道路(到处)贴布告(找个能从湖底将铁帽捞上来的人)。

(30)

qʰa	gy	jo	ʂu	mo	mo	li	ka	pʰa	su
who	CL	SELF	metal	hat	back	get	able	GEN	

སུ	ཚད་ཚིག་	རང་ཉིད	ལྷགས་	ལྷ་མོ	ཕྱིར	སྒྲིལ་ཚིག་	ཐུབ་པ	འབྲེལ་སྒྱུ
谁	量词	自己	铁	帽子	回	捞	能	属格

(31)

jo	ɲu	ɲu	ɲu	ko	hæ	ɲu	hæ	ko	ɲu
SELF	silver	require	silver	give	gold	require	gold	give	say

རང་ཉིད	གསེར	དགོས་པ	དཔུལ	སྟེར་བ	གསེར	དགོས	གསེར	སྟེར་བ	བཤད
自己	银	需要	银	给	金	需要	金	给	说

'(The notice) said, "Who is able to get my metal hat (from the lake), then I will give silver (if the person) requires silver and I will give gold (if the person) requires gold."'

(བཤེ་སྒྲུར་སྟེར་དུ་འདི་ལྷར་འབྲི་ཡོད་དེ།) སྒྱུ་རང་ལེ་ལྷགས་ཀྱི་ལྷ་མོ་དེ་(མཚོ་ནང་ནས་)ཕྱིར་ལེན་ཐུབ་ན་ངས་(མི་དེ་ལ་)གསེར་དཔུལ་གང་འདོད་སྟེར་ཞེས་གསུངས་འདུག

(布告上)说: “谁能(从湖里)捞回我的铁帽子的, (他)要银子我就给(他)银子, 要金子就给金子。”

(32)

ta ndi te jo mba ŋu ji le

ta ndi DP SELF able say say MP

ཐཱ་ནི་ སྤེལ་ཚིག་ རང་ཉིད་ ཐུབ་པ་ བཤད་ བཤད་ ཚིག་སྒྲིགས་

达帝 连词 自己 能 说 传说 语气

'It was said that ta¹¹ ndi¹¹ said, "I am able (to do what they want)."'

ཐཱ་ནི་ཡིས་ང་རང་ཉིད་ཀྱིས་(སྤྱད་)ཐུབ་ཞེས་བཤད་པར་གྲགས།

传说, 达帝(见了布告后)就说: “我能(捞回那个铁帽)。”

(33)

te ta ndi ndzɔ dzy ro

DP ta ndi call come PT

སྤེལ་ཚིག་ ཐཱ་ནི་ འབོད་པ་ ཡོང་བ་ འདས་ཚིག་

连词 达帝 叫 来 去时

'Oh, then (the people of ndzy⁵³ mo⁵³'s family) came to call ta¹¹ ndi¹¹ (to help them).'

ཨོ། དེ་ནས་རྒྱལ་པོས་མི་མངགས་ནས་ཐཱ་ནི་གདན་འདྲེན་བྱས།

噢, 于是, (君王家派人)来邀请达帝。

(34)

mo la ta ndi ndzɔ ɕy le pi

horse OTM tan di call went DP do ritual

རྩ་ སྤེལ་ཚིག་ ད་ལྷིས་ འབོད་པ་ ཕྱིན་པ་ སྤེལ་ཚིག་ ཚོས་ཀྱི་ཚོག་སྤྱད་པ་

马 宾标 达帝 叫 去 连词 做法

'(They) used a horse to call ta¹¹ ndi¹¹ (then he) went to do rituals.'

(ཁོ་ཚོས་)རྩ་(ཞིག་ཁྲིད་ཡོང་ནས་)ཐཱ་ནི་བོས་ལ་དེ་ནས་ཐཱ་ནི་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ཚོག་སྤྱད་པར་བྱིན།

(他们)用马把达帝邀请去做法。

(35)

te	pi	le	za	ni	ko sə ^A
DP	do ritual	DP	za	two	CL

སྒྲིལ་ཚིག་ ཚུལ་གྱི་ཚུག་བྱེད་པ་ སྒྲིལ་ཚིག་ ཟླ་གཉིས་ ཚད་ཚིག་
 连词 做法 连词 洒 二 量词

(36)

t ^h ɛ	ni	q ^h ɣ	le	t ^h ɛ	hĩ	pi ɰi ^B	ko	ta
he	ERG	call	DP	he	GEN	apprentice	give	EXT

ཁོ གྱིད་སྒྲླ་ འབོད་པ་ སྒྲིལ་ཚིག་ ཁོ འབྲེལ་སྒྲླ་ སློབ་ཕྲུག་ གཏུར་ ལས་མཁུན་
 他 作格 叫 连词 他 属格 徒弟 给 存在

(37)

jo	rə	ɲæ ɲæ	te	no	li	tɕə
SELF	rope	shake	DP	you	back	pull

རང་ཉིད་ ཐག་པ་ འགྲལ་བ་ སྒྲིལ་ཚིག་ ཁྱོད་ བྱིར་ འཐེན་པ་
 自己 绳子 摇动 连词 你 回 拉

(38)

jo	mo mo	ræ	la	t ^h bu	te	rə	ɲæ ɲæ	ɲu
SELF	hat	PRE-ATT	take/bring	when	DP	rope	shake	say

རང་ཉིད་ ལྷ་མོ་ འདས་སྡོན་ འཁྱེར་བ་ སྐབས་སུ་ སྒྲིལ་ཚིག་ ཐག་པ་ སྒྲལ་བ་ འགད་
 自己 帽子 前体 拿 时候 连词 绳子 摇动 说

^A *ko*⁴⁴ *sə*⁵⁵ = a container and measure twice the size of a *sə*⁵³ *ndzə*⁵³.

^B *pi*¹¹ *ɰi*¹¹ = apprentices/students of a *p^ha*⁵³ *tsə*⁵³ who assist him during rituals.

'(ta¹¹ ndi¹¹) did rituals and called two ko⁴⁴ ʂə⁵⁵ of za¹¹ and gave (them) to his apprentices and said, "You pull back the (rope) when I shake the rope and when (I) get a chance to take the hat then I will shake the rope."

(ཁྱེད་ཀྱི་ཚོ་གསུམ་ནས་ཟླ་གི་ཉི་མའི་ལོ་ལྟེ་ལོ་སྤྱོད་ལྟེ་བཞད་རྒྱུ། (ངའི་ཐག་པ་)སྒྲུལ་དུས་ཁྱོད་ཚོས་ཐག་པ་ཕྱིར་བློན། ང་ལ་
ལྷ་མོ་ལྟེར་བའི་གོ་སྐབས་ཐོབ་པའི་སྐབས་སུ་ངས་ཐག་པ་བསྒྲུལ་ངེས་ཡིན་ཞེས་བཤད།

(达帝开始)做法,呼了两锅氏洒给他的做法弟子,并(再三)嘱咐:“我在(底下)摇绳子的时候,你们往上拉,我拿到帽子后就会摇动绳子。”

(39)

zə	rə	q ^h a mə ta	vi	ta
straw	rope	many	roll	EXT
རྩ་	ཐག་པ་	མང་པོ་	བརྒྱབ་	ལས་མཁུན་
稻草	绳子	很多	编制	存在

'(They) rolled^A many straw ropes.'

(ཁོ་ཚོས་)རྩ་ཐག་མང་པོ་བརྒྱབ།

(弟子们)编织了很多草绳。

(40)

jo	te	ʂə qo	ɕy	te	za	t ^h i ki	tby q ^h æ	le
SELF	DP	die	if	DP	za	these	crush	DP
རང་ཉིད་	སྒྲིལ་ཚིག་	མི་བ	གལ་ཏེ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཟླ་	འདི་ཚོ་	རྒྱག་གེར་གཏོང་བ་	སྒྲིལ་ཚིག་
自己	连词	死	假如	连词	洒	这些	碾碎	连词

^A Plant materials such as wheat and rice straw are rolled into lengths that are then made into rope.

(41)

jo	me ljo	na	na nga	ko	tɕʰə	ŋu
SELF	eye	and	nose	LOC	put	say
རང་ཉིད	མིག	དང	མུ་	གནས་གཞི	འཛིག་པ	བཤད་པ
自己	眼睛	和	鼻子	位格	放	说

'(He) also said, "If I die, then crush these *za'*" and put (them) into my eyes and nose.'

(ཁོས་)ད་རུང་བཤད་རྒྱུ། གཡ་ཉིང་གི་ན། ཟླ་འདི་ཚོ་སྒྲུག་གིར་བཏང་ནས་ངའི་མིག་དང་མུ་ནང་དུ་འཛིག་ཅོགས་ཞེས་བཤད།

(他)还(对弟子们)说:“假如我死了的话,把这些洒碾碎,放入我的眼睛和鼻子里。”

(42)

sə	ni	sə	ha	m
seven	day	seven	night	AVM
བདུན	ཉིན	བདུན	མཚན་མོ	བྱིད་ཚིག
七	天	七	夜	副标

(43)

zə	rə	tʰi ki	vi	le	dzy	NGY ta	ka
straw	rope	these	roll	DP	waist	tie	DP
རྩ་	ཐག་པ	འདི་ཚོ	བརྒྱ་བ	སྒྲིལ་ཚིག	ཤིང་པ	འཛིང་བ	སྒྲིལ་ཚིག
草	绳	这些	织	连词	腰	系	连词

(44)

tɕʰə tɕʰə	ha ndzə	mi	tɕʰə	su	dja
release/put	lake	GOAL	SUF-COM	GEN	BE
འཛིག་པ	མཚོ	ལས་ཚིག	འདས་རྗེས	འབྲེལ་སྒྲ	ནི་སྒྲ
让	湖	目词	后体	属格	判断

'(They) rolled these grass ropes^A for seven days and seven nights, then tied (the ropes around his) waist and put (him) down into the lake.'

(ཁོ་ཚོས་)ཉིན་ཞག་བདུན་ལ་རྩ་ཐག་བརྒྱས་པ་དང་། དེ་ནས་ཁོའི་སྒྲིང་པ་དེ་དག་གིས་བསྐྱམས་ནས་(ཁོ་)མཚོ་ནང་དུ་མར་འགོ་རུ་བཅུག།

七天七夜里, (弟子们不分昼夜地)编草绳, 然后, 系在(达帝的)腰上, 让他(跳入)湖里。

(45)

zə po	so	po	o	ndzɛ	te
sandalwood	three	CL	there	EXT	DP
ཅན་དན	གསུམ	ཚད་ཚིག	དེ་ན	ལས་འཁུན	སྒྲིལ་ཚིག
檀木	三	量词	那儿	存在	连词

(46)

hĩ ŋgi	tʰi	po	ko	ku tsʰu	ta	ji	le
middle	DET	CL	LOC	cover	EXT	say	MP
དྲུལ་དུ	ངས་ཚིག	ཚད་ཚིག	གནས་གཤི	སྒྲིན་པ	ལས་འཁུན	བཤད	ཚིག་རྟེན
中间	限词	量词	位格	盖/罩	存在	说	语气

'It was said that there were three sandalwood (trees) there (underwater) and (the hat) was covering (the top of) the middle one (sandalwood tree).'

(དེར་)ཅན་དན་གྱི་སྒྲོང་བོ་གསུམ་ཡོད་ལ། ལྷ་མོ་(སྒྲོང་བོ་)དྲུལ་མོའི་མགོར་བསྒྲིན་ཡོད་པར་གྲགས།

据说, (湖底)长着三棵檀木, (铁帽正好)罩在中间的那棵树梢上。

(47)

te	rə bi	so	la	te
DP	dragon	three	CL	DP
སྒྲིལ་ཚིག	འབྲུག	གསུམ	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག
连词	龙	三	量词	连词

^A Grass rope is made by rolling grass between the hands to make rope of whatever length is desired.

(48)

zə po	t ^{hi}	so	po	ko	y y	ta
sandalwood	DET	three	CL	LOC	wind	EXT
ཙན་པོ	དེས་ཚིག་	གསུམ	ཚད་ཚིག་	གནས་གཞི	འབྲིལ	ལས་མཐུན
檀木	限词	三	量词	位格	缠绕	存在

'Then there were three dragons wound (around) the three sandalwood (trees).'

(མཚོན་པོ་)འབྲུག་གསུམ་ཙན་པོ་གྱི་སྤང་བོ་གསུམ་པོའི་སྤྲེལ་འབྲུག་

三条龙(分别)缠绕着那三棵檀木。

(49)

te	o	t ^{hi}	la	ɕy	sə ^A
DP	there	GOAL	take/bring	went	ITR
སྤྱིལ་ཚིག་	དེ་ན	ལས་ཚིག་	ལེན་པ	ཕྱིན་པ	བསྐྱར་སྒྲོས་
连词	那儿	目词	拿	去	重复

(50)

rə bi	t ^{hi}	so	la	t ^{hɛ}	t ^{hi}	t ^{hɛ}	dzy	sə	m
dragon	DET	three	CL	he	GOAL	bite	come	ITR	AVM
འབྲུག་	དེས་ཚིག་	གསུམ	ཚད་ཚིག་	ཁོ	ལས་ཚིག་	སྔ་རྒྱག་པ	ཡང་བ	བསྐྱར་སྒྲོས་	ཁྱེད་ཚིག་
龙	限词	三	量词	他	目词	咬	来	重复	副标

'He went there to take (the hat) again (and again) and three dragons came to bite him again (and again).'

ཁོ་ཡང་ཡང་ཞུ་མོ་ལེན་པར་ཕྱིན་ཡང་འབྲུག་གསུམ་པོས་ཁོ་ཡང་ཡང་སྔ་བརྒྱབ།

(达帝)一次又一次地往那儿去拿,但那三条龙也一次又一次地向他咬来。

^A ...sə^{/I}... sə^{/I}... = a phrase that refers to two actions being repeated again and again.

(51)

ræ	la	ma	p ^h a	mi nu	te	zə rə	ŋæ ŋæ	ha
PRE-ATT	take/bring	NEG	able	after	DP	rope	shake	DP
འདས་ཕྱོག	ལེན་པ	དགག་མྱ	བྱུང་པ	རྗེས་སུ	སྤྲེལ་ཚིག	ཐག་པ	སྒྲལ་བ	སྤྲེལ་ཚིག
前体	取	否定	能	后	连词	绳子	摇动	连词

(52)

ndzə	ha	nda	ka	li	ma	sə	ro	ka
water	deep	very	DP	back	NEG	know	PT	DP
ཁུ	གཏིང་ཟབ་པ	ཏ་ཅང	སྤྲེལ་ཚིག	ཐྱིང	དགག་མྱ	ཤེས་པ	འདས་ཚིག	སྤྲེལ་ཚིག
水	深	很	连词	回	否定	知道	去时	连词

(53)

ta ndi	te	ha	ʂə qo	su	dja	le
ta ndi	DP	here	die	GEN	BE	S
ཐཱ་ནི	སྤྲེལ་ཚིག	འདི་ན	ཤི་བ	འབྲེལ་སྒྲ	ནི་སྒྲ	འབོད་སྒྲ
达帝	连词	这儿	死	属格	判断	助词

'After (he) was unable to get (the hat), then (he) shook the grass rope, but the water was very deep and (his helpers) did not know (he was shaking the rope), so tan¹¹ di¹¹ died here (in the lake).'

ཞུ་མོ་ལེན་མ་བྱུང་པའི་རྗེས་སུ་(ཁོས་)རྩ་ཐག་བསྒྲལ་མོད། འོན་ཀྱང་མཚོ་མོ་ཏ་ཅང་གཏིང་ཟབ་པས་(རྒྱ་མཚན་རམ་བྱེད་མཁན་དག་)གིས་དེ་མ་ཚོར་
ལ། དེའི་ཐྱིང་ཐཱ་ནི་དེར་འཆི་བ་རེད།

(最后, 他)拿不到(铁帽), 摇动绳子, 可是水太深, (弟子们在岸上)不知道(绳子的震动), 所以达帝就在湖里(被水淹)死了。

(54)

te	ni q ^h y	sə ni	ʂə qo	le	do mo	dzy dzy	li	dzy
DP	noon	only after	die	DP	above	appear	back	come
སྤྲེལ་ཚིག	ཉིན་གུང	གཞི་ནས	ཤི་བ	སྤྲེལ་ཚིག	ཐོག་ཏུ	མཐོན་པ	ཐྱིང	ཡོང་བ
连词	下午	才	死	连词	上面	露出	回	来

'Then (he) died (and his corpse) came back and appeared above (the water) only after noon.'

དེ་ནས་(ཁོ་)གི་ལ། (ཁོའི་བེམ་རོ་)ཉིན་གུང་གི་རྗེས་སུ་གཞི་ནས་(མཚོ་)ངོས་སུ་མངོན།

后来, 死了, (尸体)下午才漂出水面来。

(55)

te	pi zi	t ^{hi} ki	qo tɕ ^h ə	le	ku sə	t ^h ɛ	q ^h a	sa	m
DP	apprentice	these	sad	DP	before	he	how	tell	AVM
སྒྲིལ་ཚིག་	སློབ་ཕྱག་	འདི་ཚོ་	ཡིད་སྟོབ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཕྱིན་དུ་	ཁོ་	ཅི་འདྲ་	བཤད་	བྱིད་ཚིག་
连词	弟子	这些	伤心	连词	前面	他	怎样	说	副标

(56)

za	t ^{hi} ki	tby q ^h æ	le	t ^h ɛ	q ^h a tsa	na	na ŋga	ko	tɕ ^h ə
za	these	crush	DP	he	mouth	and	nose	LOC	put
ཟ་	འདི་ཚོ་	རྒྱག་གེར་གཏོང་བ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁོ་	ཁ་	དང་	སྒྲ་	གནས་གཞི་	འཇུག་པ་
洒	这些	碾碎	连词	他	嘴巴	和	鼻子	位格	装

'Then these apprentices were sad and crushed these za¹¹ (and put it) into his mouth and nose as like how he had told (them) before.'

དེ་ནས་སློབ་ཕྱག་ཚོ་ཡིད་སྟོབ་སྒྲིལ་ཚིག་ཆད་ཁོས་བཤད་པར་ལྟར་ཟ་འདི་ཚོ་རྒྱག་གེར་བཏང་ནས་ཁོའི་ཁ་དང་སྒྲ་ནང་དུ་བཟུག་པ་རེད།

弟子们伤心地把那些洒按他(生)前所说的那样, 碾碎后, 放入他的嘴巴和鼻子里。

(57)

te	tby q ^h æ	o	tɕ ^h ə	pi tsa	te
DP	crush	LOC	put	finish	DP
སྒྲིལ་ཚིག་	རྒྱག་གེར་གཏོང་བ་	གནས་གཞི་	འཇུག་པ་	ཆར་བ་	སྒྲིལ་ཚིག་
连词	碾碎	位格	装	完	连词

(58)

ndzə bo	q ^h a mə ta	mi	li	p ^h ɕə	te	li	so ro	ro
water	much	GOAL	back	disgorge	DP	back/re-	revive	PT
ཁྲུ	མང་བ	ལས་ཚིག་	ཕྱིར	སྒྲག་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཕྱིར	གསོན་པ	འདས་ཚིག་
水	很多	目标	回	呕吐	连词	回	活	去时

'(After these apprentices) finished crushing (za¹¹ and putting the powder) into his nose and eyes, (ta¹¹ ndi¹¹) disgorged back out much water and revived.'

(ཁོ་ཚོས་ཟླ་བྱ་གེར་བཏང་ནས་བཅུག་ཚར་རྗེས། (སྒྲ་ཏྲེ་)ཡིས་ཁུ་མང་པོ་བསྒྲགས་ནས་ཕྱིར་གསོན།

碾碎了(酒), 一放完, 他吐了很多水, (又神奇地)复活了。

(59)

go	nu	ɲu	te	ti	ga	ha ^A	ma	nu
what	require	say	DP	one	CL	DP	NEG	need
ཅི་ཞིག་	དགོས་པ	བཤད་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	དགག་སྒྲ	དགོས
什么	需要	说	连词	一	量词	连词	否定	需要

(60)

tɕ ^h ə	so	tso	ræ	so	tso	ha lɛ	so	tso	jo	ko	ɲu
dog	three	CL	chicken	three	CL	cat	three	CL	SELF	give	say
ཁྱི	གསུམ	ཚད་ཚིག་	བྱ་བོ	གསུམ	ཚད་ཚིག་	ཞི་ལ	གསུམ	ཚད་ཚིག་	རང་ཉིད	སྤེར	བཤད
狗	三	量词	鸡	三	量词	猫	三	量词	自己	给	说

'(The king's family) asked, "What do you require?" and (he) said, "(I) need nothing, give me three dogs, three chickens and three cats."'

དེ་ནས་རྒྱལ་བོ་ཚང་གིས་ཁྱི་དེ་ཞིག་དགོས་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (ཁོས་ང་ལ་)ཁྱི་གསུམ་དང་། བྱ་བོ་གསུམ། ཞི་ལ་གསུམ་ཁོ་ན་ལས་གཞན་ཅི་ཡང་མི་དགོས་ཞེས་ལན་བཏབ།

(君王家)问道：“要什么？”，(他)回答到：“给我三条狗，三只鸡和三只猫，(除此而外)什么都不要。”

^A *ti¹¹ ga¹¹* = one kind of thing. When *ha⁴⁴* is added to *ti¹¹ ga¹¹* (*ti¹¹ ga¹¹ ha⁴⁴*) the meaning is 'anything'.

(61)

t ^h ε	te	rə bi	ni	qɣ	le	ni mi	go pa ^A	su	lo
he	DP	dragon	ERG	scare	DP	heart	fall	GEN	MP
ཁོ	སྟེལ་ཚིག་	འབྲུག་	ཉིད་སྟེ	འཛིགས་སྟེག་	སྟེལ་ཚིག་	སྟོང་	ལུང་བ་	འབྲེལ་སྟེ	ཚིག་སྟེགས་
他	连词	龙	作格	吓	连词	心	掉	属格	语气

'(He did not take anything because) he had been scared by the dragons and (had failed so) was (full of) self-contempt.'

ཁོ་འབྲུག་གིས་འཛིགས་སྟེག་སྟེ་རུ་བཅུག་པ་དང་ཕམ་སོང་བས་རང་ཉིད་ལ་མཐོང་ཆུང་བྱས་(ནས་ཅི་ཡང་མ་སྒྲངས་བ་)རེད།

他是被(那三条)龙吓得自卑的呀!

(62)

ka	tɕ ^h ə	so	tso	ræ	so	tso	ha lɛ	so	tso
DP	dog	three	CL	chicken	three	CL	cat	three	CL
སྟེལ་ཚིག་	ཁྱི	གསུམ་	ཚད་ཚིག་	བྱ་བོ་	གསུམ་	ཚད་ཚིག་	ཞི་ལ་	གསུམ་	ཚད་ཚིག་
连词	狗	三	量词	鸡	三	量词	猫	三	量词

(63)

t ^h ε	ko	li	ɕy
he	give	back	went
ཁོ	སྟེར	ཕྱིར	ཕྱིན
他	给	回	去

'Then (the lord's family) gave him three dogs, three chickens and three cats and he went back (to his home).'

དེ་ནས་(རྒྱལ་བོ་ཚང་གིས་)ཁོ་ལ་ཁྱི་གསུམ་དང་བྱ་བོ་གསུམ་། ཞི་ལ་གསུམ་བྱིན་པས་(ཁོ་)ཕྱིར་(ཡུལ་ལ་)ཕྱིན་པ་རེད།

(君王家)把三条狗, 三只鸡和三只猫给了他, (他)就回去了。

^A *ni¹¹ mi⁴⁴ go⁴⁴ pa⁵³* = 'heart fall' or 'self-contempt'.

(64)

te	li	dzy	te	ha	ta ji	po po	do mo	ko	tɕʰə ta
DP	back	come	DP	here	ta ji	mountain	above	LOC	from
ཐྱིལ་ཚིག་	ཐྱིར	ཡོང	ཐྱིལ་ཚིག་	འདིན	དུ་ཡ	རི་བོ	ཐོག་ཏུ	གནས་གཤི	གནས
连词	回	来	连词	这儿	达亚	山	上面	位格	从

(65)

tʰi so tʰi ga	te	jo	li bu	ɕɛ	te	kʰa ro	kʰa ro ^A	ɲu
after	DP	SELF	li bu	family	DP	S	S	say
རྗེས་ཐོག་ས	ཐྱིལ་ཚིག་	རང་ཉིད	ལའི་བློ	ཚང	ཐྱིལ་ཚིག་	ཁྱ་རེ	ཁྱ་རེ	བཤད
以后	连词	自己	里布	家	连词	卡容	卡容	说

(66)

lo	li	a	pi	ɕy	ɲu	ndzə
GOAL	back/again	INT	do ritual	if	say	curse
ལས་ཚིག་	ཐྱིར	འདྲི་ཚིག་	ཚོས་གྱི་ཚོག་བྱེད་བ	གལ་ཏེ	བཤད	མནའ་སྒྲེལ་བ
目词	回	疑问	做法	假如	说	诅咒

'Then (he) came back here atop ta¹¹ ji¹¹ Mountain and cursed, "Will we li⁴⁴ bu⁵⁵'s family say 'kʰa⁴⁴ ro⁵⁵, kʰa⁴⁴ ro⁵⁵ and do rituals after (this) again?"'"^B

དེ་ནས་ཁོ་ཐྱིར་ཡོང་ནས་རི་བོ་དུ་ཡའི་སྒྲེང་དུ་རེད་ལའི་བློ་ཚང་གིས་ད་ནས་བཟུང་ཁྱ་རེ་ཁྱ་རེ་བེད་ནས་ཚོས་གྱི་ཚོག་མི་སྒྲུབ་ཅིས་མནའ་སྒྲེལ།

一回到达亚山上就在山上诅咒道：“从今以后，我里布家还会念着‘卡容，卡容’之词做法的话(就会得到惩罚)!”

^A pʰa⁵³ tsə⁵³ chant differently when starting a ritual. kʰa⁴⁴ ro⁴⁴, kʰa⁴⁴ ro⁴⁴ are vocables li⁴⁴ bu⁵⁵ pʰa⁵³ tsə⁴⁴ pronounced to begin a ritual.

^B At this time, he killed all these chickens, dogs and cats and took a solemn oath to stop doing rituals by posing this rhetorical question atop ta¹¹ ji¹¹ Mountain.

(67)

te	ε qo	li	to	te	mbzə	ŋgo	ro
DP	home	back	arrive	DP	wife	sick	PT
ཞིལ་ཚིག་	ཁྱིམ་ཚང	ཕྱིར	ཐོན་པ	ཞིལ་ཚིག་	ཚུང་མ	ན་བ	འདས་ཚིག་
连词	家庭	回	到达	连词	妻子	生病	去时

(68)

t ^h ε	tʂ ^h ə	na	ha lε	tʂu	le	ga ha	ŋi mi	ma	xi ^A	ji tɕa	ka
he	dog	and	cat	kill	DP	god	heart	NEG	easy	in fact	DP
ཁོ	ཁྱི	དང	ཞི་ལ	གསོད་པ	ཞིལ་ཚིག་	ལྷ	སེམས	དགག་སྟུ	ལས་སྒྲ་མོ	དོན་དངོས་སུ	ཞིལ་ཚིག་
他	狗	和	猫	杀害	连词	神	心	否定	简单	原来	连词

'In fact, when (he) arrived back home (his) wife was sick (because the) god was unhappy (because) he killed dogs and cats.'

དོན་དངོས་སུ་ཁོས་ཁྱི་དང་ཞི་ལ་གསོགས་བསད་པས་ལྷ་འི་ཡིད་མ་དགའ་བར་(ཁོ་)ཕྱིར་ཐོན་དུས་(ཁོའི་)ཚུང་མ་ལ་ན་ཚ་ཕོག་ཏུ་བཅུག

原来，山神为（他）杀害狗和猫的行为而愤怒，回来后他的妻子又生病了。

(69)

te	mε k ^h a	ma	pi	ma	t ^h a	ro	ka
DP	at a loss	NEG	do ritual	NEG	OK	PT	DP
ཞིལ་ཚིག་	ཐབས་ཟད་པ	དགག་སྟུ	ཚུས་ཀྱི་ཚོགས་སྐབ་པ	དགག་སྟུ	འགྲིག་པ	འདས་ཚིག་	ཞིལ་ཚིག་
连词	没办法	否定	做法	否定	可以	去时	连词

(70)

k ^h a ro	k ^h a ro	ŋu	pi	ma	ŋa	ṃ
k ^h a ro	k ^h a ro	say	do ritual	NEG	dare	AVM
ཁྱ་རེ	ཁྱ་རེ	བཤད	ཚུས་ཀྱི་ཚོགས་ཀྱི་དཔ	དགག་སྟུ	ཐོད་པ	ཁྱེད་ཚིག་
卡容	卡容	说	做法	否定	敢	副标

^A *ŋi¹¹ mi⁴⁴ ma⁵³ xi⁵³* = 'the heart is not easy' or 'unhappy'.

(71)

so so la ndzə	ŋu	lo	li	pi	ro	sə
so so la ndzə ^A	say	GOAL	back	do ritual	PT	again
སའོ་སའོ་ལ་བྲེ	བཤད	ལས་ཚིག་	ཕྱིར	ཚོས་ཀྱི་ཚོག་བྱེད་པ	འདས་ཚིག་	ཡང་བསྐྱར
索索拉支	说	目标	回	做法	去时	又

'Then (he) was at a loss for it was not OK to not do rituals but (he) didn't dare say ' *k^ha⁴⁴ ro⁵⁵*, *k^ha⁴⁴ ro⁵⁵* and do rituals (because he had sworn not to) so (he) said, "*so¹¹ so¹¹ la⁴⁴ dzə⁴⁴*" and did rituals back again.'

དེ་ནས་(ཁོ་ལ་)ཐབས་ཟད་དེ། ཚོས་ཀྱི་ཚོག་མ་སྐྱབ་ན་མི་འགྲིག་མོད། འོན་ཀྱང་(ཁོས་)ཁྱ་རའོ་ཁྱ་རའོ་ཞེས་ཀྱང་འདོན་མི་ཐོད་པ་སྟེ། (རྒྱ་མཚན་ཁོས་མནའ་བསྐྱལ་ཟིན།) དེ་ནས་ཁོས་སའོ་སའོ་ལ་བྲེ་ཞེས་བཏོན་ནས་ཡང་བསྐྱར་ཚོས་ཀྱི་ཚོག་བསྐྱབས།

最后, (他)没有办法, (觉得)不做法(自己的妻子)就不行了, 可不敢念'卡容, 卡容'就念着'索索拉支'做法了。

(72)

ka	t ^h ɛ	hĩ	mbzə	t ^h ɛ	ni	pi	le	li	k ^h i	ka
DP	he	GEN	wife	he	ERG	do ritual	DP	again	well	DP
སྟེལ་ཚིག་	ཁོ	འབྲེལ་སྟེ།	ཁྱང་མ	ཁོ	བྱེད་སྟེ།	ཚོས་ཀྱི་ཚོག་བྱེད་པ	སྟེལ་ཚིག་	ཕྱིར	ཐེ་བཟང་དུ་སོང་བ	སྟེལ་ཚིག་
连词	他	属格	妻子	他	作格	做法	连词	回	好转	连词

(73)

mæ	ka	ma	pi	ro
after	DP	NEG	do ritual	PT
རྗེས་སུ	སྟེལ་ཚིག་	དགག་སྟེ།	ཚོས་ཀྱི་ཚོག་བྱེད་པ	འདས་ཚིག་
后来	连词	否定	做法	去时

'His wife was (made) well again by him doing rituals and (he) didn't do rituals after (that time).'

ཁོའི་ཁྱང་མ་ཚོས་ཀྱི་ཚོག་བསྐྱབས་རྗེས་ཐེ་བཟང་དུ་སོང་བ་དང་དེ་ནས་བཟུང་(ཁོས་)ཚོས་ཀྱི་ཚོག་མ་བསྐྱབས།

他做法把妻子（治）好了就再也没有做法。

^A Vocables pronounced at the start of a ritual.

(74)

ka	ɕə za	ma	p ^h a	ro
DP	mystical	NEG	able	PT

སྒྲིལ་ཚིག་ རྒྱལ་ཅུལ་མཚོག་ལྟན་ དགག་སྒྱུ་ ཐུབ་པ་ འདས་ཚིག་
连词 神勇的 否定 能 去时

'So (he) was not able to be mystical (anymore).'

དེ་ནས་བཟུང་(ཁོ་)རང་རྒྱལ་ཅུལ་མཚོག་ལྟན་ཞིག་ཀྱང་བྱེད་མ་ཡོད།

所以, (从那以后, 他)就不能神勇了。

(75)

ma	pi	le	ma	ɕə za	su	ma	di	m
NEG	do ritual	DP	NEG	mystical	GEN	NEG	BE	AVM

དགག་སྒྱུ་ ཚོས་ཀྱི་ཚོག་བྱེད་པ་ སྒྲིལ་ཚིག་ དགག་སྒྱུ་ རྒྱལ་ཅུལ་མཚོག་ལྟན་ འབྲེལ་སྒྱུ་ དགག་སྒྱུ་ ཉི་སྒྱུ་ བྱེད་ཚིག་
否定 做法 连词 否定 神勇 属格 否定 判断 副标

(76)

tʂ ^h ə	nda	ræ	nda	t ^h i	p ^h æ	mdbu la	mi ɲu	su	lo
dog	kill	chicken	kill	DET	CL	mistake	finish	GEN	MP

ཁྱི་ གཙོད་པ་ བྱ་བོ་ གཙོད་པ་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ རྩོར་འཕྲུལ་ ཚར་བ་ འབྲེལ་སྒྱུ་ ཚིག་རྟེགས་
狗 砍 鸡 砍 限词 量词 错 完 属格 语气

'He lost the mystical power not because he didn't do the rituals, but because he mistakenly killed the dogs and chickens (when he took the oath on the mountain).'

(ཁོས་)ཚོས་ཀྱི་ཚོག་མ་བསྐྱབས་པར་རྒྱལ་ཅུལ་མཚོག་ལྟན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་མ་ཐུབ་པ་མིན་པ་སྟེ། (ཁོས་)བྱེད་བྱ་བོའི་སྐོག་གཙོད་པ་རྩོར་འཕྲུལ་ཞིག་ཡིན་པ་ཞེས་པའི་བྱིར།

不是因为(他)不做法而不神勇, 而是错在(他)杀狗, 杀鸡的那点上的。

(77)

ka	a mi	na	li bu	ɕɕ	pi	ha	ma	pi
DP	now	we	li bu	lineage	do ritual	also	NEG	do ritual
སྤྱི་ལ་ཚིག་	ད་ལྟ་	ང་ཚོ་	ལའེ་བློ་	ཁྱིམ་རྒྱུད་	ཚོས་ཀྱི་ཚོ་ག་བྱེད་པ་	ཀྱང་	དགག་སྟོང་	ཚོས་ཀྱི་ཚོ་ག་སྟུབ་པ་
连词	现在	我们	里布	家族	做法	连词	否定	做法

(78)

ka	p ^h a tsə	ha	ma	dzo	su	dja	le
DP	p ^h atsə	also	NEG	EXT	GEN	BE	MP
སྤྱི་ལ་ཚིག་	ཏྲ་བ་	ཀྱང་ཤེས་	དགག་སྟོང་	ལས་མཐུན་	འབྲེལ་སྟེ་	ནི་སྟེ་	ཚིག་སྟེགས་
连词	帕仔	也	否定	存在	属格	判断	语气

'So now we (members of the) li⁴⁴ bu⁵⁵ lineage, do rituals... also do not do rituals and also have no p^ha⁵³ tsə⁵³.'

དེ་བས་ད་ལྟ་ང་ཚོ་ལའེ་བློ་ཁྱིམ་རྒྱུད་འདིས་ཚོས་ཀྱི་ཚོ་ག་མི་སྟུབ་པ་ལ་ཏྲ་བ་འདང་མེད་དོ།

所以, 现在, 我们里布家族不做法也没有帕仔。

MONSTERS AND HUMAN RELATIONSHIPS

THE SEVEN DAUGHTERS

a⁴⁴ ma⁵⁵ do⁵³ dzə⁵³

(1)

ko da	te	zə mi	ʃə	ja	dzo	ta	ti	jy	dzo
ancient	DP	girl	seven	CL	EXT	like this	one	CL	EXT

གནའ་མ་མོ་	སྒྲེལ་ཚིག་	བུ་མོ་	བདུན་	ཚད་ཚིག་	ལས་མཐུན་	འདི་འདྲ་	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	ལས་མཐུན་
从前	连词	女儿	七	量词	存在	这样	一	量词	存在

'In ancient (times), there was one family of seven girls, like this.'

གནའ་མ་མོར་བུ་མོ་བདུན་ཡོད་པའི་བྱིས་ཚང་ཞིག་ཡོད།

从前, 有一户(人家)有七个女儿。

(2)

ũ ndzə	tʰi	gy	te	su	pæ	tsʰə qə	ɕy	te
old man	DET	CL	DP	others	LOC	fortune-tell	went	DP

ཁོ་	འགྲོ་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲེལ་ཚིག་	གཞན་པ་	གནས་གཤི	མོ་འདྲེབས་པ་	བྱིན་པ་	སྒྲེལ་ཚིག་
老头子	限词	量词	连词	别人	位格	打卦	去	连词

(3)

nu	zə mi	tʰi	ʃə	ja	lo ʃa	nu	te
you	girl	DET	seven	CL	kill	after	DP

ཁྱེད་	བུ་མོ་	འགྲོ་ཚིག་	བདུན་	ཚད་ཚིག་	གསོད་པ་	རྗེས་སུ་	སྒྲེལ་ཚིག་
你	女儿	限词	七	量词	杀	后	连词

(4)

nu	zi	li	hĩ	pʰa	sə	ŋu
you	son	back/again	stand/EXT	able	still	say

ཁྱེད་	བུ་	བྱིར་	ལངས། ཡོད་པ་	བྱུང་པ་	ད་རུང་	བཤད་
你	儿子	回	立/有	能	再	说

'The old man went to others for fortune telling, then (the fortune teller) said, "If you kill your seven girls then you still will be able to have sons again."

ཆད་པོ་འདི་མི་གཞན་སར་མོ་འདེབས་སུ་ཕྱིན། (མོ་བས་བཤད་རྒྱུར།) གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་རང་གི་བུ་མོ་བདུན་པོ་བསད་ན་ཁྱོད་ལ་ད་རུང་བུ་(སྐྱུ་)པའི་(རེ་བ་ཡོད་)ཅེས་བཤད།

老头子（女人的爸爸）到别人那儿去算卦，（算卦的人）说：“你把这七个女儿杀掉后，你还能有男孩。”

(5)

mæ te ũ ndzə t^{hi} gy te
later DP old man DET CL DP

རྗེས་སུ སྤེལ་ཚིག་ ཆད་པོ རེས་ཚིག་ ཆད་ཚིག་ སྤེལ་ཚིག་

后 连词 老头子 限词 量词 连词

(6)

zə mi t^{hi} ʂə ja t^{hɛ} ŋi tɕy ɕy ka
girl DET seven CL he ERG cheat went DP

བུ་མོ རེས་ཚིག་ བདུན ཆད་ཚིག་ ཁོ བྱེད་སྒྲུ བཤོ་སྒྲོང་གཏོང་བ ཕྱིན་པ སྤེལ་ཚིག་

女儿 限词 七 量词 他 作格 骗 去 连词

(7)

o ljo fu tɕə be ŋu ka
up there onion pull up go say DP

ཡར་ན ཟོང འཐེན་པ འགྲོ བཤད སྤེལ་ཚིག་

上面 葱 拔 去 说 连词

(8)

m le t^hso ro mi ɕɛ ko t^ho tɕu dzə hĩ ŋu
deceive DP t^hso ro mi family PER ABS kill eat PER say/want

མགོ་སྒྲོང་གཏོང་བ སྤེལ་ཚིག་ ཚོ་རོ་མེ ཆང སྤེལ་ཚིག་ སྤེལ་ཚིག་ གསོད་པ ཟ་བ སྤེལ་ཚིག་ བཤད

骗 连词 措绒米 家 祈使 肯定 杀 吃 祈使 说/想

(9)

ka	tɕy	ɕy
DP	cheat	went

སྒྲིལ་ཚིག་ མགོ་སྐྱོར་གཏོང་བ་ ཕྱིན་པ་

连词 骗 去

'Later the old man cheated the seven daughters by saying "(Let's) go pull up onions" and (they) went (because he wanted ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s family) to kill and eat (them) so (he) cheated (them) and (so they) went.

ཇེས་སྟུ། བུ་མོ་བདུན་པོར་གད་པོས་མགོ་སྐྱོར་བཏང་ནས་(ང་ཚོ་)ཙོང་སྟོག་ཏུ་འགོ་ཞེས་སྒྲིལ་བ་ཞི། ཁྱུ་མཚན་ཁོས་རང་གི་བུ་མོ་དྲུག་མ་ཚོ་རོ་མེ་ལ་ཟ་རུ་
འདུག་བསམས་པ་ལོ།

后来, 老头骗七个女儿说: “(我们)去拔葱吧!” (他)想把(他们)骗到措容米家, (让措容米)杀来吃掉。

(10)

t ^h ɛ	ni	tɕy	ɕy ^A	le	ku ʂə	ha	ŋgo lo tɕ ^h ə
he	ERG	cheat	went	DP	first	here	knee

ཁོ་ ཕྱིད་སྟུ་ མགོ་སྐྱོར་གཏོང་བ་ ཕྱིན་པ་ སྒྲིལ་ཚིག་ ཐོག་མ་ འདི་ན་ བུས་མོ་

他 作格 骗 去 连词 开始 这儿 膝盖

(11)

pæ	to	ɕy	ha	a wo	fu	tɕə	ka	ro
LOC	reach	went	DP	father	onion	pull up	time to	FT

གནས་གཞི་ ཐོན་པ་ ཕྱིན་པ་ སྒྲིལ་ཚིག་ ཨ་པ་ ཙོང་ འཐེན་པ་ རན་པ་ མ་འོངས་པ་

位格 到达 去 连词 爸爸 葱 拔 该 未时

(12)

lo	ŋu	te	a qæ	t ^h i	p ^h æ	te	q ^h a	dʒa
MP	say	DP	MP	DET	CL	DP	where	EXT

ཚིག་རྟེན་གས་ བཤད་ སྒྲིལ་ཚིག་ ཚིག་རྟེན་གས་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སྒྲིལ་ཚིག་ གང་ན་ ལས་མཁུན་

语气 说 连词 语气 限词 量词 连词 哪儿 存在

^A ɕy⁵³ indicates a completed action.

(13)

sə	le	a sa	ku	ha	ɕə ɕə	hũ hũ	hũ	sə
still	MP	later	backpack	also	make	carry	need	still
ད་རུང་	ཚིག་རྟེན་གསལ་	རྗེས་སུ་	ཏ་ལེན་	ཀྱང་	བཟོ་བ་	ལུང་བ་	དགོས་	ད་རུང་
还	语气	后来	背包	也	做	背	需要	还要

(14)

na	dzə ki	pæ	to	sə ni	tɕə	ŋu
we/our	belt/waist	LOC	reach	only after	pull up	say
ང་ཚོ་	སྐ་རགས་	གནས་གཞི་	ཐོན་པ་	གཞི་ནས་	འཐེན་པ་	བཤད་
我们	腰带	位格	到达	才	拔	说

'(The seven girls) were cheated by him and (the girls) said, "Father, Father, it's time to pull up the onions when (the water they were standing in) reached (their) knees," but (Father) said, "Oh, it is a little thing, later (we) also need to make backpacks to carry (the onions back home) and we will pull up (the onions) only when (the water) reaches your waists."'^A

བུ་མོ་བདུན་པོར་ཁོས་མགོ་སྒྲོར་བཏང་བ་དང་། རྒྱ་ཁོ་ཚོའི་ལུས་མོའི་མཚམས་སུ་བསྐྱེབས་དུས་བུ་མོ་ཚོས་ཨ་པ་ལགས། ཚོང་འཐེན་པའི་དུས་ལ་ཐོན་ཞེས་བཤད། དེ་ནས་ཁོས་དེར་སྒྱུན་མི་འདུག ང་ཚོས་ཙོང་ཀྱང་ལུང་ནས་བྱིར་འགོ་དགོས་བྱིར་རྒྱ་ཁོ་ཚོའི་སྒྲིང་པར་སྐྱེབ་དུས་ད་བཟོད་ཙོང་འཐེན་པར་བྱེད་ཅེས་སྒྲུས།

(七个女儿)被他骗了出来, (他让那七个女儿站在一个水池里, 而自己却往里面灌水,)开始, (水升)到(那七个女儿的)膝盖上时(女儿们)说: “爸爸, 爸爸, 该拔(葱)了,” (老头却)说: “哦, 这事嘛, 过一会儿再干吧! 等一会儿, (我们)还需要背(葱)背兜(回去), (等水)到腰间才去拔。”

(15)

ha	to	ɕy	ro	ha	a wo	tɕə	ka	ro	lo	ŋu
here	reach	went	PT	DP	father	pull up	OK	PT	MP	say
འདི་ན་	ཐོན་པ་	བྱིན་པ་	འདས་ཚིག་	སྟེལ་ཚིག་	ཨ་པ་	འཐེན་པ་	རན་པ་	འདས་ཚིག་	ཚིག་རྟེན་གསལ་	བཤད་པ་
这儿	到达	去	去时	连词	爸爸	拔	该	去时	语气	说

^A The seven daughters were standing in a pond and their father was adding water to the pond to drown his daughters. This is not mentioned in the story, but understood from repeated telling.

(16)

te	ma	ka	sə	na	ja dʊ q ^h æ	ji k ^h y	to	sə ɲi	tɕə	di
DP	NEG	OK	still	we	armpit	under	reach	only after	pull up	say
སྒྲིལ་ཚིག་	དགག་སྒྲི	འགྲིག་པ	ད་རུང	ང་ཚོ	མཆན་ཁུག	འོག	ཐོན་པ	གཞི་ནས	འཐེན་པ	བཤད་པ
连词	否定	该	还	我们	腋	下面	到达	才	拔	说

'(When the water) reached here (waist high, the girls) said, "Father is it OK to pull up (the onions)?" but (the father) said, "It is still not OK, we will pull up (the onions) only after (the water) reaches under (your) armpits."

(ཁུ་སྒྲིད་པའི་མཆན་ཁུག་སུ་)བསྐྱབས་དུས། (བུ་མོ་ཚོས་)ཨ་པ་ལགས། ཨ་པ་ལགས། (ཙྰང་)འཐེན་རན་སོང་ཞེས་བཤད། འོན་ཀྱང་(ཁོས་)ད་རུང་མི་ཚོག
(ཁུ་)ང་ཚོའི་མཆན་འོག་ཏུ་སྐྱབ་དུས་ད་བཟོད་འཐེན་ཞེས་བཤད།

(水)到(腰间)了, (女儿们)就说: “爸爸, 该拔了吗?”可是(爸爸)说: “还不该拔, (等水)到腋下才去拔吧。”

(17)

a sa	te	tæ ræ	pæ	to	sə	tɕə	ɲu	te
later	DP	neck	LOC	reach	only after	pull up	say	DP
རྗེས་སུ	སྒྲིལ་ཚིག་	སྒྲི	གནས་གཞི	ཐོན་པ	གཞི་ནས	འཐེན་པ	བཤད་པ	སྒྲིལ་ཚིག་
后来	连词	脖子	位格	到达	才	拔	说	连词

'Later (Father) said, "(We will) pull (onions) up only after (the water) reaches to (your) necks."

རྗེས་སུ་(ཁོས་)བཤད་རྒྱུར། (ཁུ་ང་ཚོའི་སྒྲི་རུ་སྐྱབ་)ན་ད་བཟོད་འཐེན་ཞེས་བཤད་ནས་མགོ་བསྐྱོར་བཏང་།

后来, (爸爸)说(水)到脖子上才拔。

(18)

zə mi	t ^h i	sə	ja	m	t ^h ɛ	ɲi	la
girl	DET	seven	CL	AVM	he	ERG	OTM
བུ་མོ	ངེས་ཚིག་	བདུན	ཚད་ཚིག་	བྱེད་ཚིག་	ཁོ	བྱེད་སྒྲི	ཡུལ་ཚིག་
女儿	限词	七	量词	副标	他	作格	宾标

(19)

na	jy	t ^h a	t ^h i ki	ti	ly	ɤo	won	sə	pi tsa
we/our	fish	pond	these	one	CL	LOC	drown	die	finish/all
ང་ཚོ	ཉ	ཐིང་ཐུ	འདི་ཚོ	གཅིག	ཚད་ཚིག	གནས་གཤི	ཐུང་བྱིང་བ	ཤི་བ	ཚང་མ
我们	鱼	塘	这些	一	量词	位格	淹	死亡	完

'All seven girls were drowned to death (in a pond), one like our fish pond, by him.'

ང་ཚོའི་ཉ་ཐིང་འདྲ་བའི་ཐིང་ཐུ་ཞིག་ཏུ་བྱུང་པོ་ཁོས་ཐུང་བྱིངས་སུ་བཅུག་ནས་ཤི

他把七个女儿淹死在一个鱼塘里了, 就是我们今天的这种(鱼塘)。

(20)

ti	ja	ka		li	dzy	ti	ja	la	qæ lɛ	ji	le
one	CL	take out		back	come	one	CL	OTM	tickle	say	MP
གཅིག	ཚད་ཚིག	ཐུ་ལས་ཡར་ལེན་བ	ཐྱིར	ཡོང་བ	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཡུ་ལ་ཚིག	ཟ་འཕྲུག་སྒྲོང་བ	བཤད་བ	ཚིག་སྟེགས་	
一	量词	捞		回	来	一	量词	宾标	挠痒痒	说	语气

'(It was) said that (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) took (the girls) one (by one) out of the water and tickled (them) one (by one).'

(ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་བྱུ་མོ་དག་)རེ་རེ་བཞིན་ཐུ་ལས་ཡར་ལངས་ནས་རེ་རེ་བཞིན་ཟ་འཕྲུག་བསྐྱངས་པར་གྲགས།

据说, (措容米从池塘里把她们) 一个个地捞上来, 并且一个个地挠痒痒。

(21)

ma	mbu ly	t ^h i	ja	sə ɲi	la	li	ɕy
NEG	move	DET	CL	only after	take/bring	back	went
དགག་སྒྱ	འགྲལ་བ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	གཞི་ནས	འཁུར་བ	ཐྱིར	ཐྱིན་བ
否定	动	限词	量词	才	背	回	去

'(ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) only took back (to their home) the ones only after (the bodies) didn't move.'

(ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་)འགྲལ་བྱུ་མེད་པའི་(བེས་པོ་)ནམས་གཞི་ནས་ཐྱིས་དུ་ཁུར།

(措容米) 只把那个一动也不动的背回去。

(22)

zə mi	a ɲo	tʰi	ja	te	ma	ʂə qo	te
girl	youngest	DET	CL	DP	NEG	die	DP
བུ་མོ	རྒྱང་གོས	ངེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྟེལ་ཚིག	དགག་སྟ	གི་བ	སྟེལ་ཚིག
女儿	么/小	限词	量词	连词	否定	死	连词

(23)

ma	ha	Bu ly	ma	ha	qʰa tʂa	m	ka
NEG	DP	move	NEG	DP	make noise	AVM	DP
དགག་སྟ	སྟེལ་ཚིག	འགྲུལ་བ	དགག་སྟ	སྟེལ་ཚིག	འུར་སྟག་དོར་བ	བྱེད་ཚིག	སྟེལ་ཚིག
否定	连词	动	否定	连词	出声	副标	连词

(24)

ji xa	m	tsʰo ro mi	ɲi	vo ta	le	li	ɕy	ro
all	AVM	tsʰo ro mi	ERG	carry	DP	back	went	PT
ཆང་མ	བྱེད་ཚིག	ཆོ་རོ་མེ	བྱེད་སྟ	འཁུར་བ	སྟེལ་ཚིག	ཐྱིར	ཐྱིན་བ	འདས་ཚིག
都	副标	错容米	作格	扛	连词	回	去	去时

'The youngest girl was not dead but neither moved nor made noise; tsʰo¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ carried all (these girls) back (to their home).'

བུ་མོ་རྒྱང་གོས་དེ་གི་མེད་མོད། འོན་ཀྱང་མོ་འགྲུལ་ཐུ་མེད་ལ་འུར་སྟག་སྟག་ཐུ་ཡང་མེད་པས་ཆོ་རོ་མེ་ཡིས་དེ་ཆོ་ཆང་མ་(ཡུལ་ལ་)ཐྱིར་སོང་།

小女儿本来没有死，（但她）不动也没有出声所以都被错容米扛回去了。

(25)

væ qæ	tʰi ki	te	tbu	dzo	pi tsa
others	these	DP	kill	eat	finish
མི་གཞན	འདི་ཚོ	སྟེལ་ཚིག	གསོད་པ	ཟ་བ	ཆང་བ
别人	这些	连词	杀	吃	完

(26)

zə mi	a ɲo	tʰi	ja	na na	li ndzə	ro	ji	so
girl	youngest	DET	CL	only	leave/left	PT	say	MP
བུ་མོ	ཆུང་ཤོས	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཁོ་ན	ལུས་པ	འདས་ཚིག	བཤད་པ	ཚིག་རྟེན
女儿	么/小	限词	量词	只	留	去时	说	语气

'It was said others were killed and eaten (by tsʰo¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) and only the youngest girl was left.'

(བུ་མོ་)གཞན་ནམས་(ཚོ་རོ་མེ་)ཡིས་བསད་དེ་ཚོས་པ་དང་བུ་མོ་ཆུང་ཤོས་གཅིག་བུ་ལྟག་འདུག་པར་གྲགས།

说是别的(女儿)都被杀来吃了, 就只剩下那个小女儿。

(27)

te	tʰɛ	hĩ	a ja mo	hĩ	ja ɣu dza	tʰi ki	o ba	tʰɛ	pa	te
DP	she	GEN	sister	GEN	jewel	these	all	she	EXT	DP
སྟེལ་ཚིག	མོ	འབྲེལ་སྟེ	སྒྲིང་མོ	འབྲེལ་སྟེ	སྒྲི་རྒྱན	འདི་ཚོ	ཚང་མ	མོ	ལས་མཐུན	སྟེལ་ཚིག
连词	她	属格	姐姐	属格	项链	这些	都	她	存在	连词

(28)

tsʰo ro mi	ɕɛ	zə mi	tʰi	ja	te	tʰi ki	mo	ka
tsʰo ro mi	family	girl	DET	CL	DP	these	admire	DP
ཚོ་རོ་མེ	ཁྱིམ	བུ་མོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྟེལ་ཚིག	འདི་ཚོ	ཡིད་སྤྲོན་བྱེད་པ	སྟེལ་ཚིག
措容米	家	女儿	限词	量词	连词	这些	羡慕	连词

(29)

a we	na	ɲi	ky	ta qæ	a	qæ	di
S	we	two	CL	change	INT	shall	say
འབོད་སྟེ	ང་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚིག	བརྟེ་རེས	འདྲི་ཚིག	ཚག་པ	བཤད་པ
呼格	我们	二	量词	换	疑问	可以	说

'She had all her sisters' jewels, and the daughter of ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s family admired these (her jewels) so (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s daughter) said, "a⁴⁴ we⁵⁵, shall we two change (our jewels)?"^A

(མོ་ལ་)མོ་ལ་ཅེ་ཚོ་མོ་སྒྲིབ་ཚང་མ་ཡོད་པས། ཚོ་རྩེ་མོ་ཚང་གི་བུ་མོ་དེས་མོ་ལ་ཡིད་སྤོབ་བྱས་པ་དང་བཤད་རྒྱུར། དེད་གཉིས་ཀྱིས་བརྗེ་རེས་བྱས་ན་ངེ་
འདྲ་འདྲུག་ཟེར།

她有姐姐们的所有项链, 所以措容米家的女儿羡慕地说: “哎, 我俩可以换吗?”

(30)

te	nu	jo	t ^h i ki	nu	te
DP	you	SELF	these	need	DP
སྒྲིབ་ཚིག་	ཁྱོད	རང་ཉིད	འདི་ཚོ	དགོས་པ	སྒྲིབ་ཚིག་
连词	你	自己	这些	需要	连词

(31)

na	ni	ky	jy ro	tæ qæ	ta hũ	di
we	two	CL	bedroom	change	tonight	say
ང་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚིག་	ཉལ་ཁང	བརྗེ་རེས	དོ་དགོང	བཤད་པ
我们	二	量词	寝室	换	今晚	说

'(The youngest girl said), "If you need these, my (jewels), then we two can change bedrooms tonight."

(བུ་མོ་དེས་)བཤད་རྒྱུར། གལ་སྲིད་ཁྱོད་ལ་འདི་དག་དགོས་ཚེ་དེད་གཉིས་ཀྱིས་དོ་རྒྱུབ་ཉལ་ཁང་བརྗེ་དགོས་ཟེར།

(小女儿)说: “你需要我这些话, 今晚我俩换睡觉的地方吧。”

(32)

te	nu	jy ro	ŋa	tæ qæ	a	qæ
DP	you	bedroom	I	change	INT	would
སྒྲིབ་ཚིག་	ཁྱོད	ཉལ་ཁང	ང	བརྗེ་རེས	འདྲི་ཚིག་	འདོད་པ
连词	你	睡觉的地方	我	换	疑问	愿意

^A a⁴⁴ we⁵⁵ = a sound suggesting a person wants to make a transaction with another person.

(33)

jy ro	ɲa	tæ qæ	te	ɲa	t ^{hi} ki	nu	ko	di
bedroom	I	change	DP	I	these	you	give	say
ཉལ་ཁང	ང	བརྟེན་ཅིག	ཉལ་ཁང	ང	འདི་ཚོ	ཁྱེད	སྟེར	བཤད་པ
睡觉的地方	我	换	连词	我	这些	你	给	说

'Then (the younger sister continued and) said, "Would you change bedrooms with me? Change bedrooms with me, then I (will) give (you) these (jewels)."'

(མོས་སྐུ་མཐུན་དུ་)བཤད་རྒྱུར། ཁྱོད་ཀྱིས་ང་དང་ཉལ་ས་བརྟེན་ན་ངས་ད་བཟོད་ཁྱོད་ལ་འདི་དག་སྟེར་ཟེར།

(小女儿继续) 说：“你跟我换睡觉的地方吗？换睡觉的地方的话我给你这些。”

(34)

te	ts ^{ho} ro mi	t ^{hi}	ja	dja	ɲu	ka
DP	ts ^{ho} ro mi	DET	CL	BE	think	DP
ཁྱེད་ཚོས་	ཚོ་རོམེ	ངས་ཚོས་	ཚད་ཚོས་	ནི་སྟུ	བཤད་པ	ཁྱེད་ཚོས་
连词	措容米	限词	量词	判断	说	连词

(35)

na	zə mi	t ^{hi}	ja	da	tæ qæ	ro	ji
our	girl	DET	CL	DAT	change	PT	say
ང་ཚོ	བུ་མོ	ངས་ཚོས་	ཚད་ཚོས་	ལ་དོན	བརྟེན་ཅིག	འདས་ཚོས་	བཤད་པ
我们	女儿	限词	量词	与格	换	去时	说

'Then ts^{ho11} ro⁴⁴ mi¹¹ (ts^{ho11} ro⁴⁴ mi¹¹'s daughter) thought it was right and said, "Yes," and changed (bedrooms) with the girl, our (girl).'

དེ་ནས་ཚོ་རོམེ་ཡི་བུ་མོས་དེ་ཚོས་གི་ཞེས་བཤད་ནས་ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་ཉལ་ས་བརྟེན།

然后, 措容米(的女儿)以为是真的就跟我们的小女儿换了。

(36)

tæ qæ	nu	te
change	after	DP

བརྟེན་པ་	རྗེས་སུ	སྟེའུ་ཚིག་
换	后	连词

(37)

t ^h ɛ	hĩ	zə mi	t ^h i	ja	ly	ta	dzy	ro	ji
they	GEN	girl	DET	CL	watch	DP	come	PT	say

ཁོ་ཚོ	འབྲེལ་སྟུ	བུ་མོ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ལྟ་བུ	སྟེའུ་ཚིག་	ཡོང་བ	འདས་ཚིག་	བཤད་པ
他们	属格	女儿	限词	量词	看/盯	连词	有	去时	说

'It was said that later (they) changed (bedrooms, but ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s family) thought this (the girl) was the only one (they had got) and (they) watched (the daughter) and came to their daughter when (they) wanted to kill the girl (the youngest daughter) to eat.'

(ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་ཉལ་ས་)བརྟེན་པ་ཚོ་རྩིས་(རང་ཉིད་ཀྱི་བུ་མོ་ཁོ་རང་ཚོས་ཁུར་ཡོང་བའི་བུ་མོ་ཚུང་གོས་དེ་རེད་བསམས་ནས་)མོ་གསོད་དུ་ཡོང་།

说是换了(地方)以后, (措容米家想杀那个女儿) 就盯着他们(自己)的那个女儿来到她的房间。

(38)

ts ^h o ro mi	ɕɛ	zə mi	t ^h i	ja	te
ts ^h o ro mi	family	girl	DET	CL	DP

ཚོ་རྩིས་	ཁྱིམ་	བུ་མོ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྟེའུ་ཚིག་
措容米	家	女儿	限词	量词	连词

(39)

a wo	a wo	ŋu	te	ne	a wo	o mo	ho	dzo
father	father	say	DP	your	father	down there	far away	EXT

ཨ་པ	ཨ་པ	བཤད་པ	སྟེའུ་ཚིག་	ཁྱོད	ཨ་པ	མ་ར་ན	གསལ་རིང	ལས་མཐུན
爸爸	爸爸	说	连词	你们	爸爸	下面	远处	存在

(40)

ma ja	ma ja	ɲu	te	nɛ	ma ja	o mo	ho	dzo	ɲu
mother	mother	say	DP	your	mother	down there	far away	EXT	say
ཨ་མ	ཨ་མ	བཤད་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁྱོད	ཨ་མ	མར་ན	ཐག་རིང	ལས་མཐུན	བཤད་པ
妈妈	妈妈	说	连词	你们	妈妈	下面	远处	存在	说

(41)

ka	tʰɛ	zə mi	tʰɛ	ɲi	mæ	le	tʰu	ro	ji
DP	they	daughter	they	ERG	catch	DP	kill	PT	say
སྒྲིལ་ཚིག་	ཁོ་ཚོ	བུ་མོ	ཁོ་ཚོ	ཁྱེད་ལྔ	བབྱང་བ	སྒྲིལ་ཚིག་	གསོད་པ	འདས་ཚིག་	བཤད་པ
连词	他们	女儿	他们	作格	抓	连词	杀	去时	说

'It was said that the girl of ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s family said, "Father, Father," then (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) said, "Your father is far away." The girl of ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s family said, "Mother, Mother," then (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) said, "Your mother is far away," and caught their own daughter and killed (her).'

(ཚོ་ར་མེ་ཚང་གི་བུ་མོ་དེས་ཨ་ཕ། ཨ་ཕ་ཞེས་བོས་པ་ན། (ཚོ་ར་མེ་ཡིས་ཁྱོད་ཀྱི་)ཨ་ཕ་རྒྱུད་དུ་ཡོད་ཅེས་བཤད། (ཚོ་ར་མེ་ཡི་བུ་མོས་)ཨ་མ། ཨ་མ་ཞེས་བོས་པ་ན། (ཚོ་ར་མེ་ཡིས་ཁྱོད་ཀྱི་)ཨ་མ་རྒྱུད་དུ་ཡོད་ཅེས་བཤད་དེ་ཁོ་ཚོའི་བུ་མོ་ཁོ་ཚོས་བབྱང་ནས་བསད་པ་རེད།

措容米家的那个女儿喊道：“爸爸！爸爸！”(措容米却)说：“你的爸爸在那很远很远的地方；(她)喊道：“妈妈！妈妈！”(措容米)说：“你的妈妈在那很远很远的地方，”就把他们(自己)的女儿杀了。

(42)

mæ	ti	ʂo	te	tʰɛ	zə mi	tʰi	ja	da	lo tɕə
later	one	CL	DP	they	girl	DET	CL	DAT	get up
རྗེས་སུ	གཅིག	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁོ་ཚོ	བུ་མོ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ལ་དོན	ལངས་པ
后来	一	量词	连词	他们	女儿	限词	量词	与格	起床

(43)

ʂə	pbu ^A	da	lo	ŋu	ha	li	ma	sə	sə	ji
meat	send	come	MP	say	DP	back	NEG	know	still	say
ཁ	སྤྱུལ་བ	ཡིང་བ	ཚིག་ཏྲེགས་	བཤད་པ	སྤྱིལ་ཚིག་	ཕྱིར	དགག་སྟུ	ཤེས་པ	ད་རུང	བཤད
肉	送	来	语气	说	连词	回	否定	知道	还	说

'It was said, later, at one (o'clock) the next morning, (the *ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹* parents) got up and called their daughter, "Come send meat," but (the parents) still didn't know (that they had killed their own daughter).'

ཕྱི་ཉིན་ནངས་མོང། (ཚོ་རོ་མེ་ཚང་གི་པ་མ་གཉིས་)ཡར་ལངས་ནས་(ཁྱིམ་མཚོས་རྒྱམས་ལ་)ཁ་སྤྱུལ་དུ་ཤོག་ཅིས་(རང་གི་བུ་མོ་)བོས་མོང། འོན་ཀྱང་(ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་རང་གི་བུ་མོ་རང་གིས་བསད་པ་)ད་རུང་ཤེས་མེད།

第二天早上, (措容米)对他们自己的女儿说: “起来, (去给邻居家们)送肉,” 时还不知道(自己把自己的亲生女儿杀了)。

(44)

na	zə mi	t ^h i	ja	te	qy	ka
we/our	girl	DET	CL	DP	afraid	DP
ང་ཚོ	བུ་མོ	ངས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྤྱིལ་ཚིག་	སྟུག་པ	སྤྱིལ་ཚིག་
我们	女儿	限词	量词	连词	害怕	连词

(45)

ŋa	hɛ mbɛ	ti p ^h æ	ma	k ^h i	ʂə ʂə	ŋu	ka
I	stomach	one/a	NEG	good/well	little	say	DP
ང	ཐོ་བ	གཅིག་	དགག་སྟུ	བཟང་བ	ཅུང་ཙམ་	བཤད་པ	སྤྱིལ་ཚིག་
我	肚子	一点	否定	好	点	说	连词

(46)

lo tɕə	da	ma	na
get up	come	NEG	would
ལངས་པ	ཡིང་བ	དགག་སྟུ	འདོད་པ
起床	来	否定	肯

^A *pbu¹¹* = send. It is customary to send meat to other homes when a family has meat.

'Our girl was afraid and said, "My stomach is a little bit unwell," and (she) would not get up and come.'

ང་ཚོའི་བུ་མོ་འདི་སྐྱག་ནས་ངའི་ཕོ་བ་ན་འདུག་ཅེས་བཤད་དེ་ལངས་མ་ཕོད་པ་རེད།

我们的小女儿害怕地说：“我肚子有点不舒服，”就不肯起来。

(47)

mæ sə ɲi lo tɕə dzy te
later only get up come DP

རྗེས་སུ གཞི་ནས ལངས་པ ཕོད་པ སླེལ་ཚིག
后来 才 起床 来 连词

(48)

ʂə qæ le tʰɛ ko bo ka vi ɕy hĩ ro
meat scoop DP she ABS neighbor divide went PER PT

ཤ འཇུབ སླེལ་ཚིག མོ སླུབ་ཚིག ཁྱིམ་ཚང བགོ་བ ཐྱིན་པ སླེལ་ཚིག འདས་ཚིག
肉 舀 连词 她 肯定 家 分 去 祈使 去时

'(She) only got up and came later, and (the parents) scooped meat and ordered her to divide (it) for the neighbors.'

རྗེས་སུ (མོ་མལ་ལས་)ལངས་ལ། (ཚོ་རོ་མེ་ཚང་གི་པ་མ་གཉིས་ཀྱིས་)ཤ་བཅུས་ནས་མོ་ལ་ཐྱིན་ཏེ་མཁྱེས་ཚོས་ཚོར་(ཤ་)བགོ་བུ་བཅུག

后来才起来时，(措容米)舀肉给她，并让她去分给邻居家。

(49)

ti qʰa qæ tʰɛ ko o mo tʰi jy ɕɛ pa hũ ma ɲu
one CL scoop she give down DET CL family give go MP say

གཅིག ཚད་ཚིག འཇུབ མོ སྟེར མར་ན དེས་ཚིག ཚད་ཚིག ཁྱིམ སྟེར་བ མོར ཚིག་སྟེགས་ བཤད་པ
一 量词 舀 她 给 下面 限词 量词 家庭 给 去 语气 说

'(The *tsʰo*¹¹ *ro*⁴⁴ *mi*¹¹ mother) scooped one ball (of soup made of their cooked daughter) to her and said, "Go give (this) to the family down there."

(ཚོ་རོ་མེ་ཚང་གི་ཨ་མས་)སྐྱོགས་གཅིག་བཅུས་ནས་བཤད་བྱས། འདི་པ་གིའི་ཁྱིམ་ཚང་དེར་སྟེར་བུ་སོང་བེད།

(措容米) 舀了一盆 (肉) 给她：“去送给那一家吧。”

(50)

te	rə gy	ti	te	to	nu	te
DP	road/way	one	CL	arrive	after	DP
སྒྲིལ་ཚིག་	ལམ	གཅིག	ཚད་ཚིག་	ཐོན་པ	རྗེས	སྒྲིལ་ཚིག་
连词	路	一	量词	到达	后	连词

(51)

ndzə bo	o ba	tʰɛ	ni	pʰu	mi ŋga	ka
water/soup	all	she	ERG	pour	SUF-COM	DP
ལྕ	ཆང་མ	མོ	ཉིད་སྒྲ	འབྲོ་བ	འདས་རྗེས	སྒྲིལ་ཚིག་
水/汤	都	她	作格	倒	后体	连词

(52)

ʂə	tʰi ki	o ba	tʰɛ	ni	tʂʰa qʰa	pæ	lo	tɕə
meat	these	all	she	ERG	skirt	root	GOAL	pull
ག	འདི་ཚོ	ཆང་མ	མོ	ཉིད་སྒྲ	སྒྲ་དགའྲགས་	མཐའ་	ལས་ཚིག་	འཐེན་པ
肉	这些	都	她	作格	裙子	根	目标	拉

(53)

li	dzy	ka	la	le	tʂʰa qʰa	pæ qy	mi	ɕy ɕy
back	come	DP	OTM	DP	skirt	root	GOAL	fill
ཁྱིམ་	ཡོང་བ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཡུལ་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	སྒྲ་དགའྲགས་	མཐའ་	ལས་ཚིག་	ལྷག་པ
回	来	连词	宾标	连词	裙子	根	目标	装

'Then after (the daughter) arrived half-way, (she) pulled up the root (bottom part) of (her) skirt and she poured (out) all of the soup and took the meat and filled the skirt root.'^A

ལམ་བྱར་དུ། མོས་(ག)སྒྲ་ཚང་མ་ཉི་རུ་བྱོ་བ་དང་། རང་གི་སྒྲ་དགའྲགས་ཡར་འཐེན་ནས་ག་ཚང་མ་སྒྲ་དགའྲགས་ཐོག་ཏུ་བྲུགས།

走到半路上时,她把汤都倒掉,拉起裙子就把肉都往那里塞。

^A When she got half-way, she pulled up her skirt a bit above her belt, poured the soup out on the ground and put the meat in the small pouch she had formed with the skirt top. After she did this several times, the small pouch she had made was full of meat.

(54)

q ^h a ni jy	m	pBu	le	pBu	pi tsa	nu	te
several families	AVM	send	DP	send	finish	after	DP
ཁྱིམ་ཚང་འགའ	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་
几家	副标	送	连词	送	完	后	连词

(55)

tʂ ^h a q ^h a	pæ qy	ha	bzə	ro	ji	le
tʂ ^h a q ^h a	root	also	full	PT	say	MP
ཁྱིམ་ཚང་འགའ	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་
裙子	根	也	满	去时	说	语气

'It was said (the daughter was) sent and after finishing (being) sent to several families, the tʂ^ha⁴⁴ q^ha⁵⁵ root was also full (of meat).'

ཁྱིམ་ཚང་འགའ་བསྐྱུལ་ཚར་དུས་སྒྲོག་གཞིགས་ད་རུང་གཞིགས་བཟུམས་འདུག

送完几家后, (她的)裙子也(塞)满了(肉)。

(56)

nu	te	t ^h ε	ni	pBu	pi tsa	nu	te	pæ	ro	ji	so
after	DP	she	ERG	send	finish	after	DP	run	PT	say	MP
ཇིས་	སྒྲིལ་ཚུགས་	མོ	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་	ཁྱིམ་ཚང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་འཁུར་
后	连词	她	作格	送	完	后	连词	跑	去时	说	语气

'It was said then after (she) ran away after she finished sending (the meat).'

མོས་(ག་)བསྐྱུལ་ཚར་ཇིས་(མོ)ཐོས་ཀྱིས་བྱས་བར་གྲགས།

后来, 她送完后跑了。

(57)

pæ	nu	te	t ^h i	t ^h Bu	te	bo ka	ho	ŋa	hĩ	a q ^h ʂə
run	after	DP	DET	CL	DP	neighbor	all	I	GEN	daughter
རྒྱུག	ཇིས་སུ	སྒྲིལ་ཚུགས་	དེས་ཚུགས་	ཚད་ཚུགས་	སྒྲིལ་ཚུགས་	ཁྱིམ་མཚེས་	ཚང་མ་	ང་	འབྲེལ་སྒྲིལ་	དུ་མོ
跑	跑	连词	限词	量词	连词	家庭	都	我	属格	女儿

(58)

ŋa	ni	la	li	tbu	dza	ji tɕa	nde pe ^A	tɕʰə	tɕʰə tɕʰə tɕʰə
I	ERG	OTM	back	kill	eat	in fact	nde pe	dog	untie
ང	ཁྱེད་ཀྱི་	ལུ་ཚིག་	ཐྱིང་	གསོད་པ་	ཟ་བ་	དོན་དངོས་སུ་	བདེ་ཉིད་	ཁྱི	གཏོང་བ་
我	作格	宾标	回	杀	吃	原来	德别	狗	放

(59)

nde pe	tɕʰə	tɕʰə tɕʰə tɕʰə	kʰy	m	ŋu
nde pe	dog	release/untie	quick	AVM	say
བདེ་ཉིད་	ཁྱི	གཏོང་བ་	མགྱོགས་པོ་	ཁྱེད་ཚིག་	བཤད་
德别	狗	放	快	副标	说

'At this moment, after (she) ran away, (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s parents) yelled, "All neighbors, I (unknowingly) killed my daughter and ate (her flesh); untie the *nde¹¹ pe⁴⁴* dogs, quickly untie the *nde¹¹ pe⁴⁴* dogs."

(མོ་)བྱོས་བྱོལ་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐབས་འདིར། (ཚོ་རོ་མེ་ཚང་གི་པ་མ་གཉིས་ཀྱིས་ལུ་བརྒྱབ་ནས་)བཤད་རྒྱུར། ཁྱི་མ་ཚེས་ཚོ། དོན་དངོས་སུ་ངས་རང་གི་བུ་མོ་(ནོར་ལུ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་)བསད་ནས་(མོའི་ག་)ཐོས། ལུ་དུ་བདེ་ཉིད་ཁྱི་ཚང་མ་གཏོང་རོགས་ཟེར།

跑了以后(措容米)喊：“邻居们，原来我把我的女儿杀了，快放德别狗^B，快放德别狗(追她)。”

(60)

nde pe	tɕʰə	hi hon	hi hon	ŋu	ka	dzy	ro	ji	le
nde pe	dog	OP	OP	say	DP	come	PT	say	MP
བདེ་ཉིད་	ཁྱི	ལད་རྒྱོས་	ལད་རྒྱོས་	བཤད་པ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཡོང་བ་	འདས་ཚིག་	བཤད་པ་	ཚིག་སྒྲིགས་
德别	狗	拟声	拟声	说	连词	来	去时	说	语气

'It was said that the *nde¹¹ pe⁴⁴* dogs came with the sound of *hi¹¹ hon⁵³ hi¹¹ hon⁵³*.'

བདེ་ཉིད་ཁྱི་དག་ཡོང་ཡོང་གི་སྒྲིལ་དང་བཅས་འོངས།

德别狗汪汪地叫着来了。

^A *nde¹¹ pe⁴⁴* dogs are very big, strong and ferocious and appear only in folklore.

^B 传说中措容米养的一种犬。

(61)

dzy	te	pæ	le	t ^h ɛ	mæ mæ	qa qa	sə ^A	k ^h ɤ k ^h ɤ tɕ ^h a
come	DP	run	DP	she	close	nearly	ALTIT	quickly
ཡོང་བ	སླེལ་ཚིག་	རྒྱག	སླེལ་ཚིག་	མི	ཐག་ཉེ་བ	ཕ་ལ་ཆེར	མང་སྒྲོམ	མགྱོགས་པོ
来	连词	跑	连词	她	接近	要	多重	快

(62)

ts ^h o ro mi	ʂə	ɳi	nde	qɤ	o	t ^h i	p ^h a	te
ts ^h o ro mi	meat/flesh	two	CL	throw	there	GOAL	sow/strow	DP
ཆོ་རོ་མི	ག	གཉིས	ཆད་ཚིག་	འཕེན་པ	དེ་ན	ལས་ཚིག་	གཏོར་བ	སླེལ་ཚིག་
措容米	肉	二	量词	丢	那儿	目标	洒	连词

(63)

ts ^h ə	t ^h i ki	to to tɕ ^h a	le	dza	sə	t ^h ɛ	ti	pæ	ts ^h u	sə	ɱ
dog	these	fight	DP	eat	ALTIT	she	one	run	DP	ALTIT	AVM
ཁྱི	འདི་ཚོ	རྒྱུག་རེས་བྱེད་པ	སླེལ་ཚིག་	ཟ་བ	མང་སྒྲོམ	མི	གཅིག	རྒྱག	སླེལ་ཚིག་	མང་སྒྲོམ	བྱེད་ཚིག་
狗	这些	打架	连词	吃	多重	她	一	跑	连词	多重	副标

'(The dogs) came and nearly ran close to her, then (she) quickly strewed some of ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s (daughter's) flesh there and these dogs fought to eat the (flesh) and (then she) ran a little bit again.'

ཁྱི་རྒྱལ་བ་རྒྱག་ས་འོངས་ནས་ཕ་ལ་ཆེར་མའི་རྒྱུ་ཆད་མོད། འོན་ཀྱང་མིས་མགྱོགས་པོར་ཆོ་རོ་མི་(ཆང་གི་བུ་མའི་)གཏོག་འགའ་དེར་འཕངས་པ་ནི་ཁྱི་དེ་ཆོ་གའི་སྒྲུབ་དུ་ཕྱིན་པ་བྱས་ནས་བསྐྱོད།

(德别狗)快要接近时, (小女儿)赶快扔几块措容米的肉过去, 这些狗在争着吃时 (她)又跑一会儿。

(64)

q ^h o pa	le	q ^h o pa	le	ʂə	pi tsa	ɳu	te
chase	DP	chase	DP	meat/flesh	finish	after	DP
འདོད་པ	སླེལ་ཚིག་	འདོད་པ	སླེལ་ཚིག་	ག	ཆར་བ	རྗེས་སུ	སླེལ་ཚིག་
追赶	连词	追赶	连词	肉	完	后	连词

^A sə⁴⁴ used three times refers to the actions of walking, beating and biting again and again.

(65)

o mo	ndzə bo	ti	q ^h æ	ɛo	dzo	ti	ts ^h u	pæ	to
down there	water	one	CL	LOC	bridge	one	CL	beside	arrive/reach
མར་ན	ལྷུ	གཅིག	ཚད་ཚིག་	གནས་གཤི	ཟམ་པ	གཅིག	ཚད་ཚིག་	འགྲམ་དུ	ཐོན་པ
下面	水	一	量词	位格	桥	一	量词	边	到达

'(The dogs and ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) chased and chased and reached one (wooden) bridge beside one river after finishing (eating) the flesh.'

(ཁྱི་དག་གིས་)ག་ཐོས་ཚར་རྗེས། (མོ་)ཡང་བསྐྱར་བདས་ནས་ལྷུ་བོ་ཞིག་གི་འགྲམ་དུ་ཤིང་གི་ཟམ་པ་ཞིག་ཡོད་སར་བསྐྱེད་པས།

(狗把她)追呀追, 肉扔完后, 来到了河边的一座桥边。

(66)

dzo	t ^h i	tso	t ^h ɛ	ɲi
bridge	DET	CL	she	ERG
ཟམ་པ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	མོ	ཁྱེད་ལྟ
桥	限词	量词	她	作格

(67)

ti	rə ka	lo	lo ts ^h a	ka	p ^h je	o	mi	tɕ ^h ə
one	side	GOAL	lift	DP	destroy	there	GOAL	SUF-COM
གཅིག	ཕྱོགས་	ལས་ཚིག་	འདྲེགས་པ	སྒྲུལ་ཚིག་	འཛིག་པ	དེ་ན	ལས་ཚིག་	འདས་རྗེས་
一	边	目词	抬	连词	拆	那儿	目词	后体

'(One end of the) bridge was lifted up by her (after she crossed to the other side and it fell) down (into the river) and was destroyed.

མོས་ཟམ་པ་འདྲེ་སྒྲུལ་གཅིག་ཡར་བཀྲགས་ནས་ལྷུ་ནང་དུ་འཕངས་ཏེ་བཞིག

她(走过桥)把桥的一边抬起来, 拆掉了。

(68)

tʰi bu	te	pɛ rə	ti	bu	ha	dza	te
other side	DP	straw	one	CL	here	EXT	DP
ཕ་རོལ	སྒྲིལ་ཚིག	ཕྱ་སྒྲུ	གཅིག	ཚད་ཚིག	འདི་ན	ལས་མཐུན	སྒྲིལ་ཚིག
对面	连词	干草	一	量词	这儿	存在	连词

(69)

tʰɛ	ni	pɛ rə	tʰi bu	ko	mi	ɕy	ka
she	ERG	straw	other side	LOC	GOAL	went	DP
མི	ཁྱིེད་སྒྲུ	ཕྱ་སྒྲུ	ཕ་རོལ	གནས་གཤི	ལས་ཚིག	ཕྱིན་པ	སྒྲིལ་ཚིག
她	作格	干草	对面	位格	目标	去	连词

(70)

pʰɛ te	ni	pʰæ	do mo	li	dzy dzy
sash	two	CL	above	back	come out
སྒྲ་རགས	གཉིས	ཚད་ཚིག	ཐོག་ཏུ	ཕྱིར	མཛོན་པ
腰带	二	量词	上面/外面	回	露出

'On the other side of (the river), there was one straw pile here and she went into the straw pile (to hide but) the two sash^A ends came out (above the straw pile).'

(ལུ་ཁོ་ལོ་)ཕ་རོལ་ན་ཕྱི་སྒྲིལ་སུ་ཞིག་ཡོད་ལ། མོ་དེ་ནང་དུ་སྒྲས་ནས་བསྐད་མོད། འོན་ཀྱང་(མོ་ལོ་)སྒྲ་རགས་ཀྱི་སྒྲེ་གཉིས་ཕྱི་སུ་མཛོན་འདུག
(河)对面有一堆干草, 她钻进那堆干草, 腰带的两端露在(草堆的)外面。

(71)

nde pɛ	tɕʰə	tʰi ki	te	o
nde pɛ	dog	these	DP	MP
བདེ་མྱེད	ཁྱི	འདི་ཚོ	སྒྲིལ་ཚིག	ཚིག་རྟེན་གས
德别	狗	这些	连词	语气

^A Many na⁵³ mzi⁵³ women wear a sash with two triangular ends.

(72)

ts ^h ə mi	ha	dzy dzy	ro	væ m	ka	ro
ts ^h ə mi	also	came out	PT	spring sowing	time to	PT
ཚེ་མེ	ཀྱང	མཛོན་པ	འདས་ཚིག	ཞིང་སྤོང	རན་པ	འདས་ཚིག
茨米	也	露出	去时	春耕	该	去时

(73)

ji tɕa	ɲu	ka	li	ɕy	ro
in fact	say	DP	back	went	PT
ནིན་དངོས་སུ	བཤད་པ	སྒྲིལ་ཚིག	ཐྱིར	ཐྱིན་པ	འདས་ཚིག
原来	说	连词	回	去	去时

'These *nde*¹¹ *pe*⁴⁴ dogs thought, "Oh, *ts*^h*ə*¹¹ *mi*^{44A} also came out so it's time for spring sowing," and went back.'

བདེ་ལྷོད་ཁྱི་འདི་དག་གིས་ཨོ། ཚེ་མེ་འདྲེན་ཐོན་ཡོད་པས་ད་ཞིང་སྤོང་རན་སྐད་བསམས་ནས་ཐྱིར་ཐྱིན་པ་རེད།

那些德别狗(见了腰带)就想:“哦, 茨米也长出来了, 该春耕了!”就回去了。

(74)

te	na	zə mi	tʰi	ja	te	ɕa ndjo	le
DP	we	girl	DET	CL	DP	pity	DP
སྒྲིལ་ཚིག	ང་ཚོ	བུ་མོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	སྟིང་རྗེ་བ	སྒྲིལ་ཚིག
连词	我们	女儿	限词	量词	连词	可怜	连词

^A *ts*^h*ə*¹¹ *mi*⁴⁴ = plant whose emergence in spring signals the time to begin spring plowing and sowing. The diameter of the leaf whorl above the ground is about that of a pencil and the leaves extend approximately ten centimeters above the ground. The roots of this plant are about the size of common electrical cord. The roots are collected in spring, taken home, washed and cut into pieces. It is not cooked. Salt and such spices as Sichuan pepper and chili may be added. This dish is eaten with rice and potatoes.

(75)

t ^h i	t ^h Bu	te	pæ	le	li	dzy
DET	CL	DP	run	DP	back	come

དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སླེལ་ཚིག་ ཟུག་ སླེལ་ཚིག་ བྱིར་ འོང

限词 量词 连词 跑 连词 回 来

'Then, at this moment, our girl, (how) pitiful (she was), ran back (away).'

དེ་ནས་ང་ཚོའི་ཉམས་ཚུང་བའི་བྱ་མོ་འདི་(རང་གི་ཡུལ་ལ་)བྱིར་བརྒྱགས་འོངས།

这时，我们可怜的小女孩跑了回来。

(76)

pæ	le	pæ	le	sa [^]	vo	ti	jy	ɕɛ	lo	ku pɕu
run	DP	run	DP	hemp	spin	one	CL	family	GOAL	meet

ཟུག་ སླེལ་ཚིག་ ཟུག་ སླེལ་ཚིག་ སོ་མ་ར་ཅ བརྒྱ་བ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ བྱིམ་ཚང ལས་ཚིག་ འཕྲད་བ

跑 连词 跑 连词 麻 转动 一 量词 家庭 目词 碰到

(77)

te	ts ^h o ro mi	ti	jy	ɕɛ	dja	ji tɕa	ka
DP	ts ^h o ro mi	one	CL	family	BE	fact	DP

སླེལ་ཚིག་ ཚོ་རོམེ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ བྱིམ་ འི་སྒྲ་ མ་གཞི སླེལ་ཚིག་

连词 措容米 一 量词 家庭 判断 原来 连词

'(She) ran and ran, and then met one family spinning hemp but, in fact, it was one *ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹* family again.'

(མོ་)བྱོས་ནས་མཐར་བྱིམ་ཚང་ཞིག་གིས་སོ་མ་ར་ཅ་བརྒྱ་བ་ཞིན་པར་ཕྲད། འོན་ཀྱང་(མ་གཞི)དེ་ཡང་ཚོ་རོམེའི་བྱིམ་ཚང་ཞིག་ཡིན་འདུག

(她)跑呀跑，碰到一家纺麻的人家，原来还是一家措容米。

[^] *sa¹¹* has three meanings: (1) the hemp plant, (2) the outside part of the hemp and (3) clothes made from the hemp plant.

(78)

ts ^h o	ro	mi	t ^h i	gy	t ^h ε	da	o	nu	ka	nda	ro
ts ^h o	ro	mi	DET	CL	she	DAT	MP	you	good	very	PT
ཚོ་རིམ་		དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	མི	ལ་དོན་	ཚིག་སྟེགས་	ཁྱོད་	བཟང་	ཉ་ཅང་	འདས་ཚིག་	
措容米		限词	量词	她	与格	语气	你	好	很	去时	

(79)

nu	jo	ko	ko	sa	ti	t ^h bu	lo	vo	da
you	SELF	help	hemp	one	CL	GOAL	spin	come	
ཁྱོད་	རང་ཉིད་	རོགས་རམ་	སྐུ་མ་ར་ཅ་	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	ལས་ཚིག་	བརྒྱ་བ་	ཡོང་བ་	
你	自己	帮忙	麻	一	量词	目词	转动	来	

(80)

jo	dzo	ga	tɕ ^h a	ɕə	ɕə	le	ndzə	da	ŋu
SELF	lunch	CL	make/cook	DP	drink/eat	come	say		
རང་ཉིད་	དྲོས་ར་	ཚད་ཚིག་	བཟོ་བ་		སྟེལ་ཚིག་	ཟ་བ་	ཡོང་བ་	ཟེར་	
自己	午饭	量词	做		连词	喝/吃	来	说	

'The ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ said to her, "Oh, it is very good of you, you come up to help spin hemp for one moment and I'll cook lunch to eat."

ཚོ་རིམ་མི་ལ་ཁྱོད་ཉ་ཅང་བཟང་པོ་འདུག་ཁྱོད་ཀྱིས་ར་ལ་རོགས་བྱས་དང་ར་སོང་ནས་དྲོས་ར་གཡོ་སྟེར་བྱས་ནས་ཟ་ཞེས་བཤད།

那个措容米对她说：“噢，你（来得）太好了，来帮我纺一下(麻)，我去做一点午饭来吃。”

(81)

ka	ɕy	te	go	zi	ja	na	ŋga	q ^h ɕə ^A	ti	nde
DP	went/leave	DP	child	CL	nose	shit		one	CL	
སྟེལ་ཚིག་	བྱིན་པ་	སྟེལ་ཚིག་	བྱིས་པ་	ཚད་ཚིག་	སྒྲ་བ་	སྦྱག་པ་		གཅིག་	ཚད་ཚིག་	
连词	去/走	连词	孩子	量词	鼻子	屎		一	量词	

^A na¹¹ ŋga⁴⁴ q^hɕə¹¹ = snot.

(82)

dzə	le	t ^h ɛ	pæ	to	dzy	ji	so
eat	DP	she	side	arrive	come	say	MP

ཟ་བ་ སྤེལ་ཚིག་ མོ་ འགྲམ་དུ་ སྤྲོལ་བ་ ཡོང་བ་ བཤད་བ་ ཚིག་རྟེན་གས་

吃 连词 她 边 到达 来 说 语气

'It was said after (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) left (to fix lunch), one child came and arrived at her side, eating one piece of snot.'

(ཚོར་མེས་དྲོས་ཇ་གཡོ་སྦྱར་བྱེད་དུ་)ཕྱིན་པ་ན་ཕྱིས་པ་ཞིག་མོའི་འགྲམ་དུ་འོངས་ནས་སྣ་ལུང་དུ་མ་བུ་ཞིག་ཟ་བ་ཞིན་དུ་བསྐད།

(措容米)走后,一个孩子吃着一块鼻屎来到她面前。

(83)

te	nɛ	ma ja	q ^h a	ɕy	a da	q ^h a	ɕy	ŋu	te
DP	your	mother	where	went	father	where	went	say	DP

སྤེལ་ཚིག་ ཁྱོད་ ཨ་མ་ གང་ན་ ཕྱིན་པ་ ཨ་པ་ གང་ན་ ཕྱིན་པ་ བཤད་བ་ སྤེལ་ཚིག་

连词 你 妈妈 哪儿 去 爸爸 哪儿 去 说 连词

(84)

jo	a da	ma ja	te	ʂu	pBu ŋi	o	ŋi
SELF	father	mother	DP	metal	steamer	there	steam

རང་ཉིད་ ཨ་པ་ ཨ་མ་ སྤེལ་ཚིག་ ལུགས་ ཁོ་ཚག་ དེ་ནི་ རྒྱངས་བཙོ་བྱེད་པ་

自己 爸爸 妈妈 连词 铁 卜尼笼 那儿 蒸

(85)

nu	tBu	dzə	ji	ŋu
you	kill	eat	say	say

ཁྱོད་ གསོད་པ་ ཟ་བ་ བཤད་པ་ བཤད་པ་

你 杀 吃 说 说

'Then (the girl) asked, "Where did your father go, where did your mother go?" then (the child) said, "My father and mother are steaming the metal steamer there and saying (they) will kill you to eat."'

དེ་ནས། (བུ་མོ་དེས་འདྲི་བྱས།) ཁྱོད་གྱི་ཨ་མ་གང་དུ་ཕྱིན། ཁྱོད་གྱི་ཨ་མ་གང་དུ་ཕྱིན་ཟེར། (དེ་ནས་ཚོ་རྩ་མེད་ཀྱིས་པ་དེས་བཤད་བྱས།) ངའི་ཨ་མ་དང་ཨ་མ་གཉིས་ཀྱིས་ཁྱོད་བསད་ནས་ཁོ་ཚག་ལས་རྒྱངས་བཙོ་བྱས་ནས་བཟ་བྱ་རེད་ཟེར།

(她就)问：“你爸爸去哪儿了？妈妈去哪儿了？”(小孩)说：“我的爸爸妈妈在准备蒸笼，说要把你杀来吃。”

(86)

o	pæ	ro	sə
MP	run	PT	again
ཚིག་རྟེན་གསུམ་	རྒྱུག	འདས་ཚིག་	ཡང་བསྐྱར
语气	跑	去时	又

'Oh, (the girl) ran again.'

ཨོ། (བུ་མོ་འདི་)ཡང་བསྐྱར་བྱས།

哦, (小女孩)撒腿就跑了。

(87)

te	ʂə	qa qa	m	ji	tʂa	pæ	te
DP	die	almost	AVM	one	CL	run	DP
སྒྲིལ་ཚིག་	གི་བ	ཕལ་ཆེར་	ཁྱེད་ཚིག་	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	རྒྱུག	སྒྲིལ་ཚིག་
连词	死	大概	副标	一	量词	跑	连词

(88)

sa	nda	ti	jy	ɕe	lo	ku pbu	ro	sə
hemp	weave	one	CL	family	GOAL	meet	PT	again
སྐ་རོ་མ་ར་ཙ	འཐག་པ	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	ཁྱིམ་ཚང་	ལས་ཚིག་	འཕྲད་པ	འདས་ཚིག་	ཡང་བསྐྱར
麻	编织	一	量词	家庭	目标	遇见	去时	又

'Then (she) ran for a period of time, (which made her) almost die and met again one hemp-weaving family.'

(མོ་ཤི་ལ་ཉི་པའི་སྒོ་ནས་ཡུད་ཅམ་བརྒྱུགས་པ་ན་ཡང་བསྐྱར་སོ་མ་ར་ཅ་འབྲག་བཞིན་པའི་བྱིས་ཚང་ཞིག་དང་འཕྲད་སོང་།

她气喘吁吁地跑了一会儿，又碰到了一家织麻的人家。

(89)

sa	nda	ti	jy	lo	ku pbu	te
hemp	weave	one	CL	GOAL	meet	DP
སོ་མ་ར་ཅ	འབྲག་པ	གཅིག	ཚད་ཚིག་	ལས་ཚིག་	འཕྲད་པ	སྤྲིལ་ཚིག་
麻	纺织	一	量词	目词	遇见	连词

(90)

k ^h y	m	da	jo	ko ko	ti	t ^h bu	lo	m	da
quick	AVM	come	SELF	help	one	CL	GOAL	do	come
མཐུགས་པ	བྱེད་ཚིག་	ཡོང་བ	རང་ཉིད	རོགས་རམ	གཅིག	ཚད་ཚིག་	ལས་ཚིག་	བྱེད	ཡོང་བ
快	副标	来	自己	帮忙	一	量词	目词	做/干	来

(91)

jo	dzɔ ga	ɕə ɕə	da	dzə	da	ŋu
SELF	lunch	make/cook	come	eat	come	say
རང་ཉིད	དྲོས་ར	བཟོ་བཤམ་སྒྱུར	ཡོང་བ	ཟ་བ	ཡོང་བ	བཤད་པ
自己	午饭	做	来	吃	来	说

'(She) met one hemp-weaving family and (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) said, "Quickly, come help for one moment, I will go cook lunch and bring (it here and we will) come to eat."

(མོ་ཡང་བསྐྱར་)སོ་མ་ར་ཅ་འབྲག་བཞིན་པའི་བྱིས་ཚང་ཞིག་དང་འཕྲད་པ་ན། (སོ་མ་ར་ཅ་འབྲག་བཞིན་པའི་ཚོ་རོ་མེས་)མཐུགས་པོར་ང་ལ་རོགས་རམ་

བྱིས་དང་། ང་དྲོས་ར་གཡོ་སྒྱུར་བྱེད་དུ་འགྲོ་ཞེས་བཤད།

碰上一家织麻的人家，(门口的措容米)说：“快点来，帮我干一下吧，我（去）做一点午饭来吃。”

(92)

te	ta	ti	ja
DP	thus/like this	one	CL

སྒྲིལ་ཚིག་	འདི་འདྲ་	གཅིག་	ཚད་ཚིག་
连词	这样	一	量词

(93)

na nga	q ^h ʂə	na	tʂ ^h ə	le	ha	to	dzy	ro	sə
nose	shit	and	squeeze	DP	here	arrive	come	PT	again

སྒྲ་	སྒྱག་པ་	དང་	བཙོར་བ་	སྒྲིལ་ཚིག་	འདི་ན་	ཐོན་པ་	ཡོང་བ་	འདས་ཚིག་	ཡང་བསྐྱར་
鼻子	屎	和	揉	连词	这儿	到达	来	去时	又

'Again, like this, one child squeezed a ball of snot, arrived and came here again.'

ཡང་བསྐྱར་བྱིས་པ་ཞིག་གིས་སྒྲ་ལུད་རྩོག་ཅིག་ཁྱེར་ནས་འདིར་ཡོང་།

然后, 又有一个同样的(小孩)揉着一块鼻屎来到这里。

(94)

ma	di	ro	sə	ŋu	ka
NEG	right	PT	again	say/think	DP

དགག་སྒྲ་	འགྲིག་པ་	འདས་ཚིག་	ཡང་བསྐྱར་	བསམ་	སྒྲིལ་ཚིག་
否定	对	去时	又	说/想	连词

(95)

pæ	le	li	dzy	te	ε qo	li	to	ro	ji	so
run	DP	back	come	DP	home	back	arrive	PT	say	MP

བྱུག་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཕྱིར་	ཡོང་བ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁྱིམ་ཚང་	ཕྱིར་	སྒྲིབ་པ་	འདས་ཚིག་	བཤད་པ་	ཚིག་སྟེགས་
跑	连词	回	来	连词	家	回	到达	去时	说	语气

'Then (the girl thought) again it was not right and ran back and arrived back and came (to her) home.'

(དེ་ནས་བྱ་མོ་དེས་བསམ་པར་འདི་)ཡང་འགྲིག་མ་སོང་སྐྱམ་ནས་ཕྱིར་བརྒྱགས་ནས་རང་གི་ཡུལ་ལ་ཐོན།

(小女孩)想: “不对头了,” 就(又从那户人家)跑回来就到了家。

(96)

ε qo	li	to	ti	ha	ka	mi ʒi mo	ti	ja	ʂə qo
home	back	arrive	one	night	DP	brother	one	CL	die
ཁྱིམ་ཁང་	ཕྱིར	ཐོན་པ་	གཅིག	མཚན་མོ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཕུ་བོ	གཅིག	ཚད་ཚིག་	ཤི་བ་
家	回	到达	一	晚上	连词	哥哥	一	量词	死

'At (the) night (the daughter) arrived back at home; one (of her) brothers died.'

(མོ)ཕྱིར་(ཡུལ་ལ་)ཐོན་པའི་མཚན་མོ་དེར་(མོའི་)སྐུན་ཞིག་འདས་སོང་།

回到家的那个晚上, (她的)一个弟弟死了。

(97)

ʂə qo	ɳu	te	ũ ndʒə	tʰɛ	li	zə	ma	na
die	after	DP	old man	she	back	acknowledge	NEG	would
ཤི་བ་	རྗེས	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁོ་པོ	མོ	ཕྱིར	ཁས་ལེན་པ་	དགག་སྒྲི	འདོད་པ་
死	后	连词	老头子	她	回	认	否定	想/肯

'After (her brother) died, the old man (Father) would not acknowledge her back (as his daughter).'

(མོའི་སྐུན་)འདས་རྗེས། ཨ་པ་དེས་(མོ་རང་གི་བུ་མོ་ཡིན་པ་)ཁས་ལེན་ན་མ་འདོད།

(一个弟弟)死后, 爸爸不肯认她。

(98)

mæ	te	ũ ndʒə	te	tʰɛ	da	tʰi	ji
later	DP	old man	DP	she	DAT	like this	say
རྗེས	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁོ་པོ	སྒྲིལ་ཚིག་	མོ	ལ་དོན་	འདི་ལྟར	བཤད་པ་
后来	连词	老头子	连词	她	与格	这样	说

'Later the old man told her like this...'

རྗེས་སུ་ཁོ་པོ་དེས་མོར་འདི་ལྟར་བཤད།

后来, 老头子给她这样说。

(99)

ཁུ ཤེ	nu	o ljo	do mo	tɕʰə ta
first	you	up there	above	from
དང་ཐོག	ཁྱོད	ཡར་ན	ཐོག་ཏུ	ནས
首先	你	上面	上面	从

(100)

ཅེ	ni	tɕʰɛ	tɛ	ka	mbu lɛ	o mo	mi	tɕʰə
log	two	CL	cut	DP	roll	down there	GOAL	SUF-COM
མིང	གཉིས	ཚད་ཚིག	གཅོད་པ	སྒྲིལ་ཚིག	འགྲིལ་བ	མར་ན	ལས་ཚིག	འདས་ཐེས
木头	二	量词	砍	连词	滚	下面	目标	后体

(101)

ha	ba dby	li	dza	te
here	flat place	back	EXT	DP
འདི་ན	ཐང་བདེ་ས	ཕྱིར	ལས་མཐུན	སྒྲིལ་ཚིག
这儿	平地	回	存在	连词

(102)

ཅེ	tʰi	ni	tɕʰɛ	li	a	m m	m	ŋu
wood	DET	two	CL	back	INT	close	MP	say
མིང	ངས་ཚིག	གཉིས	ཚད་ཚིག	ཕྱིར	འདྲི་ཚིག	ཐག་ཉེ་བ	ཚིག་རྟེགས	བཤད་པ
木头	限词	二	量词	回	疑问	合	语气	说

'(He) said, "First, you cut a log (into) two (pieces) and roll (them) down from up here^A and see if (the two pieces are) close (to each other or not) in a flat place (where they stop rolling)."

(ཁོས་)བཤད་རྒྱུར། ཐོག་མར། ཁྱོད་ཀྱིས་ཤིང་རྒྱུ་ཞིག་དུམ་བུ་གཉིས་སུ་བཏང་ནས་འདི་ནས་མར་འགྲིལ་ཏེ། དེ་གཉིས་ཐང་བདེ་ས་ཞིག་ནས་ཐོད་དུས་ཕན་ཚུན་ལ་ཐག་ཉེ་མིན་ལྟོས་ཟེར།

“首先，你到(山)上砍两节木头，(将他们从山坡山)滚下来，到平地时看两节木头能否合在一起。”

^A If the two pieces rolled down the mountain and stopped rolling so that the two sawed ends were against one another, it would indicate that she was his true daughter.

(103)

m̩ m̩	ro	ha	ũ ndzə	tʰi	gy	li	zə	ma	na
close	PT	DP	old man	DET	CL	back	acknowledge	NEG	would
ཐག་ཉི་པ	འདས་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	མདོ་པོ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ཕྱིར	ཁས་ལེན་པ	དགག་སྒྲིལ	འདོད་པ
合	去时	连词	老头子	限词	量词	回	认	否定	想/肯

'(The two pieces of the log were) close (to each other but the) old man would not acknowledge (her) back.'

(ཤིང་དུམ་དེ་གཉིས་ཕན་ཚུན་ལ་)ཐག་ཉི་པོ། འོན་ཀྱང་མདོ་པོ་དེས་ད་རུང་(མོ་)ཁས་ལ་སྒྲིལ།

(两节木头)合(在一起)了, 但是老头子(仍然)不肯认回(自己的女儿)。

(104)

mæ	te	nu	ro tʰo	ni	mo pʰa	mbu lɛ	o mo	mi	tɕʰə
later	DP	you	millstone	two	CL	roll	down there	GOAL	SUF-COM
རྗེས་སུ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁྱོད	རང་འབྲུག་	གཉིས་	ཚད་ཚིག་	འབྲིལ་བ	མར་ན	ལས་ཚིག་	འདས་རྗེས་
后	连词	你	石磨	二	量词	滚	下面	目标	后体

(105)

te	ha	ba dby	ko	li	a	m̩ m̩	m̩	ɲu
DP	here	flat place	LOC	back	INT	close	MP	say
སྒྲིལ་ཚིག་	འདི་ན	ཐང་བདེ་ས	གནས་གཤི	ཕྱིར	འདྲི་ཚིག་	ཐག་ཉི་པ	ཚིག་སྒྲིལ་ས	བཤད་པ
连词	这儿	平地	方位词	回	疑问	合	语气	说

'Later (the old man) said, "You roll two millstone halves down (into the valley) and see if (they) are back close to (each other) or not in the flat place."'

རྗེས་སུ(མདོ་པོས་)བཤད་རྒྱུར། ཁྱོད་ཀྱིས་འབྲུག་འོག་གཉིས་མར་འབྲིལ་བར་བྱས་ནས་(དེ་གཉིས་)ཐང་བདེ་སར་(ཕན་ཚུན་ལ་)ལ་ཐག་ཉི་པོ་ལྟོས་ཟེར།

后来, (老头子)说: “你(从山顶)往(山沟)里滚两半石磨, 看(它们)能否在平地上合在一起。”

(106)

li	m m	ro	ha	li	zə	ma	na
back	close	PT	DP	back	acknowledge	NEG	would
ཕྱིར	ཐག་ཉི་བ	འདས་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཕྱིར	ཁས་ལེན་པ	དགག་སྒྲི	འདོད་པ
回	合	去时	连词	回	认	否定	想/回

'(The two millstone halves) were back close to each other but (the old man still) would not acknowledge (her) back.'

(དེ་གཉིས་པན་ཚུན་ལ་)ཐང་ཉི་ཡང་(རྒྱ་པོ་དེས་མོ་རང་གི་བླ་མོ་ཡིན་པ་ད་རུང་)ཁས་ལེན་ན་མ་འདོད།
(两半石磨)合(在一起)了, 但是(他)还是不肯认。

(107)

p ^h u mi	ly	la	k ^h a	ka
pot	CL	OTM	bake	DP
སྤྲ	ཚད་ཚིག་	ཡུལ་ཚིག་	སྒྲིག་པ	སྒྲིལ་ཚིག་
锅	量词	宾标	烤	连词

(108)

tsa ræ	ti	bu	p ^h ɕə	o	mi	tɕ ^h ə
saliva	one	CL	spit	there	GOAL	SUF-COM
མཆིལ་མ	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	འཕེན་པ	དེ་ནི	ལས་ཚིག་	འདས་རྗེས་
口水	一	量词	吐	那儿	目词	后体

(109)

vzə	da	ɕy	nu	ŋa	zə mi	dja	di
bubble	come	if	you	I	daughter	BE	say
འཕྱར་བ	ཡང་བ	གལ་ཏེ	ཁྱེད	ང	བླ་མོ	ནི་སྒྲི	བཤད་པ
起泡	来	如果	你	我	女儿	判断	说

'(The old man) took a pot and baked (it) in the hearth and said, "Spit one (bit of) saliva down (into the pot and) if it bubbles, come then, you are my daughter."

(ཤད་པོ་དེས་)སྒྲ་ར་ཞིག་(ཐབ་ཀར་)བསྐྱེགས་ནས་(བུ་མོར་)བཤད་རྒྱུར། སྒྲ་ར་ནང་དུ་མཆིལ་མ་ཅུང་ཙམ་ཐོངས་ཞིག གལ་ཏེ་དེ་རུ་ལྷུ་བ་འཕྱར་ཡོང་ན་
ཁྱོད་ངའི་བུ་མོ་ཡིན་ཟེར།

(老头子在灶火上)烤了一个锅, 说: “往里吐一滴口水, 如果溢出来的话, 那你就
是我的女儿。”

(110)

vzə	dzy	ro	ha	li	zə	ma	na
bubble	come	PT	DP	back	acknowledge	NEG	would
འཕྱར་བ	ཡོང་བ	འདས་ཚིག	སྒྲེལ་ཚིག	ཕྱིར	ཁས་ལེན་པ	དགག་སྒྲ	འདོད་པ
起泡/溢	来	去时	连词	回	认	否定	想/肯

'Bubbles came (when she spat) but (her father still) would not acknowledge (her) back.'

(ལྷུ་བ་)འཕྱར་ཡོང་ཡང་(ཁོས་མོ་རང་ད་རུང་)ཁས་ལེན་ན་མ་འདོད།

(口水)溢出来了, 但是(老头子)还是不肯认。

(111)

te	tʰɛ	ma ja	te	ŋa	zə mi	nɛ	a da	ha
DP	she	mother	DP	I	daughter	your	father	also
སྒྲེལ་ཚིག	མོ	ཨ་མ	སྒྲེལ་ཚིག	ང	བུ་མོ	ཁྱོད	ཨ་པ	ཀྱང
连词	她	妈妈	连词	我	女儿	你	爸爸	也

(112)

nu	li	zə	ma	na	te	mɛ kʰa	ro
you	back	acknowledge	NEG	would	DP	at a loss	PT
ཁྱོད	ཕྱིར	ཁས་ལེན་པ		དགག་སྒྲ	འདོད་པ	སྒྲེལ་ཚིག	ཐབས་ཟད་པ
你	回	认		否定	想/肯	连词	没办法 去时

(113)

ŋa	ha	da	q ^h a		qo	p ^h u	su	ti	ga	ti	ja	vi	nu	ko
I	here	all			raise	GEN	one	CL	one	CL	divide	you	give	
ང	འདི་ན	ཆང་མ			གསོ་བ	འབྲེལ་སྒྱ	གཅིག	ཅད་ཚིག	གཅིག	ཅད་ཚིག	བགོ་བ	ཁྱོད	སྤེར	
我	这儿	哪儿/所有			饲养	属格	一	量词	一	量词	分	你	给	

(114)

te	ti	tsu	m	q ^h a	lo	q ^h y	dzy	te
DP	all	AVM	where	GOAL	make noise	DP		
སྒྲིལ་ཚིག	མཉམ་དུ	ཁྱེད་ཚིག	གང་ན	ལས་ཚིག	འུར་ཁྱག་པ	སྒྲིལ་ཚིག		
连词	一起	副标	哪儿	目词	叫唤	连词		

(115)

nu	q ^h a	lo	dbu		ma	di
you	where	GOAL	become/marry		MP	say
ཁྱོད	གང་ན	ལས་ཚིག	འབྱུང་བ།	གཉེན་བསྐྱེགས	ཚིག་སྒྲིགས	བཤད་པ
你	哪儿	目词	成为/结婚		语气	说

'Then her mother said, "My daughter, your father also will not acknowledge you back (as his daughter, and I am) at a loss, so I will divide (our property) and give you one of each kind of all I raise here and then (you leave) and marry where all (the livestock) make noise."

(བུ་མོ་དེའི་)ཨ་མས་བཤད་རྒྱུར། དེའི་བུ་མོ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཨ་ཕས་ཀྱང་ཁྱོད་(རང་གི་བུ་མོ་ཡིན་པ་)ལས་ལེན་ན་མ་འདོད་པས་ང་ལ་འང་ཐབས་རྩམ་མི་འདུག ངས་འདི་ན་(ང་ཚོས་)གསོ་བ་འདི་(སྒྲིལ་གསལ་)རེ་རེ་ཁྱོད་ལ་བགོས་ནས་སྤེར། དེ་ནས། (སྒྲིལ་གསལ་)འདི་ཚོ་ཆང་མས་(ཁྱིམ་ཆང་)ཞིག་གི་(སྒྲིལ་ཁར་)འུར་སྒྲིག་པའི་གནས་ཞིག་ཏུ་ཁྱོད་རང་(འགྲོ་མཚམས་བཞག་ནས་ཁྱིམ་ཆང་དེའི་བུ་དང་)གཉེན་སྦྲིན་བྱས་ཟེར།

这时候, 她妈妈(无可奈何地)说: “我的女儿, 你爸也不肯认你就没办法了, 我这里所养的(家畜)一样给你分一个, (这些家畜)走到哪儿一起都叫唤, 你就去那儿当(那家人的)媳妇吧。”

(116)

ɕy	te	wa ma	ji mi	su dza	nda	ro	to	ha
went	DP	EXC	house	attractive	very	LOC	arrive	DP
ཕྱིན་པ་	སྤྱི་ལ་ཚིག་	འབོད་ཚིག་	ཁང་བ་	ཡིད་དབང་འཕྲོག་པ་	ཉ་ཅང་	གནས་གཤི	ཐོན་པ་	སྤྱི་ལ་ཚིག་
去	连词	叹词	房子	漂亮/好看	很	位格	到达	连词

(117)

yi	na	q ^h o ræ	t ^h i ki	ja bæ	q ^h y dzy	ja bæ	ma	q ^h y dzy
cow	and	goat	these	half	make noise	half	NET	make noise
བ་མོ	དང་སྤྱ	ར	འདི་ཚོ	ཕྱེད་ཀ	འུར་རྒྱག་པ་	ཕྱེད་ཀ	དགག་སྤྱ	འུར་རྒྱག་པ་
牛	和	羊	这些	一半	叫唤	一半	否定	叫唤

'(She) went and, *wa⁵³ ma⁵³*,^A arrived at (places where there were) very attractive houses, and half of the cows and goats made noise but (the other) half didn't make noise.'

དེ་ནས་(མོ་)ལས་དྲུ་ཆས་ལ་ཁང་བ་ཉ་ཅང་ཡིད་དབང་འཕྲོག་པ་དག་ཡོད་པའི་གནས་སུ་ཐོན་པ་ན་བ་མོ་དང་ར་སྤྱ་ཕྱེད་ཀས་འུར་རྒྱ་བསྒྱགས་པ་དང་ཕྱེད་ཀས་འུར་རྒྱ་མ་བསྒྱགས།

(她)走后,到了有很好看的房子的地方,但是这些牛羊一半叫唤了,而另一半没有叫唤。

(118)

ka	yi	na	q ^h o ræ	t ^h i ki	mæ	mbæ	tɕə tɕə
DP	cow	and	goat	these	later	follow	often/always
སྤྱི་ལ་ཚིག་	བ་མོ	དང་སྤྱ	ར	འདི་ཚོ	རྗེས་	རྗེས་བསྐྱེགས་པ་	ཉིན་རྒྱུན་
连词	牛	和	羊	这些	后面	跟随	只是

'Later (she) always followed the cows and goats.'^B

རྗེས་སུ་(མོ་)ཉན་པར་བ་མོ་དང་ར་མའི་རྗེས་བསྐྱེགས་ནས་སོང་།

(她)总是跟随着那些牛羊(往前走)。

^A An expression of surprise.

^B She could not stop in these places because her mother had told her to marry in a place where all the livestock made noises.

(119)

te	mbæ	le	o ljo	ko	ma ndza	ha dby	ly	k ^h a rə	te
DP	follow	DP	up there	LOC	corn	shelter	CL	beside	DP
སྒྲིལ་ཚིག་	འགྲོ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཡར་ན	གནས་གཤི	མ་ཚོས་ལོ་ཉྒྱག	ཁང་བ	ཚད་ཚིག་	འགྲམ་དུ	སྒྲིལ་ཚིག་
连词	走	连词	上面	方位词	玉米	房子	量词	旁边	连词

(120)

ti	ja	ha	li	ma	ndzə	m	k ^h y dzy	ro
one	CL	also/even	back	NEG	leave/remain	AVM	make noise	PT
གཅིག་	ཚད་ཚིག་	ཀྱང	ཕྱིར	དགག་སྒྱུ	ལུས་པ	བྱིད་ཚིག་	འུར་རྒྱག་པ	འདས་ཚིག་
一	量词	也	回	否定	留/剩	副标	叫唤	去时

'Then (the daughter) went and at one corn shelter, all the (the livestock) made noise without even one remaining (not making noise).'

དེ་ནས་(མོ་)ཕྱིན་ནས་མ་ཚོས་ལོ་ཉྒྱག་གི་ཁང་བ་ཞིག་གི་འགྲམ་དུ་སྒོ་ཕྱགས་ཚང་མས་འུར་བརྒྱབ།

跟到一个玉米杆(做成的)茅屋门口时, (那些牛羊)全部都叫唤了。

(121)

te	jo	ma ja	jo	sa	su	ŋu	ka
DP	SELF	mother	SELF	tell	GEN	say/think	DP
སྒྲིལ་ཚིག་	རང་ཉིད	མ་མ	རང་ཉིད	བཤད་པ	འབྲེལ་སྒྱུ	བསམ	སྒྲིལ་ཚིག་
连词	自己	妈妈	自己	说	属格	说/想	连词

(123)

yi	na	q ^h o ræ	t ^h i ki	la	ha	t ^h o	dzo	hĩ
cow	and	goat	these	OTM	here	ABS	EXT	PER
བ་མོ	དང་སྒྱུ	ར	འདི་ཚོ	ལུ་ལ་ཚིག་	འདི་ན	སྒྲིབ་ཚིག་	ལས་མ་ཐུན	སྒྲིལ་ཚིག་
牛	和	羊	这些	宾标	这儿	肯定	存在	祈使

(124)

ka	ha dby	t ^{hi}	ly	lo	ly	cy	te
DP	shelter	DET	CL	GOAL	watch/see	went	DP

སྒྲིལ་ཚིག་ ཁང་བ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལས་ཚིག་ ལྟ་བ ཕྱིན་པ སྒྲིལ་ཚིག་

连词 房子 限词 量词 目词 看 去 连词

(125)

a mi mo	ŋa	ku ta	ta	gy	da	ha	fo	ji	le
old woman	I	like	like this	CL	only	here	sit	say	MP

མཁན་མོ་ ང འདྲ་བ འདི་འདྲ ཚད་ཚིག་ ཁོ་ན འདི་ན ལྷོད་པ བཤད་པ ཚིག་རྟེན་གས

老婆婆 我 像 这样 量词 只是 这儿 趴 说 语气

'Then (she) thought, "My mother told me (that this place, where all the livestock make noise, is where I should stay)," and (she) left these cows and goats here, and went into the (corn) shelter to see (have a look) and there was only an old woman, like me,^A sitting there.'

དེ་ནས། (མོས་)བསམས་རྒྱུར། ངའི་ཨ་མས་ང་ལ་(སྒོ་ཕྱགས་ཚང་མས་སྒྲོ་སྒྲིག་པའི་སར་སྡོད་ཅེས་)བཤད་ཟིན་སྟེ་ནས་(མོས་)བ་མོ་དང་ར་འདི་ཚོ་གནས་དེར་བསྐྱར་ནས་ཁང་བ་དེ་ནང་དུ་ལྟ་བར་ཕྱིན་པ་ན། མཁན་མོ་ང་འདྲ་བ་ཞིག་(གཏམ་རྒྱུད་བཤད་མཁན་གྱིས་རང་ཉིད་དཔེར་བྲངས་ནས་སྒྲིབ་)དེར་བཙོག་འདུག

于是, (她)想: “那是妈妈给我说的,” 让牛羊停下, (自己走进)茅屋去看时只有一个像我一样老婆婆趴在里面。

(126)

te	a zə	nu	zi	a	dzo	ŋu	te
DP	mother-in-law	you	son	INT	EXT	say	DP

སྒྲིལ་ཚིག་ ཁྱོས་མོ་ ཁྱོད ལུ་མོ་ འདི་ཚིག་ ལས་མཁུན་ བཤད་པ སྒྲིལ་ཚིག་

连词 婆婆 你 儿子 疑问 存在 说 连词

^A The storyteller described the old woman in the story as being about her age.

(127)

zi	te	dzo	lo	te
son	DP	EXT	MP	DP
བུ	སྒྲེལ་ཚིག	ལས་མཐུན	ཚིག་རྟེན	སྒྲེལ་ཚིག
儿子	连词	存在	语气	连词

(128)

nu	ŋe	zi	lo	da	ma	qæ	pa	di
you	our	son	watch/like	come	NEG	would	MP	say
ཁྱེད	རེ་ཚོ	བུ	ལྟ་བུ	ཡོང་བ	དགག་སྒྲི	འབོད་ཚིག	ཚིག་རྟེན	བཤད་པ
你	我们	儿子	看	来	否定	想	语气	说

'(The girl) asked, "Mother-in-law, do you have sons?" and (the old woman) answered, "(I) have a son but would you come to like our son?"'

(བུ་མོ་དེས་)ཁྱོས་མོ་ལགས། ཁྱེད་ལ་བུ་ཡོད་དམ་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (མུ་མོ་དེས་)བུ་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཁྱེད་འདི་བུ་ལ་ལྟ་བུ་ཡོང་འདོད་དམ་ཞེས་དྲིས།

(小女儿)问：“婆婆，你有儿子吗？”(婆婆)说：“有儿子，但是你不会看上我们的儿子吧。”

(129)

a	wa	jo	no	mi	m	lo
EXC	SELF	your	wife	be	MP	
འཇོན་སྒྲི	རང་ཉིད	ཁྱེད	ཚུང་མ	བཟོ་བ	ཚིག་རྟེན	
叹词	自己	你	妻子	当	语气	

(130)

zi	a	dzo	su	dja	le	ŋu	te	dzo	ŋu
son	INT	EXT	GEN	BE	MP	say	DP	EXT	say/answer
བུ	འདྲི་ཚིག	ལས་མཐུན	འབྲེལ་སྒྲི	ནི་སྒྲི	ཚིག་རྟེན	བཤད་པ	སྒྲེལ་ཚིག	ཡོད་པ	བཤད་པ
儿子	疑问	存在	属格	判断	语气	说	连词	有	说

'(The girl) said, "*a⁴⁴ wa⁵⁵*, I will be your (family's) wife. Do (you) have sons?" and (the old woman) answered, "(I) have (a son)."

(བུ་མོས་)ང་ཁྱོད་ཀྱི་བུ་འོ་ཆུང་མ་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན། ཁྱོད་ལ་བུ་ཡོད་དམ་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (མཁན་མོས་)ང་ལ་བུ་ཡོད་ཅེས་ལན་བཏབ།

(小女儿对老婆婆)说：“哎呀！我(会)当你们的（儿）媳妇的，(你)到底有没有儿子呀？”(老婆婆)说：“有！”

(131)

ge ræ	m	a sa	te	li	dzy	ro	ji	le
real	AVM	later	DP	back	come	PT	say	MP
ངོས	ཁྱེད་ཚོ་ཀྱི་	ཆུང་མ་འགོར་རྗེས་	སླེལ་ཚོགས་	བྱིར	ཡོང་བ་	འདས་ཚོགས་	བཤད་པ་	ཚོགས་སྟེགས་
真	副标	后来	连词	回	来	去时	说	语气

'It was said (the son) really came back (home) later.'

ཆུང་མ་འགོར་རྗེས། (མོའི་བུ་)ངོས་བྱིར་(ཡུལ་ལ་)ཡོང་བར་གྲགས།

后来, (儿子)真的回来了。

(132)

zi	t ^h i	ja	o mo	lo	li	dzy	te
son	DET	CL	down there	GOAL	back	come	DP
བུ	ངོས་ཚོགས་	ཚད་ཚོགས་	མཐར་ན	ལས་ཚོགས་	བྱིར	ཡོང་བ་	སླེལ་ཚོགས་
儿子	限词	量词	下面	目词	回	来	连词

(133)

la p ^h a	m	ha dby	t ^h i	p ^h æ	lo	li	lo	ka
lean	AVM	shelter	DET	CL	GOAL	back	watch	DP
སྒོ་བ	ཁྱེད་ཚོགས་	ཁང་བ	ངོས་ཚོགས་	ཚད་ཚོགས་	ལས་ཚོགས་	བྱིར	ལྟ་བ	སླེལ་ཚོགས་
斜	副标	茅屋	限词	量词	目词	回	看	连词

(134)

li	da	ma	na	ro	ji	so	sa ndo	ka
back	come	NEG	would	PT	say	MP	shy	DP
ཕྱིར	ཡོང་བ	དགག་སྟོ	འདོད་པ	འདས་ཚིག་	བཤད་པ	ཚིག་སྟེགས་	ངོག་ཞོང་བ	སྟེལ་ཚིག་
回	来	否定	想/肯	去时	说	语气	羞涩	连词

'It was said the son came back from down there (at the doorway) and looked, leaning back into the shelter; (he) was shy and would not come back (inside).'

ལུ་དེ་མར་ནས་ཡར་ཡོང་ནས་ངོག་ཞོང་སྟེ། མགོ་བོ་བྱར་གཅིག་ཏུ་བསྟེན་ནས་ནང་དུ་ལྟ་བཞིན་ཁང་བའི་ནང་དུ་ཡོང་མ་འདོད།

那个儿子从(门外)回来时,斜着眼睛一看,(见了她)就羞涩得不肯回来。

(135)

te	su	nu	tɕ ^h ə mi	m	ji	li	da	mɛ	ŋu
DP	people/she	you/your	wife	make/be	say	back	come	MP	say
སྟེལ་ཚིག་	མི། མ	ཁྱེད	ཚུང་མ	བཟོ་བ	བཤད་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ	ཚིག་སྟེགས་	བཤད་པ
连词	人/她	你	妻子	当	说	回	来	语气	说

(136)

te	li	dzy	te	gi ʒi	ti	p ^h ɕə tɕ ^h y	tɕu	li	dzy
DP	back	come	DP	birds	one	bag	trap	back	come
སྟེལ་ཚིག་	ཕྱིར	ཡོང་བ	སྟེལ་ཚིག་	བྱ	གཅིག་	ཁུག་མ	རྩི་རུ་བཟུང་བ	ཕྱིར	ཡོང་བ
连词	回	来	连词	鸟	一	包	打/捕捉	回	来

'Then (the old woman) said, "She says (she) will be your wife, come back (inside)," then (the boy) came back (inside) with one bag of trapped birds.'

དེ་ནས་(ཞད་མོས་)མོ་རང་ཁྱེད་ཀྱི་ཚུང་མ་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་ཟེར། ནང་དུ་གླག་ཅིས་བཤད་པ་ན། (ལུ་དེས་)རྩི་རུ་བཟུང་བའི་བྱེལ་ཁུག་མ་གང་ཁྱེད་ནས་ནང་དུ་འོངས།

(老婆婆) 说: “进来呀! 人家说要当你的妻子,” 于是, 捉了一些鸟进来。

(137)

te	na	zə mi	t ^{hi}	ja	ni	mi	lo	tɕ ^{hə}
DP	we	girl	DET	CL	ERG	fire	GOAL	make

སྤྲེལ་ཚིག་ ང་ཚོ་ ལུ་མོ་ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ བྱིད་སྤྱ མེ ལས་ཚིག་ བཟོ་བ

连词 我们 女儿 限词 量词 作格 火 目词 生火

(138)

a mi mo	t ^{hi}	gy	t ^{hɛ}	ni	ta ta	le	mi	t ^{hi}	ko
old woman	DET	CL	she	ERG	carry	DP	fire	GOAL	get warm

ཀན་མོ་ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ མོ་ བྱིད་སྤྱ བཟུང་བ སྤྲེལ་ཚིག་ མེ ལས་ཚིག་ མེར་སྤོབ

老婆婆 限词 量词 她 作格 抓 连词 火 目词 烤火

(139)

gi zi	t ^{hi} ki	y	le	a mi mo	t ^{hi}	gy	lo	tɕə
bird	these	roast	DP	old woman	DET	CL	GOAL	give to eat

བྱ འདི་ཚོ་ སྤྲེལ་བ སྤྲེལ་ཚིག་ ཀན་མོ་ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལས་ཚིག་ སྤེར

鸟 这些 烧 连词 老婆婆 限词 量词 目词 给

(140)

te	ɛ	y	su	q ^h ɕə	ha	q ^h ɕə	le	ŋu
DP	MP	roast	GEN	tasty	also	tasty	MP	say

སྤྲེལ་ཚིག་ ཚིག་སྒྲེགས་ སྤྲེལ་བ འབྲེལ་སྤྱ ཞིམ་པོ་ ཏུང་ ཞིམ་པོ་ ཚིག་སྒྲེགས་ བཤད

连词 语气 烧 属格 好吃/香 也 好吃/香 语气 说

"Then our girl made a fire; carried the old woman to get warm by the fire; roasted the birds and gave (them to) the old woman to eat, and then (the old woman) said, "Oh, roasted (bird) is also tasty, tasty."

དེ་ནས་ང་ཚོའི་ལུ་མོས་མེ་བཟུང་ནས་ཀན་མོ་དེར་མེར་སྤོབ་སུ་བཟུག་པ་དང་། བྱིད་དག་མེ་བོག་ཏུ་བསྤྲེལ་ནས་(ཀན་མོར་)བྱིན་པ་ན། (ཀན་མོ་དེས་)མོ། (བྱ་ཤ་)སྤྲེལ་མའང་ཞིམ་པོ་འདྲག་ཅེས་བཤད།

然后, 我们的那个小女儿(在茅屋里)生了火, 抱起老婆婆往火边烤, 烧了鸟肉(递)给她吃, (老婆婆)说: “啊! (原来)烧的(食物)也香香的呀!”

(141)

mæ te tʰɛ jo jo ka nu tʰi ki qʰa qʰa

later DP he with DP you these where

རྗེས་སུ སླེལ་ཚིག་ བློ་ མཉམ་དུ སླེལ་ཚིག་ བློད་ འདི་ཚོ་ གང་ན

后来 连词 他 跟 连词 你 这些 哪儿

(142)

tʰu dzy su dja ŋu te ʂo ma na

trap come GEN BE say DP tell NEG would

ཉི་རུ་བཟུང་བ་ ཡོང་བ་ འབྲེལ་སྒྲ་ ཉི་རྒྱ་ བཤད་པ་ སླེལ་ཚིག་ བཤད་པ་ དགག་སྒྲ་ འདོད་པ་

捕捉 来 属格 判断 说 连词 说 否定 想/肯

Later (the girl) was with him (the boy) and asked, "Where did you trap these (birds)?" but (he) would not tell.

རྗེས་སུ (སུ་མོ་དེ་སུ་དེ་)དང་མཉམ་དུ་སྡོད་དུས། (མོས་)བློད་ཀྱིས་འདི་ཚོ་གང་ནས་ཉི་རུ་བཟུང་ཡོང་བ་ཡིན་ཞེས་དྲིས་པ་ན་ཁོས་ལན་མ་བཏབ།

后来，(她) 跟着他问：“你这是从在哪儿捕来的？”但是 (他) 不肯说。

(143)

mæ te tʰɛ ŋi ɣo la la le kʰi tʰo ly

later DP she ERG needle CL OTM DP string ball

རྗེས་ སླེལ་ཚིག་ མོ་ ཉིད་སྒྲ་ ལབ་ ཚད་ཚིག་ ཡུལ་ཚིག་ སླེལ་ཚིག་ སྒྲ་དོག་

后来 连词 她 作格 针 量词 宾标 连词 线团

(144)

ɣu ba zu ka la tʰɛ ba la ka tʂʰu ɕy hĩ

top/end thread DP OTM he cloth edge insert went PER

ཕྱི་མོ་ བརྒྱས་པ་ སླེལ་ཚིག་ ཡུལ་ཚིག་ བློ་ ལྷ་བ་ མཐའ་ བཅུགས་པ་ བྱིན་པ་ སླེལ་ཚིག་

头/端 穿 连词 宾标 他 衣服 衣襟 插 去 祈使

'Later she took one needle and threaded the string (from the) ball top and inserted (the needle) into his (upper) clothes' edge and let (the string follow the boy) and went (to the place where he had trapped the birds).'

རྗེས་སུ་མོས་ཁབ་ཅིག་སྐྱད་དོག་ཅིག་གི་སྒྲིལ་མོར་བརྒྱས་པ་དང་། ཡང་ཁབ་དེ་ཁོའི་ལུ་བའི་སྒྲིལ་མོར་བཅེས་ཏེ་འགྲོ་བུ་བཅུག་པས་(སྐྱད་པས་བུ་དེ་འགྲོ་སའི་གནས་སུ་ལམ་ཞིག་བཟོས།)

后来，她用一根针穿过一个线团的一端，（把针）插到他的衣襟上去。

(145)

k^hi t^ho ly t^hi ly la ε qo tɕə ta ka
string ball DET CL OTM home leave DP

སྐྱད་དོག དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལུ་ལ་ཚིག་ བྱིས་ འཛོག་པ་ སྒྲིལ་ཚིག་

线团 限词 量词 宾标 家 放 连词

(146)

t^hε ɕy ti zə te k^hi t^hi ly t^hε nɪ tɕə
he went as long as DP string DET CL he ERG pull

ཁོ བྱིན་པ་ བར་དུ སྒྲིལ་ཚིག་ སྐྱད་པ་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ཁོ བྱིད་སྒྲི འཐེན་པ་

他 去 只要 连词 线 限词 量词 他 作格 拉

(147)

le ɕy ɕy ɕy m ɕy tɕə tɕə
DP smooth AVM went often/always

སྒྲིལ་ཚིག་ འཇམ་པོ་ བྱིད་ཚིག་ བྱིན་པ་ ནམ་ཡང་

连词 慢慢 副标 去 总是

'(She) left the string ball at home and the string was always pulled and went smoothly with him as long as he went.'

(མོས་)སྐྱད་དོག་དེ་བྱིས་ཏུ་བཞག་པ་དང་། (ཁོ་)གང་སར་བྱིན་ན་སྐྱད་པ་དེ་ཡང་ཁོས་འཐེན་ནས་འཇམ་པོར་བྱིན་པ་རེད།

把线团放在家里，只要他一走，这根线也被他慢慢地拉走。

(148)

ɕy	le	to	ro	to	t ^h Bu	te	k ^h i	t ^h i	la
went	DP	reach	LOC	reach	when	DP	string	DET	CL
ཕྱིན་པ	སླེལ་ཚིག	ཐོན་པ	གནས་གཤི	ཐོན་པ	སྐབས་སུ	སླེལ་ཚིག	སྒྲིང་པ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག
去/走	连词	到达	位格	到达	时候	连词	线	限词	量词

(149)

ma	bu ly	m	ha	dza	ro
NEG	move	AVM	here	EXT	PT
དགག་སྒྲ	འགྲུལ་བ	བྱེད་ཚིག	འདི་ན	ལས་མཐུན	འདས་ཚིག
否定	动	副标	这儿	存在	去时

'(He) went and reached the place (he should) reach, and when the string was here it didn't move (anymore).'

ཁོ་རང་ཉིད་འགྲོ་སའི་གནས་སུ་ཐོན་དུས་སྒྲིང་པ་འང་མ་འགྲུལ།

(他)走到了该到的地方时, 这根线一动也不动地停在那儿了。

(150)

zə mi	t ^h i	ja	te	k ^h i	t ^h i	la	tso tso	ɕy	tɕə tɕə
girl	DET	CL	DP	string	DET	CL	along	went	often
བུ་མོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སླེལ་ཚིག	སྒྲིང་པ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	བརྒྱུད་ནས	ཕྱིན་པ	ནམ་ཡང
女儿	限词	量词	连词	线	限词	量词	沿着	去	一直

(151)

te	o tjo	hæ	p ^h u ly	ly	o	ndzɛ	ji tɕa	ka
DP	over there	gold	island	DP	there	EXT	fact	DP
སླེལ་ཚིག	ཕར་ན	དངུལ	སྤིང་ཐུན	ཚད་ཚིག	དེ་ན	ལས་མཐུན	དོན་དངོས་སུ	སླེལ་ཚིག
连词	那儿	金	岛屿	量词	那儿	存在	原来	连词

(152)

t ^{hi}	ly	ko	gi zi	p ^h so	o	ndzu
DET	CL	LOC	birds	untie	LOC	EXT
དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	གནས་གཞི	བྱ	གྲོལ་བ	གནས་གཞི	ལས་མཐུན
限词	量词	位格	鸟	解	位格	存在

'The girl always went along with the string; in fact, there was one gold island there and (he) was untying the birds (taking the birds out of traps) there.'

བུ་མོ་དེས་ནམ་ཡང་སྐད་པའི་རྩིས་དེད་ནས་བྱིན་པ་ན། ཁོ་མ་གཞི་དངུལ་གྱི་གླིང་ཐུན་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་ཡོད་ལ། (བུ་དེས་)དེར་བྱ་དག་(རྟོ་ལས་)གྲོལ་གྱིན་འདུག།

女孩一直沿着这根线走去, 原来在那儿有一块金岛, (他就在)那个岛上解鸟。

(153)

gi zi	p ^h so	li	dzy	nu	te	ε qo	li	dzy
bird	untie	back	come	after	DP	home	back	come
བྱ	གྲོལ་བ	ཕྱིར	ཡོང་བ	རྗེས	སྐྱེལ་ཚིག་	ཁྱིམ	ཕྱིར	ཡོང་བ
鸟	解套/取	回	来	后	连词	家	回	来

'(The boy and girl) came back home after (he finished) untying the birds.'

བྱ་དག་(རྟོ་ལས་)གྲོལ་རྗེས་(ཁོ་གཉིས་)ཕྱིར་ཁྱིམ་དུ་ཡོང་།

(他)把鸟解下来后, (他俩一起)回来了。

(154)

te	zi	t ^{hi}	ja	t ^h ε	da	t ^{hi}	ŋu
DP	son	DET	CL	she	DAT	like this	say/speak
སྐྱེལ་ཚིག་	བུ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	མོ	ལ་དོན	འདི་འདྲ	བཤད་པ
连词	儿子	限词	量词	她	与格	这样	说

'Then the son spoke to her (the girl) like this.'

དེ་ནས་བྱ་དེས་བྱ་མོར་འདི་སྐད་བཤད།

然后, 儿子对她这样说。

(155)

hũ	NGV	tɕə	tɕæ	tɕə	tɕæ	ɲu	te	nu	t ^h a	qɥ	li	xi	ma	di
night	OP	OP	say/sound	DP	you	NEG	scare	MP	say					
མཚན་མོ	ལད་རྫོས་	ལད་རྫོས་	བཤད་པ	སྒྲེལ་ཚིག་	ཁྱོད	དགག་སྒྱུ	སྒྲག་པ	ཚིག་སྒྲེགས་	བཤད་པ					
晚上	拟声	拟声	说/响	连词	你	否定	害怕	语气	说					

'(The boy) said, "At night, don't you be scared when it sounds *tɕə¹¹ tɕæ¹¹ tɕə¹¹ tɕæ¹¹*."

(བྱ་དེས་)མཚན་མོར་ཅིའི་གྲོད་ཅིའི་གྲོད་ཅེས་པའི་སྒྲ་སྒྲག་པའི་ཚིག་ཁྱོད་འཇིགས་སྐར་མ་སྒྲེས་ཞེས་(བྱ་མོར་དེ་ལྟར་)སྒྲས།

“晚上, 叽喳, 叽喳的声音在响时, 你不要害怕。”

(156)

hũ	NGV	te	tɕə	tɕæ	tɕə	tɕæ	di	ʂə	ɲi	ha	ma	dbu	m
night	DP	OP	OP	say/sound	seven	day	also/even	NEG	pass	AVM			
མཚན་མོ	སྒྲེལ་ཚིག་	ལད་རྫོས་	ལད་རྫོས་	བཤད་པ	བདུན	ཉིན	ཀྱང	དགག་སྒྱུ	འགྱུར་བ	ཁྱེད་ཚིག་			
晚上	连词	拟声	拟声	说/响	七	天	也/还	否定	成为	副标			

(157)

ji	mi	dzo	ma	t ^h a	ly	dbu	ro
house	beautiful	one	become/form	PT			
ཁང་པ	མཛེས་པ	གཅིག	འགྱུར་བ	འདས་ཚིག་			
房子	漂亮/好看	个	成为/形成	去时			

'At night, *tɕə¹¹ tɕæ¹¹ tɕə¹¹ tɕæ¹¹* sounded and, (when) not even seven days had come, one beautiful house formed.'

མཚན་མོར་ཅིའི་གྲོད་ཅིའི་གྲོད་ཀྱི་སྒྲ་བསྒྲགས་པ་དང་། ཉིན་བདུན་ཡང་མ་འགོར་པར་ཁང་པ་མཛེས་གིང་སྒྲག་པ་ཞིག་བསྒྲན་འདུག།

晚上, (茅屋周围) 响着叽喳, 叽喳的声音, 还没过七天, 一个好看的房子就(神奇地)形成了。

(158)

te	ts ^h ɛ tsə	væ	t ^h a	te	t ^h ɛ	a mi	te
DP	rape	bloom	when	DP	she/her	mother	DP
སྒྲིལ་ཚིག་	ལྷག་གར་	མེ་ཉོག་བཞད་པ་	སྐབས་	སྒྲིལ་ཚིག་	མོ་	ཨ་མ་	སྒྲིལ་ཚིག་
连词	油菜	开花	时候	连词	她	妈妈	连词

(159)

ts ^h ɛ tsə	rə gy	t ^h i	la	tso tso	le	su	li	ɕy
rape	road	DET	CL	along	DP	look for	back	went
ལྷག་གར་	ལམ་	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	བརྒྱད་ནས་	སྒྲིལ་ཚིག་	འཚོལ་བ་	ཕྱིར་	ཕྱིན་པ་
油菜	路	限词	量词	沿着	连词	寻找	回	去

'When the time of blooming rape (came), her mother went back along with the rape (flower) road to look for her.'^A

ལྷག་གར་མེ་ཉོག་བཞད་པའི་རྒྱལ་སྤྱ། བུ་མོ་འདིའི་ཨ་མ་ལྷག་གར་གྱི་ལམ་བརྒྱད་ནས་ཕྱིར་(རང་གི་བུ་མོ་དེ་)འཚོལ་བར་ཕྱིན།
油菜花开的时节, 她的妈妈就沿着这条油菜路找去。

(160)

t ^h ɛ	a mi	o	ti	tso	ka rə	le	li	dzy
her	mother	there	one	CL	visit	DP	back	come
མོ་	ཨ་མ་	དེ་ན་	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	ལྷ་སྒོར་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཕྱིར་	ཡོང་བ་
她	妈妈	那儿	一	量词	玩耍	连词	回	来

'Her mother visited there (at her daughter's home) one time and came back...'

མོའི་ཨ་མ་(རང་གི་བུ་མོ་སྤོང་བའི་ས་)དེར་ཐེངས་གཅིག་ལ་ལྷ་སྒོར་དུ་ཡོང་རྒྱུ་ཕྱིར་ཕྱིན།
她的妈妈在(女儿)那儿玩了一趟回来。

^A It is understood that the mother gave her daughter some rape seed which she scattered throughout her travels after her father refused to acknowledge her.

(161)

li dzy te a ma jo zə mi nu li zə
 back come DP EXC SELF daughter your back acknowledge
 ཕྱིར ཡོང་བ སྒྲིལ་ཚིག་ འཕྲོད་སྐྱ རང་ཉིད བུ་མོ ཁྱོད ཕྱིར ཁས་ལེན་བ
 回 来 连词 叹词 自己 女儿 你 回 认

(162)

ma na su a mi te su qæ le ma ka ro ŋu
 NEG would GEN now DP rich DP very PT say
 དགག་སྐྱ འདོད་པ འབྲེལ་སྐྱ ད་ལྟ སྒྲིལ་ཚིག་ ལྷན་པོ སྒྲིལ་ཚིག་ ཏ་ཅང འདས་ཚིག་ བཤད་པ
 否定 愿意 属格 现在 连词 富裕 连词 否定 去时 说

'(The mother) came back and said (to her husband), "*a⁵³ ma⁵³*,^A it was (that) you wouldn't acknowledge my daughter, and now (she) is very rich."

(བུ་མོའི་ཨ་མ་)ཕྱིར་ཡོང་ནས་བཤད་རྒྱུར། ཅི་འདྲའི་མཚར་པ་ལའང་། ཁྱོད་ཀྱིས་རང་གི་བུ་མོ་ཕྱིར་ཁས་ལེན་མ་འདོད་པས་ད་ལྟ་(མོ་)ཏ་ཅང་ལྷན་པོས་བཤད།

回来后, (女儿的妈妈)说: “我的女儿, 你不愿意认的, 现在富得不得了了。”

(163)

ũ ndzə tʰi gɣ ha jo ha
 old man DET CL also SELF also
 མདོ་པོ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ གྲང་ཤར་ རང་ཉིད གྲང་ཤར་
 老头子 限词 量词 也 自己 也

(164)

ti tɕo ka rə be hũ ro di
 one CL visit go should FT say
 གཅིག་ ཚད་ཚིག་ ལྟ་སྒྲོར་ འགྲོ་བ འོས་པ མ་འོངས་པ བཤད་པ
 一 量词 玩耍 走 应该 未时 说

^A *a⁵³ ma⁵³* = an expression of astonishment.

'The old man also said, "I also should go to visit once."

ཀླད་པོ་དེས་ཀྱང་ངའང་ཐེངས་གཅིག་ལ་འགྲོ་འོས་ཞེས་སྒྲུབ།

老头子也（自不量力地）说：“我也该(到女儿家)去玩一趟呀！”

(165)

te ũ ndzə t^hi gy ha
DP old man DET CL also

སྒྲེལ་ཚིག་ ཀླད་པོ་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ཀྱང་།འང་

连词 老头子 限词 量词 也

(166)

ts^hɛ tsə rə gy t^hi la tso tso ɕy
rape road DET CL along went

ལོག་གར ལམ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ བརྒྱད་ནས ཕྱིན་པ་

油菜 路 限词 量词 沿着 去

'Then the old man also went along the rape (flower) road.'

དེ་ནས་ཀླད་པོ་དེ་འང་ལོག་གར་གྱི་ལམ་དེ་བརྒྱད་ནས་ཕྱིན།

于是, 老头子也沿着这条油菜路(走)去。

(167)

a wo a wo nu hǎ q^ho bo ga da
father father you gold door go through INT

ཨ་མ ཨ་མ ཁྱོད གསེར མྱོ བརྒྱད་ནས སྒྲེལ་ཚིག་

爸爸 爸爸 你 金 门 过/进 疑问

(168)

ŋu q^ho bo ga le ŋu
silver door through MP say

དངུལ མྱོ བརྒྱད་ནས ཚིག་རྟེན་ས བཤད་པ་

银 门 过/进 语气 说

'(The daughter saw him and) asked, "Father, Father, will you go through the gold door or silver door?"'

(བུ་མོས་རང་གིས་ཨ་ཕར་)ཨ་ཕ། ཨ་ཕ། ཟྱོད་གསེར་སྒོ་བརྒྱད་ནས་འགོ་འདྲོད་དམ་དཔལ་སྒོ་བརྒྱད་ནས་འགོ་འདྲོད་ཅིས་དྲིས།
(女儿见爸爸站在门口)便问: “爸爸, 爸爸, 你(想)进金门还是银门?”

(169)

a	bo	li	bo	te	hæ	q ^h o bo	ma ^A	ga	te	ŋu
since	come	back	come	DP	gold	door	NEG	go through	MP	say
ཡིང་བ	ཡིང་བ	བྱིར	ཡིང་བ	སྒྲིལ་ཚིག་	གསེར་	སྒོ་	དགག་སྒྲིལ་	བརྒྱད་ནས་	ཚིག་རྟེན་གས་	བཤད་བ
既然	来	回	来	连词	金	门	否定	过	语气	说

'(Then Father) answered, "Since (I already) came, (I) will go through the gold door.'

(ཨ་ཕས་རང་)འདི་ལ་ཐོན་བྱུང་བས་གསེར་སྒོ་ལས་འགོ་ཞེས་བཤད།
(爸爸)说: “(既然)来都来了, 还不过金门嘛!”

(170)

te	ce	q ^h o bo	be	su	mi	na	qa qa
DP	wood	door	fall down	man	GOAL	crash	nearly
སྒྲིལ་ཚིག་	ཤིང་	སྒོ་	འོག་བ	མི	ལས་ཚིག་	གཞོན་བ	ཉ་ལས་
连词	木	门	倒	人	目标	压	接近/几乎

(171)

ti	k ^h y	lo	ga	ɕy
one	CL	GOAL	go through	went
གཅིག་	ཚད་ཚིག་	ལས་ཚིག་	བརྒྱད་ནས་	བྱིན་བ
一	量词	目标	过/进	去

^A *ma*⁴⁴ *ga*⁴⁴ or 'not go through', followed by the sound word *te*⁵³ emphasizes and suggests "I surely will go through the gold door."

'Then (the daughter) let (him) go through one wooden door, (and the door) nearly fell down and crashed on him.'

དེ་ནས་བུ་མོས་ཁོ་ཉ་ལམ་ལོག་ལ་ཉེ་བའི་ཤིང་སྒོ་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་འགྲོ་བུ་བཅུག

(女儿)却让他往一扇几乎要倒下(来), 压在人(身)上的木门里进去。

(172)

ε qo	to	te	a wo	nu	tʂʰə ʂo	dzə	da	li ɳi	dzə	le	ɳu
home	arrive	DP	father	you	goat	eat	or	yak	eat	MP	say/ask
བྱིས་ཚང	ཐོན་པ	སྒྲིལ་ཚིག	ཨ་པ	ཁྱེད	ར	ཟ་བ	འདྲི་ཚིག	ཙོར	ཟ་བ	ཚིག་རྟེན་གས	བཤད་པ
家庭	到达	连词	爸爸	你	羊	吃	疑问	牦牛	吃	语气	说

(173)

te	a bo li bo	te	li ɳi	ma	dzə	te	ɳu
DP	since	DP	yak	NEG	eat	DP	say/answer
སྒྲིལ་ཚིག	ཡོང་བེན་པ	སྒྲིལ་ཚིག	ཙོར	དགག་སྒྲ	ཟ་བ	སྒྲིལ་ཚིག	བཤད
连词	既然来了	连词	牦牛	否定	吃	连词	说

'After (Father) arrived (at the daughter's) home, (the daughter) asked, "Father, would you like to eat goat (meat) or yak (meat)?" and (Father) answered, "Since (I already) came, (I) will eat yak (meat)."'

(ཨ་པ་)བྱིས་དུ་བསྐྱེབས་རྗེས། (བུ་མོས་)ཨ་པ། ཁྱིམ་ར་ག་ཟ་འདོད་དམ་ཟོག་ག་ཟ་འདོད་ཅེས་དྲིས་པ་ན། (ཨ་པས་ང་)ཡོང་བེན་པས་ཟོག་ག་ཟ་ངས་ཞེས་བཤད།

到家里后, (女儿)问: “爸爸, 你想吃羊肉还是牦牛肉? ” (爸爸)说: “既然来都来了, 还不该吃牦牛(肉)吧!”

(174)

tsʰə tʰo	qʰʂə ʂu	le
lamb	scours	DP
ལུ་གུ	རྩོད་བཤལ	སྒྲིལ་ཚིག
羊羔	腹泻	连词

(175)

lo	hɛ	ha	ma	p ^h a	ja	tɕu	o	lo	tɕə
GOAL	stand	also	NEG	able	CL	kill	there	GOAL	give to eat
ལས་ཚིག་	ལངས་པ	ཀྱང	དགག་ཤྱ	བྱུང་པ	ཚད་ཚིག་	གསོད་པ	དེ་ན	ལས་ཚིག་	སྤྲོད་པ
目词	立	也	否定	能	量词	杀	那儿	目词	给

'(The daughter) killed a scoury lamb, that was also unable to stand (because it was so weak) and gave (the lamb's meat) to him to eat.'

(བུ་མོས་)རྩོད་བཤལ་བྱུང་ནས་ཡང་ལངས་ནས་ཀྱང་འདུག་མི་བྱུང་པའི་ལུ་གུ་ཞིག་བཤས་ནས་(དེའི་གཞི་ལ་)བྲིན།

但是, (女儿)杀了只腹泻得站也站不(稳)的羊羔给他吃。

(176)

hũ	NGY	te	a	wo	nu	hǎ	qæ	jy	da
night	DP	father	you	gold	bed	sleep	or		
མཚན་མོ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཨ་པ	ཁྱོད	གསེར	ཉལ་ཁྱི	གཉིད་པ	འདྲི་ཚིག་		
晚上	连词	爸爸	你	金	床	睡	还是		

(177)

ŋu	qæ	jy	le	ŋu
silver	bed	sleep	MP	say
དུལ	ཉལ་ཁྱི	གཉིད་པ	ཚིག་རྟེན་ས	བཤད་པ
银	床	睡	语气	说

'At night (the daughter) asked, "Father do you want to sleep in the gold bed or silver bed?"'

མཚན་མོར་(བུ་མོས་)ཨ་པ། ཁྱོད་གསེར་གྱི་ཉལ་ཁྱི་(སྤྲོད་དུ་)ཉལ་བསམ་མཁ་དུལ་གྱི་ཉལ་ཁྱི་(སྤྲོད་དུ་)ཉལ་བསམ་ཞེས་དྲིས།

晚上, (女儿)问: “爸爸, 你睡金床还是银床?”

(178)

ŋa	zə mi	a bo li bo	te	hǎ	qæ	ma	jy	te	ŋu
I	daughter	since	DP	gold	bed	NEG	sleep	MP	say
ང	བུ་མོ	ཡོང་བེན་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	གསེར	ཉལ་ཁྱི	དགག་སྒྲི	གཉིད་བ	ཚིག་སྒྲིགས	བཤད
我	女儿	既然来了	连词	金	床	否定	睡觉	语气	说

'(Father) said, "My daughter, since (I) came, (I) will sleep in the gold bed."

(ཤད་པོས་)ངའི་བུ་མོ། (ང་འདིར་)ཡོང་བེན་པས་གསེར་གྱི་ཉལ་ཁྱི་(སྤྱིང་དུ་)ཉལ་ངེས་ཞེས་བཤད།

(爸爸)说：“我的女儿呀，既然来都来了，还不该睡金床吗？”

(179)

mæ	te	hǎ	qæ	jy	te
later	DP	gold	bed	sleep	DP
རྗེས་མ	སྒྲིལ་ཚིག་	གསེར	ཉལ་ཁྱི	གཉིད་བ	སྒྲིལ་ཚིག་
后来	连词	金	床	睡觉	连词

(180)

qæ ræ	qæ ræ	ŋ	o	q ^h æ	ji	le
OP	OP	AVM	there	bite	say	MP
ལད་རྫོས་	ལད་རྫོས་	ཁྱེད་ཚིག་	དེ་ན	སྔ་རྒྱལ་པ	བཤད་པ	ཚིག་སྒྲིགས
拟声	拟声	副标	那儿	咬	说	语气

'It was said that later (he) slept in the silver bed and bit (the silver on the bed) with a qæ^{l'} ræ^{l'} qæ⁵³ ræ⁵³ sound.'

དེ་རྗེས་(ཁོ་རང་དངུལ་གྱི་)ཉལ་ཁྱི་(སྤྱིང་)ཉལ་ནས་ཐྱིག་སྒྲིང་བཅས་(དངུལ་གྱི་ཉལ་ཁྱི་)ལ་སྔ་བརྒྱབ་པར་གྲགས།

说是后来, (他)睡在金床上时在那儿咯吱, 咯吱地在啃(那床上的金子)。

(181)

qæ ræ	qæ ræ	m	o	q ^h æ	te	a wo	nu	t ^h a	q ^h æ
OP	OP	AVM	there	bite	DP	father	you	NEG	bite

ལད་རྩོས་ ལད་རྩོས་ བྱིད་ཚིག་ དེ་ན སོ་འདེབས་པ སྤྱིལ་ཚིག་ ཨ་པ ཁྱོད དགག་སྒྱུ སོ་རྒྱག་པ
 拟声 拟声 副标 那儿 咬 连词 爸爸 你 否定 咬

(182)

li	bi	te	jo	nu	ko	di
back	go	DP	SELF	you	give	say

ཕྱིར འགོ སྤྱིལ་ཚིག་ རང་ཉིད ཁྱོད སྤྲོར་བ བཤད་པ
 回 走 连词 自己 你 给 说

'(Father) bit with qæ¹¹ ræ¹¹ qæ⁵³ ræ⁵³ sounds and (the daughter) said, "Father, don't you bite, I will give (silver and gold) to you when you go back (home)."

(ཁོས་དེ་ལ་སོ་རྒྱག་བཞིན་པ་བྱ་མོས་བོས་ནས་)མོས་བཤད་རྒྱུར། ཨ་པ། ཁྱོད་ཀྱི་དེ་ལ་སོ་མ་རྒྱག་(སང་ཉིན་ཁྱོད་)ཕྱིར་འགོ་དུས་(ངས་)ཁྱོད་ལ་(གསེར་དང་དཔུལ་)སྤྲོར་ཞེས་བཤད།

(他) 正在那儿咯吱, 咯吱地在啃的时候, (女儿) 说: “爸爸, 你不要啃, 回去时我给你。”

(183)

a wo	li	ɕy	ti	ɳi	te
father	back	went	one	CL	DP

ཨ་པ ཕྱིར ཕྱིན་པ གཅིག ཚད་ཚིག་ སྤྱིལ་ཚིག་
 爸爸 回 去 一 量词 连词

(184)

a la mbo	bu rə	pa mi	ti	bi ʒi	ɕy ɕy	ɳu	te
wasp	snake	frog	one	bag	fill	after	DP

དུག་སྒྲང སྦྱལ སྦྱལ་བ གཅིག ལྷག་མ ལྷག་པ རྗེས་སུ སྤྱིལ་ཚིག་
 马蜂 蛇 青蛙 一 包 装 后 连词

(185)

dzo	ga	dja	ɲu	ka	la	tʰɛ	ko
lunch	BE	say	DP	OTM	he	give	
དྲོས་ཇ	ནི་སྒྲ	བཤད་པ	སྒྲིལ་ཚིག	ཡུལ་ཚིག	ཁོ	སྤྲ	
午饭	判断	说	连词	宾标	他	给	

'One day Father went back (got ready to leave, and the daughter) said, "This is (your) lunch," and gave (it) to him after filling one bag up with wasps, snakes and frogs.'

(ཉིན་ཞིག་ལ་ཨ་པ་ཕྱིར་ཡུལ་དུ་ལོག་ཡུལ་དུ་)འགོ་དུས། (བུ་མོས་ཁོ་ལ་)འདི་ཁྱོད་ཀྱི་དྲོས་ཇ་ཡིན་ཞེས་བཤད་ནས་དུག་སྒྲུང་དང་སྦྱུལ། སྦྲུལ་བ་དག་ནང་དུ་བཟུག་ཡོད་པའི་ཁྱེད་མ་ཞིག་ཁོ་ལ་བྱིན།

爸爸回去的那一天, (女儿)装了一包马蜂, 蛇和青蛙, 便说是(路上吃的)午饭就(交)给了他。

(186)

nu	o	tjo	ɤæ	qæ	li	to	te
you	over	there	pass	back	reach/get	DP	
ཁྱོད	ཡར་ན	ཉག་ག	ཕྱིར	ཐོན་པ	སྒྲིལ་ཚིག		
你	那儿	山垭口	回	到达	连词		

(187)

mo	la	ʂə	ka	ŋɣɿ	ta	le	dzo	ga	dzə	ma	di
horse	OTM	leg	tie	DP	lunch	eat	MP	say			
ཏ	ཡུལ་ཚིག	རྒྱུ་བ	སྒྲིལ་པ	སྒྲིལ་ཚིག	དྲོས་ཇ	བ་བ	ཚིག་རྟེན་གས	བཤད་པ			
马	宾标	腿	系住	连词	午饭	吃	语气	说			

'(The daughter) said, "When you get back to the pass there (between the daughter's home and her parents' home), then tie the horse to your legs and eat lunch."

(བུ་མོས་)བཤད་རྒྱུར། ཁྱོད་རང་པ་གི་དེ་ཉག་ག་དེར་སྦྱོབ་དུས། ཏ་ཐག་རང་གི་རྒྱུ་བར་བསྐྱམས་ནས་དྲོས་ཇ་ཐོས་ཞེས་བཤད།

(女儿给他) 说: “你回到 (路上的)那个山垭口时, 把马系到腿上就吃午饭。”

(188)

te	bi	zi	lo	p ^h o	te
DP	bag	GOAL	open	DP	

སྒྲིལ་ཚིག་ ཁྱུག་མ་ ལས་ཚིག་ བ་ཕྱེ་བ་ སྒྲིལ་ཚིག་

连词 包 目词 打开 连词

(189)

a	la	mbo	bzi	le	mo	t ^h i	p ^h a	mi	mdbu
wasp	fly	DP	horse	DET	CL	GOAL	sting		

དུག་སྒྲུང་ འཕུར་བ་ སྒྲིལ་ཚིག་ ཏི རིས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལས་ཚིག་ རྩུན་པ་

马蜂 飞 连词 马 限词 量词 目词 蛰

(190)

bu	rə	mo	t ^h i	p ^h a	mi	t ^h bu	te
snake	horse	DET	CL	GOAL	bite	DP	

སྦྱལ་ ཏི རིས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལས་ཚིག་ སློབ་ཀྱི་བ་ སྒྲིལ་ཚིག་

蛇 马 限词 量词 目词 咬 连词

(191)

ũ	ndzə	mo	ni	tɕə	le	pæ	ro
old man	horse	ERG	pull	DP	run	PT	

ཞད་པོ་ ཏི ཕྱིད་སྒྲི འབྲུད་པ་ སྒྲིལ་ཚིག་ ཐུག་ འདས་ཚིག་

老头子 马 作格 拉/拖 连词 跑 去时

'(When the Father reached the pass, he) opened the bag, and wasps flew (out) to sting the horse and snakes (came out) to bite the horse, then the old man was pulled by the horse and ran (pulling the old man).'

(ཁོས་ཉག་ག་རུ)ཁྱུག་མའི་བ་ཕྱེ་བས་དུག་སྒྲུང་འཕུར་ཡོང་ནས་ཏི་ལ་བརྩུན་པ་དང་སྦྱལ་གྱིས་ཏི་སློབ་བརྩུབ། ཞད་པོ་(ཁོ་རང་)ཏིས་བྲུད་ནས་བརྩུགས།

(爸爸走到山垭口,) 打开包时, 马蜂飞出来蛰马, 蛇爬出来咬马, (马一惊) 老头子也就被马拖着跑了。

(192)

ũ ndzə	t ^{hi}	gy	te
old man	DET	CL	DP

ཁད་པོ་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སྒྲིལ་ཚིག་

老头子 限词 量词 连词

(193)

k ^{hi} k ^{hi}	ti	ka	da	ε qo	li	to	ji	so
leg	one	CL	only	home	back	arrive	say	MP

ཁར་བ གཅིག ཚད་ཚིག་ ཁོ་ན ཁྱིམ་ཚང ཕྱིར ཐོན་པ བཤད་པ ཚིག་སྒྲིགས་

腿 一 量词 仅仅 家庭 回 到 说 语气

'It was said only a leg of the old man arrived back at home (pulled by the horse).'

ཁད་པོ་དེའི་ཁར་བ་ཡ་གཅིག་མ་གཏོགས་ཕྱིར་ཁྱིམ་དུ་མ་བསྐྱེབས་པར་གྲགས།

说是只有一支腿(被马拖)回家里。

(194)

a mi mo	t ^{hi}	gy	te
old woman	DET	CL	DP

ཁད་མོ་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སྒྲིལ་ཚིག་

老头子 限词 量词 连词

(195)

nu	zə mi	li	zə	ma	na	su	ŋu	ka
you	daughter	back	recognize	NEG	would	GEN	say	DP

ཁྱོད བུ་མོ་ ཕྱིར ཁས་ལེན་པ དགག་སྒྱུ འདོད་པ འཕྲེལ་སྒྱུ བཤད་པ སྒྲིལ་ཚིག་

你 女儿 回 认 否定 愿意 属格 说 连词

(196)

k ^h i k ^h i	t ^h i	ka	da	p ^h ʂə	o	li	mi ta	ji	so
leg	DET	CL	only	untie	there	back	cremate	say	MP
ཁྲ་བ	ངེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཁོ་ན	གྲོལ་བ	དེ་ན	ཐྱིང	སྒྱིན་སྒྲིག	བཤད་པ	ཚིག་རྟེན
腿	限词	量词	仅仅	解开	那儿	回	烧	传说	语气

'It was said that the old woman said, "(That is because) you would not acknowledge (your own) daughter," and untied only the leg and cremated (it).'

དེ་ནས་ཁྲ་བོས་འདི་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་(རང་གི་)བུ་མོ་ཁས་མ་སྐྱངས་པའི་རྒྱུན་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཤད་ནས་ཁྲ་བ་དེ་(བཅིངས་ལས་)གྲོལ་ནས་སྒྱིན་སྒྲིག་བྱས་པར་
བྲགས།

老婆婆说：“这是你自己不肯认女儿的(报应)啊!" 解开那支腿烧掉了。

THE PUPPY
li⁴⁴ bu⁵⁵ ʒə¹¹ pə⁵³

(1)

i ɲi a ʒə	te	a da	bi ʒi	ɲi	ky	dzo	ji	le
ancient	DP	father	son	two	CL	EXT	say	MP
གནའ་མུ་མོ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཨ་པ་	བུ་	གཉིས་	ཚད་ཚིག་	ལས་མཐུན་	བཤད་	ཚིག་སྟེགས་
古时候	连词	爸爸	儿子	俩	量词	存在	说	语气

'It was said, in ancient times, there were two, a father and a son.'

གནའ་མུ་མོ་ཞིག་ལ་པ་བུ་གཉིས་ཡོད་པར་གྲགས།

传说, 古时候有一对父子。

(2)

a da	tʰi	gy	te	tʂʰə tɕe	ɕy	tɕə tɕə
father	DET	CL	DP	hunt	went	often
ཨ་པ་	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	རི་དྲགས་རྫོན་པ་	ཕྱིན་	རྟག་པར་
爸爸	限词	量词	连词	打猎	去	经常

'The father often went to hunt.'

ཨ་པ་རྟག་པར་རི་དྲགས་བརྫོན་དུ་ཕྱིན།

爸爸经常去打猎。

(3)

ʒi	tʰi	ja	te	tʂʰə ɲo	ti	ja	ʒə ʒə	o	pa	tɕə tɕə
son	DET	CL	DP	puppy	one	CL	take with	there	EXT	often
བུ་	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	བྱི་ཐུག་	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	ལུངས་པ་	དེ་ན་	ལས་མཐུན་	རྟག་པར་
儿子	限词	量词	连词	小狗	一	量词	牵/带	那儿	存在	经常

'The son often took one puppy with (him).'

བུ་ཚུང་གིས་རྟག་པར་བྱི་ཐུག་ཞིག་བློད་ཡོད།

儿子(在家里)经常牵着一只小狗。

(4)

ti	ni	te	a da	tʰi	gy	te	tɕʰə tɕɛ	ɕy	ro	sə
one	day	DP	father	DET	CL	DP	hunt	went	PT	again
གཅིག	ཉིན	སྒྲིལ་ཚིག	ཨ་པ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	རི་དྭགས་རྩོན་པ	ཕྱིན	འདས་ཚིག	ཡང་བསྐྱར
一	天	连词	爸爸	限词	量词	连词	打猎	去	去时	又

'One day, the father went to hunt again.'

ཉིན་ཞིག་ལ་ཨ་པ་ཡང་བསྐྱར་རི་དྭགས་བརྩོན་ཏེ་ཕྱིན།

一天, 爸爸又去打猎了。

(5)

tɕɛ tɕʰə	do dzə	tʰi ki	o ba	te	a da	ni	sə sə	ɕy	ka
hound	big	these	all	DP	father	ERG	take with	went	DP
གཤེ	ཆེ་བ	འདི་ཚོ	ཆང་མ	སྒྲིལ་ཚིག	ཨ་པ	ཁྱེད་སྒྲི	འཁྱེད་པ	ཕྱིན	སྒྲིལ་ཚིག
猎狗	大	这些	都	连词	爸爸	作格	带	去/走	连词

(6)

ʒi	tʰi	ja	te	tɕʰə no	zə tsə	tʰi	pʰæ	sə sə	le
son	DET	CL	DP	puppy	small	DET	little	take with	DP
བ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	ཁྱི་ཕུག	ཆུང་བ	དེས་ཚིག	ཆད་ཚིག	འཁྱེད་པ	སྒྲིལ་ཚིག
儿子	限词	量词	连词	小狗	小	限词	量词	带	连词

(7)

yi na qʰo ræ	lu	tɕə tɕə
livestock	herd	often
སྒོ་ཕྱགས	འཚོ་བ	རྒྱག་པར
牛羊	看/放	经常

'All these big hounds were taken and went with his father, so the son often only took the little puppy with (him) to herd livestock.'

ག་ཁྱི་ཆེ་བ་ཚང་མ་ཨ་ཕས་ཁྱི་དེ་ཕྱིན་པས་བྱ་ཆུང་གིས་རྟག་པར་ཁྱི་ཕྱག་ཆུང་ཆུང་དེ་ཁྱིད་ནས་ནོར་ལྷག་འཛོམས།

大的猎狗都被爸爸带走了,儿子经常带着只小狗(在家)放牛羊。

(8)

ti	ni	pæ pæ	ti	ly	la	dzo ga	m	tɕə tɕə
one	day	rice ball	one	CL	OTM	lunch	make	often
གཅིག	ཉིན	འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ	གཅིག	ཚད་ཚིག	ལྷུ་ལ་ཚིག	དྲོས་ར	བཟོ་བ	རྟག་པར
一	天	米饭团	一	量词	宾标	午饭	做	经常

'Every day, (he) often took one rice ball to make (his) lunch.'

(ཁོས་)རྟག་པར་འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ་གཅིག་དྲོས་ར་བཟོ་བས།

(他)经常每天带一个米饭团充当山上吃的午饭。

(9)

ti	ni	ni mi gy	te	zi	tʰi	ja	dzo ga	dzə	tʰbu	te
one	day	noon	DP	son	DET	CL	lunch	eat	when	DP
གཅིག	ཉིན	དྲོས་ར	སྒྲིལ་ཚིག	བུ	ངེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	དྲོས་ར	ཟ་བ	སྐབས་སུ	སྒྲིལ་ཚིག
一	天	中午	连词	儿子	限词	量词	午饭	吃	时候	连词

(10)

tɕʰə nɔ	tʰi	ja	ha	ŋu ɕy	kɥ sə	kɥ sə	ŋa	pæ pæ	nɔ
puppy	DET	CL	also	VOB	OP	OP	I	rice ball	need/want
ཁྱི་ཕྱག	ངེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཀྱང	སྟོང་ཚིག	ལད་སྟོན་	ལད་སྟོན་	ང	འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ	དགོས་པ
小狗	限词	量词	也	词壳	拟声	拟声	我	米饭团	需要

(11)

ŋa	ni zo qo	le	ma ka	ro	ŋu
I	hungry	DP	very	PT	say
ང	ལྷོགས་པ	སྒྲིལ་ཚིག	ཏ་ཅང	འདས་ཚིག	བཤད
我	饥饿	连词	很	去时	说

'Noon one day, when the son ate lunch, the puppy also said, "*ky¹¹ sə⁵³, ky¹¹ sə⁵³*, I want a rice ball, I am very hungry."

ཉིན་ཞིག་གི་ཉིན་གུང་དུ་བུ་དེས་དྲོས་པ་ཟ་སྐབས་ཁྱི་ཕུག་དེ་ཀྱང་(ཟུག་ནས་)ང་ཏ་ཅང་ལྷོགས་འདུག་ང་ལ་འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ་དགོས་ཞེས་བཤད།

一天中午，儿子在吃午饭时，这小狗也叫着：“古嘶，古嘶，我要米饭团，我很饿。

(12)

zi	tʰi	ja	te	qo tɕʰə	le
son	DET	CL	DP	angry	DP
བུ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	ཁོང་ཁྱོ་ལངས་བ	སྒྲིལ་ཚིག
儿子	限词	量词	连词	生气	连词

(13)

ŋa	ha	dzə	ma	lu	ro	te	nu	ʂə	hũ	di
I	also	eat	NEG	enough	PT	DP	you	die	go	say
ང	ཀྱང་།འང	ཟ་བ	དགག་སྒྱ	འདང་བ	འདས་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	ཁྱོད	ཤི་བ	སོང	བཤད
我	也	吃	否定	足够	去时	连词	你	死	去	说

'The son was angry and said, "I also have not (got) enough to eat, you go die."

བུ་དེ་ཁོང་ཁྱོ་ལངས་ནས་ང་ལ་འང་འདང་གིན་མེད། ཁྱོད་ཤི་བ་སོང་ཞེས་བཤད།

儿子生气地说：“连我也不够吃了，你去死吧！”

(14)

ts ^h ə nɔ	t ^h i	ja	ɤu mdɐy	le	ji ji ^A	ta hũ	te
puppy	DET	CL	cry	DP	OP	tonight	DP
ཁྱི་སྐྱུག	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	བྱུང་	སྒྲིལ་ཚིག་	ལད་སྒྲོལ་	དོད་གོང་	སྒྲིལ་ཚིག་
小狗	限词	量词	哭泣	连词	拟声	今晚	连词

(15)

ts ^h o ro mi	nu	tɕu	nu	dzə	da	ɤæ	ji	di
ts ^h o ro mi	you	kill	you	eat	come	FT	say	say
措容米	你	杀	你	吃	来	未时	说	说

'The puppy cried and said, "ji⁴⁴ ji⁴⁴, ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ said, tonight, (she) will come, kill you and eat you."

ཁྱི་སྐྱུག་དེ་བྱུང་བཞིན་དུ་ཡི་འི་ཡི་འི། དོད་གོང་ཚོ་རོ་མེ་ཡོང་ནས་ཁྱོད་རང་བསད་ནས་ཟ་གུ་ཟེར་ཞེས་བཤད།

那只小狗哭着说：“咦，咦，措容米说今晚要来杀你，吃你。”

(16)

zi	t ^h i	ja	t ^h i	t ^h ɕu	te	qɥ li xi	nda	ka	k ^h ɥ k ^h ɥ tɕ ^h a
son	DET	CL	DET	CL	DP	scare	very	DP	quickly
བུ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	སྐྱུག་པ་	དྲ་ཅང་	སྒྲིལ་ཚིག་	མཐོག་གསལ་
儿子	限词	量词	限词	量词	连词	害怕	很	连词	立即

(17)

a le jo q ^h o	ts ^h o ro mi	ge ræ	ɱ	ŋa	dzə	da	ɤæ	ji	dje	di
friend	ts ^h o ro mi	really	AVM	I	eat	come	FT	say	MP	say/ask
གྲོགས་པོ	ཚོ་རོ་མེ	དངོས་ནས་	ཁྱིད་ཚིག་	ང་	ཟ་བ་	ཡོང་བ་	མ་འོངས་པ་	བཤད་	ཚིག་རྟེན་གསལ་	བཤད་
朋友	措容米	真的	副标	我	吃	来	未时	说	语气	说/问

^A The sound of crying.

'The son, at this moment, was very scared and quickly asked, "Friend, did ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ really say (she) will come eat me?"

སྐབས་དེར་བྱ་དེ་ཉ་ཅང་སྐྱལ་ནས་གྲོགས་པོ་ལགས། ཚོ་རྩེ་ཡིས་དངོས་ནས་ང་ཟ་རུ་ཡོང་གྱུ་ཡིན་ཟེར་རམ་ཞེས་དྲིས།

儿子(听了)很害怕, 立即问道: “朋友, 措容米真的说了要来吃我吗?”

(18)

te	ts ^h ə	no	t ^h i	ja	te	gɛ	ræ	m	da	ɤæ	ji	ŋu
DP	puppy	DET	CL	DP	really	AVM	come	FT	say	say/answer		

སྒྲིལ་ཚིག་ བྱི་ཐུག་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སྒྲིལ་ཚིག་ དངོས་ནས་ བྱེད་ཚིག་ ཡོང་བ་ མ་འོངས་པ་ བཤད་ བཤད་
连词 小狗 限词 量词 连词 真的 副标 来 未时 说 说

'Then the puppy answered, "(ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) said (she) would really come."

དེ་ནས་བྱི་ཐུག་གིས་ཚོ་རྩེ་ཡིས་དངོས་ནས་(བྱེད་ཟ་རུ་ཡོང་གྱུ་ཡིན་ཟེར་ཞེས་བཤད།

小狗说: “(措容米)真的说了要来。”

(19)

te	q ^h a	m	ɤæ	ŋa	a	da	ha	ts ^h ə	tɕɛ	ɕy	ro
DP	how/what	do	FT	I	father	also	hunt	went	PT		

སྒྲིལ་ཚིག་ ཅི་ལྟ་ བྱེད་ མ་འོངས་པ་ ང་ ཨ་པ་ གྲང་ རི་དྲགས་རྫོན་པ་ བྱིན་ འདས་ཚིག་
连词 怎样 做 未时 我 爸爸 也 打猎 去 去时

(20)

ŋa	ti	gy	na	na	q ^h a	m	hũ	ro	di
I	one	CL	only	how/what	do	should	PT	say	

ང་ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ ཁོ་ན་ ཅི་ལྟ་ བྱེད་ འོས་པ་ འདས་ཚིག་ བཤད་
我 一 量词 仅仅 什么 做/办 应该 去时 说

'Then, (the son) said, "What will (I) do? My father also went to hunt; only me, what should (I) do?"

དེ་ནས་ཁོས་ངས་ཅི་བྱེད་འོས་པ་རེད། ངའི་ཨ་པ་ཡང་དེ་དྲགས་བརྟོན་དུ་ཕྱིན། ང་ཁོ་ནས་ཅི་བྱས་ན་འོས་ཞེས་བཤད།

然后, (小孩可怜地)说: “那该怎么办, 我爸爸也去打猎了, 我一个人该怎么办呢?”

(21)

ŋa jo q^ho nu ha ŋa ma ko ko te
I friend you also I NEG help DP

ང གྲོགས་པོ ཁྱོད གུང ང དགག་སྟེ རོགས་རམ སྟེ་ལ་ཚིག

我 朋友 你 也 我 否定 帮忙 连词

(22)

væ qæ q^ha gɣ ŋa ko ko da kæ di
other who I help come FT say

གཞན་པ སུ ང རོགས་རམ ཡོང་བ མ་འོངས་པ་ བཤད

别的 谁 我 帮忙 来 未时 说

'(The son) said, "My friend, if you also don't help me, then, others, who else will come help me?"'

(སུ་དེས་)ངའི་གྲོགས་པོ། ཁྱོད་ཀྱིས་གུང་ང་ལ་རོགས་རམ་མི་བྱེད་ན་གཞན་སུ་ཞིག་གིས་ང་ལ་རོགས་བྱེད་དུ་ཡོང་ངེས་ཞེས་བཤད།

(小孩想了想)说: “我的朋友, 如果你也不帮我的话, 别的还有谁会来帮我呢?”

(23)

tɕ^hə ɲo t^hi ja te
puppy DET CL DP

ཁྱི་ཐུག དེས་ཚིག ཚད་ཚིག སྟེ་ལ་ཚིག

小狗 限词 量词 连词

(24)

ma	qɣ	ma	qɣ	li	bi	te	nu	ʂa
NEG	worry	NEG	worry	back	go	DP	you	tell
དགག་མྱོང་།	མི་མས་ཁྲལ་བྱེད་པ།	དགག་མྱོང་།	མི་མས་ཁྲལ་བྱེད་པ།	ཕྱིར	འགོ	སླེལ་ཚིག་	ཁྱོད	བཤད
否定	担心	否定	担心	回	去	连词	你	说

(25)

ε	qo	li	to	te
home	back	arrive	DP	
ཁྱིམ་ཚང་།	ཕྱིར	ཐོན་པ།	སླེལ་ཚིག་	
家	回	到达	连词	

(26)

q ^h a	m	hũ	su	nu	ʂa	di
what	do	should	GEN	you	tell	say
ཅི་ཞིག་	བྱེད་པ།	འོས་པ།	འབྲེལ་སྒྲིག་	ཁྱོད	བཤད	བཤད
什么/怎么	做/办	应该	属格	你	说	说

"The puppy unworriedly said, "Don't worry, don't worry, go back (home and then I will) tell you (what to do), arrive back home, then (I will) tell (you) what you should do."

ཁྱི་ཕྱག་གིས་མི་མས་ཁྲལ་བྱེད་པའི་ངང་བཤད་རྒྱུར། མི་མས་ཁྲལ་མ་བྱེད། མི་མས་ཁྲལ་མ་བྱེད། ཡུལ་ལ་ཐོན་རྗེས་ངས་ཁྱོད་ལ་ཅི་ཞིག་སླེབ་འོས་པ་བཤད་ཟེར།

小狗却不慌不忙地说：“别担心，别担心，回去就跟你说，回到家后给你说该怎么办。”

(27)

t ^h jo	ni	kɣ	jo jo	le	yi na q ^h o ræ	o ba	tɕy	li	ɕy
they	two	CL	together	DP	livestock	all	drive	back	went
ཁོ་ཚོ	གཉིས་	ཚད་ཚིག་	མཉམ་དུ་	སླེལ་ཚིག་	ལོ་ལྷག་	ཚང་མ་	དོད་པ།	ཕྱིར	ཕྱིན
他们	俩	量词	一起	连词	牛羊	都	赶	回	去

'They two, together, drove all the livestock and went back (home).'

ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་མཉམ་དུ་རྒོར་ལྷག་ཚང་མ་ཕྱིར་(ཡུལ་ལ་)དེད་ནས་སོང་།

他俩一起把牛羊都赶了回去。

(28)

ʒi tʰi ja qy li xi le
son DET CL scare DP

བུ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སྒྲག་པ་ སྒྲིལ་ཚིག་

儿子 限词 量词 害怕 连词

(29)

ræ ndzu ræ hĩ ma pʰa ro
PRE-ATT sit PRE-ATT stand NEG able PT

འདས་ཐྱོན་ ཚོག་པ་ འདས་ཐྱོན་ ལངས་པ་ དགག་སྒྲུ་ ཐུབ་པ་ འདས་ཚིག་

前体 坐 前体 立 否定 能 去时

'The son was scared and unable to sit or stand.'

བུ་དེ་སྒྲག་ནས་ཚོག་ནས་འདུག་མ་ཐུབ་ལ་ལངས་ནས་ཀྱང་འདུག་མ་ཐུབ།

孩子害怕得坐立不安。

(30)

tʂʰə no tʰi ja te ʒi tʰi ja da
puppy DET CL DP son DET CL DAT

ཁྱི་ཐུག་ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སྒྲིལ་ཚིག་ བུ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལ་དོན་

小狗 限词 量词 连词 儿子/孩子 限词 量词 与格

(31)

nu ta hũ te yi ŋo qo lo lo tsə pæ hũ di
you tonight DP cattle stable inside GOAL hide go say

ཁྱེད་ རོ་དགོང་ སྒྲིལ་ཚིག་ ཟོག་ ཁང་བ་ བང་དུ་ ལས་ཚིག་ སྒྲ་བ་ སོང་ བཤད་

你 今晚 连词 牛 圈 里面 目标 藏 去 说

'The puppy said to the son, "You, tonight, go hide inside the cattle stable."'

ཁྱི་ཐུག་གིས་བུ་ལ་དོ་ནུབ་ཁྱེད་ཟོག་ར་རུ་སྐྱས་ནས་སྡོད་ཅིས་བཤད།

小狗对孩子说：“今晚，你到牛圈里面去藏。”

(32)

te tʂʰə no tʰi ja ʂa m
DP puppy DET CL tell AVM

སྐྱེལ་ཚིག་ ཁྱི་ཐུག་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ བཤད བྱེད་ཚིག་

连词 小狗 限词 量词 说 副标

(33)

yi ŋo qo lo lo tsə pæ ɕy ro
cattle stable inside GOAL hide went PT

ཟོག ཁང་བ ནང ལས་ཚིག་ སྐབ ཕྱིན འདས་ཚིག་

牛 圈 里面 目标 藏 去 去时

'Then, the (son) went inside the cattle stable to hide like the puppy said.'

དེ་ནས་(བུ་)དེས་ཁྱི་ཐུག་གིས་བཤད་པ་ལྟར་ཟོག་ར་ནང་དུ་སྐྱ་རུ་ཕྱིན།

(小孩)按小狗说的藏到牛圈里面去。

(34)

ɳi mi ɤo te ta hũ te
heart LOC DP tonight DP

སེམས་པ གནས་གཞི སྐྱེལ་ཚིག་ དོད་གོང སྐྱེལ་ཚིག་

心 位格 连词 今晚 连词

(35)

go dbu da ɤæ ma sə ro ŋu
what happen come FT NEG know PT say/think

ཅི་ཞིག་ བྱུང་བ ཡོང་བ མ་འོངས་པ དགག་སྒྱུ ཤེས་པ འདས་ཚིག་ བསམ

什么 出 来 未时 否定 知道 去时 说/想

(36)

ka	yi	ŋo	ko	tsə pæ	ta
DP	cattle	stable	LOC	hide	EXT
连词	牛	圈	位格	藏	存在

'In (his) heart, (he) thought "(It is unknown) what will come and happen tonight," and hid in the cattle stable loft.'

(ཁོས་)དོན་བཅོམ་ཞིག་བྱུང་གྱུ་ཡིན་པ་མི་ཤེས་སྟམ་ཞོར་དུ་བློ་རའི་ནང་དུ་སྤུས་ནས་བསྐྱེད།

(小孩) 藏在牛圈楼上，心里想：“今晚不知道会出什么事呀！”

(37)

a za za	m	na hũ	dzy	ro
slow	AVM	dark	come	PT
དལ་མོ	ཁྱད་ཚིག	ས་རུབ་པ	ཡོང་བ	འདས་ཚིག
慢慢	副标	天黑	来	去时

'Slowly darkness came.'

དལ་གྱིས་ས་རུབ་སོང་།

天慢慢地(变)黑了。

(38)

t ^h i	t ^h Bu	te	ts ^h o ro mi	t ^h i	ja	te	pun	pun	m
DET	moment	DP	ts ^h o ro mi	DET	CL	DP	OP	OP	AVM
ཟེས་ཚིག	སྐབས	སྤྱིལ་ཚིག	ཚོར་མེ	ཟེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྤྱིལ་ཚིག	ལད་ཞྩོས	ལད་ཞྩོས	ཁྱད་ཚིག
限词	时	连词	措容米	限词	量词	连词	拟声	拟声	副标

(39)

ny ny	la	ha	zy	o	zy	m	dzy	ro	ji	le
breast	OTM	here	thrash	there	thrash	AVM	come	PT	say	MP
རུམ	ཡུལ་ཚིག	འདིན	རུང་བ	དེན	རུང་བ	ཁྱད་ཚིག	ཡོང་བ	འདས་ཚིག	བཤད	ཚིག་རྟེན
奶/乳房	宾标	这儿	打	那儿	打	副标	来	去时	说	语气

'(It was) said (that) at this moment, ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ used (her) breasts to thrash here and thrash there and came.'

སྐབས་འདིར། ཚོ་མོ་ཡིས་(རང་གི་)བུ་མས་གང་སར་བརླངས་ཞོར་དུ་འོངས།

这时候, 措容米一边用(她那对长长的)乳房到处打, 一边(往牛圈里冲)来。

(40)

yi	ŋo	q ^h o bo	tby q ^h æ	le	qo lo	lo	dzy	ro
cattle	stable	door	break	DP	inside	GOAL	come	PT
ཟོག	ཁང་པ	སྒྲོ	གཅོག་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	ནང	ལས་ཚིག་	ཡོང་བ	འདས་ཚིག་
牛	圈	门	打破	连词	里面	目词	来	去时

'(ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) broke the cattle stable door and came inside.'

(ཚོ་མོ་)ཡིས་ཟོག་རའི་སྒྲོ་བཅག་ནས་ནང་དུ་ཡོང་།

(措容米)打破牛圈门(冲)了进来。

(41)

qo lo	lo	dzy	te	yi	ni
inside	GOAL	come	DP	cattle	ERG
ནང་དུ་	ལས་ཚིག་	ཡོང་བ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཟོག	བྱེད་ཞྭ་
里面	目词	来	连词	牛	作格

(42)

nu	ta	ŋa	ko	ŋa	ta	nu	ko
you	butt	I	give	I	butt	you	give
ཁྱེད་	རྩུང་	ང་	སྟེར་	ང་	རྩུང་	ཁྱེད་	སྟེར་
你	抵撞	我	给	我	抵撞	你	给

(43)

m	me	ndo	te	li	pæ	ro
AVM	dawn	come	DP	back	run	PT
ཕྱིན་ཚིག་	སྐྱ་རེངས་ཐོན་པ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཕྱིར	རྒྱག	འདས་ཚིག་	
副标	天亮	连词	回	跑	去时	

'(ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) came inside and was butted by the cattle from one to another and (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) ran back (when) dawn came.'

(ཚོ་རྩེ་མོ་)ནང་དུ་ཡོང་མོད། འོན་ཀྱང་མོར་ལྷགས་ཐོག་གི་མགོ་བོས་རྩེ་རྒྱུས་ནས་ཡར་མར་གཡུགས་ཏེ། ནམ་ལངས་དུས་ཕྱིར་བློས་སོང་།
进来后, 被牛(用角)抵来抵去, 天亮时跑了回去。

(44)

zi	t ^h i	ja	dzo	ga	pæ	pæ	do	dzə	nda	ly	tʂ ^h ə	ka
son	DET	CL	lunch	rice	ball	big	very	one	press	DP		
བུ	རིས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	དྲོས་ར	བག་ལེབ	ཆེ་བ	ཉ་ཅང	གཅིག	ལས་པ	སྒྲིལ་ཚིག་			
儿子	限词	量词	午饭	米饭团	大	很	一	捏/做	连词			

(45)

mæ	ti	ni	te	jo	jo	yi	na	q ^h o	ræ	lu	ɕy	ro	sə
next	one	day	DP	together	livestock	herd	went	PT	again				
རྗེས་སུ	གཅིག	ཉིན	སྒྲིལ་ཚིག་	འགྲགས	ནོར་ལུག	འཚོ་བ	ཕྱིན	འདས་ཚིག་	ཡང་བསྐྱར				
以后	一	天	连词	一起	牛羊	放	去	去时	又				

'Next day, the son pressed one very big lunch rice ball and (the boy and puppy) went to herd livestock together again.'

ཕྱི་ཉིན། བུ་དེས་འབྲས་རྒྱུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ལས་ནས་ཡང་བསྐྱར་(བྱི་ལུག་)དེ་དང་མཉམ་དུ་ཐོག་འཚོ་བ་ཕྱིན།

第二天, 小孩子做了一个大大的米饭团, 又(跟小狗)一起去放牛羊了。

(46)

ʒi	tʰi	ja	pæ pæ	ti	mo pʰa	qʰæ	tʂʰə nɔ	tʰi	ja
son	DET	CL	rice ball	one	half	crack/divide	puppy	DET	CL
ཐུ	རེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ	གཅིག	ཐྱེད་ཀྱི་	བགོ་བ	ཁྱི་སྐུག	རེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་
儿子	限词	量词	米饭团	一	量词	分	小狗	限词	量词

(47)

mi	tɕə	ka	ŋa	ta hũ	te	qʰa	m	ɕæ	ro
GOAL	eat	DP	I	tonight	DP	what	do	FT	PT
ལས་ཚིག་	ཟ་བ	སྒྲིལ་ཚིག་	ང	དོད་གོང	སྒྲིལ་ཚིག་	ཅི་ཞིག་	ཐེད	མ་འོངས་པ	འདས་ཚིག་
目词	吃	连词	我	今晚	连词	什么/怎么	做/办	未时	去时

(48)

di	ka	mɛ bu	pʰæ pʰæ	m	ku mɔby	ro
say	DP	tear	stream	AVM	cry	PT
བཤད	སྒྲིལ་ཚིག་	མིག་ཚུ	བཞུར་བ	ཐྱེད་ཚིག་	ངུབ	འདས་ཚིག་
说	连词	眼泪	簌簌	副标	哭泣	去时

'The son divided one half of the rice ball down to the puppy to eat and said, "What will (we) do tonight?" and tears streamed (from his eyes).'

ཐུ་རེས་འབྲས་རྩོག་བགོས་ནས་ཐྱེད་ཀྱི་ཁྱི་སྐུག་ལ་ཐུན་ཏེ་དོད་གོང་ངས་ཅི་ཞིག་ཐེད་ཞེས་བཤད་ནས་(མིག་ཟུང་ལས་)མིག་ཚུ་གམ་གམ་ངུ་བཞུར།

小孩分了一半米饭团给小狗吃后说：“今晚我该怎么办呢？”就眼泪簌簌地哭了

(49)

tʂʰə nɔ	tʰi	ja	te	ma	qɿ	ma	qɿ	tʰa	ku mɔdy
puppy	DET	CL	DP	NEG	scare	NEG	scare	NEG	cry
ཁྱི་སྐུག	རེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	དགག་སྒྱུ	སྐྱུག་པ	དགག་སྒྱུ	སྐྱུག་པ	དགག་སྒྱུ	ངུབ
小狗	限词	量词	连词	否定	害怕	否定	害怕	否定	哭泣

(50)

ta hũ	te	nu	mo	ŋo	qo lo	lo	tsə pæ	hũ	di
tonight	DP	you	horse	stable	inside	GOAL	hide	go	say
དོ་དགོང	ཐྱི་ལ་ཚིག་	ཁྱེད་	རྩ་	ཁང་པ་	ནང་དུ་	ལས་ཚིག་	སྒྲ་བ་	སོང་	བཤད་
今晚	连词	你	马	圈	里面	目标	藏	去	说

'The puppy said, "Don't be scared, don't be scared and, don't cry; tonight, you go hide inside the horse stable."

ཁྱི་ཐུག་གིས་ཁྱོད་སྒྲག་མི་དགོས། སྒྲག་མི་དགོས། དོ་རུབ་ཁྱོད་རྩ་ར་ནང་དུ་སྒྲ་བར་སོང་ཞེས་བཤད།

小狗说：“别害怕，别害怕，别哭，今晚你到马圈里面去藏。”

(51)

ta hũ	ha	tʂʰə ŋo	ʂa	m	mo	ŋo	lo	tsə pæ	ɕy
tonight	also	puppy	say	AVM	horse	stable	GOAL	hide	went
དོ་དགོང	ཡང་	ཁྱི་ཐུག་	བཤད་	ཉིད་ཚིག་	རྩ་	ཁང་པ་	ལས་ཚིག་	སྒྲ་བ་	ཕྱིན་པ་
今晚	也	小狗	说	副标	马	圈	目标	藏	去

'That night, (the son) also, like the puppy said, went to the horse stable to hide.'

རུབ་མོ་དེར་བུ་དེ་ཁྱི་ཐུག་གིས་བཤད་པ་ལྟར་རྩ་ར་སྒྲ་སྐྱེས།

今晚, (小孩)还是照小狗说的藏到马圈里面去了。

(52)

ta hũ	ha	ji hũ	dzo m
tonight	also	the night before	like
དོ་དགོང	ཀྱང་	མདང་དགོང་	ལྟར་
今晚	也	昨晚	像

(53)

ts ^h o	ro	mi	t ^h i	ja	na	hũ	t ^h bu	te
ts ^h o	ro	mi	DET	CL	dark	when	DP	

ཚོ་མོ་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ས་རུབ་པ་ སྐབས་སུ སྤེལ་ཚིག་

措容米 限词 量词 天黑 时候 连词

(54)

ny	ny	do	hæ	nda	t ^h i	dzy	la	ha	zy	o	zy
breast	long	very	DET	pair	OTM	here	thrash	there	thrash		

རྩ་མ རིང་བ ཉ་ཅང དེས་ཚིག་ ཆ ཡུལ་ཚིག་ འདི་ན རྩུང་བ དེ་ན རྩུང་བ

乳房 长 很 限词 量词 宾标 这儿 打 那儿 打

(55)

m	mo	ŋo	qo	lo	lo	dzy	ro	sə
AVM	hose	stable	inside	GOAL	come	PT	again	

ཁྱི་ད་ཚིག་ རྩ་ ཁང་བ བ་ད ལ་ས་ཚིག་ ཡོང་བ འདས་ཚིག་ ཡང་བསྐྱར

副标 马 圈 里面 目词 来 去时 又

'That night, also like the night before, (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹), when (it was) dark, used (her) very long pair of breasts to thrash here and thrash there and came inside the horse stable again.'

དགོང་མོ་དེར། དེའི་ཕྱིན་ཉིན་གྱི་དགོང་མོ་དང་འདྲ་བར། ཚོ་མོ་ཡིས་མོའི་རྩ་མ་རིང་པོ་བྱུང་གིས་གང་སར་བརྩུངས་ཞོར་དུ་རྩ་ར་ནང་དུ་འོངས།

今晚, 天黑的时候, 措容米也像昨晚一样, 一边用那双长长的乳房到处打, 一边往马圈里(冲)来。

(56)

zi	t ^h i	ja	qy	li	xi	le	sa	ha	bzi ^A	ma	ŋa
son	DET	CL	scare	DP	breath	also/even	breathe	NEG	dare		

བུ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སྐྱག་པ སྤེལ་ཚིག་ དབུགས གྱང འབྲིན་པ དགག་སྒྱུ ཐོད་པ

儿子 限词 量词 害怕 连词 气 也 出气 否定 敢

^A sa¹¹ = breath, bzi⁵³ = to breathe.

'The son was (so) scared that he didn't even dare to breathe a breath.'

བྱ་དེ་སྐྱལ་ནས་དབུགས་ཀྱང་ཕྱིར་གཏོང་མ་ཡོད།

孩子害怕得连气都不敢出。

(57)

ts^ho ro mi t^hi ja ha ʂə ta m mo ɲi ts^hu li tɕ^hə
ts^ho ro mi DET CL still like this horse ERG kick back SUF-COM

ཚོ་རོ་མེ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ད་རུང་ འདི་འདྲ་ ཏི ཐྱིད་སྟོ འཕྲས་བྱུག་པ་ ཕྱིར་ འདས་རྗེས་

措容米 限词 量词 还是 这样 马 作格 踢 回 后体

'The ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ was still, like this (the same thing happened as the night before), kicked by horses and went back.'

ཚོ་རོ་མེ་སྤར་བཞིན་ཏིས་འཕྲས་བྱུག་ཞིང་ཕྱིར་འགོ་རུ་བཅུག།

措容米还是这样被马踢(来踢去的, 天亮时)回去了。

(58)

mæ ti ɲi te t^hjo ɲi ky jo q^ho va qæ na jo jo
next one day DP they two CL friend other and with

རྗེས་སུ གཅིག་ ཉིན་ སྟེ་ལ་ཚིག་ ཁོ་ཚོ་ གཉིས་ ཚད་ཚིག་ གྲོགས་པོ་ གཞན་པ་ དང་ མཉམ་དུ་

以后 一 天 连词 他们 俩 量词 朋友 别的 和 跟随

(59)

le yi na q^ho ræ lu ɕy ro sə
DP livestock herd went PT again

སྟེ་ལ་ཚིག་ རྩོམ་ལུག་ འཚོ་བ་ ཕྱིན་ འདས་ཚིག་ ཡང་བསྐྱར་

连词 牛羊 看/放 去 去时 又

'The next day, they two went to herd livestock again with other friends.'

ཕྱི་ཉིན། ཁོ་གཉིས་གྲོགས་པོ་གཞན་དང་མཉམ་དུ་ཡང་བསྐྱར་རྩོམ་ལག་འཚོ་རུ་ཕྱིན།

第二天, 他俩又跟别的朋友一起去放牛羊了。

(60)

ʒi tʰi ja kʰy kʰy tɕʰa

son DET CL quickly

ཐུ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ མགྲོགས་པ

儿子 限词 量词 立即

(61)

pæ pæ do dzə tʰi mo pʰa qʰæ tʰɛ mi tɕə ka

rice ball big DET half crack/divide it GOAL give to eat DP

འབྲས་ཁྱི་བག་ལེབ་ ཆེ་བ་ རེས་ཚིག་ བྱེད་ཀ་ བགོ་བ་ ཁོ་ ལས་ཚིག་ བ་རུ་འཇུག་པ་ སྒྲིལ་ཚིག་

米饭团 大 限词 一半 分开 它 目词 吃 连词

(62)

a lɛ jo qʰo ta hũ te qʰa m ɣæ ro di

friend tonight DP how/what FT PT say/ask

གྲོགས་པོ་ རོ་དགོང་ སྒྲིལ་ཚིག་ ཅི་འདྲ་ མ་འོངས་པ་ འདས་ཚིག་ བཤད

朋友 今晚 连词 怎么办 未时 去时 说

'The son quickly divided the rice ball and gave the bigger half down (to the puppy) to eat and asked again, "Friend, tonight, what will (I) do?"'

ཐུ་རེས་ལམ་སང་འབྲས་རྫོག་(དུམ་བྱ་གཉིས་སུ)བགོས་ནས་ཆེ་བ་ཁྱི་ཐུག་དེར་བ་རུ་བཅུག་ནས་ཡང་བསྐྱར་གྲོགས་པོ་ལགས། རོ་དགོང་ངས་ཅི་ཞིག་བྱས་ན་འགྲིག་ཅེས་དྲིས།

小孩立即分了一大半米饭团给它吃, 又问道: “朋友, 今晚该怎么办呢?”

(63)

tɕʰə no tʰi ja ma kʰy ma ta m

puppy DET CL unworried AVM

ཁྱི་ཐུག་ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ མེས་སུ་ཁུར་མེད་པ་ བྱེད་ཚིག་

小狗 限词 量词 不慌不忙 副标

(64)

ma	qɥ	ma	qɥ	nu	ta hũ
NEG	scare	NEG	scare	you	tonight

དགག་མྱོ	སྒྲག་པ	དགག་མྱོ	སྒྲག་པ	ཁྱོད	དོ་དགོང
否定	害怕	否定	害怕	你	今晚

(65)

te	jo	ŋo	qo lo	lo	tsə pæ	hũ	ŋu
DP	sheep	stable	inside	GOAL	hide	go	say

སྒྲིལ་ཚིག་	ལྷག	ཁང་པ	ནང་དུ	ལས་ཚིག་	སྒྲ་པ	སོང	བཤད
连词	羊	圈	里面	目词	藏	去	说

"The puppy unworriedly said, "Don't be scared, don't be scared, tonight you go inside the sheep stable to hide."

ཁྱི་ཐུག་དེས་སེམས་ཁུར་མེད་པའི་རང་སྒྲག་མི་དགོས། སྒྲག་མི་དགོས། དོ་དགོང་ཁྱོད་ལྷག་རང་སོང་ནས་སྒྲ་ཁུང་ལ་བཤད།

小狗却不慌不忙地说：“别害怕，别害怕，今晚你到羊圈里面去藏。”

(66)

yi na q ^h o ræ	li	za	bi tsa	nu	te	tɕ ^h ə nɔ	t ^h i	ja
livestock	back	collect	finish	after	DP	puppy	DET	CL

འོར་ལྷག	ཕྱིར	སྒྱུད་པ	ཚར་བ	རྗེས་སུ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁྱི་ཐུག	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་
牛羊	回	收	完	以后	连词	小狗	限词	量词

(67)

sa	m	jo	ŋo	qo lo	lo	tsə pæ	ɕy
say	AVM	sheep	stable	inside	GOAL	hide	went

བཤད	ཁྱི་ཚིག་	ལྷག	ཁང་པ	ནང	ལས་ཚིག་	སྒྲ་པ	ཕྱིན
说	副标	羊	圈	里面	目词	藏	去

'After (they) finished collecting back the livestock, (the son) went, like the puppy said, inside the sheep stable to hide.'

ནོར་ལུག་ཚང་མ་ཕྱིར་སྐྱོང་ཚར་རྗེས། ལུ་དེ་ཁྱི་ཕྱག་གིས་བཤད་པ་ལྟར་ལུག་རར་སྐྱ་བྱིན།

把牛羊收回去后, 按小狗说的藏到羊圈里面去。

(68)

a za za m na hũ dzy t^hbu te ts^ho ro mi t^hi ja
slow AVM dark come when DP ts^ho ro mi DP CL

དལ་མོ བྱིད་ཚིག་ ས་རུབ་པ ཡོང་བ སྐབས་སུ སྐྱེལ་ཚིག་ ཚོ་རོ་མེ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་
慢慢 副标 天黑 来/变 时候 连词 措容米 限词 量词

(69)

ha sə ta m dzy ro sə
still like this come PT again

ད་རུང་ འདི་ལྟར་ ཡོང་བ འདས་ཚིག་ ཡང་བསྐྱར་
还是 这样 来 去时 又

'When darkness slowly came, the ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ still came again like this (as before).'

ས་དལ་མོར་རུབ་སྐབས། ཚོ་རོ་མེ་སྐྱར་བཞིན་ཡོང་།

天慢慢地变黑的时候, 措容米还是像以前一样来了。

(70)

ts^ho ro mi jo ŋo q^ho bo tby q^hæ le qo lo lo dzy te
ts^ho ro mi sheep stable door break DP inside GOAL come DP

ཚོ་རོ་མེ ལུག་ ཁང་བ སྒོ་ བཅོག་པ སྐྱེལ་ཚིག་ ནང་དུ ལས་ཚིག་ ཡོང་བ སྐྱེལ་ཚིག་
措容米 羊 圈 门 打破 连词 里面 目词 来 连词

(71)

jo ni nu ta ŋa ko ŋa ta nu ko
sheep ERG you butt I give I butt you give

ལུག་ བྱིད་སྐྱུ ཁྱོད་ རུང་ ར་ སྟེར་ ར་ རུང་ ཁྱོད་ སྟེར་
羊 作格 你 抵撞 我 给 我 抵撞 你 给

(72)

m	ta	le	mɛ ndo	te	li	ɕy
AVM	butt	DP	dawn come	DP	back	went

ཁྱེད་ཚོས།	རྒྱུ་རྒྱུ་	སྤྱི་ལ་ཚོགས།	ནམ་ལངས་པ།	སྤྱི་ལ་ཚོགས།	ཕྱིར།	ཕྱིན།
副标	用头顶	连词	天亮	连词	回	去

'The ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ broke the sheep stable door, came inside and was butted, butted to each other by sheep and went back when dawn came.'

ཚོ་རོ་མེས་ལུག་རའི་སྒོ་བཅག་སྤྱི་ནང་དུ་ཡོང་བ་ན་ལུག་གིས་ར་ཕྱི་ཡིས་ཁོ་ལ་རྒྱུ་རྒྱུ་བས་ནམ་ལངས་དུས་(ཚོ་རོ་མེ་)ཕྱིར་ཕྱིན།

措容米打破羊圈门(冲进)来时,被羊(用头)顶来顶去,天亮时就(跑)回去了。

(73)

te	mæ	ti ɲi	dza	ndzə	pi tsa	ɲu	te	t ^h jo	ɲi
DP	next	day	meal	eat	finish	after	DP	they	two

སྤྱི་ལ་ཚོགས།	རྗེས་སུ	ཉིན།	ཟ་མ།	ཟ་བ།	ཆར་བ།	རྗེས་སུ	སྤྱི་ལ་ཚོགས།	ཁོ་ཚོ།	གཉིས།
连词	以后	天	饭	吃	完	以后	连词	他们	俩

(74)

ky	jo jo	le	o ljo	po po	ɤo	yi na q ^h o ræ	lu	ɕy	ro
CL	together	DP	up there	hill	LOC	livestock	herd	went	PT

ཚད་ཚོགས།	མཉམ་དུ།	སྤྱི་ལ་ཚོགས།	ཡར་ན།	རི་བོ།	གནས་གཤི།	ལོར་ལུག།	འཚོ་བ།	ཕྱིན།	འདས་ཚོགས།
量词	一起	连词	上面	山	位格	牛羊	放	去	去时

'Then, next day, after (they) finished eating a meal they two together went to herd livestock on the hill.'

དེ་ནས། ཕྱི་ཉིན་ཟ་མ་ཟོས་ཆར་རྗེས། ཁོ་གཉིས་མཉམ་དུ་ཡར་རི་མགོར་ལོར་ལུག་འཚོ་བ་ཕྱིན།

第二天吃完饭后,他俩一起到山上放牛羊去了。

(75)

ta ɲi	te	pæ pæ	ti	ly	m	tʰɛ	ɲi	la	tʂʰə ɲo
today	DP	rice ball	one	CL	AVM	he	ERG	OTM	puppy
དི་རིང	སྟེལ་ཚིག	འབྲས་ཁྱི་བག་ལེབ	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཁྱེད་ཚིག	ཁོ	ཁྱེད་སྟུག	ཡུལ་ཚིག	ཁྱི་སྟུག
今天	连词	米饭团	一	量词	副标	他	作格	宾标	小狗

(76)

tʰi	ja	mi	tɕə	ka	a le jo qʰo	ɣi	ŋo	mo	ŋo
DET	CL	GOAL	give to eat	DP	friend	cattle	stable	horse	stable
ངེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ལས་ཚིག	ཟ་རུ་འདུག་པ	སྟེལ་ཚིག	གྲོགས་པོ	ཞོར	ཁང་བ	རྟ	ཁང་བ
限词	量词	目词	吃	连词	朋友	牛	圈	马	圈

(77)

jo	ŋo	o ba	te	ŋa	ɲi	tsə pæ	pi tsa	ro	ŋa	ta hũ	te
sheep	stable	all	DP	I	ERG	hide	finish	PT	I	tonight	DP
ལུག	ཁང་བ	ཚང་མ	སྟེལ་ཚིག	ང	ཁྱེད་སྟུག	སྟོང	ཚར་བ	འདས་ཚིག	ང	དོད་གོང	སྟེལ་ཚིག
羊	圈	都	连词	我	作格	藏	完	去时	我	今晚	连词

(78)

qʰa	lo	tsə pæ	bɛ	ɕæ	ro	di	ɕu mɔby	ro
where	GOAL	hide	go	FT	PT	say	cry	PT
གང་ན	ལས་ཚིག	སྟོང	འགྲོ	མ་འོངས་པ	འདས་ཚིག	བཤད	རུབ	འདས་ཚིག
哪儿	目词	藏	去	未时	去时	说	哭泣	去时

'Today, he took the whole rice ball and gave (it all) down to the puppy to eat and said, "Friend, the cattle stable, horse stable and sheep stable were hid in by me, (they are) finished so, tonight, where will I go hide?" and cried.'

དི་རིང་ཁོས་འབྲས་ཚད་མ་ཁྱི་སྟུག་ལ་ཁྱེན་ནས་རུ་ཞོར་དུ་གྲོགས་པོ་ལགས། ར་ཁང་། རྟ་། ལུག་ར་ཚང་མ་འེན་དུ་ང་སྟུག་ཟེན་པས། དོད་གོང་གང་དུ་སྟོང་དགོས་ཞེས་བཤད།

今天, 他把整个米饭团都拿给那个小狗吃了, 然后问: “朋友呀, 牛圈, 马圈和羊圈我都藏过了, 今晚, 我到哪儿去藏呢?” 于是, 哭了起来。

(79)

tʂʰə ɲo	tʰi	ja	te	ha ʂə	ma kʰy ma ta	m	ma	ky	ma	qy
puppy	DET	CL	DP	still	unworried	AVM	NEG	scare	NEG	scare
ཁྱི་ཐུག	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	ད་རུང་	སེམས་ཁུར་མེད་པ་	བྱིད་ཚིག་	དགག་སྒྲིལ་	སྒྲིག་པ་	དགག་སྒྲིལ་	སྒྲིག་
小狗	限词	量词	连词	还是	不慌不忙	副标	否定	害怕	否定	害怕

(80)

tʰa	ku mdby	nu	ta hũ	te	ε qo	tə	ko	lo	tsə pæ
NEG	cry	you	tonight	DP	home/family	loft	LOC	GOAL	hide
དགག་སྒྲིལ་	ངུབ་	ཁྱོད་	དོད་གོང་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁྱིམ་	ཐོག་ཁང་	གནས་གཞི་	ལས་ཚིག་	སྒྲིབ་
否定	哭泣	你	今晚	连词	家	楼	位格	目词	藏

(81)

hũ	te	a da	li	da	ro	di
go	DP	father	back	come	FT	say
སོང་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཨ་པ་	བྱིར་	ཡོང་བ་	མ་འོངས་པ་	བཤད་
去	连词	爸爸	回	来	未时	说

'The puppy still said unworriedly, "Don't be scared, don't be scared and don't cry and tonight, (you) go hide in (our) family loft, then Father will come back."

ཁྱི་ཐུག་དེས་སྐར་བཞིན་སེམས་ཁུར་མེད་པའི་རང་སྒྲིག་མི་དགོས། སྒྲིག་མི་དགོས། མ་རུ། ཁྱོད་དོད་གོང་ཁྱིམ་གྱི་ཐོག་ཁང་དུ་སྒྲིབ་སོང་དང་། ཨ་པ་(དེའི་
རྗེས་)བྱིར་ཡོང་རྒྱ་རེད་ཞེས་བཤད།

小狗还是不慌不忙地说：“别害怕，别害怕，别哭泣，今晚你到(我们)家的楼上去藏，爸爸就要回来了。”

(82)

yi na qʰo ræ	li	te	le	dza	ndzə	pi tsa	ɲu	te	tʂʰə ɲo
livestock	back	close	DP	meal	eat	finish	after	DP	puppy
ཁོར་ལུག་	བྱིར་	སྒྲིལ་བྱུག་པ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཟ་མ་	ཟ་བ་	ཚར་བ་	རྗེས་སུ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁྱི་ཐུག་
牛羊	回	关	连词	饭	吃	完	以后	连词	小狗

(83)

t ^{hi}	ja	q ^h a	m	hũ	su	t ^h ε	da	ʂa	ro
DET	CL	how/what	do	should	GEN	he/him	DAT	tell	PT
ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ཅི་ཞིག་	བྱེད	འོས་པ	འབྲེལ་སྒྲི	ཞོ	ལ་དོན	བཤད	འདས་ཚིག་
限词	量词	怎么	做	应该	属格	他	与格	说	去时

'After (the son) finished closing the livestock back (up in the stables) and eating a meal, the puppy told him what (he) should do.'

ཁོར་ལུག་དག་ཕྱིར་ཐོག་རར་བཅུག་པ་དང་ཟ་མ་ཐོས་ཚར་རྗེས། ཁྱི་ཕུག་གིས་ཁོ་ལ་ཅི་ཞིག་བྱེད་དགོས་ཚུལ་བཤད།

(他)把牛羊(都)关回(圈里), 吃完饭以后, 小狗就给他说了该怎么办。

(84)

te	qa	ko	mi dzə	t ^h o	li xo	hĩ
DP	hearth	LOC	charcoal	ABS	red	PER
སྒྲེལ་ཚིག་	མི་ཐབ	གནས་གཞི	སྟེང་བ	སྒྲེལ་ཚིག་	དམར་བོ	སྒྲེལ་ཚིག་
然后	火灶	位格	炭	肯定	红色	祈使

"In the hearth, keep the charcoal red."

མི་ཐབ་ནང་གི་སྟེང་བ་དམར་བོར་གྱུར་དུ་རྒྱག་ས།

“首先, 让火灶里的炭烧的旺旺的。”

(85)

k ^h a ^A	ly	la	mi qa	tɕə ta	le
back-basket	one	OTM	down-hearth	put	DP
སྒྲེ་བོ	ཞིག་	ཡུལ་ཚིག་	མི་ཐབ་གྱི་སྒྲོང་ཕྱོགས་	འཛོག་པ	སྒྲེལ་ཚིག་
背兜	一	宾标	灶下方	放	连词

^A A *k^ha^l* is a bamboo container woven of bamboo strips carried on the back. There are two types. The smaller is woven very tightly and used most often to carry corn and rice and to store grain. The larger basket is woven more coarsely and used to carry grass and potatoes.

(86)

ba ts ^h ə	la	la	do mo	qo ta
clothes	one	OTM	above	cover

ཕ་བ	གཅིག	ཡུལ་ཚིག་	ཐོག་ཏུ	སྒྲིབ་པ
衣服	一	宾标	上面	盖

(87)

ndzə bo	ti	t ^h By	t ^h By	le	to	ko	tɕ ^h ə ta
water	one	CL	carry	DP	loft	LOC	put

ཁུ	གཅིག	ཚད་ཚིག་	འཁུར་བ	སྒྲེལ་ཚིག་	ཐོག་པ	གནས་གཞི	འཛིག་པ
水	一	量词	挑	连词	楼	位格	放

'(The son) carried one pair of buckets full of water and put (them) in the loft.'

(ཐུ་དེས་)ཁུ(ཐོ་བ་)དོ་ཁུར་ནས་ཐོག་ཁང་དུ་བཞག

“然后,挑一担水放在楼上。”

(88)

q ^h o bo	kɥ tsə	kɥ tsə	m	tɕə ta	ka	ŋa	kɥ sə	kɥ sə	ŋu
door	tight		AVM	bolt	DP	I	OP	OP	say

སྒྲོ	དམ་པོ		ཁྱེད་ཚིག་	ཐུག་པ	སྒྲེལ་ཚིག་	ང	ལད་སྒྲོས་	ལད་སྒྲོས་	བཤད
门	紧		副标	顶	连词	我	拟声	拟声	说/叫唤

(89)

ɕy	a da	li	dzy	su	dja	nu	q ^h o bo	p ^h o	ŋa	pjaŋ	pjaŋ
if	Father	back	come	GEN	BE	you	Door	open	I	OP	OP

གལ་ཏེ	ཨ་པ	ཐྱིར	ཡོང་བ	འབྲེལ་སྒྲ	ནི་སྒྲ	ཁྱེད	སྒྲོ	ཁ་ཐྱེལ	ང	ལད་སྒྲོས་	ལད་སྒྲོས་
如果	爸爸	回	来	属格	判断	你	门	打开	我	拟声	拟声

(90)

ŋu	ɕy	ts ^h o ro mi	dzy	su	dja	q ^h o bo	t ^h a	p ^h o	di
say	if	ts ^h o ro mi	come	GEN	BE	door	NEG	open	say

བཤད	གལ་ཐྱིད	ཚོ་རོ་མེ	ཡོང་བ	འབྲེལ་སྒྲ	ནི་སྒྲ	སྒྲོ	དགག་སྒྲ	ཐྱེལ	བཤད
说/叫唤	如果	挫容米	来	属格	判断	门	否定	打开	说

'(The puppy) said, "Bolt the door tightly, and if I say, *ky¹¹ sə⁵³ ky¹¹ sə⁵³*, then it is Father coming back and you open the door," (and the puppy) said, "if I say *pjaŋ⁴⁴ pjaŋ⁴⁴*, then it is ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ coming, so don't open the door."

(ཁྱི་ཕུག་)གིས་སྒོ་དམ་པོར་རྒྱབ་ཅིག་གལ་སྲིད་ངས་ཀུན་སུ་ལུ་ཀུན་སུ་ཞེས་བཤད་ན་སྒོ་ཕྱེ་དང་། དེ་ནི་ཨ་པ་ཕྱིར་ཡོང་བའི་རྟགས་ཡིན། གལ་ཏེ་ངས་བཤད་ཡིང་། བཤད་ཡིང་ཞེས་བཤད་ན་སྒོ་མ་ཕྱེ། དེ་ནི་ཚོ་རོ་མེ་ཡོང་བཞིན་པའི་རྟགས་ཡིན་ཞེས་བཤད།

“把门紧紧地顶住，如果我叫‘咕嘶-咕嘶-’的话是爸爸回来了，你就开门，如果我叫‘表-表-’的话是措容米来的（警报），(你)别开门。”

(91)

dza	ndzə	nu	te	zi	t ^h i	ja	te	tɕ ^h ə	no	sa
meal	eat	after	DP	son	DET	CL	DP	puppy	say/tell	
ལཱ་མ	ཟ་བ	རྗེས་སུ	སྒྲིལ་ཚིག་	བ	ངས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁྱི་ཕུག་	བཤད	
饭	吃	以后	连词	儿子/小孩	限词	量词	连词	小狗	说	

(92)

m	q ^h o	bo	tɕə	ta	ka	tə	ko	tsə	pæ
AVM	door	bolt	DP	loft	LOC	hide			
ཁྱེད་ཚིག་	སྒོ	རྒྱག་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཐོག་ཁང	གནས་གཞི	སྤྲོད་བ			
副标	门	顶	连词	楼	位格	藏			

'After (they) ate a meal, the son bolted the door and hid in the loft like the puppy said.'

ཟ་མ་ཐོས་རྗེས། བ་དེས་ཁྱི་ཕུག་གིས་བཤད་པ་ལྟར་སྒོ་དམ་པོར་བརྒྱབ་ནས་ཐོག་ཁང་དུ་སྤྲོད།

吃完饭后，小孩就照小狗说的把门顶住之后藏在楼上。

(93)

hũ	NGY	te	tɕ ^h ə	no	t ^h i	ja	pjaŋ	pjaŋ	di	q ^h y	dzy	ro
night	DP	puppy	DET	CL	OP	OP	say	make	sound	PT		
དགོང་མོ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁྱི་ཕུག་	ངས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ལད་སྒྲོས་	ལད་སྒྲོས་	བཤད	འུར་རྒྱག་པ	འདས་ཚིག་			
晚上	连词	小狗	限词	量词	拟声	拟声	叫	叫唤	去时			

'At night, the puppy made the sound *pjaŋ*⁴⁴ *pjaŋ*⁴⁴.'

མཚན་མོར་བྱི་ཐུག་གིས་པའེ་ཡིང་། པའེ་ཡིང་ཞེས་བྱུག

晚上, 那只小狗'表-表-'地叫了。

(94)

te	hũ	NGV	te	ts ^h o	ro	mi	t ^h i	ja	ny	ny	la	ha	zy
DP	night		DP	ts ^h o	ro	mi	DET	CL	breast	OTM	here		thrash

སྒྲིལ་ཚིག་ མཚན་མོ སྒྲིལ་ཚིག་ ཚོ་རོ་མེ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལུ་མ ལུལ་ཚིག་ འདི་ན རྩུང་བ

连词 晚上 连词 措容米 限词 量词 乳房 宾标 这儿 打

(95)

o	zy	m	dzy	ro	sə	le
there	thrash	AVM	come	PT	again	S

དེ་ན རྩུང་བ བྱིད་ཚིག་ ཡོང་བ འདས་ཚིག་ ཡང་བསྐྱར འཕོད་ཚིག་

那儿 甩打 副标 来 去时 又 语气词

'Then, at night, ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ used (her) breasts to thrash here and thrash there and came again.'

དེ་ནས་དགོང་མོར་ཚོ་རོ་མེས་ཡང་བསྐྱར་ལུ་མས་གང་སར་བརྩུངས་ཞོར་དུ་འོངས།

晚上, 措容米又摇动着乳房, 左右甩打着来了。

(96)

q ^h o	bo	t ^h ε	ni	p ^h o	le	qo	lo	lo	dzy	te	k ^h a
door	she	ERG	open	DP	inside	GOAL	come	DP			k ^h a

སྒྲོ མོ བྱིད་སྒྲླ བྱེ་བ སྒྲིལ་ཚིག་ བང་དུ ལས་ཚིག་ ཡོང་བ སྒྲིལ་ཚིག་ སྒྲི་བོ

门 她 作格 打破 连词 里面 目词 来 连词 背兜

(97)

t ^h i	ly	t ^h ε	dja	tʂa	ka	ni	mi	xi	le	ma	ka	ro
DET	CL	he	BE	think	DP	happy	DP	very				PT

རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ཁོ བློ་སྒྲླ བསམ སྒྲིལ་ཚིག་ དགའ་བ སྒྲིལ་ཚིག་ ཏ་ཅང འདས་ཚིག་

限词 量词 他 判断 想/以为 连词 高兴 连词 很 去时

'(The door was opened by her and she came inside, then she) thought the back-basket was him (the son) and (she) was very happy.'

(མིས་སྒྲིབ་ནས་ནང་ལ་འོངས་ཏེ། སྒྲིབ་དོན་བྱུང་བའི་སྐྱེ་བོ་དེ་སྐྱེ་བོ་ལ་འདྲེན།
(她破门而入), 以为那个背兜是他就非常高兴。

(98)

qa	ko	mi dzə k ^h ə	t ^h ɛ	ɲi	fu	le	li xo	li xo	ro
hearth	LOC	charcoal	she/her	ERG	blow	DP	red	red	PT
མེ་ཐང	གནས་གཞི	སྒྲིབ་བ	མི	བྱེད་མཁུ་	ཕུ་བཏབ་བ	སྒྲིབ་ཚིག་	དམར་བ	དམར་བ	འདས་ཚིག་
火灶	位格	炭	她	作格	吹	连词	红	红	去时

'The charcoal in the hearth was blown on by her and (became) red.'

མིས་མེ་ཐང་ནང་གི་སྒྲིབ་བར་ཕུ་བཏབ་ནས་དམར་བོར་གྱུར་དུ་བཅུག།
她把火灶里的炭吹得红红的。

(99)

te	ky rə ky rə	m	k ^h a	t ^h i	ly	ɲə	ji	so
DP	OP	AVM	back-basket	DET	CL	chew	say	MP
སྒྲིབ་ཚིག་	ལད་སྒྲོས་	བྱེད་ཚིག་	སྐྱེ་བོ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ལྡོད་བ	བཤད	ཚིག་རྟེན་གས་
然后	拟声	副标	背兜	限词	量词	嚼	说/传说	语气

'It was said (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) chewed the back-basket with a qy¹¹ rə¹¹ qy⁵³ rə⁵³ sound.'

ཚོར་མེ་ཡིས་ཀླུ་བྱེད་པའི་སྐྱེ་བོ་དང་བཅས་སྒྲིབ་བོ་འཆས་པར་གྲགས།
说是(措容米)在'咯吱, 咯吱'地咬那个背兜。

(100)

ʒi	t ^h i	ja	ɲi	tə	ko	tɕ ^h ə ta	ja	m	ndzə bo
son	DET	CL	ERG	loft	LOC	from	careful	AVM	water
བུ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	བྱེད་མཁུ་	ཐོག་ཁང	གནས་གཞི	ནས	སེམས་ཚུང་	བྱེད་ཚིག་	ཁུ
儿子	限词	量词	作格	楼	位格	从	小心	副标	水

(101)

ni ka	qa	mi	tɕʰə	te	ha le	mbæ	tʰa	tsʰə	mbæ
few/a little	hearth	GOAL	SUF-COM	DP	cat	urine	NEG	urinate	urine
ཕུང་ཙང	མེ་ཐབ	ལས་ཚིག་	འདས་རྗེས་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཞི་ལ	གཅིན	དགག་སྒྲི	གཏོང་བ	གཅིན
一点	火灶	目词	后体	连词	猫	尿	否定	洒尿	尿

(102)

tʰa	tsʰə	te	na	ni	ky	jo jo	y ^A	ndzə	ŋu
NEG	urinate	DP	we	two	CL	together	roast	eat	say
དགག་སྒྲི	གཏོང་བ	སྒྲིལ་ཚིག་	ངཙམ་	གཉིས་	ཚད་ཚིག་	མཉམ་དུ	སྒྲིག་པ	ཟ་བ	བཤད
否定	洒尿	连词	我们	俩	量词	一起	烧	吃	说

'The son carefully poured a little water onto the hearth from the loft and then (tsʰo¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) said, "Cat, don't urinate urine, don't urinate urine, then we two (will) roast (the son's flesh) to eat together.'"

(བྱ་དེས་)ཐོག་ཁང་ནས་མེ་ཐབ་ལ་ཕུང་ཙང་སྒྲིག་པས་ཚོར་མེ་ཡིས་ཞི་ལ། གཅིན་མ་གཏོང་། གཅིན་མ་གཏོང་དང་དང་གཉིས་ཀྱིས་མཉམ་དུ་(བྱ་འདིའི་ག་)སྒྲིག་ནས་ཟ་ཞེས་སྒྲིག།

小孩从楼上小心地往火灶里倒了一点水, (措容米就) 说: “哎, 小猫咪呀, 别洒尿, 不洒尿的话, 我俩就一起烧 (这个小孩的肉)来吃噢!”

(103)

te	mi dzə	tʰɛ	ni	fu	le	li xo	nu	ro	te	zi
DP	charcoal	she	ERG	blow	DP	red	after	PT	DP	son
སྒྲིལ་ཚིག་	མི་ལ་བ	མོ	བྱེད་སྒྲི	ཕུ་བཏབ་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	དམར་པོ	རྗེས་སུ	འདས་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	བུ
连词	炭	她	作格	吹	连词	红色	以后	去时	连词	儿子/孩子

^A Foods such as potatoes and meat are placed directly on charcoal to cook.

(104)

t ^{hi}	ja	ɲi	ndzə bo	ɲi ka	la	o	mi	tɕ ^{hə}	ro	sə
DET	CL	ERG	water	few	OTM	there	GOAL	SUF-COM	PT	again
ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ཁྱེད་ཀྱི་	ཁུ་	ཅུང་ཙམ་	ཡུལ་ཚིག་	དེ་ན་	ལས་ཚིག་	འདས་རྗེས་	འདས་ཚིག་	ཡང་བསྐྱར་
限词	量词	作格	水	一点	宾标	那儿	目词	后体	去时	又

(105)

te	ha le	mbæ	t ^h a	ts ^h ə	te	na	ɲi	ky	ɣ	ndzə	ɲu
DP	cat	urine	NEG	urinate	DP	we	two	CL	roast	eat	say
སྒྲིལ་ཚིག་	ཞེ་ལ་	གཅིན་	དགག་སྒྲི་	གཏོང་བ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ང་ཚོ་	གཉིས་	ཚད་ཚིག་	སྲིག་པ་	ཟ་བ་	བཤད་
连词	猫	尿	否定	洒尿	连词	我们	俩	量词	烧	吃	说

'Then, after the charcoal was blown on and reddened by her, the son scooped a little water and poured (it) down (into the hearth), and then (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) said, "Don't urinate urine then we two (will) roast (the son's flesh) and eat (it)."

དེ་ནས་སྐལ་བ་མོས་སྒྲི་བཏབ་ནས་དམར་པོར་གྱུར་རྗེས། སུ་དེས་ཁུ་ཅུང་ཙམ་བཙུས་ནས་མར་སྒྲིགས་པ་ན་མོས་ཞེ་ལ། གཅིན་མ་གཏོང་དང་། དེད་གཉིས་ གྱིས་(སུ་འདིའི་ག་)སྲིག་ནས་ཟ་ཞེས་བཤད།

然后, 她又把炭吹红以后, 小孩(还是舀了)一点水倒下去, (措容米又)说: “哎呀, 小猫咪, 别洒尿, 我俩烧来吃。”

(106)

ta m	fu	le	fu	le	mɛ ndo	te	li	pæ	ro
like this	blow	DP	blow	DP	dawn come	DP	back	run	PT
འདི་འདྲ་	ཕུ་བཏབ་པ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཕུ་བཏབ་པ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ནམ་ལངས་པ་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཕྱིར་	རྒྱལ་	འདས་ཚིག་
这样	吹	连词	吹	连词	天亮	连词	回	跑	去时

'Like this, (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) blew and blew and then ran back (when) dawn came.'

འདི་ལྟར་(ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་)ཡང་ཡང་ཕུ་བཏབ་ནས་ནམ་ལངས་དུས་ཕྱིར་བྱོས།

就这样, (她不停地)吹呀吹, (孩子也不停地倒水,)到天亮的时候(她也)就跑回去了。

(107)

ta ni	te	zi	t ^{hi}	ja	ku mdby	ro	sə
today	DP	son	DET	CL	cry	PT	again
དི་རིང	སྒྲིལ་ཚིག་	བུ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	བྱ་བ	འདས་ཚིག་	ཡང་བསྐྱར
今天	连词	儿子/孩子	限词	量词	哭泣	去时	又

'That day, the son cried again.'

ཉིན་དེར་བུ་དེ་ཡང་བསྐྱར་བྱས།

今天(在放牧的时候,)小孩又哭了。

(108)

tʂ ^{hə} no	t ^{hi}	ja	ha ʂə	ma k ^h y ma ta	m	t ^h a	ku mdby	t ^h a	ku mdby
puppy	DET	CL	still	unworried	AVM	NEG	cry	NEG	cry
ཁྱི་ཐུག	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ད་རུང	སེམས་ཁུར་མེད་པ	ཁྱེད་ཚིག་	དགག་སྒྱུ	བྱ་བ	དགག་སྒྱུ	བྱ་བ
小狗	限词	量词	还是	不慌不忙	副标	否定	哭泣	否定	哭泣

(109)

ta hũ	te	a da	gɛ ræ	m	li	da	ro	di
tonight	DP	father	real	AVM	back	come	will	say
དོ་དགོང	སྒྲིལ་ཚིག་	ཨ་པ	དངོས་ནས	ཁྱེད་ཚིག་	ཐྱིར	ཡོང་བ	མ་འོངས་པ	བཤད
今晚	连词	爸爸	真实	副标	回	来	未来时	说

'The puppy still unworriedly said, "Don't cry, don't cry, tonight your father will really come back."'

ཁྱི་ཐུག་དེས་སྐར་བཞིན་སེམས་ཁུར་མེད་པའི་ངང་མ་བྱ། མ་བྱ། དོ་དགོང་ཁྱེད་ཀྱི་ཨ་པ་དངོས་ནས་ཐྱིར་ཡོང་གུ་རེད་ཅེས་བཤད།

小狗还是不慌不忙地说：“别哭，别哭，今晚你爸爸真的要回来了。”

(110)

ta hũ	te	a da	gɛ ræ	m	li	dzy	ro	ji	so
carry	DP	father	real	AVM	back	come	PT	say	MP
འཁུར་བ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཨ་པ	དངོས	ཁྱེད་ཚིག་	ཐྱིར	ཡོང་བ	འདས་ཚིག་	ཟེར	ཚིག་སྟེགས་
背	连词	爸爸	真实	副标	回	来	去时	说	语气

'Then (they) collected the livestock and went back; Father carried much game and came back.'

དེ་ནས་ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་ནོར་ལུག་དེད་ནས་ཕྱིར་ཕྱིན། ཨ་ཕས་ཉིན་དེར་རྒྱ་མཚན་ལྷོ་ཁུར་ནས་ཕྱིར་ཡོང་།

(小孩) 把牛羊收回去时, 他的爸爸背着很多猎物回来了。

(111)

ʒi tʰi ja kʰy kʰy tɕʰa a da tʰi tɕo ta ka a da
son DET CL quickly father GOAL hug DP father

བུ རས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ མཐུགས་པོ་ ཨ་ཕ ལས་ཚིག་ འཐམ་འཁྱུད་བྱེད་པ་ རྒྱེལ་ཚིག་ ཨ་ཕ

儿子 限词 量词 立即 爸爸 目词 拥抱 连词 爸爸

(112)

ŋa a tɕʰa ha nu li ma ndo ro ŋu ku mdɔy ro
I nearly you again NEG see PT say cry PT

ང ཉ་ལམ ཁྱོད ཕྱིར དགག་སྟེ མཐོང་བ འདས་ཚིག་ བཤད ནུབ འདས་ཚིག་

我 差点儿 你 回/再 否定 看见 去时 说 哭泣 去时

'The son quickly hugged (his) father and said, "I nearly couldn't see you again," and cried.'

བུ་དེས་རང་གི་ཨ་ཕར་འཐམ་འཁྱུད་བྱས་ནས་ཕྱིར་མཐོང་མ་ཐོང་མ་གྱུར་ཅེས་བཤད་དེ་བྱས།

小孩立即抱住爸爸说: “爸爸, 我差点儿就没能见到你了,” 就哭了。

(113)

a da te qo tɕʰə le tsʰo ro mi nda ŋu ka y mi sə
father DP angry DP tsʰo ro mi hack say/want DP ax sharp

ཨ་ཕ རྒྱེལ་ཚིག་ ཁོང་ཁྱོད་ལངས་བ རྒྱེལ་ཚིག་ ཚོ་རོ་མེ གཅོད་པ་ བསམ རྒྱེལ་ཚིག་ ལྷ་རེ རར་བ

爸爸 连词 生气 连词 措容米 砍 说/想 连词 斧头 磨

'Father was angry, wanting to hack tsʰo¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ and sharpened an ax.'

ཨ་ཕ་ཁྱོས་ཉེ་ཚོ་རོ་མེ་(དུམ་བུར་)གཅོད་འདོད་ནས་ལྷ་རེ་བརྒྱུ་།

爸爸生气得想砍(死)措容米, 就在磨斧头。

(114)

ta hũ	te	dza	dzə	nu	te	qa	ko	mi	tɕʰə
tonight	DP	meal	eat	after	DP	hearth	LOC	fire	make
དོ་དགོང	སྒྲིལ་ཚིག་	ཟ་མ	ཟ་བ	རྗེས་སུ	སྒྲིལ་ཚིག་	མི་ཐབ	གནས་གཤི	མི	བཟོ་བ
今晚	连词	饭	吃	以后	连词	火灶	位格	火	烧

(115)

ka	a da	te	y mi	la	q ^h o bo	a ky nu	tsə pæ	ta
DP	father	DP	ax	OTM	door	behind	hide	EXT
སྒྲིལ་ཚིག་	ཨ་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	སྟ་རེ	ཡུལ་ཚིག་	སྒོ	རྒྱབ་ཏུ	སྤྲོའ	ལས་མཐུན
连词	爸爸	连词	斧头	宾标	门	背后	藏	存在

'Tonight, after eating a meal, (they) made a fire in the hearth, Father took an ax and hid behind the door.'

དོ་དགོང་ཟ་མ་ཟོས་ཚར་རྗེས། (ཁོ་ཚོས་)མི་ཐབ་ནང་དུ་མི་བུད་དེ། ཨ་པས་སྟ་རེ་(ལག་ཏུ་)བཟུང་ནས་སྒོ་འོ་རྒྱབ་ཏུ་སྤྲོའ།

今晚, 吃了饭后, 灶里烧着火, 爸爸拿着斧头藏在门背后。

(116)

ts ^h o ro mi	dzy	le	q ^h o bo	p ^h o ta	su	ndo	te
ts ^h o ro mi	come	DP	door	open	GEN	see	DP
ཚོ་རོ་མི	ཡོང་བ	སྒྲིལ་ཚིག་	སྒོ	བྱེ་བ	འབྲེལ་སྒྲུ	མཐོང་བ	སྒྲིལ་ཚིག་
挫容米	来	连词	门	打开	属格	看见	连词

(117)

hũ	ta hũ	te	dzə	p ^h a	ro	ŋu	ka	dzy	ro
MP	tonight	DP	eat	can	PT	say/think	DP	come	PT
ཚིག་སྒྲུགས་	དོ་དགོང	སྒྲིལ་ཚིག་	ཟ་བ	བྱུང་བ	འདས་ཚིག་	བསམ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཡོང་བ	འདས་ཚིག་
语气	今晚	连词	吃	能	去时	说/想	连词	来	去时

'ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ came, saw the door was open and thought, "Tonight, (I) can eat (the son)," and came.'

ཚོ་རོ་མི་འདས་ནས་སྒྲིམྱེ་ཡོང་བ་མཐོང་རྗེས་དོ་དགོང་(ངས་བུ་དེ་)ཟ་བྱུང་རྒྱ་རེད་བསམས།

措容米来了, 见到敞开着的大门, 就想“今晚能吃(到这个孩子的肉)了!”

(118)

ts^ho ro mi sə ka ti ka q^ho bo qo lo lo t^hbu te ɣ mi

ts^ho ro mi feet one CL door inside GOAL step DP ax

ཚོ་རེ་མེ ཀྲང་པ གཅིག ཚད་ཚིག མྱོ བད་དུ ལས་ཚིག སྒོ་བ སྒྲེལ་ཚིག ལྷ་རེ

措容米 腿 一 量词 门 里面 目词 踩 连词 斧头

(119)

la mi nda te be mi qa mi dza ro

OTM GOAL hack DP fall down-hearth GOAL EXT PT

ལུ་ལ་ཚིག ལས་ཚིག གཅོད་པ སྒྲེལ་ཚིག ལོག་པ བར་གཅུལ ལས་ཚིག ལས་མཐུན འདས་ཚིག

宾标 目词 砍 连词 倒 灶下方 目词 存在 去时

'(As soon as) one of ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s feet stepped inside the door, (Father) took the ax and hacked down (on her foot) and (she) fell on the down-hearth.'

ཚོ་རེ་མེའི་ཀྲང་པ་ལ་གཅིག་སྒྲོའི་བད་དུ་སྒྲོས་མ་ཐག་(ཨ་པས་)ལྷ་རེས་ཀྲང་པ་དེ་བཅད་དེ་(ཚོ་རེ་མེ)འདས་གཅུལ་སྒྲེང་ཏུ་མར་ལོག

措容米的一只脚刚踏入门里面, (爸爸就)用斧头砍下去, (措容米)便倒在了灶下方的(地板上)。

(120)

te tɕe tɕ^hə ɳi zə zə tɕ^ha le tɕ^ha ky ro ji le

DP hound ERG fight for do DP swallow PT say MP

སྒྲེལ་ཚིག ག་ཁྱི ཐྱིད་སྒྱ འཕྲོག་པ ཐྱིད་པ སྒྲེལ་ཚིག བྱར་མིད འདས་ཚིག བཤད ཚིག་རྟེན

连词 猎狗 作格 抢夺 做 连词 咽/吃 去时 说 语气

'It was said then that the hounds fought (with each other) for (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s flesh) and it was swallowed.'

དེ་ནས། ག་ཁྱི་དག་གིས་(ཚོ་རེ་མེའི་ག་)ཐྱིད་པ་བྱས་ནས་(མཐར་ཐམས་ཅད་)བྱར་མིད་བྱས་སོ།།

猎狗抢夺着把(她)吃光了。